Adjunk gázt, de merre menjünk?

ÚTKERESÉS Tapintható a feszültség a hazai járműipari cégeknél, ami a teljes szektorra hatással van. A jelek szerint máris megkezdődtek a hol nyílt, hol bújtatott létszámleépítések.

ÁBRAHÁM AMBRUS

A hazai feldolgozóipari, azokon belül is főként a járműipari vállalatok és azok beszállítói láncában dolgozó társaságok körében általános a bizonytalanság. Ám ez az érzés nem csupán a konjunktúra hiányából fakad, sokkal többről és sokkal mélyebb hatásokról van szó – fogalmazott lapunknak László Zoltán, a Vasas Szakszervezeti Szövetség alelnöke. Az elektromos autók iránti igény alábbhagyott, és nem körvonalazható pontosan az sem, hogy a belső égésű motorok milyen technológia révén maradhatnak a piacon. Ám ezek csak vékony szeletei egy alapjaiban változó piacnak. Az emberek autóvásárlási szokásai is módosultak/módosulnak ugyanis, nem költenek annyit és olyan ütemben járművekre, mint korábban. Egyre inkább a nagyvárosi életmód válik irányadóvá. A városokban pedig – ahogy Nyugat-Európában, úgy itthon is – az autómegosztó szolgáltatásokat már nem lehet kivenni a pakliból, és közvetve ezeknek is van hatásuk a keresletre. Összességében a világ nem a többautós életforma irányába halad, már csak azért sem, mert olyan praktikus dolgokról kell az embereknek gondoskodniuk, mint a parkolóhely, amelyből arányait tekintve egyre kevesebb van. A szakszervezeti vezető szerint olyan helyzet alakult ki mára, amely mentén nem határozható meg egy egyértelmű irány, amely felé az autógyártás, az iparág haladni tud. Az ebből fakadó problémák pedig a magyarországi vállalatoknál is lecsapódnak.

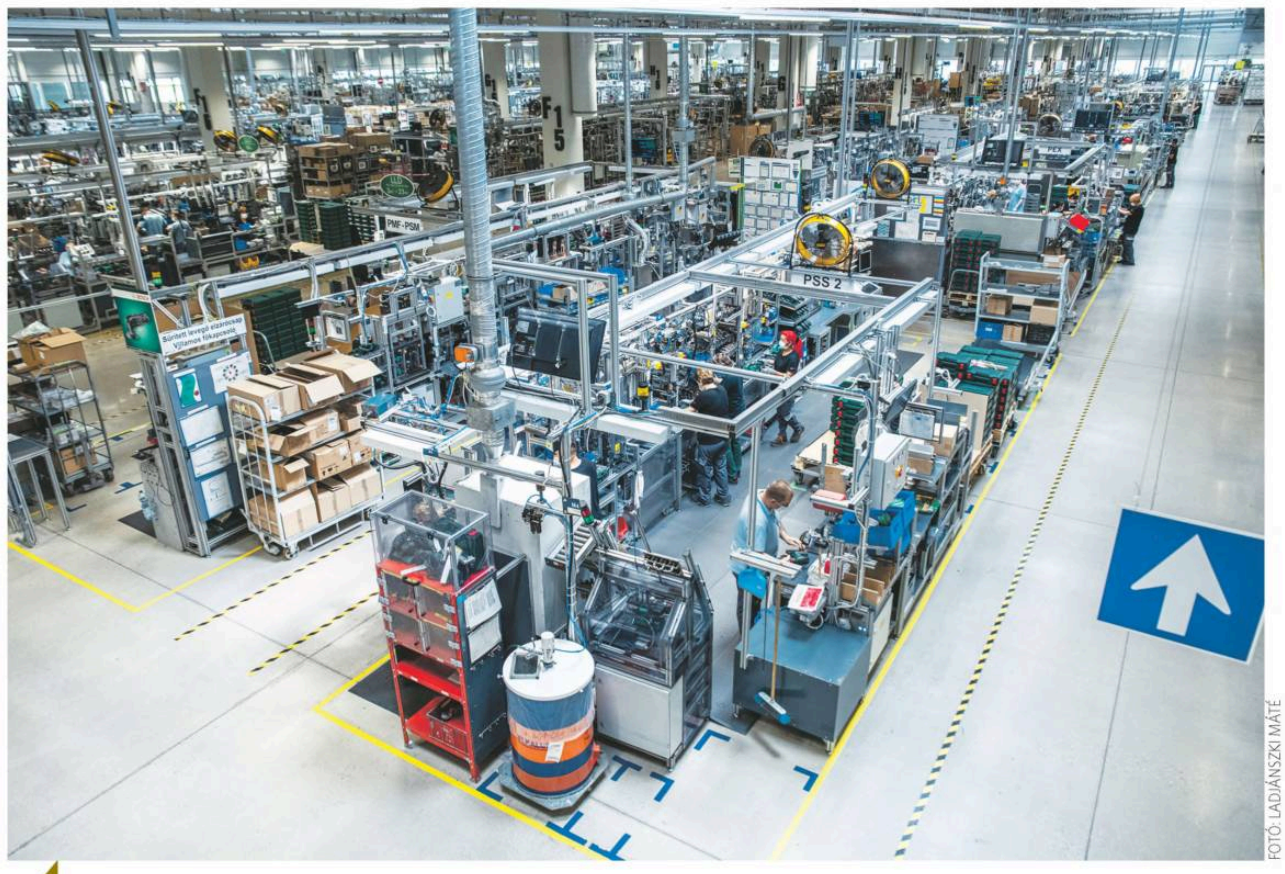

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Az autóipari beszállítók még inkább ki vannak téve a piac bizonytalanságának

A visszajelzések szerint az autóipari megrendelések jóval visszafogottabbak, mint korábban: általános a 8-20 százalékos mérséklődés, de akad társaság, ahol ez eléri a 40 százalékot is. Ennek hatására a beszállítói láncban működő hazai cégeknél is általánosságban látható az a tendencia, hogy visszaveszik a műszakszámokat, illetve egyre hosszabb karbantartási idők jelennek meg. (Egyértelműen ebbe a sorba illeszthető a 24.hu iparági forrásokra támaszkodó minapi híre, amely szerint a debreceni BMW-gyár kapacitása a tervezett 150 ezer helyett inkább csak 80-90 ezer autó/év lehet az évtized második felében.) Mindez a bérekre is hatással van, hiszen például a korábban jó pénzeket hozó túlórák száma is mind kevesebb, sőt van, ahol teljesen meg is szűnt.

Általános trend, hogy a hazai járműipari vállalatok, illetve beszállítóik már nem vagy alig tartanak igényt kölcsönzött munkaerőre. A nyugdíjba vonulók helyét pedig nem pótolják, mert nincs szükség új dolgozókra az igények kielégítéséhez. A költségcsökkentést célzó forgatókönyvek közül jelenleg annak a megvalósulása tűnik a legvalószínűbbnek, hogy a hazai autóipari cégek létszámot csökkentenek, s ez bizony akár a közeli jövőben is megtörténhet – jelezte László Zoltán. A helyi szakszervezetekkel folytatott tárgyalásokon egyebek mellett már az is „előjött", hogy lesz, ahol a jövő év végére tervezett létszám egyértelműen alacsonyabban várható az idei év végi állománynál. Ezeknek a tervezett lépéseknek egyébként már most vannak előhírnökei. Csoportos létszámleépítésekről ugyan még nem hallani, de „alternatív" megoldásokról igen – tette hozzá. Így az egészségügyi alkalmatlansági kártya elővétele már több helyen is szinte rutinná vált. Eszerint az egészségügyi alkalmassági vizsgálatokat egyre szigorúbban veszik – ahogy erről korábban a Népszava is beszámolt –, sőt akad, ahol rendkívüli vizsgálatokat is kiírnak, s az azokon elbukókat elküldik a cégtől. Ezek ráadásul nem csupán egyedi esetek, akár nagyobb számban is megtörténnek. Ugyanez igaz a szabályok követésének vagy a céges előírások megsértésének címén történő felmondásokra: például a tiltott helyen történő dohányzás vagy a mobilhasználat az utóbbi időben több helyen is azonnali elbocsátáshoz vezetett.

CSÖKKENTIK A KÖLTSÉGEKET

LÁSZLÓ ZOLTÁN

A költségcsökkentést célzó forgatókönyvek közül jelenleg annak a megvalósulása tűnik a legvalószínűbbnek, hogy a hazai autóipari cégek létszámot csökkentenek, s ez bizony akár már a közeli jövőben megtörténhet

Az egyeztetéseken rendre szóba kerül, hogy az adott vállalat milyen távra lát előre üzleti terveiben, praktikusan mennyire tud előre tervezni. Korábban ha ez nem volt legalább 1-1,5 év, akkor az érdekvédelem részéről már ráncolták a homlokukat – fogalmazott László Zoltán. Most az helyzet, hogy a leghosszabb ilyen időszak, amiről hallottak, mindössze 12 hét.

Az eddig felsorolt bizonytalanságokon felül a magyar piac felett is ott lebeg a Volkswagen-válság réme – jelezte a szakszervezeti vezető. (A friss hírek szerint a vállalat német dolgozóinak többségét képviselő IG Metall szakszervezet elutasítja a munkáltatói javaslatot, amely a versenyképesség fenntartása érdekében a jövedelmek 10 százalékos csökkentéséről szól. Ezzel szemben a szakszervezet a tíz németországi Volkswagen-üzem megtartását, sőt foglalkoztatási garanciát is elvár a márka mintegy 130 ezer alkalmazottja számára.) Kérdéses, hogy a német szakszervezetek a bércsökkentésekről és gyárbezárásokról folyó tárgyalásokon, valamint a munkabeszüntetésekkel mit tudnak elérni a konszern vezetőinél. Kérdés, hogy felmerül-e olyan forgatókönyv, hogy nem csak Németországban lesznek elbocsátások, és ha igen, akkor azok hol és milyen formában, milyen átszervezésekkel történhetnek. Ezek jelenleg szintén megválaszolatlan kérdések. Összességében tehát nagyon sok a ha, és alig akad biztos pont a piacon, aminek pedig máris számos kedvezőtlen hatása érhető tetten a hazai járműipari cégek és beszállítók körében – mondta László Zoltán.

Nő az e-autók és -töltők száma

Az első fél év során közel 300 új, engedélyköteles e-autó-töltő létesült országszerte – idézi e-mobilitási jelentését a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal közleménye. 2024 júniusában országszerte 2811 töltőn 5636 csatlakozó állt rendelkezésre. Közülük 970 a fővárosban, 380 pedig Pest vármegyében üzemelt. Táblázatuk szerint a leggyérebben ellátott megye 17 egységgel Nógrád. A csatlakozók háromnegyede váltakozó áramú. A második negyedév alatt az előzőnél 4,6 százalékkal több, 283 ezer töltés történt. Ennek során 5966 megawattóra áramot „tankoltak", ami az év elejéhez képest 8,1 százalékos bővülés. Az Energiaügyi Minisztérium december eleji jelentése szerint most, körülbelül 2 ezres havi bővülési ütem mellett, 68 ezer tisztán elektromos hajtású, zöld rendszámos autó rója az utakat. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a KSH jelenleg Magyarországon 4,2 millió személyautót és körülbelül 900 ezer egyéb gépjárművet tart nyilván. M. I.

Csak álom a 9-10 százalékos bérfejlesztés

FIZETÉSEK A multinacionális és a meghatározó feldolgozóipari társaságoknál a minimálbér-emelés jellemzően csak az iránymutató, mert ezeken a helyeken a dolgozók bére jellemzően ennél magasabb. Bőven akadnak azonban olyan cégek, ahol a kialkudott 290 800 forintra emelt összeg kifizetése is komoly gondot okoz – fejtette ki László Zoltán. Van például olyan munkahely, ahol az eddigi 8 bérsáv 3 legalacsonyabb szintjét teljes egészében lefedi a 2025. január 1-jétől esedékes emelt minimálbér. Tisztában vannak vele, hogy ezzel valamit kezdeni kell.

Egyértelműen érzékelhető, hogy a változás a bérstruktúrájuk átgondolására készteti a cégek többségét, ám jellemzően nem a minimálbérnél elért 9 százalékos emelés az irányadó az egyeztetéseken. A vállalati visszajelzések alapján a jelenlegi inflációs szint mellett a tulajdonosok fele a 9-10 százalékos jövedelemfejlesztést nem tudja megadni. Ezzel kapcsolatban László Zoltán megjegyezte: nem tudja, miért gondolják komolyan a hazai gyáregységek tulajdonosai, hogy tartósan versenyképesek tudnak maradni versenyképes fizetések nélkül. A munkáltatók idén jellemzően 3,5 százalékos bérfejlesztési ajánlatokat tesznek.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

A bizonytalan piacon óvatosan emelnék a béreket a cégek

Mind több társaság tervezi, hogy a jövedelmeket csak április 1-jétől rendezi, holott korábban már február elején emelt bért kaptak a dolgozók. Ezzel gyakorlatilag egy teljes negyedévnyi bért és járulékait megspórolják. Ezenfelül rendre elhangzik az egyeztetéseken, hogy a jelenlegi helyzetben a magasabb bérsávban lévő dolgozóktól nagyobb megértést és toleranciát várnak el a foglalkoztatók, azaz az ebben a sávban lévő alkalmazottak érjék be kisebb béremeléssel. A szakszervezeti vezető elmondta, hogy a dolgozók felvetéseire válaszul több esetben is elhangzott már: a munkáltatók tisztában vannak vele, hogy uniós összevetésben a magyarországi fizetések alacsony jövedelemszintet jelentenek, de ezt szeretnék tartani, és a maguk részéről ezen nem kívánnak változtatni.

Rendre szóba jön a fizetésemelés alapján jelentő termelés jövő évi alakulása is. A munkáltatók ebben egyáltalán nem derűlátók, sőt. Ezek alapján az mondható el a feldolgozóiparról, hogy a kormány által remélt gazdasági fellendülésnek egyelőre nyoma sincs. Az ágazat az első fél évben jó, ha az idei szinteket hozza, de az sem zárható ki, hogy még attól is elmarad – mondta. Bármiféle javulásra csak azt követően van esély, de vélhetően annak mértéke sem lesz vérmes. Á. A.

Kiábrándítóan teljesít az ipar

A KSH legfrissebb számai szerint az ipari termelés 4,3 százalékkal csökkent január és szeptember közötti időszakban. Az összes értékesítés 62 százalékát adó külpiaci eladások 4,8, míg a hazai értékesítés 2,9 százalékkal esett vissza. A feldolgozóipar tizenhárom alágazata közül tízben éves összehasonlításban esett a termelés, a legnagyobb mértékben, 12,3 százalékkal az akkumulátorgyártásnak „köszönhetően", a villamos berendezések gyártásában. A legnagyobb alágazat, a járműgyártás kibocsátása 7,9 százalékkal esett. Érdemes egy pillantást vetni a legfrissebb, szeptemberi számokra is. Az ősz első hónapjában a járműgyártás volumene 11,4 százalékkal esett vissza az előző év azonos havához mérten. A közúti gépjárműk gyártása 14,8, a közúti járművek alkatrészeinek gyártása pedig 8,5 százalékkal mérséklődött.

Agyelszívás után ingatlanelvonás

KÖZGYŰLÉS Előbb kutatóhálózatát vesztette el az Akadémia, most pedig vitatott áron több épületét is elvitte az állam. Sok tudós csalódott, az MTA elnöke viszont a jót is látja a változásban.

F. SZABÓ KATA

Szűk többséggel, 53-41 százalék arányban megszavazta a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) közgyűlése az ingatlanvagyona eladását a kormánynak, amely annak használati jogát továbbadja a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózatnak, amit több mint öt évvel ezelőtt csatoltak el az MTA-tól. A hosszúra nyúlt közgyűlési vita eredményeként megszületett döntést Freund Tamás, az MTA elnöke az esemény utáni sajtótájékoztatón nehéznek és történelminek nevezte. Azt mondta, ő a 2020-as megválasztása óta azt az álláspontot képviselte, hogy a kutatóhálózat az MTA „ernyője alatt" lenne a legjobb helyen, ezt próbálta bizonyítani a döntéshozók számára is, és azt tartotta volna a helyes megoldásnak, ha visszakapják a kutatóintézeteket, ez az ingatlankérdést is megoldotta volna. Az elnök azt mondta, egy általuk felkért cég 130,9 milliárd forintra becsülte a kérdéses ingatlanvagyont – amit az MTA-tól való elcsatolás óta is a kutatóközpontok használnak –, amiből le kell vonni azt az összeget, amit a tulajdonjog megszerzése óta az állam az épületekre költött, és a használatból és foglaltságból adódó értékcsökkenést. Így nagyságrendileg 104 milliárdot érhet az ingatlanvagyon, amiért az állam 80 milliárd forintot ajánlott. Ehhez az Akadémia 74,5 milliárd forint vételár és 5,5 milliárd forint költségvetési támogatás formájában jut majd hozzá.

Az MTA még a közgyűlés előtt egy nyilatkozatban indokolta az ingatlanok eladásának szükségességét. Azt írták: a kutatóhálózat 2019-es leválasztásával a kutatóintézetek az Akadémiától független irányítás alá kerültek – költségvetésüket is külön biztosítja az állam –, így az ingatlanok és ingóságok nem követték a hálózat sorsát, azok az MTA köztestületének magántulajdonában maradtak. A kormány egy törvénymódosítással biztosította az ingatlanok ingyenes és határozatlan ideig tartó használatát az intézetek számára, de ezzel különvált az ingatlanok tulajdonjoga és a fenntartásukhoz, fejlesztésükhöz szükséges forrás, valamint az intézetek irányítása, ezt a helyzetet pedig egy Alkotmánybírósági döntés is megerősítette. „Innentől fogva van egy olyan ingatlanvagyon, aminek a piaci értéke az nulla, úgynevezett lakott ingatlan, és elő van írva, hogy milyen célra lehet csak használni. Ilyen ingatlannak nincs forgalmi értéke" – indokolta az MTA elnöke, miért érzik méltányosnak a 80 milliárdos ajánlatot.

Az egyik eladott épület. 104 milliárdot érhet az ingatlanvagyon, amiért az állam 80 milliárd forintot ajánlott

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

NYUGALOM

FREUND TAMÁS,

az MTA elnöke a közgyűlési döntés után: „Tükörbe fogok tudni nézni reggel, ez is biztos"

A tegnap született közgyűlési döntés nem elválasztható a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat újbóli átszervezésével, amely elől ezzel az utolsó akadály is elhárult, így akár már csütörtökön szavazhat róla a parlament. Freund Tamás úgy érvelt a sajtótájékoztatón: a kormány az MTA és a kutatóintézetek vezetőinek módosítási javaslatait is figyelembe vette a törvényszöveg megalkotásánál, így „már alkalmas arra, hogy valóban egy pozitív jövőképpel rendelkező nemzetközi versenyben is a helyét megállni tudó hálózat jöjjön létre". Ugyanakkor azt mondta, a közgyűlésen zajlott heves vita és a szoros eredmény elsősorban a kormánnyal szembeni bizalomvesztés eredménye, amit az elmúlt évek többszöri átszervezései és a hazai kutatások általános alulfinanszírozottsága okoz. „Úgy gondolom, hogy ha a jelenlegi nagyon-nagyon válságosnak tűnő gazdasági helyzetében a kormány hajlandó 80 milliárdot erre áldozni, és két éven belül meg akarja duplázni a költségvetését a HUN-REN-nek, az mindmind azt jelzi: a kormány most komolyan vette, hogy a magyar kutatást és tudományt nemzeti érdek helyzetbe hozni" – mondta Freund Tamás. Hozzátette: ha az átszervezett hálózat szervezeti és működési szabályzatai és alapító okiratai is ebben a szellemben születnek majd meg, akkor jó irányba indulhat el a hálózat, és megszűnhet a bizalmatlanság. Az elnök abból sem csinált titkot, hogy ő igennel szavazott, és nyugodt lelkiismerettel megy haza. „Tükörbe fogok tudni nézni reggel, ez is biztos" – tette hozzá.

> Érdekvédők nem látják biztosítottnak, hogy a vagyont a kutatóhálózat érdekében használják majd fel.

Azt is kiemelte, hogy sokak félelmével ellentétben az eladásból befolyó összeget nem költik el az MTA székházának felújítására. Nagy része, 74 milliárd forint kamatozó állampapírban marad, és nem nyúlhatnak hozzá 2029-ig, amely időpontra a számításaik szerint 14 milliárd forint bevételt fog hozni, ennek egy része fedezi az inflációt, másik részét pedig többek között kutatástámogatásra költenék.

Korábban az Akadémiai Dolgozók Fóruma többször kifejezte az aggodalmát, hogy az ingatlanok eladása végül az akadémiai vagyon privatizációjához vezethet. Freund most azt mondta, hogy a parlament elé kerülő új törvénytervezetben benne van az épületek kötött használata, ez elegendő garancia, hogy továbbra is a kutatóintézetek használhatják majd az ingatlanokat, tudományos célokra. Emellett azt is sikerült elérniük, hogy a HUN-REN Irányító Testületének tagjait a jövőben az illetékes miniszter és az MTA elnöke közösen javasolhatják majd.

Gyanús módosítók és heves tiltakozás

FÉLELMEK A tudósok egy jelentős része csalódott az MTA közgyűlésének döntésében, többeknek fenntartásaik vannak. Gerő Márton, a Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezetének elnökségi tagja arra hívta fel a Népszava figyelmét: amikor az MTA közgyűlése szavazott az ingatlanok eladásáról, még nem ismerhették a HUN-REN átalakításáról szóló törvénytervezethez időközben benyújtott módosítókat. Így a szakszervezet nem látja biztosítottnak, hogy a vagyont a kutatóhálózat érdekében használják majd fel – mondta Gerő Márton.

Stefano Bottoni történész szerint kevésen múlt az MTA becsülete: „Szégyellje magát Freund Tamás, aki előterjesztette az önkifosztást. És szégyellje magát a 182 »bátor akadémikus«, aki szűk többséget alkotva (53.5%), de mégis lehetővé tette a szégyent. Sajnálom a barátaimat és volt kollégáimat, akik a lehetetlent kísérlik meg nap mint nap: gúzsba kötve táncolni, mintha szabadok lennének, miközben nem azok. És sajnálom azt a sok akadémikust is, aki néha félelmeit és rossz reflexeit legyőzve, az előterjesztés ellen szavazott."

Az Akadémiai Dolgozók Fóruma (ADF) szintén csalódottságát fejezte ki az MTA döntésével kapcsolatban. Ők úgy értelmezik a közgyűlés után kiadott nyilatkozatot, hogy az ingatlaneladás mellett elfogadott másik határozat értelmében a vagyon átadására csak akkor kerülhet sor, ha a kutatóhálózatra vonatkozó törvényjavaslat elfogadását 2026. január 1-ig elhalasztják, és arról társadalmi vitát folytatnak le. Szerintük, ha ez nem valósul meg, az MTA elnöke nem írhatja alá a konkrét adásvételi szerződéseket. Emellett, bár a közgyűlési szavazás jegyzőkönyve még nem ismert, de az ADF szerint kérdéses, hogy nem történt-e eljárásjogi hiba a szavazás során, tekintettel az MTA saját vagyongazdálkodási szabályzatának az ingatlanok elidegenítésével kapcsolatos előírásaira. „A kialakított vételár az egyetlen ingatlan-értékbecslésben szereplő összegnél lényegesen alacsonyabb, az ingó vagyon felértékelésére pedig sor sem került. Az a hivatkozás, hogy az MTA a feltételek elfogadásakor a magyar tudományos kutatás jövőjét tartja szem előtt, vitatható abból a szempontból, hogy a jelenlegi ellentmondásos helyzetet a vagyon tulajdonosa és használója tekintetében ugyanaz hozta létre, amely szereplővel az MTA most szerződni készül: nevezetesen, a magyar állam. Az ingatlanok és az ingó vagyon eladását az MTA igyekezett olyan garanciális feltételekkel megerősíteni, hogy ezek egyrészt tartósan a tudományos kutatóhálózatot szolgálják, másrészt az intézeti autonómia minél kevésbé sérülhessen. Kérdéses, hogy ez tartósan miként érvényesíthető, ha az újjáalakuló HUN-REN vagyongazdálkodását e tekintetben a készülő törvény nem korlátozza" – mondta a Népszavának Péter László az ADF elnöke.

F. SZ. K.

Országjárás, lökdösődés, megvilágosodás

KAMPÁNY Országjárása során Magyar Péter, a Tisza Párt elnöke szerdán Somogyban járt. Délelőtt Niklán, kora délután Balatonszemesen, nem sokkal később Siófokon, este pedig Kaposváron találkozott a szimpatizánsaival. A somogyi megyeszékhelyen a csípős idő ellenére 1500-2000-en gyűltek össze a sétálóutca közepén rendkívül nagy rendőri készültség mellett. Magyar Péter a szokásos témáit hozta elő: nyugdíjasok helyzete, egészségügy állapota, oktatásügy.

Az alig 800 fős Niklán úgy százan várták a Tisza elnökét, akit, miközben a rendezvény helyszínére, egy étterembe sétált beszélgetve, megpróbált kérdezni a Hírt TV riportere. Az esetről készült felvételen az látszik, hogy a tévés megpróbálta magát átpréselni a politikus testőrei között, azok azonban összezártak, majd a riporter eltűnt a képből. A siófoki gyűlésen – ahol úgy ezren várták – Magyar Péter arról beszélt, hogy a tévés nagy igyekezetében egy nőt az árokba lökött, a propagandasajtó viszont azt állítja, hogy a testőrök lökték a riportert az árokba, s eközben sodorta magával a helyi asszonyt.

A múlt heti, pécsi látogatásával ellentétben Kaposváron békésen zajlott le a rendezvény, noha eredendően úgy tűnt, lennének, akik balhét akarnak.

„Gyűjtsetek rohadt paradicsomot, paprikát, burgonyát, záptojást, de elfogadható a jó tojás is, és kutyaszart, hogy kellőképpen meg tudjuk dobálni a férget... Mellette le kell ordítani az alkesz fejét. Ha összeszedi és szerencséje van, csinálathat a testőreivel tojásos, kutyaszaros lecsót, Hajrá, ne tétlenkedjetek! A fotókat szeretném a Face-en látni, megtiszteltek vele. Hehe, a nevem Pepe..." – írta ki több közösségi oldalra múlt pénteken egy ismert kaposvári Fidesz-fanatikus szavazó, vélhetően Menczer Tamás kormányszóvivő pécsi performanszán felbuzdulva. Csak hát, a mondás – amit szabad Jupiternek... – ez esetben is érvényesnek bizonyult, egy nap múltán ugyanis a bátor fotelhuszár meghunyászkodva vonta vissza felhívását, arra hivatkozva, hogy „átgondolta", s rájött, „lesüllyedt az ő szintjükre", s mindenkit arra kért, ne menjen a gyűlésre, s főleg ne dobálózzon, emellett bocsánatot kér Magyar Pétertől.

Névrokonok. Három Magyar Péter egy tüntetésen, mutatja a politikus

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Persze nem önmegvilágosodásról volt szó, a két poszt között ugyanis többen feljelentették – ahogyan erről és az előzményről elsőként a helyi hírblog, a Kapos-t beszámolt –, s ezt jelezték is G. Péternek. Lapunk megkereste az eset kapcsán a rendőrséget, s kiderült, valóban érkezett feljelentés a Kaposvári Rendőrkapitányságra, ahonnét az ügyet – miután EP-képviselőt érint – továbbították a Központi Nyomozó Főügyészségre. A Népszava érdeklődésére a vádhatóság úgy tájékoztatott, az eset „elbírálása a Kaposvári Regionális Nyomozó Ügyészségen folyamatban van".

VAS ANDRÁS

LAPSZÉL

Felújítás, feljelentések

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Feljelentésként értékelte a DK-s Vadai Ágnes írásbeli kérdését Polt Péter legfőbb ügyész arról: vizsgálják-e az MNB-székház felújításával kapcsolatos esetleges jogsértéseket. Az ügyet Bátonyi Péter a Partizánnak adott interjúja robbantotta ki. Még kormányfőtanácsosként beszélt arról, hogy a Magyar Nemzeti Bank (MNB) Szabadság téri székháza kiváló állapotban volt, mégis az a döntés született, hogy teljesen felújítják. Bátonyit az interjúja után kirúgták, feljelentették. NÉPSZAVA

IDEA: hat százalék Tisza-előny

A Tisza Párt előnye a teljes népesség és a biztos szavazók körében is 6 százalékpontra emelkedett a Fidesz–KNDP-vel szemben – derült ki az IDEA Intézet november 29. és december 6. között készített, lapunkhoz is eljuttatott reprezentatív felméréséből. A kutatás szerint a felnőtt népesség 33 százaléka szavazott volna a Tisza Pártra egy feltételezett parlamenti választáson, miközben a kormánypárti szavazók a népesség 27 százalékát tették ki. A biztos szavazó, pártot választani tudók kategóriájában 43 százaléka adta volna le a voksát Magyar Péter pártjára, miközben a Fidesz–KDNP-t csak 37 százalékuk támogatta volna. Még a Mi Hazánk és a Demokratikus Koalíció érte volna el a parlamenti bejutáshoz szükséges 5 százalékot. NÉPSZAVA

Tankok a tatai laktanyában

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Megérkezett a tatai laktanyába szerdán az első Wisent 2 elnevezésű páncélozott, lánctalpas harci szállítójármű. Ebből még további egyet a jövő héten várnak – közölte Szalay-Bobrovniczky Kristóf honvédelmi miniszter. NÉPSZAVA

Könnyű helyzet nincs, jutalom van

Több mint 14 millió forint jutalmat akarnak Tapolcán kifizetni idén a polgármesternek, valamint a két alpolgármesternek – írta az Index. A HVG-nek az önkormányzattól megerősítették az értesülést, de kommentálni nem szerették volna. Mindössze annyit tettek hozzá, hogy bruttó összegekről van szó. A lap megjegyzi: az előterjesztés azért is érdekes, mert pont a napokban beszélt arról Dobó Zoltán polgármester (Egységben Tapolcáért Egyesület), hogy a város nincs könnyű anyagi helyzetben. NÉPSZAVA

Balog Zoltán igét hirdetett a KDNP-s választmánynak

MEGLEPETÉS A Kereszténydemokrata Néppárt rendezvényén házigazdaként működött közre a református püspök, aki meghatározó szerepet játszott a Novák Katalin bukásához vezető kegyelmi botrányban.

CZENE GÁBOR

A KDNP vasárnapi tisztújító országos választmányi ülésén újabb öt évre Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettest választották a párt elnökévé. A hírekből azonban kimaradt, hogy a tisztújításon Balog Zoltán dunamelléki református püspök tartott igehirdetést. Erről az egyik résztvevő utólag tájékoztatta lapunkat: az illető – többekhez hasonlóan – megütközéssel fogadta Balog püspök szereplését. Elmondása szerint azt ugyan tartalmazta a meghívó, hogy lesz igehirdetés, de azt nem, hogy ki fogja tartani.

Az általunk megkeresett, név nélkül nyilatkozó KDNP-s politikus megerősítette a hírt. Magyarázatként hozzáfűzte, hogy a választmányi üléseket évek óta jellemzően a Ráday utcában, a Dunamelléki Református Egyházkerület székházában rendezik, így volt ez most is. Márpedig a dunamelléki egyházkerületnek Balog Zoltán a püspöke, praktikusan tehát ő a rendezvény házigazdája. Ha házigazdaként úgy érzi, hogy szívesen tartana igehirdetést – egy ilyen esemény kereszténydemokrata párt esetében természetes –, akkor szíve joga, hogy ezt megtegye.

A KDNP-s politikus a helyszínen nem találkozott olyan véleménnyel, amely kifogásolta volna a püspök szerepvállalását. Balog Zoltán akár „politikai buzdító beszédet” is mondhatott volna, de tartózkodott ettől. Valóban igehirdetést tartott, kerülte a politikai témákat. A nyilatkozó nem lát problémát ebben. Kérdésünkre közölte: nem gondolja, hogy a történteket Balog püspök politikai rehabilitálásaként lehetne értékelni. Balog Zoltán – miközben maradt dunamelléki püspök – lemondott a református zsinat lelkészi elnöki tisztségéről, miután februárban kiderült, hogy Novák Katalin államfő tanácsadójaként kegyelemre javasolta a bicskei pedofilügyben elítélt K. Endrét, a gyermekotthon egykori igazgatóhelyettesét. Akadtak, akik egyenesen úgy fogalmaztak, hogy ő járta ki a köztársasági elnöknél a kegyelmi döntést.

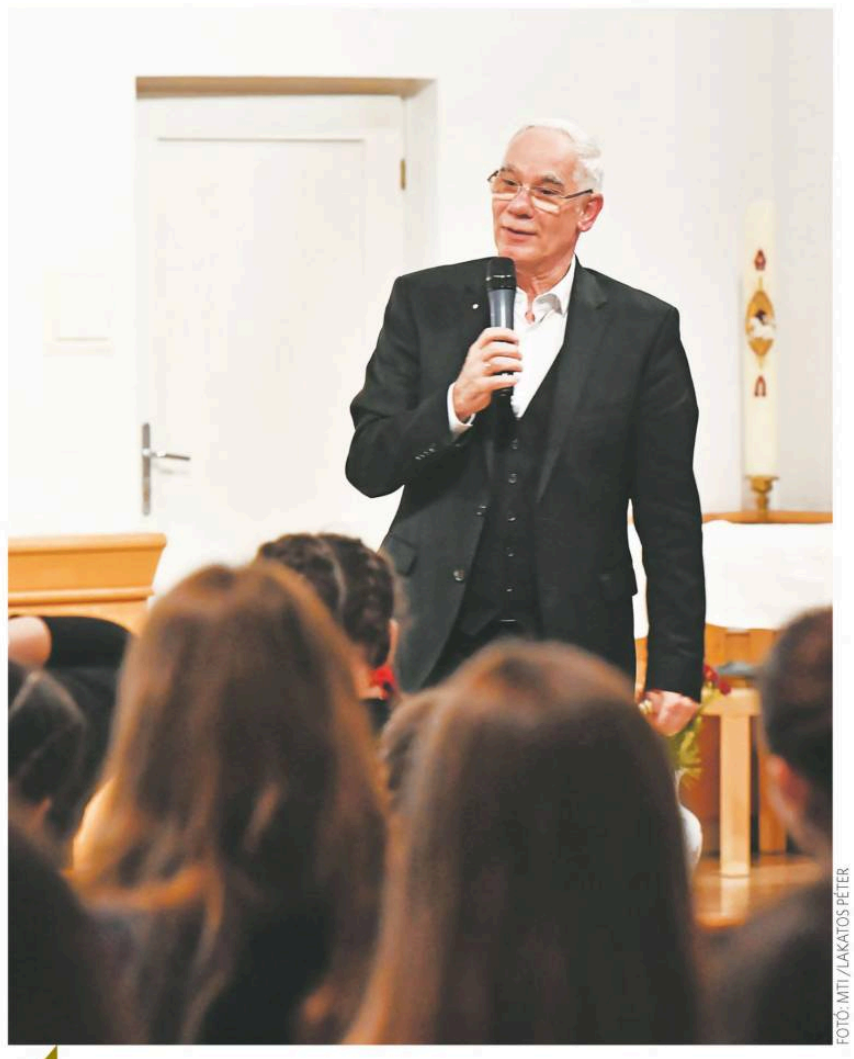

FOTÓ: MTI/LAKATOS PÉTER

Balog Zoltán egy másik fellépése. KDNP-s szereplését nem verték nagy dobra

A püspök súlyos politikai hibának minősítette saját lépését: arra hivatkozott, hogy egy „ártatlannak hitt embernek” kért kegyelmet. Egyházkerülete lelkipásztorainak írt levelében kinyilvánította, hogy „ma sem kételkedem” az igazgatóhelyettes ártatlanságában.

Azóta se tudjuk, hogy mire alapozta állítását, de akárhogyan is van, érvelése erősen sántít. A kegyelem megadása nem az elítélt ártatlanságára való hivatkozással történik – hívta fel a figyelmet Majtényi László alkotmányjogász, amikor az esetet kommentálta a Népszavának.

A kegyelmi döntés – hangsúlyozta – nem arról szól, hogy valaki ártatlan, hanem arról, hogy vannak-e olyan morális megfontolások, amelyek alapján a független bíróság által elmarasztalt elítéltnek kegyelmet lehet adni. Majtényi László megjegyezte: ha Novák Katalin és Balog Zoltán ártatlannak gondolta a bicskei igazgatóhelyettest, kérdés, miért nem várták meg az ügyben a Kúriához benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálását.

Tiltakozás alatt választott elnök

BÍRÓK Miközben a Res Iudicata Egyesület szervezésében bírák és igazságügyi alkalmazottak tiltakoztak az utcán, az Országos Bírósági Hivatal (OBH) székháza előtt a kormány és a bírói szervezetek által kötött négyoldalú megállapodás ellen, Pecsenye Csaba személyében – hároméves időtartamra – új elnököt választott az épületben ülésező Országos Bírói Tanács (OBT). A Miskolci Törvényszék tanácselnöke 13:1 arányú támogatást kapott a 15 fős bírói önigazgatási testületben, így Pecsenye Csaba váltja az elnöki posztról múlt héten lemondott Szabó Pétert. Pecsenye azon OBT-tagok közé tartozik, akik a bírói tanács november 20-i, gyulai ülésén kisebbségben maradtak, vagyis nem szavazták meg az Igazságügyi Minisztériummal kötendő megállapodásra vonatkozó kezdeményezést, ami felhatalmazta Szabót a dokumentum aláírására. Az utóbb az OBT- mellett a Kúria- és az OBH-elnök által is szignált megállapodás nem csak a bírák és igazságügyi alkalmazottak – három évre ütemezett – béremelését részletezi, ezen túl a bírósági vezetők támogatásukról biztosították a kormány egyelőre csak nagy vonalakban ismertetett igazságszolgáltatási „reformjait” is.

Pecsenye Csaba: Nyomásgyakorlás, ha a béremelés miatt el kell fogadnunk a reformokat

Ez az „árukapcsolás”, tehát a kabinet által tervezett szervezeti átalakítás összekötése a régóta várt – de az OBH elnöke által hivatalosan javasoltnál jóval alacsonyabb – béremeléssel, hatalmas tiltakozást váltott ki a bírák és igazságügyi alkalmazottak körében, mondván: a méltó javadalmazás a bírói függetlenséget védő alapvető garanciák egyike, melynek biztosítása nem köthető semmilyen feltételhez. A tiltakozás nyomán meghirdetett bizalmi szavazás vezetett Szabó múlt heti lemondásához is, pedig az OBT eddigi elnöke utóbb is jónak nevezte a megállapodást, amely szerinte nem sérti a bírói függetlenséget. A Magyar Bírói Egyesület (Mabie) és a Res Iudicata honlapján több mint ezren tiltakoztak – névvel és beosztással – a megállapodás ellen.

Szerda reggel az OBT ülése előtt a Res Iudicata szervezésében ezeket a tiltakozó aláírásokat adták át – a nyilvánosan meghirdetett akción mintegy 150-200-an vettek részt. A rendezvényen felszólalt Laczó Adrienn, a Res Iudicata Egyesület elnökségi tagja, a Fővárosi Törvényszék tanácselnöke, aki nemrég lemondott bírói tisztségéről, illetve Bárándy Péter ügyvéd, volt igazságügyi miniszter is. Laczó többek között arról beszélt, hogy a megállapodás biankó csekket adott a kormánynak az igazságszolgáltatás átalakítására, s hogy az ezt megszavazó OBT-tagoknak önként le kellene mondaniuk.

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Bírák és igazságügyi alkalmazottak tiltakoztak az Országos Bírósági Hivatal előtt a kormány eljárása ellen tegnap

Az új OBT-elnök, Pecsenye Csaba még megválasztása előtt interjút adott a Telexnek. Elmondta, egyértelművé tették az OBT-tagok számára, hogy a béremelés feltétele a kormánnyal kötendő megállapodás aláírása, s nyilvánvaló nyomásgyakorlásnak nevezte, „ha a kormány képviselője azt mondja, hogy a béremelésért cserébe el kell fogadnunk a reformokat”. Ugyanakkor hozzátette: „szó nincs arról, hogy áruba bocsátottuk a bírói függetlenséget vagy eladtuk a becsületünket, ahogyan az a tiltakozó levelekben szerepel”, Pecsenye szerint „önmagában ez a megállapodás nem sérti a bírói függetlenséget”. SIMON ZOLTÁN

Gyógyszereken spórol a kormány

ERŐS ORSZÁG Hamar túlnőhet a patikák pénzügyi gondjain az, hogy hetek óta nem fizet nekik az állam: emiatt akár a teljes, országos ellátási rendszer is veszélybe kerülhet.

DANÓ ANNA

– Nagyon nagy gond a likviditási nehézségekkel küszködő patikáknak, hogy a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) november óta nem utal gyógyszertámogatást – mondta lapunknak egy Bács-Kiskun megyei, közepes méretűnek számító gyógyszertár tulajdonosa. Ő úgy tudja, hogy a patikák harmada már több hete, a többiek pedig november vége óta nem jutnak a betegeknek már kiadott orvosságok utáni árkiegészítéshez. „Ahol nincs tartalék, és sok ilyen gyógyszertár van, ott alig várják az elszámolást, hiszen az az összeg a fedezete az újabb rendelésnek.”

Elsőként a 444 számolt be arról, hogy a NEAK felfüggesztette a tb-támogatott gyógyszerek utáni, egyébként hetente szokásos kifizetést. Így a patikák hetek óta kényszerűen hitelezik ezt az összeget az államnak.

Egy budai gyógyszertár tulajdonosa arról számolt be, hogy miután nem tudni, meddig tart ez a helyzet, nem is mernek nagyobb értékű gyógyszereket megrendelni, mert ezek árát nem tudnák hosszan hitelezni. Példaként említette, hogy van olyan koleszterinszint-csökkentő, amelynek az ára 803 ezer forint, és ezért a betegtől ő csak 300 forintos térítési díjat kap, a többit a gyógyszertár állja, amíg a NEAK-kal el nem számolnak. Hasonló a helyzet az egyes hormonokkal, az emlőrák vagy a pulmonális hipertónia terápiáival, ráadásul ezeket a készítményeket rendszeresen és hosszan kell szedniük a betegeknek. Volt olyan kistelepülésen üzemelő, pénztartalék nélküli gyógyszertár-tulajdonos, aki arról beszélt lapunknak: jönnek az ünnepek, és miután ilyenkor sokan váltják ki előre háromhavi gyógyszereiket, a polcok gyorsan ürülnek, viszont nincs miből utánrendelni. Ha a beteg azt tapasztalja, hogy egyik patikában nem jut hozzá a megszokott gyógyszereihez, addig megy, míg valahol oda nem tudják neki adni. Viszont azért, hogy bebiztosítsa magát, próbál egyúttal tartalékot is beszerezni. Mindez veszélyezteti a gyógyszerellátási biztonságot, mert olyan szerekből is hiány alakulhat ki, amelyekből egyébként képesek lennének ellátni a piacot – mondta végül a patikus.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Ha a beteg azt tapasztalja, hogy egyik patikában nem jut hozzá a megszokott gyógyszereihez, addig megy, míg valahol oda nem tudják neki adni. Viszont azért, hogy bebiztosítsa magát, próbál egyúttal tartalékot is beszerezni. Ez még nagyobb hiányhoz vezethet

– Kifeszítve dolgozunk, mert jelen pillanatban a nagykereskedők finanszíroznak egy tetemes kórházi gyógyszeradósságot is, de abban bízom, hogy legkésőbb kedden a gyógyszertárak ki tudják fizetni a tartozásaikat, és addig természetesen az ellátás biztonsága érdekében szállítunk a patikáknak – közölte Kaló Tamás, a Phoenix Pharma Zrt. gyógyszer-nagykereskedelmi vállalat vezérigazgatója. – Utolsó információm, hogy hétfőn a NEAK utalhatja az elmaradt gyógyszertámogatást – tette hozzá.

Kaló Tamás beszélt arról is, hogy a kórházak mintegy 20 milliárd forinttal tartoznak a gyógyszer-nagykereskedőknek. Ezt az összeget pedig a bankok finanszírozzák magas kamatok mellett. Az eladósodás már kezd kritikussá válni, mert a november végi adósságkonszolidációból csak nagyon kevés jutott el a gyógyszer-nagykereskedőkig. „Amennyire én most látom, a saját cégem, a Phoenix számaiból, nagyon sok 60 napon túl lejárt követelésünket nem egyenlítették ki.”

Lapunk egyebek mellett megkérdezte a Belügyminisztériumtól, hogy mikorra állhat helyre a gyógyszertárak finanszírozása. Lapzártánkig erre nem kaptunk választ.

A beszállítók szerint is kivérezteti az állam az egészségügyet

Az állam a saját működési zavarainak a következményeit nem háríthatja másokra – hangzott el az Orvostechnikai Szövetség szerdai sajtóbeszélgetésén, amelyen a beszállítók is a kifizetetlen számláikról panaszkodtak. Mint mondták, ha az állam az adófizetőktől elvárja a közterhek napra pontos teljesítését – melynek hiányában bírságol és késedelmi kamatot számít fel –, akkor arról is gondoskodnia kell, hogy a közintézmények kiszámítható módon, határidőben fizessenek a velük szerződő vállalkozásoknak. Mindaddig, amíg a kórházak finanszírozása nem fedezi az egészségügyi ellátás tényleges költségeit, a kormánynak egyéb pénzügyi megoldásokkal kell garantálnia a kórházi beszállítókat megillető követelések kiegyenlítését. Rádai Tamás, az Egészségügyi Technológia és Orvostechnikai Szállítók Egyesületének (ETOSZ) az igazgatója szerint noha a kormány kiemelt stratégiai ágazatként aposztrofálja az egészségipart, a kórházi beszállítók azt tapasztalják, hogy az állam fojtogató légkört teremt a számukra. Éppen csak annyira enyhül a szorítás, hogy egy kis levegőt kapjanak a beszállítók, de ettől még az életben maradásuk veszélyben van.

Trolimentésbe kezd Vitézy Dávid

AKADÁLYOK Ez év őszén összesen több mint egy hetet rostokoltak a trolik az eléjük beparkoló autók miatt a VII. kerület két utcájában. Vitézy Dávid új forgalmi rend kialakítását javasolja.

Kihízták a korábban kialakított parkolóhelyeket az autók. Az egyre elterjedtebb városi terepjárók (SUV-ok, crossoverek), illetve a házhoz szállító furgonok ma szélesebbek, hosszabbak is, mint a 10-20 éve gyártott kocsik, így gyakorta rálógnak az útra vagy a járdákra. Utóbbi esetben a gyalogosokat akadályozzák, míg az út egy darabját elfoglalva egyre gyakrabban lehetetlenítik el a többi jármű, köztük a belvárost átszelő trolik áthaladását.

A helyzetet súlyosbítják a szabálytalanul parkoló járművek. A belső erzsébetvárosi – Dohány, Wesselényi, Dembinszky és Nefelejcs – utcákon esetenként több órán át is vesztegelni kényszerülnek az arra járó 74-es és 78-as trolibuszok az úttestre belógó parkoló autók miatt. S ahol a trolik elakadnak, ott az autók se jutnak át, így rendre hosszú dugók alakulnak ki. Nem is rövid időre.

Csak ezen a két vonalon az idén szeptember elseje és november vége között 144 esetben alakult ki forgalmi zavar beparkolások miatt a BKK összesítése szerint. A trolik összesen 11 285 percet, vagyis 187 órát, több mint egy hetet álldogáltak arra várva, hogy a túllógó vagy szabálytalanul parkoló autó tulajdonosa visszatérjen vagy elvontassák a járművet az útból. Ez a gyakorlatilag állandósult helyzet a forgalmi rend sürgős felülvizsgálatát teszi szükségessé Vitézy Dávid, a Podmaniczky Mozgalom vezetője szerint.

A Fővárosi Közgyűlésnek most benyújtott előterjesztésében megjegyzi, hogy a szakmai és civil szervezetek már régóta szorgalmazzák a megoldást, de a Budapesti Közlekedési Központ (BKK) és a Budapest Közút Zrt. eddig nem sokat tett az ügy érdekében. Vitézy most azt kéri a főpolgármestertől, hogy méresse fel a cégekkel a közösségi közlekedési járművek elakadási, beparkolási helyszíneit, s a lehető leghamarabb vezessen be ezeken a helyszíneken – különös tekintettel a Dohány utca, Wesselényi utca, Nefelejcs utca, Bethlen Gábor utca érintett szakaszaira – új forgalmi rendet, melynek keretében kapjanak egyértelmű elsőbbséget a trolik, biztosítsák a gyalogjárdák és átkelők átjárhatóságát, teremtsék meg az áruszállítás és rakodás kulturált, a többi közlekedőt nem zavaró feltételeit, valamint biztosítsák a kerékpárosok és mikromobilitási eszközök használatát. A javaslatról jövő szerdán dönt a Fővárosi Közgyűlés.

SZALAI ANNA

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Gyakorta blokkolják a trolikat a belvárosban, ami óriási dugókat is okoz

Gyorshajtásra elkobzás

BUDAPEST Meglepő javaslatok kerülnek napirendre, és heves politikai viták várhatók a Fővárosi Közgyűlés jövő heti közgyűlésén. A legnagyobb visszhangot alighanem az extrém gyorshajtók elleni drasztikus fellépés ötlete váltja ki. A városvezetést megdöbbentette, hogy az októberre újonnan felszerelt 26 fővárosi traffipax alig egy hét alatt 38 790 gyorshajtást rögzített, nem egy extrém mértékűt. Ezért a főváros – élve felterjesztési jogával – az ausztriai tapasztalatokat értékelve azt javasolja a kormánynak, hogy a sebességhatárt lakott területen 50 km/órával, lakott területen kívül 75 km/órával átlépő autósok járművét első alkalommal határozott, hat hónapos időre foglalják le, míg két éven belüli ismétlődés esetén kobozzák el. A döntés joga a kormányé.

Súlyos pénzügyi döntéseket is meg kell hozniuk a fővárosi képviselőknek a közgyűlés soron következő, szerdai ülésén. – Az önkormányzat jövő évi működésének pénzügyi alapját megteremtő költségvetésről Sára Botond, a fővárosi kormányhivatal fideszes főispánja jó előre közölte, hogy megtámadja, ami merőben szokatlan egy hatóság vezetőjétől. Másrészt legfeljebb törvényességi észrevételt tehet utólag, feltéve, hogy a Fővárosi Közgyűlés elfogadja a 2025-ös évi költségvetési rendeletet – válaszolta a Népszava kérdésére Kiss Ambrus, a Főpolgármesteri Hivatal főigazgatója. Kérdés persze, hogy a fővárosi frakciók támogatják-e a büdzsé tervezetét. A héten már volt egy szakmai konzultáció ez ügyben, és Karácsony Gergely is egyeztet még a frakciókkal az ülés előtt.

A városvezetés meglehetősen unortodox módon, Budapest önrendelkezési jogának a biztosítása érdekében azt javasolja a testületnek, hogy jövőre a kormány által elvárt 89 milliárd helyett 39 milliárd forint szolidaritási hozzájárulást fizessenek be. Budapest ugyanis nem kíván többé többet befizetni az államkaszszába, mint amennyi támogatást kap a kötelező feladatok ellátására. Az idén már 34 milliárddal nagyobb összeget fizetett be az önkormányzat, mint amennyit kapott, jövőre pedig 50 milliárd lenne a mínusz.

Sára Botond fideszes főispán előre közölte, hogy megtámadja a költségvetést

A költségvetés lesz az origója több más, szintén a következő közgyűlésen napirendre kerülő javaslatnak is, így például a 2025–29 közötti évekre szóló, a szakszervezetekkel kötött bérmegállapodásnak. A fővárosi cégek esetében jövőre 8+1 százalékos béremelésre tett ígéretet a városvezetés, a következő évekre pedig 5 százalékos reálbéremelésre.

A béremelés késlekedésénél is súlyosabb helyzet alakulhat ki, ha a közgyűlés nem újítja meg Budapest folyószámlahitel-keretét, mivel január másodikára elfogy a pénz a város számlájáról.

SZ. A.

€/HUF 409,79 ↓ -0,08% | $/HUF 390,40 ↑ +0,20% | CHF/HUF 441,80 ↑ +0,13%

LAPSZÉL

Januártól nőnek az üzemanyagadók

FOTÓ: NÉPSZAVA

Januártól a nettó literenkénti jövedéki adó a benzin esetében 152,55 forintról 158,8 forintra, a gázolajnál pedig 142,9 forintról 148,76 forintra nő – hívta fel a figyelmet a Nemzeti Adó- és Vámhivatal honlapján közzétett adatokra a Portfolio. Ez, a jövedéki adót is terhelő, 27 százalékos áfát is rászámolva, bruttóban, a benzinnél 11, a gázolajnál pedig 10 forintos literenkénti drágulást jelent. Az emelés mértéke megegyezik a 2024. júliusi, 4,1 százalékos fogyasztói áremelkedéssel. Az uniós előírásokat ugyanakkor az új szint is jelentősen meghaladja – jegyzik meg szakértők. A Holtankoljak.hu tegnapi híre szerint csütörtöktől a gázolaj nagykereskedelmi díja 2 forinttal csökken, amivel 626 forintos kútárátlag várható. A benzin ára nem módosul, így a termékért a kutak változatlanul mintegy 619 forintot kérhetnek. NÉPSZAVA

Fejlesztési szünet

Az E.ON Hungária, az általa üzemeltetett dunántúli, Pest megyei és fővárosi áramhálózatokon, az ünnepekre tekintettel, december 21. és január 5. között, felfüggeszti tervezett áramszünettel járó hálózatfejlesztéseit – közölte a német hátterű energiacsoport. Az esetleges, váratlan meghibásodásokat az ünnepi időszak alatt is a lehető leggyorsabban helyreállítják- tették hozzá. M. I.

Csökkentek a lakásbérleti díjak

FOTÓ: NÉPSZAVA

Novemberben országosan 0,6, Budapesten 1,1 százalékkal csökkentek a kínálati lakbérek az előző hónaphoz viszonyítva, egy év alatt országosan 7,7, Budapesten 7,8 százalékos drágulás történt – derül ki a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) és az ingatlan.com lakbérindexéből. Az ingatlanhirdetési portál jelezte: második hónapja csökkennek az albérletárak, mert több lett a bérelhető lakás, illetve a bérleti díjak elérték a bérlők fizetőképességének felső határát. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
80 530,65	↑	+0,24%
Mol		
2716 Ft	↑	+1,65%
MTelekom		
1 292 Ft	↓	-0,92%
OTP		
22 080 Ft	↓	-0,09%
Richter		
10 750 Ft	↓	-0,46%

Tavalyi árakon lesz fenyő

KARÁCSONY Túlnyomórészt hazai termesztésű fák kaphatók idén, és mára egyértelműen a Nordmann fajta iránt a legnagyobb az érdeklődés.

ÁBRAHÁM AMBRUS

FOTÓ: ILLYÉS BENCE

December a fenyőárusok ideje, az ország legtávolabbi pontjára is eljut a karácsony szimbóluma

Az aszály ugyan megviselte a fiatal ültetvényeket, fenyőfahiánytól azonban az idei karácsonyi szezonban sem kell tartani. A kedvezőtlen időjárás ellenére az árak is nagyobbrészt a tavalyi szinten maradnak, de lehetnek olyan térségek, elárusítói helyek, ahol kismértékben emelkednek, ám ez nem a termelésre, hanem döntően a szállítási költségek változására vezethető vissza – mondta a Népszavának Boross Dávid, a Magyar Kertészeti Árudák Egyesületének elnöke. Ennek megfelelően az árak a lucfenyőnél, méterenként, átlagosan 4-5 ezer forint között, az ezüstfenyőnél 5-6 ezer, a legdrágább fajta, a Nordmann esetében pedig széles sávban, 5-10 ezer forint között alakulnak. Utóbbinál a legjellemzőbb a 6-8 ezer forint közötti méterenkénti ár. Ezzel együtt területenként, szűkebb régiónként akadhatnak ezektől eltérő árszabások is. A Népszava gyűjtése szerint Békés vármegyében a román határ melletti településeken, városokban például sok helyen nem is méterre, hanem darabra adják a fákat. Ott egy lucfenyőért – még a méteresnél nagyobbakért is – 5 ezer forintot kértek, az ezüstfenyő esetében 5-6 ezer forint között volt ugyanez, míg a Nordmann darabja – szintén bőven egy méter fölötti példányok ára – 14 ezer forint volt. Ezzel szemben a fővárosban, a budai oldalon már volt olyan kereskedő, ahol utóbbi fajta méteréért 15 ezer forintot kért. Itt lucból csupán 2 darab volt készleten – ezek méretára 6 ezer forint volt –, mert mint mondták, „ezen a környéken már szinte egyáltalán nem keresik.” Hozzátették azonban, ha hirtelen mégis kellene, akkor azért tudunk hozni.

Itthon évente nagyjából 2 millió fenyő talál gazdára a karácsony előtti időszakban, ennek mintegy 60-70 százaléka ma már Nordmann – fejtette ki Boross Dávid. A lucfenyő részesedése 20 százalék, az ezüsté 5, a többi pedig speciális fákat jelent, ilyen például a kolorádói jegenyefenyő (utóbbi ára a Nordmann szintjén húzódik). Idevágóan a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK), valamint a Magyar Díszkertészek Szakmaközi Szervezet közösen készített tájékoztatójából kiderül, hogy bár korábban jellemzően importból származott a Nordmann-fák többsége, ma már a hazai termesztésűek uralják a piacot. A minőségük pedig közelíti a külföldi fenyőkét, köszönhetően az egységes és jó minőségű szaporítóanyagnak és termesztéstechnológiának. Magyarországon egyébként jelenleg mintegy háromezer hektáron termesztenek fenyőfát, főleg Vas, Zala, Somogy megyében, de az Északi-középhegységben, a Mátra és a Bükk környékén, valamint Nógrád megyében is sokan foglalkoznak ezzel a tevékenységgel.

VÁLASZTÁS

BOROSS DÁVID: Itthon évente nagyjából 2 millió fenyő talál gazdára a karácsony előtti időszakban, ennek mintegy 60-70 százaléka ma már Nordmann

Boross Dávid rámutatott, hogy az utóbbi években a műfenyők választéka is szélesedett, ezzel együtt piaci részesedésük 10 százalék alatt marad. Ezek ára azonban nagyon szélsőséges, sok esetben igen borsos is lehet. Hozzátette, tévhit az, hogy ezek választásával környezettudatos döntést hozunk. Azok közül, akik ilyet választanak, sokan mintegy 5 éven belül lecserélik „fáikat”, míg ahhoz, hogy az említett állítás meglapozott legyen, vagyis tényleg csökkenjen az ökolábnyomunk, legalább két évtizednyi használatra lenne szükség. Arról már nem is beszélve, hogy a műfenyők zöme a távol-keleti országokból érkezik, így az ottani ipari termelést erősítik.

3 ezer hektáron termesztenek itthon fenyőfát, főleg Vas, Zala, Somogy megyében

Ha az illat számít

Akik azt szeretnék, hogy otthonukat jellegzetes fenyőillat töltse be az ünnepi időszakban, azoknak a lucfenyőt javasolják szakértők. Hűvösebb szobában, a kályhától vagy a radiátortól távol ez a fajta is kibírja az ünnep végéig. Ha a fára szánt keret nagyobb, s még intenzívebb illatot szeretnének, akkor a kolorádói jegenyefenyővel lehet próbát tenni. Ez persze nagyobb utánajárást igényel, mert nem mindenhol van a kínálatban, ám a jellegzetes citrus illatú, Amerikában elterjedt fajta igazán el tudja varázsolni a családot. Levelei még a száraz szobalevegőn is sokáig megtartják színüket, és az ünnep végéig sem nagyon hullanak le.

Óvatos létszámbővítésre készülnek a cégek

MUNKAERŐPIAC Bár a gazdasági növekedés újbóli beindulását illetően még nagyon sok a bizonytalanság, ám a jelek szerint a cégek egy része azért már óvatos optimizmussal tekint előre, és jövőre már bővítenék a foglalkoztatotti létszámot – derül ki a Manpower Magyarország (munkaerő-közvetítés és -kölcsönzés meghatározó szereplője) és a Profession.hu (a leglátogatottabb hazai állásportál) egymástól független, de a témájukat illetően hasonló tematikájú kutatásából. Noha a legfrissebb GDP-adatok még recessziót mutatnak, a jövő év első felében a munkáltatók mintegy harmada azért létszámnövelést tervez – jelezte a Manpower. Ezzel szemben áll, hogy a vállalkozások 21 százaléka viszont az állomány csökkentésén gondolkodik.

Az egyes szektorokat vizsgálva azonban számottevő eltérések tapasztalhatók. Bőven az átlag feletti lehet a létszámnövekedés az alapanyag- és feldolgozóiparban (26 százalék) és a pénzügy-, valamint ingatlan (23 százalék) ágazatokban. Átlag körüli lehet a növekedés a fogyasztói javak és szolgáltatások (13 százalék), illetve az információtechnológia (12 százalék) területein. Létszámcsökkenés várható viszont a logisztika és autóipar (-5 százalék) vállalatainál, itt a mutató egy év alatt nem kevesebb mint 20 százalékpontot esett, ami jól tükrözi az európai autóipart sújtó jelenlegi gondokat – jelezte a Manpower. (Ez az előrejelzés egybevág az érdekvédelem lapunknak adott prognózisaival, amelyek még az első félévre sem várnak forgalombővülést. Ennek árnyékában pedig leépítésektől tartanak.) A Profession.hu kutatása pedig arra világít rá, hogy a vállalati döntéshozók kalkulációiban már tetten érhető a toborzásra szánt költségkeret növelése is, de legalábbis az idei szinten tartása. Ezenfelül sok vállalatnál a munkaerő-felvételt végző csapatok erősítése ugyancsak napirenden van – fogalmaztak a portálnál. Á. A.

Betanított munkára kellenek a külföldiek

A KSH adatai szerint 2024 októberében 99,3 ezer külföldi állampolgárságú munkavállaló dolgozott Magyarországon, és számuk az elmúlt öt évben körülbelül 30 ezer fővel emelkedett, s közben a külhoni munkásokat foglalkoztató, versenyszférában működő hazai vállalkozások aránya is nő. 2024-ben a hazai vállalkozások 2,5 százaléka foglalkoztatott külföldi állampolgárságú munkavállalót, 2025-re vonatkozóan pedig 2,4 százalékuk tervezte ezt – írja az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézete a tavaszi Prognózis kutatására hivatkozva.

A külföldi állampolgárok foglalkoztatása leginkább a közép- és nagyvállalatokra jellemző, előbbiek 24 százaléka, utóbbiaknak pedig 51 százaléka alkalmaz külföldieket. Az egyes ágazatok közül az ipari (6 százalékuk) és mezőgazdasági cégek foglalkoztatnak (3 százalékuk) leggyakrabban más állampolgárságú munkavállalókat, régiós összehasonlításban pedig a közép-magyarországi és nyugat-dunántúli régiókban a leginkább elterjedt az alkalmazásuk.

A külföldieket foglalkoztató cégek fele szomszédos országok állampolgárait alkalmazza, de harmaduk egyéb európai országok állampolgárait, 26 százalékuk pedig Ázsiából érkező munkavállalókat alkalmaz.

A felvételt tervező vállalkozások legnagyobb számban szakképzettséget nem igénylő foglalkozásokba és gépkezelői munkakörökbe vennének fel külföldi állampolgárokat – azokba a foglalkoztatási főcsoportokba, ahol a statisztikai adatok szerint jelenleg is a legtöbb külföldi állampolgár dolgozik.

Razziát tartottak a szöuli elnöki hivatalban

FELLÉPÉS A dél-koreai rendőrség razziát tartott Jun Szogjol elnök irodájában. „A különleges nyomozócsoport vizsgálatokat folytatott az elnöki hivatalnál, a Nemzeti Rendőrségi Ügynökségnél, a szöuli fővárosi rendőrségnél, valamint a nemzetgyűlés biztonsági szolgálatánál” – közölte a hivatal az AFP hírügynökséggel. Az elnöknek már a múlt héten megtiltották, hogy elhagyja az országot az általa rövid időre bevezetett hadiállapot nyomán indított nyomozás miatt. Jun a múlt hét kedden statáriumot rendelt el. A parlament azonban nem sokkal később drámai ülésen élt vétójogával, mire az elnök néhány óra múlva fel is oldotta a hadiállapotot.

A drasztikus intézkedés tömeges tiltakozásokat váltott ki. Szombaton a dél-koreai parlamentben megbukott az elnök hivatalából való elmozdítására irányuló indítvány, azaz „impeachment”, miután a kormányzó Népi Erő Pártjának (PPP) csak két képviselője szavazta meg az ellenzéki előterjesztést, ám a kétharmados többséghez nyolc voksra lett volna szükség. Az ellenzéki Demokrata Párt vasárnap mindenesetre bejelentette: újabb kísérletet tesz a vádemelési eljárásra s Jun elnök elmozdítására. A PPP kedden azt közölte, hogy „útitervet készít az elnök lemondásához”, ennek eredményeként februárban vagy márciusban lemondhat, és akkor új választásokat lehet tartani.

FOTÓ: AFP/KIM HONG-JI

A dél-koreai elnök még hivatalban van, de már nem sokáig

Közben Szöulban bejelentették, hogy önkezével próbált meg véget vetni életének Kim Dzsonghjon volt dél-koreai védelmi miniszter, miközben fogva tartották egy kelet-szöuli büntetés-végrehajtási intézményben. A tárcavezető a múlt héten kényszerült lemondani. Kiderült, kulcsszerepet játszhatott a hadiállapot kihirdetésében: egyes hírek szerint ő beszélhette rá az elnököt a súlyos következményekkel járó döntés meghozatalára. Hivatalosan azt közölték, hogy az öngyilkossági kísérlet sikertelen volt, és a volt tárcavezető állapota stabil. Az incidenst követően egy védőcellába szállították, hogy megelőzzék „a további gondokat”. Kimet vasárnap tartóztatták le. Egyebek mellett azzal vádolják, hogy „hivatalos feladatokat” látott el a lázadás ideje alatt. Emellett hivatali visszaélés miatt is eljárás indult ellene – közölte az illetékes bíróság.

Rendőrségi jelentések szerint szerda reggel letartóztatták a Nemzeti Rendőrségi Ügynökség főbiztosát és a szöuli fővárosi rendőrség vezetőjét is.

Nagy kérdés, hogy Jun elnök hatalma kitart-e akár márciusig. Továbbra is sokan követelik a távozását. Ha a PPP kormánypárt elnyújtaná menesztésének folyamatát, azzal még népszerűtlenebbé válna a választók szemében.

RÓNAY TAMÁS

Már máshogy látják

BREXIT Közeledni akarnak a britek az Európai Unióhoz, és nem Donald Trump politikáját kívánják követni – derül ki az ECFR új felméréséből.

NÉPSZAVA

Vlagyimir Putyin háborúja Ukrajna ellen és Donald Trump újabb választási győzelme az Egyesült Államokban alapjaiban változtatta meg az Európai Unió és Nagy-Britannia közötti kapcsolatokat – derül ki a Külkapcsolatok Európai Tanácsának (ECFR) új felméréséből. Nagy-Britanniában és a főbb uniós államokban az az uralkodó vélemény, hogy e viszonynak szorosabbá kell válnia. A szigetországban mind a Brexit-ellenes, mind a Brexit-párti szavazók többsége támogatná a személyek szabad mozgását és a kereskedelmet megkönnyítő kompromisszumokat az EU-val. Az ECFR felmérése, amelyet az Egyesült Királyság és az EU öt országának 9278 polgára körében végzett, azt mutatja, mindkét oldalon nagy számban támogatják a két fél közötti újrakezdést.

A jelentésből egyértelműen kiderül, hogy a britek már másként tekintenek a világra, mint 2016-ban, a Brexit-referendum évében, az EU és a királyság közötti kapcsolatokról is másként vélekednek, mint akkor. Ennek több oka van, köztük az ukrajnai háború, a Kínával kapcsolatos feszültségek és Donald Trump újraválasztása. Most már mindkét fél hajlamosabb egy sokkal ambiciózusabb újrakezdésre. Ebben nincs véleménykülönbség a britek és a felmérésben vizsgált európaiak között: a megkérdezettek többsége meg van győződve arról, hogy a kapcsolatoknak szorosabbá kell válniuk.

Nagy-Britanniában 55 százalék gondolja úgy, hogy az EU-val való kapcsolatnak szorosabbá kell válnia, csupán 10 százalék véli, hogy nagyobb távolságot kellene tartaniuk egymással szemben. A britek mintegy fele szerint ez segítené az Egyesült Királyságot a migráció kezelésében, a biztonság megerősítésében, a gazdaság fellendítésében, az Egyesült Államokkal és Kínával szembeni fellépésben, az éghajlatváltozás kezelésében, és lehetővé tenné Ukrajna számára, hogy hatékonyabban lépjen fel Oroszországgal szemben. Az EU-val való együttműködés javításának óhaja ezekben a kérdésekben pártokon átívelő támogatást élvez. Ez ugyanakkor a baloldali és balközép szavazók körében a legnagyobb. De sok konzervatív is úgy ítéli meg, hogy Nagy-Britannia számára előnyös lenne egy szorosabb kapcsolat az Unióval. Különösen a migrációval kapcsolatban 55 százalékuk elismeri az együttműködés előnyeit. Ebben egyértelműen különböznek a Nigel Farage által fémjelzett, szélsőjobboldali Reform UK párt szavazóitól: e formáció támogatóinak a fele úgy véli, hogy az Egyesült Királyság hatékonyan tudja kezelni a migrációt az EU nélkül is. Ugyanakkor a konzervatív szavazók jelentős része is úgy gondolja, a szorosabb együttműködés a legjobb módja annak, hogy Ukrajna szembeszálljon Oroszországgal (45 százalék), az Egyesült Királyság felvegye a küzdelmet Kínával (42 százalék), megerősítse Nagy-Britannia biztonságát (39 százalék) és fellendítse gazdaságát (29 százalék). Az uniós polgárok szintén elismerik az Egyesült Királysággal való szorosabb együttműködés fontosságát, különösen az EU biztonságának megerősítése végett (Németországban, Olaszországban, Lengyelországban és Spanyolországban 40 százalék, Franciaországban azonban csak 32 százalék ez az arány), valamint az Egyesült Államokkal és Kínával szembeni fellépés érdekében. A francia válaszadók szerint a Nagy-Britanniával való szorosabb együttműködés mellett szóló legerősebb érv a migráció kezelése, az olaszok szerint pedig az éghajlatváltozás és a biztonság.

FOTÓ: AFP/WIKTOR SZYMANOWICZ

Sokat változott a brit közhangulat a Brexit utáni tapasztalatok nyomán. Ma már Európa-párti a többség

Ha Trump hivatalba lép, Keir Starmer brit kormánya mindenáron el akarja kerülni, hogy hazájának választania kelljen Európa és Amerika között. Az uniós országok pedig mindent megtesznek majd azért, hogy minél konstruktívabb kapcsolatot építsenek nemcsak az új amerikai kormányzattal, hanem Londonnal is. Ha azonban Trump beváltja kampányígéreteit Ukrajnával, az európai termékeket érintő védővámokkal, Kínával és a Közel-Kelettel kapcsolatban, az Egyesült Királyság közelebb kerülhet az EU-hoz – állapítja meg az ECFR. Annál is inkább, mert ezeken a területeken a brit közvélemény nagyon vonakodik attól, hogy kövesse Trump példáját. Ha a megválasztott amerikai elnök megpróbálná rákényszeríteni Ukrajnát, hogy jelentős területi engedményeket tegyen Oroszországnak, a britek 53 százaléka úgy véli, hogy kormányának nem kellene követnie az amerikai álláspontot, csak 13 százalék gondolkodik erről másként. Ez nagyjából egybeesik az összes megkérdezett uniós ország közvéleményével is.

A britek 50 százaléka Európával fűzné szorosabbra a szálakat, csak 17 százalékuk választaná a Donald Trump által kormányzott Egyesült Államokat.

A gazdaságot illetően a britek többsége ismeri el, hogy az EU fontosabb az Egyesült Királyság számára, mint az USA.

Ugyanez igaz Kínára: a britek és az európaiak többsége szerint Európának törekednie kell arra, hogy Kína-politikáját az Egyesült Államoktól függetlenül alakítsa, még akkor is, ha ez feszültségekhez vezet Washingtonnal. Csak kisebbségben vannak, akik ennek ellenkezőjét gondolják. Arra a kérdésre, hogy Nagy-Britannia kormányának az Egyesült Államokkal vagy az európaiakkal való kapcsolatokat kellene-e előnyben részesítenie, a britek válasza egyértelmű: 50 százalékuk Európát választja, csak 17 százalékuk az Egyesült Államokat. Sőt, amikor a kérdés úgy szól, válasszanak az USA, az EU és a Nemzetközösség országai közül a biztonság, a munkahelyek és a világban való befolyás szempontjából, a britek mindhárom esetben inkább választják az EU-t.

A gazdaságot illetően a britek jelentős többsége ismeri el, hogy az EU fontosabb az Egyesült Királyság számára, mint az USA; ez talán azt tükrözi, hogy a királyság kereskedelme majdnem háromszor akkora az európai partnerekkel, mint amerikai szövetségesével. Az ECFR felmérése szerint a Brexit mellett szavazók körében is magas számban (32 százalék) osztják ezt a nézetet.

9 ezer
polgár körében végezte felmérését az ECFR

HIRDETÉS

Újra Putyinnal tárgyalt Orbán

FOTÓ: AFP/MS/BENKO VIVIEN CHER

A Kreml közlése szerint a magyar fél kezdeményezte a beszélgetést

BÉKEMISSZIÓ Ukrajnáról és a kétoldalú gazdasági együttműködésről tárgyalt telefonon tegnap Vlagyimir Putyin elnök Magyarország miniszterelnökével, a megbeszélésen érintették a közel-keleti feszült helyzetet is, különös figyelmet fordítva Szíriára – jelentette a Kreml sajtószolgálata. A közlemény szerint Orbán Viktor „kifejezte érdeklődését a válság politikai és diplomáciai megoldása közös keresésének előmozdítása iránt, figyelembe véve többek között a számos nyugati vezetővel való kapcsolattartását". Putyin értékelése szerint azonban a helyzet alakulása továbbra is kizárja a békés rendezés lehetőségét. Szijjártó Péter arról számolt be, hogy a miniszterelnök több mint egy órán át tárgyalt Putyinnal. A magyar diplomácia vezetője szerint a jelenlegi az ukrajnai háború talán eddigi legveszélyesebb időszaka, de „a magyar békemisszió folytatódik".

Volodimir Zelenszkij az X-en reagált az Orbán–Putyin-egyeztetésre. „Mindannyian reméljük, hogy legalább Aszadot nem hívja fel Moszkvában, hogy az ő órákon át tartó előadásait is meghallgassa", írta az ukrán elnök. Hozzátette:Ukrajna nélkül nem lehet beszélni arról a háborúról, amelyet Oroszország Ukrajna ellen folytat.

Az Ukrajinszka Pravda tudósítása szerint Dmitrij Peszkov orosz elnöki szóvivő arra az újságírói kérdésre, hogy Orbán Viktor átadta-e Trump üzenetét Putyinnak, azt felelte: nem. NÉPSZAVA

Képlékeny, veszélyes béke

SZÍRIA Miközben rendben folyik a hatalomátvétel Damaszkuszban, egyes országrészekben folytatódnak a harcok. A menekültek egy része hazatérne, de otthon olyanok is vannak, akik most kezdtek el csomagolni.

GÁL MÁRIA

Damaszkusz utcáit tegnap önkéntesek takarították, miután az élet kezdett visszatérni a szír fővárosba, jelentette az al-Dzsazíra katari hírtelevízió. A fegyveres milíciák kiparancsolt harcosai helyét teljesen átvették a legfőbb lázadócsoport, az iszlamista Hajat Tahrír as-Sám (HTS) csoport rendőrei és belbiztonsági erői, most ők a törvényes rend és biztonság őrei. Abu Mohamed al-Dzsolani, a HTS vezetője arról biztosította az ország lakóit, hogy Szíriában nem lesz több háború. Az ideiglenes kormány új vezetője, Mohammed al-Basír is stabilitást és nyugalmat ígért a pánarab hírtelevíziónak adott interjújában, egyben felszólította az elmenekült szíreket, hogy térjenek haza. A nemzetközi hírügynökségek jelentése szerint tegnap már sorok kígyóztak a szír–török határ törökországi oldalán, mások viszont még a szomszédos Törökországban is kivárnak.

A Népszava egy frissen végzett damaszkuszi gyógyszerészt ért utol. A névtelenséget kérő, magát George-nak nevező keresztény fiú lapunknak elmondta: ő már becsomagolt. Elmondása szerint sokan „az óvatosság és az éberség állapotában vannak" a szír fővárosban, ahol nagy számban élnek keresztények és világiasult muszlimok, akik vegyes érzelmekkel fogadják a történteket. Fogalmuk sincs, mi következik „most, hogy az iszlamisták legyőzték a diktatórikus rendszert". Kivárnak, és reménykednek az ígéretek betartásában.

A bizonytalanságot táplálja, hogy bár a fővárosban béke van, vidéken folynak még harcok. A győztes ellenzéki harcosok tegnap is összecsaptak az elmenekült Aszad elnökhöz hű csoporttal Deraában, a tartomány keleti részén heves harcok folytak. A londoni székhelyű Szíriai Emberi Jogok Megfigyelőközpontja jelentése szerint Törökország és az Ankara által támogatott szíriai fegyveres csoportok falvakat bombáznak Szíria kurdok lakta északkeleti részén, a kitelepített civilek a megcélzott falvakból biztonságosabb területekre menekültek. Noha amerikai közvetítéssel hétvégén tűzszüneti megállapodást kötöttek az amerikaiak által támogatott Szíriai Demokratikus Erők (SDF) nevű kurd lázadószervezet és a velük szemben álló, Törökország támogatását élvező iszlamista felkelők az észak-szíriai Manbidzsben, a béke egyelőre nagyon törékeny.

FOTÓ: AFP/YASIN AKGUL

A közeli Törökországból már sok szír menekült elindult haza. Mások kivárnak

Az izraeli hadsereg is folytatja a szíriai stratégiai célpontokra mért csapásait. Sajtóbeszámolók szerint a szír légierőt és hadiflottát gyakorlatilag megsemmisítették, mintegy 480 célpontra mértek már csapást, az 1967-es demarkációs vonalat is átlépve. Az izraeli kormányzat azt kommunikálja, offenzívájának célja az Izrael létét fenyegető Irán–Szíria–Hezbollah-tengely maradványainak is a felszámolása, ugyanakkor meg kívánják előzni, hogy a rezsim által felhalmozott fejlett fegyverarzenál a szír szélsőségesek kezébe kerüljön. A Szíria szuverenitását sértő izraeli offenzívát Oroszország és több térségbeli arab állam is bírálta.

A Nyugat egyelőre kivár. Az Aszad-diktatúrát megdöntő lázadók nagy része abból az iszlamista szövetségből került ki, amely ellen a nyugati katonai koalíció fellépett a szír polgárháború idején. Az Egyesült Államok közölte: fenntartja katonai jelenlétét Kelet-Szíriában, a kurd vezetésű Szíriai Demokratikus Erők (SDF) által ellenőrzött területeken, és megteszi a szükséges lépéseket ahhoz, hogy megakadályozza az Iszlám Állam terrorcsoport újjáéledését. Jon Finer amerikai helyettes nemzetbiztonsági tanácsadó a Reutersnek azt mondta: Washington még dolgozik azon, miként fog együttműködni a szíriai győztes lázadócsoportokkal. Egyelőre azonban nem történt hivatalos változás az amerikai politikában.

> Bár az új szír kormányfő békét és stabilitást ígért, a nemzetközi közösség köreiben vannak aggodalmak.

Az Európai Unió új kül- és biztonságpolitikai főképviselője, Kaja Kallas kedden az Európai Parlament külügyi bizottságának meghallgatásán azt hangsúlyozta, meg kell akadályozni a felekezeti erőszakot, a szélsőségek újbóli felerősödését és a kormányvákuum kialakulását, meg kell előzni azt, hogy Szíria egy második Afganisztánná, Irakká vagy Líbiává váljon. Ursula von der Leyen bizottsági elnök a jövő hét elején Törökországba utazik, hogy a szíriai helyzetről tárgyaljon Recep Tayyip Erdogan török elnökkel.

LAPSZÉL

Fico Brazíliában békemisszióz

FOTÓ: AFP/TON MOLINA

Többnapos brazíliai hivatalos látogatáson tartózkodik Brazíliában Robert Fico szlovák miniszterelnök. A pozsonyi Új Szó tudósítása szerint Fico azt mondta: Szlovákia tagja a békepártiak csoportjának az ENSZ-en belül, és nagyra értékeli az ukrajnai háborúra vonatkozó béketervet is, amelyet Brazília Kínával közösen dolgozott ki. „Szlovákia minden szerény lehetőségét felajánljuk ennek a tervnek a támogatására. Meggyőződésem, hogy Brazília Kínával, illetve más nagy országokkal közösen rendkívül fontos szerepet fog játszani abban, hogy véget érjenek a katonai műveletek Ukrajna területén", mondta Orbán Viktor egyik legelkötelezettebb uniós szövetségese, aki maga is készül Moszkvába, eleget téve Vlagyimir Putyin meghívásának a jövő május 8-i második világháborús győzelmi parádén. NÉPSZAVA

Fegyverként használt migráció

HIBRID HÁBORÚ Százhetvenmillió eurót ad az Európai Bizottság az Unió keleti határainak védelmére, válaszul arra, hogy Oroszország és Belarusz a migránsokat eszközként használva veszélyezteti az EU biztonságát. Szerdán Henna Virkkunen, az Európai Bizottság szuverenitásért és biztonságért felelős biztosa mutatta be a Bizottság erről szóló közleményét.

2021-ben – szinte a semmiből – több mint 3000 Közel-Keletről és Afrikából érkező migráns próbált az EU területére bejutni a belarusz–lengyel határon. Hamar kiderült, ez Lukasenka belarusz diktátor válasza az őt sújtó szankciókra: a sokszor háborús övezetből érkező menekülteket ugyanis belarusz cégek és hatóságok utaztatták egészen a határig. Kisebb részben a litván és lett határra is érkeztek migránsok, de legfőképpen a lengyel hatóságoknak kellett válaszolniuk a helyzetre, amire sem jogilag, sem infrastruktúrával nem voltak fölkészülve. Bár a törvények szerint mindenki, aki az EU területére belép, jogosult menedékért folyamodni, a hatóságok sokszor megtagadták ennek lehetőségét, és visszatoloncolták őket. A krízis ugyan hullámzott, de azóta sem csitult el, idén a lengyel–belarusz határon már mintegy 20 000 illegális határátlépés történt. A legtöbben orosz turistavízummal az útlevelükben érkeznek a mostanra megerősített határhoz, minden jel szerint az orosz hatóságok hathatós segítségével és ígérgetésével.

A többi, Oroszországgal határos EU-tagállam szintén megkapja a magáét a keleti szomszédtól: az utaztatott migránsok mellett más „hibrid" fenyegetések is jelen vannak Finnország, Észtország, Lettország is Litvánia határán is. Válaszul a kormányok kerítésekkel és megfigyelőrendszerekkel erősítik a határt, az elektronikus eszközökhöz most közvetlen pénzügyi támogatást nyújt az EU is. A közlemény szerint a Bizottság azt is megengedi a tagállamoknak, hogy különleges esetekben még akár olyan szabályokat is hozhatnak, amik például felfüggesztik a menedékjog alkalmazását. Bár a dokumentum kiemeli, hogy minden nemzeti intézkedésnek arányosnak és átmeneti jellegűnek kell lennie, nem világos, hogy ezeket milyen módon fogják meghatározni. Kérdés, hogy ezzel a gyakorlatban legalizálják-e a migránsok visszakényszerítését, ami a nemzetközi jogba ütközhet. A Bizottság hangsúlyozta, ez egy speciális eset, hiszen a migránsokat Oroszország és Belarusz fegyverként használja az Unió ellen. Mindeközben 2021 és 2024 nyara között egy lengyel katona mellett legalább 126 migráns halt meg az EU Belarusszal közös határán, köztük gyerekek is. PAPP ROLAND (BRÜSSZEL)

FOTÓ: AFP/NICOLAS TUCAT

Henna Virkkunen, a biztonságért és szuverenitásért felelős biztos

Borús háborús kilátások

HORVÁTH GÁBOR

A Trumpot személyesen ismerők szerint gyakran előfordul, hogy annak ad igazat, akivel éppen utoljára beszélt. A hétvégén Párizsban Volodimir Zelenszkij ukrán elnökkel találkozott, és utána azt nyilatkozta, hogy Kijev diplomáciai rendezést akar, s ideje, hogy Moszkva fegyverszünetet hirdessen. Ez azt jelentené, hogy az Egyesült Államok elfogadja Zelenszkij kompromisszumát: Ukrajna lemond elveszített területei erővel való visszaszerzéséről, cserébe olyan nyugati biztonsági garanciákért, amelyek kizárják egy újabb orosz agresszió veszélyét. Ez utóbbi feltétel nyilvánvalóan elfogadhatatlan a Kremlnek, mert ellehetetleníti eredeti tervének megvalósítását, Ukrajna maga alá gyűrését. Ha Trump támogatja Zelenszkij elképzelését, akkor azzal elfogadja, hogy a háború folytatódni fog.

No de Trump hétfőn meg Orbán Viktorral találkozott, aki hosszú évek óta következetesen az orosz álláspontot visszhangozza, és ahol csak tudja, akadályozza az Ukrajnának nyújtott katonai és pénzügyi támogatást. Őszintén meglepődnénk, ha utóbb az derülne ki, hogy Orbán Mar-a-Lagóban a szuverén Ukrajna megvédését sürgette volna. Igazi – és persze megint önző – szándékaira csak abból következtethetünk, hogy magával vitte a saját műholdprogramot fejlesztő 4iG vezérét, Jászai Gellértet is, amerikai részről pedig bevonták a minden lében kanál Elon Muskot, akinek űrcége, a SpaceX az amerikai elnökválasztás egyik nagy nyertese. A miniszterelnök mindenesetre nem hagyott fel világmegváltó álmaival: az év és az EU Tanácsa magyar elnökségének vége felé gyakorlatilag folyamatosan a levegőben van.

Trumpnak és Putyinnak azonban aligha van szüksége közvetítőre. Moszkvában gyorsan cáfolt amerikai sajtóhírek szerint ők ketten többször is tárgyaltak az elnökválasztás óta. Viszont Trump a hétvégén adott tévéinterjújában azt mondta, nem akar erről beszélni, hogy ne veszélyeztesse a megbeszéléseket – ami a titokban folytatott tárgyalások beismerése. Ugyanebben az interjúban azt is mondta, hogy valószínűleg csökkenteni fogja Ukrajna támogatását. Érdemes figyelni a „valószínűleg” és „csökkenteni” szavakra. Azt jelentik, hogy a folyó titkos tárgyalásoktól függően az Egyesült Államok esetleg fenntarthatja vagy akár növelheti is, de belátható időn belül semmiképp nem állítja le teljesen Kijev támogatását. Ebből megint csak az következik, hogy bármit ígért Trump a választási kampányban, a háború folytatódni fog, mert a felek nem állnak készen még egy ideiglenes tűzszünetre sem, nemhogy béketárgyalásra. Ha az okokat nem is, de a végeredményt illetően Putyin is így gondolja: mint Orbánnak mondta szerdai telefonbeszélgetésük során, „a kijevi rezsim destruktív irányvonala továbbra is kizárja a konfliktus békés rendezésének lehetőségét”.

A háború után Ukrajna valamivel kisebb lesz, Oroszország pedig sokkal szegényebb – írtuk itt 2022. március 28-án. A helyzet alapvetően most is ugyanaz. Azzal a különbséggel, hogy mindjárt beiktatják Trumpot, aki ugyanazt gondolja, mint Putyin: mindig az erősebbnek van igaza. Amikor ők ketten összecsattannak, Orbán reményeit is össze fogják zúzni.

JUHÁSZ DÁNIEL

Ajánlat

Nincs új a nap alatt. Igazából évek óta ez megy. A hatalom emberei már-már maffiamódszereket alkalmazva tesznek egy visszautasíthatatlan ajánlatot, amit az érintettek szabad akaratukból elfogadhatnak. Miközben pisztolyt tartanak a fejükhöz.

Ez történt legutóbb a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem esetében is. Az intézmény vezetése és polgárai évek óta dacoltak a kormányzat akaratával, vagyis azzal, hogy az egyetem lépjen be a 2019-ben indult „modellváltó” folyamatba, a többi 21 egyetemhez hasonlóan fogadják el, hogy egy állam által létrehozott alapítvány lesz az intézmény fenntartója, a politikai hatalomtól nem független irányítótestülettel.

Egészen mostanáig nem fogadták el, aminek meg is lett a következménye: 2024-re úgy lecsökkent az állami támogatás, hogy a Műegyetem már az alapvető működését is alig tudta finanszírozni, költségvetésük ebben az évben reálértéken mintegy 60 százalékkal volt alacsonyabb, mint amennyit az állam 20 évvel ezelőtt biztosított. Arra pedig, hogy ez pozitívabb irányba változzon, a mostani körülmények között nem látszott szinte semmi remény. Ennek tudatában döntött az egyetem szenátusa végül – egy-két látszólagos, garanciák nélküli engedményt kicsikarva – a modellváltás mellett; a felvázolt új működési modellben valamiért már nem annyira szűkösek az állami források.

A forgatókönyv ugyanez volt a többi „modellváltó” egyetemnél, akik nem várták meg a teljes kivéreztetést. De hasonló módon történt az akadémiai kutatóintézetek elcsatolása is a Magyar Tudományos Akadémiától. Újabban már iskolákat is megkörnyékeznek ilyen ajánlatokkal, most éppen az Óbudai Árpád Gimnáziumra vetett szemet az Orbán-kormány „janicsárképzőjeként” is emlegetett Nemzeti Közszolgálati Egyetem: ha a fenntartásukba kerül az intézmény, szinte mindent biztosítanak, amire a kormányzat által lezüllesztett, alulfinanszírozott állami rendszer képtelen.

Fogalmazzunk egyértelműen: mindez nem más, mint egyszerű zsarolás, az önálló szabad akarat megerőszakolása.

Fogalmazzunk egyértelműen: mindez nem más, mint egyszerű zsarolás, az önálló szabad akarat megerőszakolása.

JEGYZET

Papp Zsolt

Inflációs kockázat

Az inflációban „nincs semmi látnivaló”, hacsak az nem, hogy a visszapattanás a vártnál sokkal alacsonyabb. Az inflációs krízis az a múlt, legyőztük, és lenn is marad, az rendben van – ezt mondta a kormány gazdasági minisztere. Csak az a kérdés, hogy a Nagy Mártonnak higgyünk, vagy a saját szemünknek.

Novemberben a liszt 40, a tej 17, a csokoládé 13, a zöldségfélék 12 százalékkal kerültek többe, mint egy évvel ezelőtt. De jelentős áremeléseket látni októberhez képest is: a tojás 12, a gyümölcsök 4 százalékkal drágultak egy hónap alatt, igaz, közben voltak termékek, mint a sertéshús, a cukor, az étolaj, amik olcsóbbak lettek. Ezzel együtt a világpiacon emelkednek az élelmiszerárak, a forint leértékelődése pedig az importtermékeket drágítja – például az üzemanyagokét. A gázolaj áremelkedése pedig szinte minden terméket érint.

Nem igaz, hogy az inflációt legyőzte volna bárki, pláne a kormány. Az a kormány, amely most is azzal van elfoglalva, hogy inflációt gerjesszen az erőltetett béremelésekkel, az adóemelésekkel, az ostoba gazdaságpolitikával, a politikai vagdalkozásokkal, amelyek még a román lejhez képest is leértékelik a forintot. Rég volt ilyen felelőtlen, hazárdjátékos gazdasági minisztere egy magyar kormánynak, mondhatni ő maga a két lábon járó inflációs kockázat.

Az árak novemberben még csak 3,7 százalékkal nőttek, az ütem az év végére 4,3-4,5 százalékra gyorsul. Az infláció négy százalék környékén marad 2025-ben is, az év egészére átlagosan 3,9 százalékot várnak az elemzők. A négy százalék éves áremelkedés már nem árstabilitás, hanem infláció, lassan ölő méreg. Nem hasonlítható 2022–2023 mélyütéséhez, de annál alattomosabb.

A jegybanknak és Varga Mihálynak fel van adva a lecke. A kérdés az, hogy az új elnök hajlandó lesz-e cselekedni az infláció leszorítása érdekében.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

A NOTRE-DAME-I TORONYŐR

Összeomlás

NÉZELŐDŐ

FRISS RÓBERT

Jun Szogjol dél-koreai elnök bocsánatot kért a hadiállapot bevezetésére tett, rövid ideig fennálló múlt heti kísérlete miatt, továbbá ígéretet tett arra, hogy kész szembenézni a jogi vagy politikai következményekkel. A dél-koreai nemzethez intézett kétperces televíziós beszédében elmondta, hogy „nagyon sajnálja” a döntését, amely kétségbeesésből született, és megígérte, hogy másodszor nem próbálkozik a hadiállapot bevezetésével. Eközben nemcsak Dél-Koreában követelték utcára vonult tömegek a lemondását, de világszerte, így Londonban, Párizsban és Berlinben is.

A politikai berendezkedés tehát szemlátomást teszi a dolgát, hanem az elnök érvelése meglehetősen szokatlan. Mármint, hogy a kétségbeesés kényszerítette a szokatlan cselekedetre. Ennek alapján azt mondhatjuk, hogy a dél-koreai elnök összeomlott, s a rendszert az intézményrendszer stabilitása, hatetszik, a nép lélekjelenléte mentette meg.

Erre a lélekjelenlétre pedig nagy szükségük lesz hamarosan a demokráciáknak.

Főleg, mert az ész dominanciáját – a felvilágosodás óta nem először – veszély fenyegeti. Az amerikai választók többségének elege van az elitből. Nemcsak az alapvető intézményekben, hanem már a tudósokban sem bíznak. Márpedig a tudomány tekintélyének visszaállítása nehéz feladat lesz. Az első lépés az objektivitáshoz való visszatérés és az ideológiai elkötelezettségek felszámolása lehetne – írja a Wall Street Journalben Liz Essley Whyte. „Dühös választók, akiket felháborítottak a Covid miatti korlátozások, helyeslik, hogy Trump hivatalba lépése után ifjabb Robert F. Kennedyt nevezi ki egészségügyi miniszternek. A hatóságok attól tartanak, hogy a következő válság idején nem lesz elég tekintélyük.”

Robert F. Kennedy egészségügyi miniszteri kinevezésének híre nagy hullámokat vert. Szakértők és tudósok sora hitetlenkedett, mivel hogy RFK Junior vakcinanellenes és egyéb, a tudósok által alaptalannak tartott nézeteket vall. Például veszélyesnek nevezte a hosszú évtizedek óta gond nélkül használt ételszínezékeket és a csapvízhez adagolt fluoridot, a wifikapcsolatot potenciálisan rákkeltőnek tartja, az antidepresszánsokat okolja az iskolai lövöldözésekért, a vízben található kémiai vegyületekkel magyarázza a transzneműek növekvő arányát, a kötelező oltásokról azt tartja, hogy autizmust okoznak, és tagadja, hogy az AIDS kialakulásáért a HIV-vírus lenne a felelős.

A tudomány még négy éve is erős bástyának számított. A koronavírus évei alatt azonban gyorsan nőtt a tudományos közösséggel szembeni bizalmatlanság.

A tudomány még négy éve is erős bástyának számított. A koronavírus évei alatt azonban gyorsan nőtt a tudományos közösséggel szembeni bizalmatlanság.

Kennedy felkérése nem az egyetlen jele a tudományba vetett bizalom visszaesésének – jegyzi meg Liz Essley Whyte. A tudomány még négy éve is erős bástyának számított. A koronavírus évei alatt azonban gyorsan nőtt a tudományos közösséggel szembeni bizalmatlanság. Az amerikai kolléga a pandémiának tudja be a tudomány hitelvesztését. A járvány elején sokan azt remélték, hogy a sikeres védekezés majd növeli a tudósok presztízsét, azonban ennek éppen az ellenkezője történt.

Az ész XXI. századi trónfosztását láthatjuk, s ez már korábban is tragikus következményekkel járt.

Trump megújulást is hozhat

ÁGH ATTILA
politológus

A megválasztása után Trump rögtön kiadta az új globális jelszót: „Világ zsarnokai, egyesüljetek!”, és Orbán mint a legjobb tanítvány az elsők között volt, hogy ezt visszhangozza. Az erősödő szélsőjobboldali hullám hatására azóta végighömpölygött a hazai – és jelentős mértékben a nemzetközi – médián Trump és Orbán törekvéseinek párhuzama, netán a „barátságuk”.

A nagy különbség ellenére a közös vonások is kidomborodtak, hiszen autoriter fordulat készülődik Amerikában, sőt Trump globális offenzívát készít elő, még a hivatalba lépése előtt megkezdve az „uralkodását”. Trump valóságos hatalomgyárrá változtatta a republikánus pártot, és a teljes győzelemmel a pártok mezején, már az elnökségi periódus kezdete előtt beindította a hatalomgépet odahaza és a globális

FOTÓ: AFP/ALLISON ROBBERT

világban egyaránt. A világrendszer válságának és a hegemónok harcának jelei nyilvánvalóak, mert ebben a közegben Trump jelszava, a „Tegyük újra naggyá Amerikát” reális veszélyt jelent valamennyi globális szereplő, így az EU számára is.

Nem kétséges, hogy Trump szót fog érteni a többi „zsarnokkal”, hiszen politikai nagyvállalkozóként valójában maga is egy óriási kormányzati céget vezet, agresszív reklámmal. Ugyanakkor ütközni is fog a kedves „kollégákkal” az amerikai világbirodalom, a Pax Americana megújult helyreállítási törekvésében, és ezzel súlyosan elmélyíti a világrendszer válságát.

A kilencvenes években a bipoláris világrend összeomlásával Amerika rákényszerítette a világra a Washingtoni Konszenzust, a világméretű szabadpiac ideológiáját mint a liberalizmus és a demokrácia világméretű győzelmét, ami állítólag már meghozta a „történelem végét”. Minden országban elvárás lett a demokrácia bevezetése, sorra jöttek létre a látszatdemokráciák, és a politológusok buzgón osztályozták is őket a felvett – sokszor álságos – demokratikus intézmények szerepe szerint.

A Pax Americana rezsimjében demokráciának illett lenni, vagy legalábbis annak látszani. Még Kína is demokráciának nyilvánította magát, persze csak a saját kritériumai szerint. Ám ez a globális ideológiai diktatúra hamar szertefoszlott, mivel Amerika világpiaci sikerei is tovatűntek, így aztán nem a „történelemnek” lett vége, ahogy meghirdették, hanem az amerikai egypólusú világrendnek. Így az amerikai társadalom többsége csalódott lett a világbirodalom összeomlása után, és most annak helyreállítására szavazott.

Trump híres mondása az ukrán háborúról ezt a megújult világbirodalmi törekvést tükrözi. Az „egy nap alatt megoldom” felfogás mögött az van, hogy Amerika a maga domináns globális szerepével ezt meg tudja oldani – és csak Amerika tudja az ilyen mély válságokat megoldani. Ez a globális versenyben visszaszoruló USA sértett reagálása, mint az egy központú, unipoláris világ, az új Washingtoni Konszenzus bevezetésének kísérlete, ami látványos kihívás Kínával, de még ennél is erőteljesebb kihívás Európával szemben.

A kilencvenes évek amerikai álma, az álságos globális demokratikus fordulat után most egy világméretű autokratikus fordulat játszódik le, mert a polikrízis kavargásában felbátorodtak a fejlesztési diktatúrát bevezető helyi elitek. Azóta formálisan sincs „demokrácia-kényszer”, mint a kilencvenes évek eleje naiv állapotában, de van egy vad versenykényszer, felrúgva minden globális szabályt. Világszerte elterjedt az erőskezű diktátorok divatja, és a dinamikus modernizált autokráciák egy újfajta bipoláris világrend kialakítására törekedtek.

A modernizált autokráciák kihívását Kína kezdeményezte a Globális Dél megszervezésével, Trump fellépése egyúttal erőteljes amerikai válasz erre a Délről érkező kihívásra. Így manapság a Globális Észak és a Globális Dél éles polarizációja megy végbe. Az új amerikai álom valójában az amerikai világbirodalom új formában való helyreállítására való törekvés a hanyatló globális hegemón kísérlete a Globális Észak megszervezésének útján.

> A kilencvenes évek amerikai álma, az álságos globális demokratikus fordulat után most egy világméretű autokratikus fordulat játszódik le.

Az igazi bonyodalmat azonban az adja, hogy a polikrízis időszakában, az új bipoláris világban az egyes gazdasági, pénzügyi, politikai és kulturális területek országonként nemcsak szétválnak egymástól és ütköznek is egymással a régi szabályok szerint, hanem számos területen már egymásba is ékelődnek és szorosan össze is kapcsolódnak az új szabályoknak megfelelve, ahogy ez Amerika és Kína viszonyában is megfigyelhető.

A globális kihívás és a hatalomgyakorlás jellege is alaposan megváltozott, a tekintélyuralmi rendszerekben éles váltás történt, az objektív tényekkel szemben sokkal inkább a szubjektív érzelmekre épített, vágyott világ került előtérbe a telekommunikációban. A dezinformációs rendszer magasiskolájaként Trump ebben is túlteljesített és mintát adott, a politikai vitákat a kultúrharc irányába terelte, és ideológiailag militarizálta is a közvéleményt, amit aztán az összes autokrata vezető buzgón követett.

A jó hír az, hogy ez az Amerikában lejátszódott autoriter fordulat és Trump szerte a világban meghirdetett globális politikája már kiprovokálta és felgyorsította az európai reakciót. Trump hatalomra kerülése szembefordította Amerikát Európával, és az EU-nak meg kellett kezdenie a saját „függetlenségi háborúját” Amerikával szemben.

Az Európai Unió súlyos kihívással néz szembe: kívülről a globális világrendszer radikális átalakulása, a polikrízis dúlása, belülről pedig a gazdaságban a romló nemzetközi versenyképesség miatt. Jóllehet az Unió tagországainak vezetői gratuláltak Trumpnak a megválasztásához, Európában a széles közvélemény átlátta, hogy ez az autoriter fordulat az Egyesült Államokban nagyon rossz hír az EU-nak, és vészhelyzetet hoz létre az EU és az USA között. Ez azonban végül is kikényszeríti Európa radikális megújulását, mert a Trump dúvadhoz illő belépésével a polikrízis fokozódása gyors választ, a formálódó amerikai autokráciával szemben „függetlenségi háborút” követel.

A vészhelyzetben már rövid távon is kibontakozik a függetlenségi háború két főfrontja: egyrészt a felgyorsított versenyképességi reformok, mint a fokozott gazdasági integrációval újra megalapított „Közös Piac”, másrészt a „stratégiai autonómia” mint az új, önálló uniós védelmi politika, Ukrajna érdekében is. Erre utal az új Von der Leyen-bizottság első reakciója: előtérben a komplex gazdasági átalakulás, a vészhelyzeti lépések gyors mentéssel és a „stratégiai autonómia” megszerzésével, már csak az ukrán háború miatt is.

Bármilyen furcsa, a súlyosbodó német és francia válság pozitív előjelek az európai függetlenségi háborúban, főleg Németországban, amelynek hosszú Merkel-korszaka kényelmes tétlenségbe sodorta egész Európát az amerikai katonai rendszerre és az olcsó orosz energiára támaszkodva, valamint az intenzív kereskedelmi kapcsolatos csodálatos demokráciaformáló hatásában bízva, ami a Keletet illeti. Az EU felébredése már megtörtént és az átalakulás megkezdődött, ezért a következő években az új tagállamok is már egy megújult EU-val fognak találkozni: az új „Közös Piac” és a „Védelmi Európa” az integráció erőteljes mélyítésével, kiterjesztésével jár ugyanis.

Az amerikai globális önkényuralom kiépítésének második kísérlete kapcsán azzal van teli a világsajtó, hogy Trump kiszámíthatatlan és megbízhatatlan. Trump mint politikai nagyvállalkozó már megjárta az üzletzárás és a csőd szakaszait, és felkészült az újabb kudarcra is. Az amerikai világuralom általa kiprovokált kudarca révén viszont markáns kontúrokkal megjelennek majd a Globális Észak és a Globális Dél szervezetei és egy új globális világrend körvonalai.

Orbán a tőle megszokott szerénységgel Trump barátjaként, szövetségeseként és komoly világpolitikai szereplőként mutatja be magát. Minden vonatkozásban Trumppal tart, de rövid ez a fényes dicsőség, mert Trump dúlása után Európában és a világban Orbán – és vele Magyarország – ennek csak a hátrányát fogja érezni.

Orbán is közveszélyes politikai vállalkozó, aki Fidesz néven céget alapított, és zsákutcába kormányozta az országot. Ám ironikus módon éppen Trump globális offenzívája hozza meg majd az Orbán-rezsim teljes csődjét: egyrészt Trumpnak az EU elleni gazdasági háborújával, amelynek Magyarország lesz az egyik legnagyobb vesztese, másrészt Orbánnak a Kína irányába való nyitásával – hiszen Trump legnagyobb ellenfelével akar tartós autoriter szerelmi kapcsolatot kiépíteni.

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

SZERINTEM

Megfeneklett

Megfeneklett a gazdaság. Bárhogy hívják a MNB elnökét, ameddig Orbán akadályozza, hogy őrködjék a forint értékállandóságán, azaz ne inflálódjon tovább a nemzeti valuta, addig nem fog javulni a magyar gazdaság állapota. Erre kevés az esély. Bárhogy nevezzék a tervüket – most új gazdaságpolitikának, előbb keleti nyitásnak vagy a béke költségvetésének –, csak a káosz örök, az intézkedéseknek nagyobb a füstje, mint a lángja. Nincs kimutatható és érzékelhető javulás, főleg a bérből és nyugdíjból élők élnek rosszabbul. Nem igaz, hogy 20 százalékkal emelkedett a nyugdíjak vásárlóereje, bármennyit sulykolja is ezt a kormány.

MIKULÁS FERENC

Megdöbbentő

A kormánypárt és a Tisza Párt egyszerre indult országjáró körútra. Ennek keretében Pestszentlőrincen mondott beszédet Nagy Márton miniszter: „Nem tudják az emberek, milyen jó nekik Magyarországon, egyszerűen nem érzik.” Másutt hozzátette: „9-13-14 százalékos minimálbér-emelkedés, miről beszélünk?” Nem érzik? Nem, mert nem jó nekik. Csak egy-két példa: csaknem kétszázezer idős ember él 100 ezer forintnál kevesebb jövedelemből, félmillió nyugdíjas részesül 140 ezer forintnál kevesebb juttatásban, közben az élelmiszerárak rendületlenül emelkednek. A bejelentett minimálbér-emelkedést sem érzékelhetik, hiszen az egyelőre csak ígéret. Miről beszélünk?

DR. JÓKAI OSZKÁR

Üzenet

A budapesti repülőtér tele van pingálva – különféle idegen nyelveken – a következő állítással: „Magyarország családbarát”. Kíváncsi vagyok, kit céloztak meg ezzel. A külföldit ez nem érdekli, vállat von. A magyarok közül azok, akik beszélnek idegen nyelveket, tudják, hogy a helyes felirat az volna: „Magyarország a gazdag családok barátja.” Ja persze, ilyen hosszú szöveg lefordítására már nem jut pénz. Most azon töprengek, hogyan lehetne azt idegen nyelveken elmondani, hogy „A magyar kormány családbarát”.

KATONA GYULA

Vegán cucc

Összetevők: víz, pálmazsír, dextróz, emulgeálószerek. E 435, a leírás szerint veszélytelen, E 471, emulgeáló, stabilizálószer, a fagylaltoknál abban segít, hogy kevesebb alapanyagból több termék készüljön. Levegőssé teszi. A szervezetben lebomlik. E 475, természetes úton előállított emulgeálószer. Veszélytelen. E 466 emulgeáló-, nedvesítő-, stabilizáló-, sűrítőanyag, cellulózból szintetikusan előállítva. Nyomokban tejet tartalmazhat. Ez egy 10 ml-es kávékrém összetétele. A nem vegánok is figyeljenek arra, hogy mit vesznek le a polcokról! Az egészségügy nem győzi kapacitással a sok adalék okozta betegségek gyógyítását. És szűrésre sem kötelező menni.

KOPÁCSI JÁNOS

Olvasóink leveleit a következő címre várjuk:
olvasoilevel@nepszava.hu

mvm.hu
MINDEN
PILLANATBAN
OTT VAN
ENERGIA. ÉRTÜNK
MVM

LAPSZÉL

Szőnyi István-képet vásárolt az állam

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

380 millió forintért kelt el a Nagyházi Galéria és Aukciósház decemberi árverésének első napján Tiziano Vecellio Bűnbánó Magdolna című festménye, amely 110 milliós kikiáltási árról indult. Komoly sikerrel zárult a Kieselbach Galéria árverése is, ahol több kép esetében koppant az aukciós kalapács 100 millió forint körül (Perlrott-Csaba Vilmos, Derkovits Gyula, Vaszary János, Kernstok Károly). Czóbel Béla Kislány ágy előtt című 1905-ös remekműve 340 milliós leütési árával életműrekordot jelent. Egry József múzeumi kvalitású festménye, az 1930-as Taorminai naplemente 55 milliós kikiáltási árról 80 millióig kúszott fel. Szőnyi István számos műve is sikeresen szerepelt az árverésen. Korai Kettős portréja esetében az állam élt elővásárlási jogával, így az 1927-es kulcsmű múzeumi tulajdonba került 24 milliós áron – a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében kap helyet. NÉPSZAVA

Vidnyánszky levele Cserhalmi Györgynek

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Vidnyánszky Attila az Origón tett közzé nyílt levelet Cserhalmi Györgynek címezve, az új könyvéről készült Index-beszámolóra reagálva. A Nemzeti Színház főigazgatója szerint a portál által kiragadott szemelvények állításai hamisak vagy részben igazak. Vidnyánszky Attila állítja: nem történt olyan, hogy ordítva bizonygatta volna, a Nemzeti a legjobb színház Magyarországon, és azok, akik elhagyták a társulatot, árulók. Szerinte az is kitaláció, hogy amikor balesete után a színházba visszatért Szász Júlia színművész, ő „végignézett rajta, és azt mondta, te azokhoz tartozol, menjél hozzájuk. És mutatott kifelé." Vidnyánszky Attila azt írta: „Köszöntem Julinak, de meg sem álltam és egy szót sem szóltam, vagyis az általad előadott történet fikció. Mindösszesze annyit konstatáltam, hogy ezúttal ő is köszönt nekem." NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

SZÍNHÁZAK részére mindennemű régiségek felvásárlása készpénzben. 06-30/419-2713, antiklakberendezes.hu

FIGYELEM! Készpénzért vásárolunk könyveket, festményeket, öltönyöket, Zinger varrógépet, arany ékszereket, ezüsttárgyakat, karórákat, porcelánokat, pénzérméket, teljes hagyatékot. Üzlet: 2. kerület, Szilágyi Erzsébet fasor 25. Tel.: 06-1/488-7910, 06-20/334-9091.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail-címre.

Szöveg és kép összeér

EMLÉKEZET Forgách András író Petri Györgyről készített rajzait mutatták be a Nyitott Műhelyben, ahol elsősorban Petri György-díjas költők olvasták fel a képekhez írt műveiket.

P. SZABÓ DÉNES

„Látod, veszélyes magunkra hagyni minket: / elkezd veled mindenféle történni. / Mi pedig irdogáljuk a színművet, / és közben kipiszkáljuk a világot, / precízen, mint köröm alól a koszt, / s megmutatjuk egymásnak az eredményt, / majd tesszük diszkréten a csikkek mellé" – Petri György Munkanapló című versével indította el a Képmegnyitás című estet a Nyitott Műhelyben annak gazdája, Finta László. Az eseményt 2008 óta szervezi meg minden évben december 10-én a hely és a Litera irodalmi portál a magyar képzőművészeti élet egy-egy jeles alakjának kiállításához. Ezúttal Forgách András írónak a 2000-ben elhunyt költőről, Petri Györgyről készült rajzaihoz olvasta fel szövegeit öt Petri György-díjas szerző, illetve Schein Gábor.

– Nem egy hagyományos kiállításmegnyitót tartunk, hanem közelebb megyünk egy kicsit a képekhez, s feltárjuk azok világát, megnézzük, hogy milyen történeteket rejtenek, milyen érzéseket, figurákat és hangulatokat idéznek meg – mondta az est bevezetőjében Nagy Gabriella, a Litera főszerkesztője. Őt követte Forgách András, aki az elhangzott Munkanapló című vers kapcsán felidézte, hogy annak pár sora arra az időszakra utal, amikor Ascher Tamás színházi rendező felkérte, hogy írjon Franz Kafka A kastély című regényéből egy színdarabot, melyhez Petri Györggyel együtt fogott neki. – A mű a Magvető 1987-es Átváltozások című antológiájában jelent meg Forgách András György névvel, mert abban az évben nem akarták leírni Petri György nevét, de mi így csempésztük bele – mondta el az író. A kiállításon látható rajzok rendhagyó keletkezéséről is beszélt: noha Petriről még életében számos képet készített, a mostani művek a bátyja, Forgács Péter médiaművész Arizonapló című filmjéhez készült werkfilm alapján születtek, melyben a rendező Petri Györggyel követi végig életének helyszíneit 1992-ben Budapesten. A műveken a költő feltűnik egy Attila úti lépcsőházban, az egykori Abbázia kávéház teraszán és egy Batthyány tér közeli sörözőben.

És hogy milyen szövegek születtek a képekhez? Szaniszló Judit, Kupihár Rebeka, Szemethy Orsi és Fekete Ádám például személyes hangvételű művekkel szólította meg a költőt, míg Bognár Péter egy novellával készült, melyben az elbeszélő egy utazás során egy férfit Petri Györgynek képzel. Schein Gábort pedig egy olyan kép ihlette meg, melyen a költő egy csigalépcső tetejéről tekint alá: „A csigalépcső mint szélesre nyitott pupilla. A kamera váltig egy szemet figyel, és lehetetlen közelítésben mutatja ezt a szemet, hogy látni lehessen végre, lássam végre, milyen ez a fanyar, gunyoros tekintet, ez az elszánt, epés pillantás, és milyen benne az érzéketlenségig eltitkolt hit..."

INFÓ

Képmegnyitás – Forgách András új Petri-rajzaihoz Nyitott Műhely (Budapest XII., Ráth György u. 4.). Megtekinthető: január 10-ig

Nyitottak a művészetekre

A Képmegnyitás című estet 2008 óta minden év december 10-én megrendezik, e nap a helyszín alapító gazdája, Finta László születésnapja is. Noha a Nyitott Műhely a Covid első évében, 2020-ban anyagi gondokkal küzdött, az utóbbi időben ismét jelentős támogatást kap, hogy zavartalanul működhessen. – Több mint tíz éven keresztül Esterházy Péter volt a hely legjelentősebb támogatója, és egyszer azt mondta, hogy fontos helyszín lesz a jövőben – mondta lapunknak Finta. Az idén a Nyitott Műhely Alapítvány a hely üzemeltetéséért Pro Cultura Urbis díjat kapott, melyet a kultúra kiemelkedő őrzői és formálói számára adnak át minden évben.

Forgách András a Petri Györgyről szóló képeit a bátyja, Forgács Péter Arizonapló című filmjéhez készült werkfilm alapján rajzolta

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Egy kettészakadt ország 56-os űrhajósa

UKRÓNIA Pethő Tibor történész, újságíró írt már korábban is könyvet: A Magyar Nemzet története 1938–2018 című kötete még azelőtt jelent meg, hogy a Magyar Idők 2019-ben felvette a Simicska Lajos által bezárt Magyar Nemzet nevét. Pethő a Magyar Hang munkatársa, korábban, 2018 áprilisáig a Magyar Nemzet újságírója volt, amelyet történetesen a dédnagyapja, Pethő Sándor alapított. Akkori könyvét a Mediaworks szócsövei nem díjazták, s meglehet, most megjelent regénye, az Emil is kap majd központi dorgálást. A fiktív történelmi műben kétféle Magyarország létezik: egy nyugati, hungarista és egy keleti, kommunista. Műfaja nem disztópia, hanem ukrónia: a semmikor-időben játszódik.

– 37 év történetét meséli el a könyv 1944-től 81-ig, de ez a 37 év nem az a 37 év, amit a történelemkönyvekből ismerünk. Itt Németország nem veszti el a háborút, ez a csatlós Magyarország sorsát is meghatározza. Nem érezted úgy, hogy a hungarizmus valódi történetének ballasztja túlságosan is megterhelné a történetet, amelyben egyébként a főhős az űrbe vágy? – tette fel a kérdést a szerzőnek Ficsor Benedek kritikus, a Magyar Hang főmunkatársa az Ex Libris Alapítvány könyvtárában tartott könyvbemutatón. – Annyira elemelt a történet a különböző politikai rendszerektől, jelen esetben a hungarista rendszertől, hogy nincs ennek különösebb súlya – válaszolta Pethő, aki azt is elárulta: a regényírás közben sem feszélyezte, hogy minden bizonnyal lesznek olvasók, akik utalásokat vélnek majd felfedezni a jelenvalóra vonatkoztatva, ideértve a két részre szakadt Magyarországot, valamint a Vezér alakját.

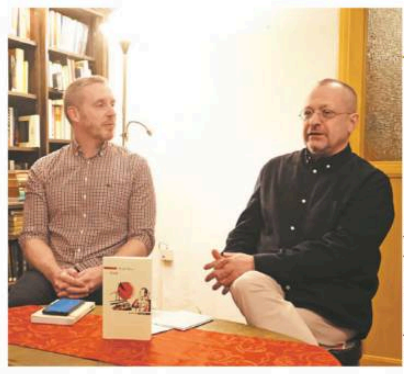

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Az est moderátora, Ficsor Benedek kritikus és a szerző, Pethő Tibor

– A regényben egy nagyon furcsa alakú Magyarország van, olyan határokkal, amiket Közép-Ázsiában vagy Közép-Afrikában szoktunk látni – tette hozzá Pethő Tibor. – A rendszere kegyetlen, de nem az a napi gyilkosságokban tobzódó rendszer, amit mi megismertünk 1944–45-ből. A történetben szereplő család egyik fő alakja a címszereplő Emil, az ezredes, aki kém- és partizánfeladatok teljesítése után lesz a filmgyár vezetője. Unokaöccse, Gyuri pedig 1956-ban lesz az első magyar űrhajós. – Gyuri nagybátyja emlékiratain keresztül próbálja rekonstruálni családja múltját, a történet így két elbeszélő (és néhány vendégszöveg) révén jut el az olvasóhoz.

– Annak ellenére, hogy a regény cselekménye egy alternatív történelmi valóságban játszódik, ugyanazok a társadalmi, politikai mozgások megfigyelhetők benne, mint az általunk ismert valóságban – vetette föl Ficsor Benedek. – A könyv azt sugallja, bármilyen esemény valósul meg bármilyen történelmi konstellációban, az emberek ugyanúgy viselkednek, ugyanúgy vezért választanak, az ország ugyanúgy kettészakad. – Pethő Tibor erre úgy válaszolt: – Én nem hiszek abban, hogy lenne külön magyar sors, de az valószínű, ez a térség rendszeresen olyan helyzetbe sodródik, ami jellegzetes, ismétlődő, és amit modellezni lehet más módon is. Aquinói Szent Tamásnak van egy gondolata az aktusról és a potenciáról: az aktus megvalósul, tehát létrejön a jelenben, míg a potencia maga a lehetőség, ami bekövetkezhet. Bekövetkezik vagy sem, hatással van ránk.

Az Emil nem csak fiktív történelmi családregény, történetét a fantasztikum is alakítja. Űrhajósa negyedik szintű entitás, aki birtokolja a gravitációs ellenmozgás, a transztravitizáció képességét. A szupererő elnyerésének persze fájdalmas ára van. TÖLGYESI GÁBOR

INFÓ

Pethő Tibor: Emil. Kortárs Kiadó, 2024

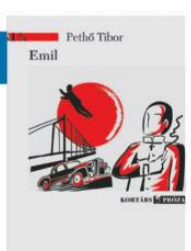

Az ünnepi hagyomány része utálni ezeket a dalokat

ADVENT Nem sok más olyan időszak van az évben, mikor a leghallgatottabb zeneszám egyben jó eséllyel pályázik a legjobban gyűlölt dalok dobogós helyeinek egyikére is – de a karácsony pont ilyen. Ugyanannak a viccnek a tárgya ilyenkor McCartney és Csajkovszkij is.

HANTÓ FRUZSINA

FOTÓ: AFP/MARIO CINQUETTI

A Főnök, Bruce Springsteen is feldolgozott egy ma már 90 éves karácsonyi slágert

Hosszú utat járt be a zene a fogyasztói társadalom szolgálatában: először az 1930-as években jelent meg a munkahelyeken és a gyártósorok mellett a termelékenység fokozása érdekében. Aztán az évtizedek alatt a zene emberi viselkedésre gyakorolt hatása olyannyira hatékonynak bizonyult, hogy manapság kereskedelmi láncok fizetnek milliókat marketingcégeknek, a célközönséghez lehető legjobban passzoló dalválogatás összeállításáért, vagy bízzák rá ugyanezt már mesterséges intelligenciára is.

Mára tengernyi kutatás mutatott rá, miért is működik ez: nemcsak a műfaj, szöveg, hanem a dallam, a ritmus mind befolyásoló erővel bír, meghatározzák, hogyan érezzük magunkat egy adott helyen, és azt is, milyen gyorsan akarunk onnan lelépni. Épp ezért nem véletlen a jellemzően vidám, de lágy zene a várótermekben vagy az ügyintézős telefonhívás várakoztatásánál. Ezért kicsi az esély, hogy egy luxusétteremben az új hullámos rap egyik, a slágerlisták csúcsát ostromló számát halljuk majd, vagy a gyorskasszáknál autentikus New Orleans-i jazzre pakolhatjuk ki a kosarunkat.

Ezt használja profi szinten a kereskedelem: mikor az első karácsonyi dalok kúsznak felfelé a zenehallgatási listákon, jelennek meg az első ünnepi ajánlatok is – és felsejlenek a háttérben a karácsonyi slágerek. Az időzítés kulcsfontosságú, hiszen a kereskedők az elsők között szeretne lenni egy ilyen jól menő piacon, még ha ez azzal is jár, hogy már november közepén felkerülnek az első karácsonyi égősorok a boltokban. A legnépszerűbb dalokra jellemző a fülbemászó dallam és lehetőleg az olyan tartalom, amivel könnyen lehet azonosulni az ünnepi csúcsidőszakban. Kissé melankolikusak, de optimisták, témaválasztásban gyakran tudatosan játszanak rá olyan képekre, mint a meghittség, a család, a barátok, az otthon, a szeretet, romantikus keretbe téve az együtt töltött időt. Ezt a marketingelt karácsonyi hangulatot a vásárlási szokásokat monitorozó piackutatási adatok tolják ki akár már szeptember végéig is – vagyis amíg van kereslet, addig hónapokkal az ünnepek előtt lesz csokimikulás is.

Ez a piaci verseny változtatta át az advent nyugalmát vég nélküli szorongós rohanássá, tette a meghitt hangulatot komikussá: Az év vége felé, amikor már hetek, hónapok óta szólnak a karácsonyi dalok, sorra jelennek is meg a leggyűlöltebb ünnepi zenék ranglistái. Ezek többségén jó eséllyel nyer előkelő helyet például a Wonderful Christmastime Paul McCartney-tól, a Last Christmas a Wham!-től, az All I Want For Christmas Is You Mariah Carey-től, sőt, a klasszikusokat sem kímélve Csajkovszkij Diótörője is. Pedig a zenehallgatási szokásokat vizsgálva az a helyzet, hogy nem is irtózunk tőlük annyira.

> Kifizetődő karácsonyi slágert írni, bár lehet, hogy a sikerre 65 évet kell várni.

Az elmúlt évtizedekben a slágerlistákon a hagyományos vagy a keresztény gyökerű dalokat ugyan háttérbe szorították a modern kori feldolgozások, azért mindig a leghallgatottabbak között van a német eredetű Ó, szép fenyő (O Tannenbaum) vagy az amerikaiak Csengőszója (Jingle Bells). Előadóként gyümölcsöző ezek mellett visszanyúlni egy régi klasszikushoz és modern köntösbe csomagolni azt: így tett Bruce Springsteen és a Jackson 5 is J. Fred Coots and Haven Gillespie szerzeménye, az 1934-es Santa Claus Is Comin' to Town feldolgozásával, mely különböző változatokban évtizedek óta a legnépszerűbb számok között szerepel. Mindezek mellett népszerűek azok, melyek hétköznapibb témákat öntenek le karácsonyi mázzal: például a popzene alfáját és ómegáját, a szerelmet dolgozzák fel, csak ezúttal angyalokkal, szánccsengővel és persze némi hóval. Így eshetett meg, hogy a fentebb, a leggyűlöltebb számok között említett Mariah Carey-dal öt éve vezeti az amerikai Billboard magazin leghallgatottabb zenéinek listáját vagy stabilan az első tízbe kerül a Wham! slágere is a karácsonyi időszakban.

A számok azt bizonyítják, a karácsonyi dalok olyannyira részévé váltak a meghitt ünnepi hangulatnak, amiért nem mondunk le a díszített fenyőről vagy a családi, ünnepekre tartogatott evőeszközökről sem – és épp ennyire ragaszkodunk ebben is a hagyományokhoz. Ez mutatja azt, hogy a Billboard listáján a vezető dalok között jó néhány, mára klasszikusnak számító sláger szerepel, mint a Jingle Bell Rock (Bobby Helms, 1957.) a Let It Snow! Let It Snow! Let It Snow! (Dean Martin, 1959.), vagy az It's The Most Wonderful Time Of The Year (Andy Williams, 1963.), ezek a dalok 2023-ban 6-4 arányban nyertek a mai popzenével szemben a top 10-ben. Másrészt a zeneiparnak kétségkívül kifizetődő minden évben visszanyúlni a karácsonyi témához, de azért idő kell, mire a közönség a szívébe fogadja a friss szerzeményeket. Az említett dalok közül Mariah Carey-nek 25 évet kellett várni, mire igazán befutott karácsonyi slágerként, megszerezve az első helyet, a Wham!-nek 39 évet, míg a tavaly második helyet kiérdemlő Rockin' Around the Christmas Tree (Brenda Lee, 1958.) 65 évvel a megjelenése után lett sikeres karácsonyi nóta.

HIRDETÉS

LAPSZÉL

Szaúd-Arábiában lesz a 2034-es foci vb

A Nemzetközi Labdarúgó-szövetség szerdai döntése szerint Spanyolország, Portugália és Marokkó rendezi közösen a 2030-as világbajnokságot, míg 2034-ben Szaúd-Arábia lesz a házigazda. A szaúdi vb terve sokakat megbotránkoztatott, mert a közel-keleti országban még Katarnál – ahol a 2022-es vb-t rendezték – is kevésbé tisztelik az emberi jogokat. A tizenöt stadion java része – várhatóan 11 – vadonatúj lesz, a már meglevőket pedig korszerűsítik. A hat év múlva esedékes seregszemlét hat országban rendezik majd meg, mivel egy-egy meccsnek Uruguay, Argentína és Paraguay is otthont ad. Egyik eseményre sem volt másik pályázó. NÉPSZAVA

Vb-döntő: ezúttal nem bírtak egymással

FOTÓ: AFP/ROSIN RAHMAN

Döntetlennel végződött a 13., azaz utolsó előtti parti szerdán a címvédő kínai Ting Li-zsen és a kihívó indiai Dommaraju Gukesh között a Szingapúrban zajló sakkvilágbajnoki döntőben, ezzel 6,5-6,5 az állás. A párharc csütörtökön folytatódik. Aki akkor nyer, az lesz a világbajnok. Amennyiben 14 parti után döntetlen az állás, rövidített játékidejű játszmák következnek. MTI

Challenger Tour: emelkedik a pénzdíj

A férfitenisztornákat szervező ATP jövőre 6,2 millió dollárral emeli a challenger besorolású versenyek összdíjazását, amely így 2025-ben rekordot jelentő 28,5 millió lesz. Ez 2022-höz képest 135 százalékos emelkedés. A Challenger Tour a profi tenisz második vonala, és segít a játékosoknak a tapasztalat- és ranglistapontszerzésben, a pénzdíj gyűjtésében. MTI

Megműtötték Eddy Merckxet

FOTÓ: AFP/KURT DESPLENTER

Sikeres műtéten esett át minden idők egyik legjobb kerékpárosa, a 79 éves belga Eddy Merckx. A három nagy háromhetes körversenyen összesen 11 győzelmet aratott korábbi sztár hétfőn Hombeek közelében egy csoporttal tekert, amikor nagyot esett, és csípőcsonttörést szenvedett. Az amatőrként egyszeres, profiként háromszoros világbajnok, 1978-ban visszavonult Merckxnek ez volt idén a második operációja, miután márciusban bélelzáródás miatt esett át sürgősségi műtéten. NÉPSZAVA

Gulácsiék kiestek a BL-ből

BAJNOKOK LIGÁJA A két magyar válogatott futballistával felálló RB Leipzig tavasszal már nem lesz érdekelt a nemzetközi kupasorozatban, ellenben a címvédő Real Madrid mostani sikerével életben tartotta esélyeit.

NÉPSZAVA

„Ez egy nagyon fontos győzelem, itt nem mindenki nyer” – nyilatkozta Carlo Ancelotti, a Real Madrid vezetőedzője, miután csapata 3-2-re győzött az Atalanta vendégeként a labdarúgó Bajnokok Ligája alapszakaszának hatodik fordulójában. A korábban már három vereséget elszenvedő madridiak számára nagyon fontos volt ez a győzelem, hiszen így javítottak továbbjutási esélyeiken.

„Kemény meccs volt. Az ellenfél játékstílusa tette keménnyé, nagy intenzitással játszottak” – jelentette ki Jude Bellingham, aki az 59. percben a spanyol alakulat harmadik találatát jegyezte. Az angol válogatott kiválósága 21 éves és 164 naposan a BL történetében a legfiatalabb olyan játékos lett, aki elérte a 40 mérkőzést.

Szintén 3-2-es eredmény született az Aston Villa és a Gulácsi Péterrel és Willi Orbánnal felálló RB Leipzig összecsapásán, ezzel pedig eldőlt, hogy a magyar válogatott futballistákat soraiban tudó német együttes az utolsó két forduló eredményétől függetlenül biztosan nem tud továbbjutni a rájátszásba.

„Természetesen csalódottak vagyunk. Küzdöttünk, de nem érdemtelenül kaptunk ki” – értékelt Marco Rose, a lipcseiek trénere. Az összecsapás nemcsak a németek számára zárult keserédesen, hiszen az asszisztensként tevékenykedő Alessandro Giallatini elsírta magát a lefújás után.

Az esetet Rose is észlelte, és megkérdezte annak az okát. A 49 éves partjelző elmondta, hogy korából adódóan utoljára tevékenykedett a Bajnokok Ligájában. Rose ennek nyomán egy mezzel ajándékozta meg Giallatinit.

FOTÓ: AFP/CHRISTIAN CHARISIUS/DPA

Gulácsiék számára nagyon nem úgy alakult a BL idei kiírása, mint ahogy azt tervezték

„Természetesen csalódottak vagyunk. Küzdöttünk, de nem érdemtelenül kaptunk ki” – értékelt Marco Rose, a lipcseiek trénere.

A német bajnokságban címvédő Leverkusen eközben nagy skalpot gyűjtött be azzal, hogy 1-0-ra legyőzte az előző idényben olasz bajnok és tavaly BL-döntős Intert. A találkozó egyetlen találatát Nordi Mukiele a 90. percben szerezte. A Serie A címvédője 573 perc után kapott gólt a BL-ben, míg a Leverkusen tovább folytatta rendkívül sorozatát, ami a végjátékot illeti. A 27 éves francia szélső gólja volt a 21., amelyet az előző idény óta a 90. percben vagy annál később szerzett a Leverkusen.

A keddi, kora esti programban volt érdekelt a Liverpool, amely hatodik meccsét is megnyerte, és továbbra is százszázalékos mérleggel áll a tabella élén. Arne Slot, az angolok trénere azonban nem volt maradéktalanul elégedett a látottakkal a Girona ellen megnyert mérkőzés alkalmával.

„Minden alkalommal, amikor elvesztettük a labdát, nem voltunk elég agresszívek. Végig intenzíven kell játszanod, ha meg akarod nehezíteni az ellenfeled dolgát. De ha minden alkalommal várs néhány másodpercet, mielőtt presszingelni kezdesz, akkor könnyen kijátszanak. Alig volt meg a kontroll a játék felett” – jelölte ki a javítandó területeket a holland szakember.

BL alapszakasz, 6. forduló

Kedd:

RB Leipzig–Aston Villa	2-3
Bayer Leverkusen–Internazionale	1-0
Atalanta–Real Madrid	2-3
Club Brugge–Sporting Lisboa	2-1
Sahtar Donyeck–Bayern München	1-5
RB Salzburg–Paris Saint-Germain	0-3
Brest–PSV Eindhoven	1-0
Girona–Liverpool	0-1
Dinamo Zagreb–Celtic	0-0

Szerda:

Atlético Madrid–Slovan Bratislava	3-1
Lille–Sturm Graz	3-2

A további hét mérkőzés lapzártánk után ért véget.

Kós Hubert vb-ezüstérmes

ÚSZÁS Kós Hubert ezüstérmet nyert 100 méteres hátúszásban a budapesti rövid pályás világbajnokság szerdai napján. A Párizsban 200 méter háton olimpiai bajnok magyar versenyző 48,79 másodperces országos csúccsal csapott célba, három századdal maradt el a semlegesként indult orosz Miron Lifincevtől, aki juniorvilágcsúcsot úszott.

„Három egyéni csúcs egymás után nem a legrosszabb dolog, ennek örülök. Sikerült erősebben kezdeni, jobb is lett az idő, nem maradt sok a hajrában, mindent kiadtam, amit tudok, ez most így sikerült. Ilyen ez, amikor visszaengedik az oroszokat, tudnak versenyezni” – értékelt Kós. Mint ismert, az orosz sportolókat az ukrajnai háború miatt a legtöbb nemzetközi sportrendezvényről kitiltották, ám az utóbbi időben elkezdték visszaengedni őket.

A 21 éves magyar úszó – aki még 200 méter háton, 100 pillangón és 50 háton lesz érdekelt a vb-n – pályafutása során először nyert érmet hazai közönség előtt, egyszersmind ő az első hazai dobogós a Duna Arénában zajló világversenyen.

A nőknél 100 háton Regan Smith világbajnoki csúccsal (54,55) diadalmaskodott, ezzel Hosszú Katinkától vette el a rekordot. Férfi 50 pillangón Noé Ponti kilenc századdal tovább javította saját világcsúcsát,

FOTÓ: MTI/HEGEDŰS RÓBERT

Szépen ragyog az ezüstérem is Kós Hubert nyakában

21,32 mp.-cel győzött, míg Szabó Szebasztián kereken 22 másodpercet úszva lett negyedik. A nőknél ugyanezt a számot Gretchen Walsh nyerte. Női 800 gyorson Lani Pallister világbajnoki rekorddal védte meg címét, míg Késely Ajna hetedikként zárt.

A délelőtti előfutamokból egy magyar sem tudott továbblépni, de Fángli Henrietta így is országos csúcsot úszott 100 méter mellen. A 23 éves marosvásárhelyi úszó – akinek ez az első világversenye magyar színekben – 1:05.09 perc alatt teljesítette a távot, amivel Hosszú Katinka 2014-es 1:05.60-as rekordját adta át a múltnak. NÉPSZAVA

FTC: Szalonikiben már a nyolcaddöntő a tét

EURÓPA-LIGA A Ferencváros már nemcsak a továbbjutásért lép pályára csütörtökön (tv: M4 Sport, 18.45) a PAOK vendégeként a labdarúgó Európa-liga alapszakaszának hatodik fordulójában, hanem a nyolcaddöntőbe kerülésért.

Könnyű dolga bizonyosan nem lesz a magyar csapatnak, mert a PAOK négy pontjával a kiesést jelentő 27. helyen áll, azaz létkérdés számára, hogy egy győzelemmel a legjobb 24 közé lépjen előre. A szaloniki rivális ráadásul kezd jó formába lendülni, előző öt tétmérkőzésén veretlen maradt, így a görög bajnokságban is már a harmadik helyen áll. Hétvégén a Panszerraikosz otthonában aratott 4-1-es diadallal hangolt a Ferencváros elleni fellépésre.

Ezzel szemben Pascal Jansen vezetőedző együttese az utóbbi időben rendkívül kétarcú. Amíg nemzetközi porondon remek teljesítményt nyújtva felülmúlta a svéd Malmö, az ukrán Dinamo Kijev és a francia Nice gárdáját, addig a hazai bajnokságban jóval gyengébb produkcióval sorozatosan pontokat hullajtott. Az NB I-ben a címvédő a legutóbbi kilenc összecsapásából mindössze hármat nyert meg, így visszacsúszott a második helyre, igaz, egy meccsel kevesebbet játszott, mint az előtte álló Felcsút. A holland mesternek a legfőbb gondot az jelenti majd Szalonikiben, hogy a kétszeres magyar gólkirály Varga Barnabás eltiltás miatt nem léphet pályára, így szinte biztosan Saldanha kezd középcsatárként, viszont a Partizan Beogradtól igazolt brazil támadó még egyetlen meccset sem játszott végig.

MTI

FOTÓ: AFP/KISBENEDEK ATTILA

Varga Barnabás nélkül jóval nehezebb dolga lesz a zöld-fehéreknek

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

7. LAKHATÁS TÁMOGATÁSA

▼ Vannak, akik szerint a dolgozók lakhatásának támogatása a cégek saját érdeke, így a kormánynak ebbe nem kell beavatkoznia.

▲ Ezzel szemben a kormány úgy gondolja, hogy adókedvezményt kell biztosítani a cégek számára, ha az alkalmazottaik lakbéréhez hozzájárulnak. Azt is lehetővé kell tenni, hogy a SZÉP-kártya is felhasználható legyen lakásfelújításra.

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

Római aranypénz 810 millióért

Ritkaságnak számító, Brutus képmásával díszített római aranypénz kelt el 1,83 millió svájci frankért (csaknem 810 millió forintért) egy genfi árverésen. Az érme egyike a tizenhét ismert példánynak. Kr. e. 43–42-ben verték, azt követően, hogy Brutus és társai meggyilkolták Julius Caesart. NÉPSZAVA

Újabb Kolodko-szobor

Ezúttal a szigligeti vár falára került egy új szobrocska, egy I-es Golf, utánfutóval. A szobor azoknak a nyugatnémet turistáknak állít emléket, akik a 70-es, 80-as években Golfjukkal érkeztek Magyarországra, a Balatonhoz, hogy itt találkozhassanak keletnémet rokonaikkal. NÉPSZAVA

Forradalmi műtét

A Heim Pál-kórházban sikeresen hajtottak végre egy 6,5 órás, egyedülálló fülkagylópótló műtétet egy tízéves kisfiún, akinek a fülét áprilisban kutya harapta le. A gyerek négy nappal az operáció után már otthonában gyógyulhat. A kórház az Egyesült Államokban kifejlesztett eljárást honosít meg Magyarországon. NÉPSZAVA

Mégis börtönbe kerülhet a 11 éves Till Tamás gyilkosa

ELÉVÜLÉS Mivel az elkövető befolyásolhatott tanúkat, valamint korábban ő maga is hamisan vallott, az ügyben a rendőrség új nyomozást rendel el, így néhány évre elítélhetik F. Jánost.

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

„Az elévülés, a halál és a kegyelem a három létező, a büntethetőséget megszüntető ok a jogrendben. Az elévülés intézménye minden országban, minden jogrendben létezik. Ez arra ösztökéli a hatóságokat, hogy az elévülési időn belül kinyomozzák főleg a legsúlyosabb bűncselekményeket. Ha egy bűncselekményért életfogytig tartó szabadságvesztés is kiszabható, akkor viszont soha nem évül el. Mivel azonban a fiatalkorúakkal szemben nem szabható ki életfogytig tartó szabadságvesztés, így esetükben a büntethetőség bizonyos idő után elévül, még emberölés esetén is” – világított rá a háttérre Borbély Zoltán ügyvéd. 16 év alatti elkövető esetében tíz, míg 18 év alatti elkövető esetében 15 év a kiszabható legnagyobb szabadságvesztési mérték emberölés esetében, és az elévülési idő is igazodik a büntetési tétel felső határához, de minimum öt év. Az ügyvéd arra is kitért, hogy amíg létezett hazánkban a halálbüntetés, 20 év alatti elkövetőre azt sem lehetett kiszabni. A fiatalkorúak hazánkban nem gyakran követnek el gyilkosságot, de ezek az esetek mindig nagy visszhangot váltanak ki; például a 18 éves Pénzes Henrietta gyilkosa, az akkor 15 éves Kurai András 2006-ban megerőszakolta, majd felgyújtotta áldozatát. Ő halmazati büntetésként 15 évre került a rácsok mögé, majd szabadulása után nem sokkal a testvérét is meg akarta ölni, ezért újra elítélték. Ugyancsak emlékezetes az 1997-es taxisgyilkosság, amelyet két 14 éves lány követett el. Őket 8 év hat hónap, illetve 9 év fiatalkorúak börtönére ítélték.

Az ügyvéd elmondta: a magyar rendőrség felderítési mutatói kiválóak az élet elleni bűncselekmények esetében. Budapesten ez közelíti a 100 százalékot, de megoldatlan, úgynevezett döglött ügyek mindig is lesznek. Ha ilyen hosszú idő után mégis sikerül kézre keríteni az elkövetőket, annak hátterében az állhat, hogy lazulnak a kapcsolatok az elkövetők között, társaságban, családban mesélnek a tettükről, így juthat el az információ a hatóságokhoz. Illetve olyan is előfordul, hogy vádalku keretében, annak érdekében, hogy meneküljenek egy másik ügyből, feldobják egy korábbi, fel nem derített bűncselekmény részleteit. A felderítési, vizsgálati módszerek fejlődése szintén segíthet bizonyos esetekben. Borbély Zoltán példaként említette a paloznaki plébános 1991-es meggyilkolását, amelynek a tetteseit idén sikerült kézre keríteni külföldön, méghozzá DNS-vizsgálat alapján.

Till Tamást – a vallomása alapján – különös kegyetlenséggel ölte meg F. János. Az ügyvéd szerint az ügy kapcsán az a kérdés merülhet fel, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabhatóságát kiterjesszék-e a fiatalkorúakra is. Ez azonban törvényhozási feladat és hatáskör.

„Az emberölés eleve nagyon ritka bűncselekmény, és ezen belül az, hogy fiatalkorúak követik el, az még sokkal ritkább” – nyilatkozta lapunknak Németh Zsolt kriminológus. Megemlítette a 2008-as kaposvári gyilkosságot, amikor két középiskolás végzett egy társukkal, pusztán azért, mert nem akart velük italozni. Ennek az esetnek a sajátossága volt még, hogy az áldozat szülei polgári pert indítottak az elkövetők szülei ellen, amit meg is nyertek, 8 millió forint nem vagyoni kártérítést ítélt meg nekik a bíróság. Lábady Tamás bíró azzal indokolta a döntést, hogy az alkotmány szerint minden gyereknek joga van úgy felnőni, hogy tiszteletben tartják az emberi méltóságát, a testi épségét. A tettükből viszont arra következtetett, hogy az elkövetők nem kapták meg ezt a nevelést, ez vezetett a brutális gyilkossághoz. „F. József esetében nem tudjuk, mi történt, milyen lelkiállapotban volt a 16 éves elkövető. Lehet, hogy bántalmazták akár a szülei, akár az iskolatársai, de az biztos, hogy tele volt frusztrációval, megalázottsággal, sérelemmel. Hétköznapi ember nem csinál ilyet!” Azzal kapcsolatban, hogy elképzelhető-e, hogy F. József később is elkövetett hasonló bűncselekményt, a kriminológus azt mondta: a legtöbb élet elleni bűncselekmény egy pillanatnyi állapot következménye. Nagyon ritka, hogy valaki többször is gyilkol, megrögzötten. „Az egy izgalmasabb kérdés, hogyan volt képes úgy élni, hogy egy agyonvert kisgyerek képe ott van előtte, hogyan volt képes nyugodtan aludni. Hogyhogy nem gyötörte a lelkiismeret? Ha nem volt bűntudata, akkor valami végzetesen eltorzult a személyiségében. A pszichopatákra jellemző, hogy nem szeretnek, nem félnek semmitől, és nem tanulnak semmiből.”

Duró Zsuzsanna gyermekpszichológus megerősítette: bár nem lehet távdiagnosztizálni, hogy esetleg skizofrén vagy paranoiás, de biztosan valamilyen személyiségzavara volt az elkövetőnek. Akár a hormonális változások, akár az öröklött idegrendszeri gyengeség szerepet játszhatott ebben, de nem szabad megfeledkezni a család, a nevelés hatásáról sem. Ha otthon azt látta, hogy a konfliktusokat erőszakosan, agresszíven kell kezelni, ez a minta rögzült benne, borítékolható, hogy indulatkezelési, érzelemszabályozási problémái voltak. „Biztos, hogy tisztában volt tettének súlyával, hiszen tudatosan eltemette a kisfiú holttestét egy olyan helyre, amiről tudta, hogy le fogják betonozni, így soha nem kerül majd elő.” A szakember hozzátette: érdemes lenne kivizsgálni az elmeállapotát, és ha kiderülne a férfiról, hogy kóros elmeállapota miatt amúgy sem lenne büntethető, akkor kényszergyógykezelésre lehet ítélni. A fiatalkorúak büntethetőségével kapcsolatban elmondta: mindenképp kellene hagyni egy kiskaput, mert akikben zsigerileg megvan az agresszív viselkedés, azokat magabiztossá teheti a tudat, hogy úgysem lehet őket felelősségre vonni. KUKLAI KATALIN

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A fiatalkorúakkal szemben nem szabható ki életfogytig tartó szabadságvesztés

TUDATOS

DURÓ ZSUZSANNA: Biztos, hogy tisztában volt tettének súlyával, hiszen tudatosan eltemette a kisfiú holttestét egy olyan helyre, amiről tudta, hogy le fogják betonozni, így soha nem kerül majd elő

A Fidesz törvénymódosítást kezdeményez

„Mindenkit joggal háborít fel a Till Tamás meggyilkolásának ügyében fennálló jogi helyzet, mely alapján az elkövető elévülés miatt azért úszhatja meg az emberölés bűncselekményének következményeit, mert tettének idején kiskorú volt. A helyzet azonnali választ kíván, ugyanis szembemegy minden jóérzésű ember erkölcsi elvárásával. A Fidesz-frakció haladéktalanul törvénymódosítást kezdeményez, hogy ne évüljenek el soha, semmilyen körülmények között az ilyen bűntettek” – olvasható a frakció Facebook-oldalán.

Boldog névnapot, Gabriella!

A Gabriella a Gábor név női párja. A Gábor héber eredetű férfinév, a Gabriel magyar változata. Jelentése: Isten embere vagy Isten erősnek bizonyult.

KENÓ December 11.

1	8	11	13	16	17	22	25	26	29
31	38	41	43	48	51	53	56	59	80

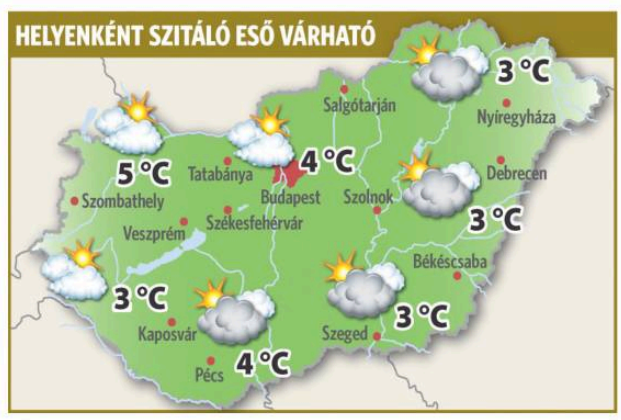

Érkeznek a Geminidák

CSILLAGHULLÁS Péntekről szombatra virradó éjjel látványos csillaghullás figyelhető meg az égen, amikor megérkezik a Geminidák meteorraj. A jelenség egész éjszaka megfigyelhető lesz, a késő esti óráktól kezdve nő a meteorszám, éjféltől hajnalig tetőzik. Ideális esetben óránként 150 hullócsillagot is produkál a raj, azonban a telő hold fénye miatt ezen az éjszakán valamennyivel kevesebb lesz látható. A jelenség megfigyeléséhez érdemes olyan helyet keresni, amely távol esik a városi fényektől. Budapesten erre alkalmas helyszín lehet például a Hármashatár-hegy vagy a Normafa. MTI

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER

N MOBIL VISSZHANG

A NÉPSZAVA MELLÉKLETE

Paranormális kalandozás

Paranormális jelenségekből nincs hiány a családunkban. Állítólag az egyik Nagymamám elment egyszer egy jóshoz, aki pontosan megjövendölt minden családi eseményt, gyerekek számát, későbbi foglalkozásukat és Nagyszüleim halálának dátumát, de azt is megmondta, fillérre pontosan mennyi pénz van mama zsebében. Azt hallottam, végül minden bejött. Másik ágon egy Dédnagymama megérezte, hogy Édesapám kétévesen elslattyogott otthonról a Ronyva folyó irányába, valami késztetésre kilépett a házából a töltés mellett, s pont keresztezte a kis csavargó útját. Édesanyám, ha mérges volt vagy ideges, képes volt villanykörtéket felrobbantani (magam is láttam!), vagy lefagyasztani iskolájának beléptetőrendszerét, megérezte Édesanyja halálát, hamarabb tudta, mint hogy felhívták volna a tragikus hírrel. Magam is rendelkezem bizonyos képességekkel, megérzem a bajt, nagyon jól működik a hetedik érzékem (igaz, nem hallgatok rá sokszor...), illetve nagyon óvatosan bánok az átokkal.

Sior karcol Skóciából

Újabb karcolások Fekete Valér Sior Skóciában élő karikaturista-graffitis szerzőnktől, aki történelem–francia szakos tanárként ment el családjával az országból nyolc éve. Általában a hét minden napján dolgozik. Konyhán főz, épületet bont, kertben vág rendet. Vagy éppen megrendelésre dekorál, az étterem kirakatától az iskola bejáratáig.

Alkotói szabadidejében rajzol, és amikor nincs a keze ügyében filctoll, akkor fejben rajzol. Tele van összefüggésekkel, véleményekkel, kiakadásokkal és beakadásokkal, de főként emberséggel. Ismét egy csokor tőle, mielőtt újra visszament a tetőre melózni.

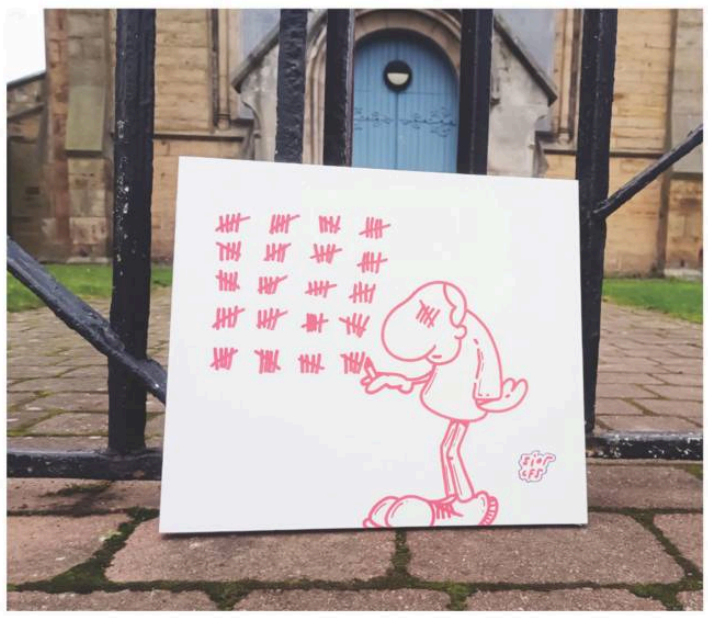

Hallgassuk a Népszavát!

A mesterséges intelligencia lehetőségeit kihasználva olvasóink meg is hallgathatják a napi lapszám vezető írásait. Mindössze két kattintás, és Szabolcs már olvassa is egymás után a kiválasztott cikkeket. Egy listán pontosan jelezzük a hangfájlban szereplő anyagok címét és kezdési idejét. Érdemes kipróbálni! Rezgessük meg a Népszava hangját! Néhány perc „rádiózás", és sok mindent megtudhat a napi aktuális politikai és egyéb témákról. Autóban ülve így biztos kényelmesebb olvasni, de lehet még számtalan szituáció, amikor nehéz a betűket bámulni.

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. december 13., péntek 152. évfolyam, 290. szám Ára: 560 forint

Meghekkelt demokrácia

MINTA Ha az EU szó nélkül hagyja a román elnökválasztáson történteket, óhatatlanul azt üzeni, e példát más országokban is követni lehet.

CZENE GÁBOR, GÁL MÁRIA

„A román precedens nyomán mindenképpen számolni kell azzal a veszéllyel, hogy azok, akik meg akarják zavarni más országok választási rendjét, tudatosan illegális kampányfinanszírozóként lépnek fel a közösségi médiában” – mondta a Népszavának Tóka Gábor politológus a román elnökválasztás első fordulós eredményének megsemmisítése kapcsán. Elég lesz pénzt beletenni a TikTokon vagy egyéb platformon az egyik jelöltet promotáló anyagokba – folytatta a szakértő –, ezeket nem politikai hirdetésként, hanem „életmódtartalomként” tálalni, aztán jöhet egy beadvány, amely a választási szabályok megsértésére hivatkozva az eredmény megsemmisítését kéri. „Jelen állás szerint ez a módszer kézenfekvő megoldás a választási csalásra” – jelentette ki. Tóka szerint ha az EU szó nélkül hagyja a történteket, óhatatlanul azt üzeni: a román példát más országokban is szabadon, legalábbis elnézendő módon követni lehet.

A román elnökválasztás eredményének alkotmánybírósági megsemmisítését nemcsak a meglepetésgyőztes Calin Georgescu és a szélsőjobboldali pártok, de az EU-párti demokratikus erők is államcsínynek tekintik. Valentin Naumescu román biztonságpolitikai szakértő lapunknak azt mondta: a pártok felháborodása ellenére „az alkotmánybíróság ítélete természetes és szükséges volt”. Hozzátette: az alkotmánybírósági határozat nem szüntette meg az ország kitettségét az orosz hibrid támadásoknak, csak annak egyszeri katasztrofális következményeit hárította el.

REFLEKTOR A 2. ÉS A 3. OLDALON

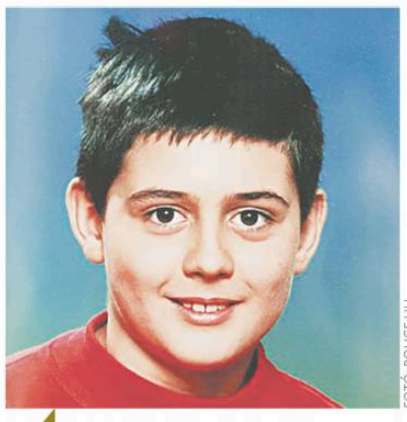

FOTÓ: POLICE.HU

Till Tamást, a 11 éves bajai kisfiút 24 éve ölték meg

Meggyalázott gyilkossági ügy

JOG Teljes a jogi káosz a 2000-ben megölt bajai kisfiú, Till Tamás gyilkosának ügyében. Az ügyészség tegnap váratlanul felülírta a rendőrség keddi jogi álláspontját. A rendőrség kedden szabadon engedte a tettét beismerő férfit arra hivatkozva, hogy már nem vonható felelősségre, mert fiatalkorúként ölt, így elévült az ügy. Ezzel szemben az ügyészség – amely egyébként a nyomozás felügyelője – tegnap arra jutott: igenis büntethető a férfi, akit ezért elő is állítottak. Az ügy megannyi kérdést vet fel: miként engedhette el a gyilkost a rendőrség, ha az ügyészség azzal nem értett egyet? Ha korábban nem látott kifogást az elengedésben a vádhatóság, akkor az utólagos „korrekcióban” lehetett-e szerepe az ügy miatti óriási társadalmi felháborodásnak?

ÍRÁSUNK AZ 5. OLDALON

FOTÓ: AFP/DANIEL MIHAILESCU

Jövő tavasszal újra szavazhatnak a románok

Lemondtak az Árpádról

FOTÓ: SZABÓ TÍMEA FACEBOOK-OLDALA

Gyerekek és szülők is tiltakoztak a fenntartóváltás ellen

VÁLTÁS A szülői tiltakozások ellenére 44 igen, 24 nem és 3 tartózkodó szavazattal támogatta az Óbudai Árpád Gimnázium tantestülete, hogy az iskola jövő augusztustól a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) fenntartásában, majd annak gyakorlóiskolájaként működjön. Bár az NKE munkatársai próbálták eloszlatni a kételyeket, tegnap reggel a szülők demonstrációt tartottak az intézmény előtt. Egy trójai falovat ábrázoló táblán a következő idézetet lehetett olvasni: „Félek a görögöktől, ha ajándékot hoznak is.” Az egyik tüntető azt mondta, tart attól, hogy ideológiai alapon is oktathatják majd a diákokat.

RÉSZLETEK A 4. OLDALON

Hazatessékelnék a szíreket az EU-ból

MARS Több uniós tagállam felfüggesztette a szír menekültkérelmek elbírálását Bassár el-Aszad szír elnök bukásának hírére, egyes jobboldali pártok már a menekültek visszatoloncolását mérlegelik, hogy kifogják a szelet a populista pártok vitorlájából. Németország és Ausztria mellett Svédország fogadta be a legtöbb szíriai menekültet. A szélsőjobboldali Alternatíva Németországért, a Svéd Demokraták pártja és az osztrák Szabadságpárt már a Szíriából elmenekültek hazaküldését sürgeti, utóbbi párt elnöke vasárnap már „kellemes hazautazást” kívánt az Ausztriában élő szíreknek. Németországban azonban több politikus arra figyelmeztet, hogy a csaknem egymillió menekült közül sokan már megszerezték a német állampolgárságot, dolgoznak és beilleszkedtek a társadalomba.

CIKKÜNK A 7. OLDALON

Európában Németország és Ausztria mellett Svédország fogadta be a legtöbb szíriai menekültet.

FOTÓ: AFP/EMIL NICOLAI HELMS

Koppenhágában is ünnepelték a helyi szírek a diktátor uralmának végét

4 OLDALAS MELLÉKLET A MAI LAPSZÁMUNKBAN

Átírta a költségvetést a kormány

MÓDOSÍTÁS Saját magát írta felül a kormány azzal a 84 oldalas, 200 pontból álló módosító csomaggal, amelyet a 2025-ös költségvetés tervezetéhez nyújtott be tegnap az országgyűlésnek, a büdzsé jövő heti elfogadása előtt. A módosítások a hiánycélt nem érintik, de jól látszik belőlük, hogy mik a kormányzat prioritásai: az utolsó pillanatban 20 milliárd forintot csoportosítanának át kormányzati épületek beruházására, felújítására, plusz nyolc milliárdot kaphat a Hungaroring Zrt., a Budapest–Belgrád-vasútvonal fejlesztése kapna még 2 milliárdot a többi 197 mellé. Kedvezményezett a közmédia és a történelmi filmeket készítők is. Ugyanakkor a bíróságoktól és a Kúriától 43 milliárdot, az Egészségbiztosítási Alaptól 45 milliárdot vennének el. Utóbbi pénzt és hozzá a feladatot a Batthyányi-Strattmann László Közalapítvány kaphatja.

BŐVEBBEN A 6. OLDALON

Az ellenzék által benyújtott 400 módosítót figyelmen kívül hagyta a kormány.

AJÁNLÓ

Fizetnek a patikáknak

Mentőövet dobott a kormány a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelőnek, így az megkezdte az elmaradt támogatások kifizetését a gyógyszertáraknak. Mintegy 50 milliárd forinttal egészítették ki a gyógyszerkasszát. **4. oldal**

Egy adónem vége

Jövőre lényegében törlik a teljes hazai üzemanyag-forgalom után a kutaktól eddig beszedett kiskereskedelmi adót. **6. oldal**

Petőfi nyomában

A játékos Petőfivel nem találkozunk a közoktatásban. Leveleiben és az úti jegyzeteiben ez a játékosság jelenik meg – mondja Szálinger Balázs költő, aki Petőfi Sándor Úti jegyzeteinek nyomába eredt. **12. oldal**

A 22-es csapdájában Románia

KÁOSZ A meghekkelt elnökválasztás és annak alkotmánybírósági megsemmisítése nyomán államcsínyt kiált mindkét tábor, és kicsit mindenkinek igaza van.

GÁL MÁRIA

Megkezdődtek a kormányalakítási tárgyalások Romániában, december 20-án megtartja alakuló ülését a parlament, és karácsonyra a tervek szerint az új kormányt is beiktatják. Ami nem lesz egyszerű feladat, hiszen délkeleti szomszédunknál épp a vizet próbálják összeházasítani a tűzzel, olyan nemzeti egységkormányt összeállítani, amelyben minden demokratikus párt – a progresszív liberálisoktól a nemzeti konzervatív jobbközépen át a szociáldemokratákig és a nemzeti kisebbségek – képviselői részt vesznek. A korábbi nagy ellenfeleknek ezúttal közös kormányprogramot kell összeállítaniuk, és két nagy szimbolikus kérdésben is kompromisszumos megoldást kell találniuk. Jelesül abban, hogy ki legyen a miniszterelnök, és ki legyen az Európa-párti nagykoalíció közös jelöltje a jövő tavasszal várható megismételt államfőválasztáson.

A rendszerváltás óta precedens nélküli kihívással néz szembe a román politikai elit. A nemzeti egységkormány eleve a 22-es csapdájába lép. Elsődleges feladata a demokratikus jogállam védelme, a szélsőjobbveszély elhárítása, az ország nyugati orientáltságának megtartása lenne, az, hogy a tavaszi elnökválasztáson ne ismétlődhessen meg, hogy orosz vagy bármilyen más külső beavatkozással újra tömegeket lehessen manipulálni, és a fennálló politikai-társadalmi berendezkedés ellen fordítani a felgyülemlett elégedetlenséget. Márpedig az új kormánynak nemcsak a biztonságpolitikai tüzeket kell sürgősen oltania, hanem a gazdasági-pénzügyi katasztrófát is el kell hárítania. A Covid utáni gazdasági helyreállítási beavatkozások és a háború következményeként a költségvetés helyzete aggasztó, 2025-re legalább 8 százalékos deficit várható. Vagyis a kormányzatnak rendkívül gyorsan el kell kezdenie a költségvetési kiadások lefaragását, azaz népszerűtlen intézkedések sorát kell meghoznia. Ezt már egyszer megtették a 2009–2010-ben, a gazdasági-pénzügyi világválság idején a közalkalmazotti bérek 25 százalékos csökkentésével, bele is bukott két egymás követő kormány néhány hónapon belül. Ha most nem teszik meg, annak hosszú távú gazdasági következményei lesznek, ha megteszik, az könnyen az elégedetlenséget kanalizáló szélsőjobb malmára hajthatja a vizet.

Ugyanakkor valami konkrétumot is fel kell mutatniuk, hogy mi is történt valójában az elnökválasztás első fordulójában, kik a felelősei a kialakult helyzetnek, és hogyan szándékoznak mindezt elhárítani. Az általános, nem csak Romániára jellemző kiábrándultság, az EU-párti, demokratikus elköteleződés megroggyanása mellett az elnökválasztás érvénytelenítése minden oldalon újabb elégedetlenséget szült. Nemcsak a meglepetésgyőztes Calin Georgescu és a szélsőjobb pártok és híveik kifogásolják az alkotmánybíróság (ab) beavatkozását a választási folyamatba, és kiáltanak államcsínyt. A második fordulóba jutott nyugatos jelölt, Elena Lasconi is visszaélésnek, antidemokratikus lépésnek minősítette a választás megsemmisítését. És nem csak ő, a vita azóta is tart, annak ellenére, hogy a demokratikus oldalon konszenzus van afelől, hogy azonnali beavatkozásra volt szükség. Csakhogy mintegy 2,4 millió ember szavazatát írták felül biztonságpolitikai okokra hivatkozva, titkosszolgálati jelentések alapján, ami veszélyes precedenst is teremthet.

Mindeddig a felelősöket nem nevezték meg, és kevés részlet került nyilvánosságra, bár ezek valóban ijesztők. Egyelőre annyit tudni, hogy múlt pénteken az ab a Legfelsőbb Védelmi Tanács ülésén bemutatott titkosszolgálati jelentések titkosságának civil társadalmi nyomásra történt feloldása után azonnal törölte az elnökválasztást, a választási folyamatba történt külső állami szereplő általi beavatkozásra hivatkozva. E jelentések szerint Georgescut egyértelműen a TikTok-hálózat meghekkelésével sikerült néhány hét alatt 0,47 százalékról 23 százalékos győztessé varázsolni. Régóta előkészített műveletről van szó. A hirtelen aktivált mintegy 25 ezer hamis profilt 2017-18 körül hozták létre, és mostanáig altatták. Az informatikai és távközlési hálózatot több mint 85 ezer támadás érte. Bár Georgescu zéró lej kampányköltségvetést terjesztett be, eurómilliók forogtak ebben a kampányban. A döntés másnapján meg is kezdődtek a házkutatások; elsőként egy nagyszebeni üzletembert tartóztattak le, aki egymillió euróból fizette a TikTok-kampányt és a más csatornákon is működő „önkéntes segítők” hadát. A „kövesd a pénzt!” elve ezúttal is működött: alvilági figurák sora került a szolgálatok látókörébe, akik többek között azért támogatták Georgescut, mert győzelme esetére büntetőjogi mentességet ígért nekik.

A szervezett bűnözés és terrorelhárítási ügyészség nyomozása eddig döbbenetes eredményeket hozott. Georgescu testőrei vezetőjének autójában fegyvereket találtak, erősítve azt a gyanút, hogy az erőszakos hatalomátvétel gondolata sem áll távol e tábortól. A szálak Afrikában szolgáló román idegenlégiós-csoporthoz is elvezettek, akiknek nyilvánvaló – bár általuk tagadott – kapcsolata lehetett az ugyancsak Afrikában tevékenykedő orosz Wagner-zsoldosokkal.

Az orosz beavatkozás azonban nehezen bizonyítható. Erre utal az is, hogy Bukarestben mindeddig nem rendelték be az orosz nagykövetet, Románia még hivatalosan nem tiltakozott Oroszország felé. Márpedig az elbizonytalanodott szavazókat konkrétumok nélkül nehéz lesz meggyőzni, a jelenlegi van is bizonyíték-nincs is bizonyíték helyzet inkább a mélyállam és hasonló összeesküvés-elméletek hívei számára szolgáltat muníciót.

HERGELÉS

GEORGE SIMION

A szélsőjobboldali AUR vezére az EU-párti egységkormányról: „Ezek azok a nyomorultak, akik csúfot űztek az elnökválasztásból és a románok akaratából”

EJTHETIK

ELENA LASCONI

A második fordulóba jutott demokratikus elköteleződésű elnökjelöltnek nincs valós esélye arra, hogy az új választáson a demokratikus pártok közös jelöltje legyen

FOTÓ: AFP/ANTON ROLAND LAUB

A Nyugat-Európában élő románok körében az EU-ellenes oroszpárti jelölt nyert. Az ő szavazatuk nélkül Georgescu nem jutott volna a második fordulóba

NÉPSZAVA-INTERJÚ

Nem maradhat el a felelősségre vonás

A román társadalom megosztott a tekintetben, hogy az elnökválasztás megsemmisítése az alkotmánybíróság visszaélésének tekinthető, politikai nyomásra meghozott döntés volt, vagy törvényes, szükségszerű lépés. A Népszava Valentin Naumescu kolozsvári professzort, biztonságpolitikai szakértőt, az Európai Bizottság nemzetközi kapcsolatok és krízismenedzsment szakreferensét kérdezte.

Mi az ön véleménye az alkotmánybíróság döntéséről?

Az alkotmánybíróság (ab) döntése természetes és szükséges volt a Legfelsőbb Védelmi Tanács ülésén bemutatott, titkosítás alól feloldott jelentések nyilvánosságra kerülése után. Ezek bizonyították Oroszország hibrid támadását a román szuverenitás, demokrácia és társadalom ellen. Úgy tűnik, hogy az akció már régóta rendszerszintű, szervezett és sokrétű volt. A TikTok-hálózat kommunikációs környezetének feltörésével (Romániában mintegy 9 millió felhasználója van a TikToknak), az oroszbarát jelölt külső finanszírozás révén történő túlexponálásával, a választási jogszabályok megsértésével (az oroszbarát jelölt nulla lej választási kampányköltséget vallott be!), a durva hazugságok és szélsőséges üzenetek ismételt terjesztésével valósítottak meg. Betolakodók és idegenlégiósok egész hálózatát szervezték meg, közülük néhányan még fegyveresek is, akik készen álltak-állnak arra, hogy megfélemlítsék vagy akár megtámadják a Nyugat-barát politikusokat és újságírókat stb. Mindez egyértelműen csalásnak minősül egy olyan választási folyamatban, amelynek átláthatónak és tisztességesnek kell lennie, a finanszírozás bejelentett forrásaival, a közvélemény tájékoztatási környezetének torzítása és manipulálása nélkül. Ezek fényében nyilvánvaló, hogy az ab az alkotmány rendelkezéseivel összhangban járt el, mivel erre hatásköre van. Igen, ez egy rendkívüli intézkedés a román demokrácia szempontjából rendkívül súlyos körülmények között. De ezt a döntést meg kellett hozni.

Románia a NATO keleti szárnyának egyik alappillére, így egy orosz beszivárgás itt végzetes lehet, nem csak Románia számára. Mit gondol, hogyan történhetett meg egy ilyen súlyos esemény ennyire fontos helyen? Mit csináltak eközben a román, illetve a NATO-tagállamok szolgálatai? Hogy nem vette észre senki, hogy Oroszország készíti a terepet a káosz általi destabilizálásra?

Egyelőre csak csodálkozunk, hogy a titkosszolgálatok és a hatóságok miért nem reagáltak gyorsabban. Vannak viszont intézményvezetők, akiknek felelősséget kell vállalniuk a jelenlegi helyzetért. Merthogy nagyon súlyos a romániai társadalom és demokrácia biztonságáért felelős személyek hosszan tartó tétlensége. Oroszország befolyása egyértelmű és nyilvánvaló volt. Magyarázatokat és konkrét következményeket várunk azokkal szemben, akiknek kötelességük lett volna megvédeni minket Oroszország hibrid támadásától. Mindenekelőtt határozott és hatékony intézményi intézkedéseket várunk az ilyen választási vagy egyéb támadások, csalások és manipulációk megelőzésére a jövőben.

FORRÁS: VALENTIN NAUMESCU

Naumescu szerint szükséges volt az Alkotmánybíróság döntése

Véleménye szerint az elnökválasztás megsemmisítése és nulláról való megismétlése – politikai és nemzetbiztonsági szempontból – megoldja a problémát, vagy csupán elodázza azt?

Maga az alkotmánybírósági határozat nem oldja meg a meglévő problémát, a biztonság sérülését az orosz hibrid támadással szemben, hanem csak a meglévő probléma katasztrófáját és súlyos következményeit hárította el, amelyek felmerülhettek volna, ha a választási folyamat folytatódik. Másrészt úgy vélem, hogy a Legfelsőbb Védelmi Tanács mindezen leleplezései után az oroszbarát jelölt nem indulhat jövőre a román elnökségért, az elnökválasztást egy Nyugat-barát demokratikus jelölt fogja megnyerni, de ehhez nagy politikai felelősségvállalásra lesz szükség a Nyugat-barát demokratikus pártok részéről. Az egyik ötlet, ami már javaslatként felmerült, és én is támogatom, az, hogy Bukarest jelenlegi főpolgármestere, a független Nicuşor Dan legyen az USR, a PNL és az RMDSZ közös államfőjelöltje az Európai Románia Koalícióban tömörült civil társadalom támogatásával.

Kézenfekvő megoldás csalásra

MEGSEMMISÍTÉS Egyelőre beláthatatlan, milyen következményei lesznek más országokban annak, hogy a román alkotmánybíróság új elnökválasztás kiírását rendelte el. Az Európai Bizottság bürokratái mindenesetre komolyan aggódnak.

CZENE GÁBOR

„Nem tudok példát mondani arra, hogy egy demokratikus többpártrendszerben teljesen megsemmisítették volna egy országos választás eredményét. Romániában most ez történt” – rögzítette Tóka Gábor politológus, a Vox Populi választási kalauz szerzője. Szerinte az, hogy érvénytelenítettek egy amúgy szabadnak és demokratikusnak gondolt választást, precedenst teremthet az Európai Unió más tagállamai számára, és akár Magyarországon is hivatkozási alapként szolgálhat a jövőben.

ELEGANCIA

TÓKA GÁBOR: A román alkotmánybíróság eljárása több szempontból sem nevezhető elegánsnak

Mint arról többször írtunk, a román elnökválasztás első fordulóját nagy meglepetésre (és megdöbbenésre) egy zavaros eszméket hirdető szélsőjobboldali jelölt, Călin Georgescu nyerte. A román alkotmánybíróság az eredmény múlt heti megsemmisítésekor arra hivatkozott, hogy a Legfelsőbb Védelmi Tanácshoz eljuttatott titkosszolgálati információk alapján egy külső – vélhetően állami – szereplő beavatkozott a választási folyamatba. Ez a bizonyos külső szereplő a jelentések szerint Oroszország volt.

Georgescu választási győzelmét egy rejtélyes, mintegy 25 ezer álprofilt tartalmazó hálózat segítette, amely a TikTok közösségi oldalon aktivizálódott. Bár Georgescu azt állította, hogy egyetlen fillért sem költött kampányra, a valóságban eurómilliók mentek el a támogatására. Ezzel az illegális kampányfinanszírozás gyanúja is beigazolódni látszik.

Tóka Gábor arra hívta fel a figyelmet, hogy eddig az EU egyetlen szerve, intézménye sem ítélte el a román elnökválasztás megsemmisítéséről hozott döntést. Annak ellenére sem, hogy a politológus informálisan úgy értesült, az Európai Bizottság bürokratái körében, akik tartanak a lehetséges következményektől, komoly aggodalmat kelt az ügy. Már csak azért is, mert a román alkotmánybíróság eljárása „több szempontból sem nevezhető elegánsnak”.

A Vox Populi szerzője emlékeztetett arra, hogy az egyik román egyetem rektorától előzőleg beadvány érkezett, amely szintén a választás megismétlését szerette volna elérni. Az alkotmánybíróság ezt azzal utasította el, hogy az illető nem jogosult ilyen témában beadványt tenni, de a testület egyetlen szót sem szólt arról, hogy saját kezdeményezésére viszont foglalkozik a kérdéssel. Az Alkotmánybíróság azt követően rendelt el új választást, hogy az újraszámlálás után egyszer már érvényesnek minősítette az első forduló eredményét – említett egy másik, közbizalmat gyengítő furcsaságot Tóka Gábor.

Bizonyos mértékig szükségszerű, hogy politikai döntés született. A jogi érveken túl azt is mérlegelni kellett, az alkotmányos rend szempontjából mi jelenti a nagyobb problémát: az, ha érvénytelenítik a választást, vagy az, ha engedik megtartani a második fordulót? Tóka Gábor szerint a román alkotmánybíróságnak kevésbé drasztikus eszközök is a rendelkezésére álltak volna. Ha az Európai Unió szó nélkül hagyja a történteket, akkor ezzel óhatatlanul azt üzeni, hogy a román példát más országokban is szabadon, legalábbis elnézendő módon követni lehet, akár parlamenti választás esetében is.

A román precedens nyomán – folytatta Tóka Gábor – mindenképpen számolni kell azzal a veszéllyel, hogy azok, akik meg akarják zavarni más országok választási rendjét, tudatosan illegális kampányfinanszírozóként lépnek fel a közösségi médiában. Elég lesz pénzt beletenni a TikTokon vagy egyéb platformon az egyik jelöltet promotáló anyagokba, ezeket nem politikai hirdetésként, hanem „életmódtartalomként” tálalni, aztán majd jöhet egy beadvány, amely a választási szabályok megsértésére hivatkozva az eredmény megsemmisítését kéri. Jelen állás szerint ez a módszer kézenfekvő megoldás a választási csalásra – jelentette ki.

Az ilyen visszaélési lehetőségeket meg kell szüntetni, az európai jogra vár a feladat, hogy ezt a szálat elvarrja a közeljövőben – fogalmazott a politológus. Másfelől felidézte annak az ausztrál tanulmánynak a megállapításait, amely a választási rendszerek megzavarására tett online kísérleteket vizsgálta 2005 és 2020 között. A tanulmány mintegy negyven esetet elemzett, és arra a következtetésre jutott, hogy ezek a beavatkozási kísérletek – amelyek szinte kivétel nélkül Oroszországhoz, Kínához, Iránhoz vagy Észak-Koreához kötődtek – eddig nem értek el átütő sikert.

Kérdésünkre, látja-e realitását annak, hogy 2026-ban a Fidesz, ha számára kedvezőtlenül alakul a választás, megpróbálkozik illegális kampánytevékenységre hivatkozva elérni az eredmény megsemmisítését, Tóka Gábor közölte: sok, ma még ismeretlen tényezőtől függ, hogy a kormánypártban lesz-e ilyen „késztetés és bevállalási hajlandóság”.

Döbrentey Dániel, a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) politikai szabadságjogi programjának a vezetője lapunknak nyilatkozva először a magyar választási jogorvoslati rendszer felépítését ismertette: választástípusonként eltérő bizottságok működnek, amelyek megállapítják az eredményt, és elbírálják a jogorvoslati beadványokat.

FORMAKÖTÉS

DÖBRENTEY DÁNIEL: A magyar választási jogorvoslati rendszer „borzasztóan formakötött”

Kifogás benyújtása, továbbá az eredmény megtámadása lehet az az út, amely elvezethet oda, hogy egy választás eredményét megsemmisítik, és új választást rendelnek el – mondta Döbrentey Dániel. Ehhez az kell, hogy az erre irányuló beadvány levezesse, hol történt jogsértés, és bizonyítékokra is szükség van. Végül pedig szükség van az ok-okozati összefüggések bemutatására is: a szavazás megismételtetésére akkor kerülhet sor, ha az adott jogszabálysértés a választás eredményére érdemi befolyással volt vagy lehetett. Ahogyan haladunk előre a folyamatban, a jogorvoslat lehetősége úgy szűkül: a választás eredménye elleni jogorvoslat során már csak a számlálás és a szavazatok összesítése során elkövetett szabálytalanságokra lehet hivatkozni.

Parlamenti választás esetén az NVB állapítja meg a pártok listás eredményét. Ezt a döntést akkor lehet megtámadni, ha az eredmény megállapítása során valamilyen hiba történt, például rosszul számolták ki, melyik párt hány mandátumot kaphat. Ha csalás vagy visszaélés merült fel, akkor azt a jogsértés elkövetésétől számított három napon belül lehet szóvá tenni, egyéni választókerületi szinten és országos szinten egyaránt. Utóbbi esetben csak akkor, ha országos kiterjedtségű volt a jogsértés.

A magyar választási jogorvoslati rendszer „borzasztóan formakötött”, szigorúan meghatározott az is, mennyi ideig és milyen beadvánnyal lehet jogorvoslatot kezdeményezni, melyek a hivatkozási alapok. Ezek vizsgálatakor minden állítást a kifogást benyújtónak kell alátámasztania, a választási bizottságok nem járnak el maguktól, nem kérhetnek újabb bizonyítékokat. Abból dolgoznak, amit letesznek eléjük, így akár megtörtént, de nem kellően bizonyított jogsértések is szankció nélkül maradhatnak és sokszor maradnak is az irreálisan magas bizonyítási elvárások miatt.

Közvetlenül az Alkotmánybírósághoz nem lehet fordulni hasonló ügyben, a magyar Alkotmánybíróság ugyanis – Romániától eltérően – hivatalból nem vizsgálhatja a választások tisztaságát. Az Alkotmánybíróság az utolsó lépcső lehet egy választási jogorvoslati eljárásban, és csak a bíróság által hozott döntés alkotmányosságát vizsgálhatja, azt is szűk körben.

A magyar választási rendszer erősen priorizálja azt az értéket, hogy a választásnak minél hamarabb legyen meg az eredménye, azaz az időszerűséget, ebből következnek a rövid jogorvoslati határidők. Ennyi idő alatt egy komplex, külső szereplő által vezényelt visszaélés tényállását, összefüggéseit, hatását feltárni és meggyőzően bemutatni nagy kihívás.

Összegezve: Döbrentey Dániel a mostani jogszabályi környezetben nehezen tud elképzelni Magyarországon olyan döntést, amelyet arra alapoznának, hogy külső befolyásolási kísérlet történt. Éppen ezért szerinte kicsi az esélye annak, hogy erre hivatkozva elrendeljék egy országos választás megismétlését.

Kérdések a kormánynak

Szerettük volna megtudni, mi a fideszes kormány álláspontja a Romániában kialakult helyzetről. A Kormányzati Tájékoztatási Központtól és a külügyminisztériumtól tájékoztatást kértünk arról is, a román alkotmánybíróság ominózus döntése előtt a magyar kormány kapott-e jelzéseket arról, hogy kívülről befolyásolni akarják az elnökválasztást a szomszédos országban. Kérdéseink között szerepelt az is, Magyarország felkészült-e arra, hogy megakadályozzon egy ilyen beavatkozási kísérletet. Válasz egyik helyről sem érkezett.

Szavazatszámlálás 2022-ben a fővárosban

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Mossa kezeit a Szuverenitásvédelmi Hivatal

PROPAGANDA A Szuverenitásvédelmi Hivatal közleményben értékelte a „román választási botrány szuverenitásvédelmi tanulságait”. A hivatal – miközben kitért arra, hogy amennyiben valóban beavatkozási kísérlet történt a román belpolitikába, az nemcsak Romániát, hanem az európai szövetségi rendszer intézményeit is érinti – az Európai Unióra hárította a felelősséget. Hiszen idén februártól az EU felelős a közösségi platformokkal kapcsolatos szabályozásért és felügyeletért, az óriásplatformokkal és az online keresőprogramokkal összefüggő visszaélések vizsgálata az Európai Bizottság hatásköréhez tartozik.

„A tagállamok ebben a jól beazonosítható szuverenitásvédelmi kérdésben másodhegedűs, koordinátori szerepre vannak kárhoztatva” – kifogásolta a Szuverenitásvédelmi Hivatal, amely szerint a romániai választási botrány egyértelműen megmutatja az „uniós szintű szabályozás és felügyelet hiányosságait és működésképtelenségét”. Nem először fordul elő, hogy az EU „közvetlen önvédelmi hatáskört” von el a tagállamoktól, majd „nem képes szavatolni azok demokratikus biztonságát” – olvasható a közleményben.

Tóka Gábor az állításokra reagálva elmondta: ahogyan a környezetvédelem vagy például a bevándorlás ügyében, úgy a digitális biztonság megteremtése esetében is a kérdés megnyugtató rendezése meghaladja egy-egy tagállam lehetőségeit. Teljesen logikus törekvés az EU részéről, hogy – a szabályozást is beleértve – uniós szinten lépjen fel olyan területeken, ahol a közös cselekvés a leginkább hatékony. Azonban a Szuverenitásvédelmi Hivatal álláspontjával szemben ez nem azt jelenti, hogy uniós hatáskör lenne annak figyelése, milyen támadások érik az egyes tagállamok rendszerét. Az országoknak van saját rendőrsége és titkosszolgálata arra, hogy ezt az elemi feladatot elvégezzék. Tóka Gábor úgy látja, az idézett közlemény arról tanúskodik, a Szuverenitásvédelmi Hivatal nem érti, mit takar az a kifejezés, hogy szuverenitásvédelem.

CZ. G.

LAPSZÉL

A Várba költözik a Belügyminisztérium

FOTÓ: BERES MÁRTON

Törlik a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősülő, műemléki védelem alatt álló építmények és építményegyüttesek sorából az V. kerületi József Attila utca 6. (Nádor utca 2.) szám alatti épületet, amelyet évtizedek óta a Belügyminisztérium használ – vette észre a 24.hu. A Belügyminisztérium kiköltözését követően értékesítenék a frekventált helyen fekvő hatalmas ingatlant. Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter a tegnapi kormányinfón megerősítette: a tárca heteken belül az eredetileg a Pénzügyminisztérium számára felújított, Szentháromság téri épületbe költözik. NÉPSZAVA

Fideszes tévedésből LMP-s remény

A Fidesz majdnem megmentette az LMP-frakciót – vett észre egy különös politikai mozzanatot a 444. Két LMP-s képviselő módosította volna a házszabályt azért, hogy Csárdi Antal januári kilépésével ne szűnjön meg a képviselőcsoport. A főszabály szerint ugyanis képviselőcsoportot legalább öt képviselő alakíthat. Csárdi nélkül azonban csak négy LMP-s maradt. Az LMP azt a kiskaput használta volna ki, hogy akár kisebb frakció is alakulhat, ha az érintettek a mandátumukat ugyanazon önálló országos pártlistáról szerezték. Csakhogy az LMP-sek közös ellenzéki listáról szerezték mandátumukat. Ezért most törölték volna az önálló szót a szabályból. A parlament igazságügyi bizottságában múlt héten átment az LMP-frakciót megmentő módosító, fideszes támogató szavazatokkal. Most viszont a törvényalkotási bizottságban már elkaszálták azt a kormánypártiak, akik a múlt héten tévedésből támogatták a módosítót. NÉPSZAVA

Megszorít a Mohu a lomtalanításban

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Megszüntetné a házhoz menő lomtalanítást a Mohu a fővárosban, jövőre már csak kerületenként néhány gyűjtőponton, egy évben néhány napon át lesz lehetőség a lakossági hulladék lerakására Budapesten – tudta meg a Szabad Európa. A Mohu tegnap megerősítette a portál információit, és közölte: a gyűjtőpont legtávolabb 800-1000 méterre lehet egy lakástól. A megszorítás azért is furcsa, mert a Fővárosi Közterület-fenntartó szerint eddig nem okozott gondot a lomtalanítás megszervezése és lebonyolítása. NÉPSZAVA

„Félek a görögöktől, ha ajándékot hoznak is”

OKTATÁS Támogatta az Óbudai Árpád Gimnázium tantestületének többsége, hogy az iskola a Nemzeti Közszolgálati Egyetem fenntartásába kerüljön. A szülők élőlánccal tiltakoztak.

JUHÁSZ DÁNIEL

FOTÓ: NÉPSZAVA

Tiltakozó akciót tartottak a szülők a gimnáziumnál tegnap reggel

A szülői tiltakozások ellenére 44 igen, 24 nem és 3 tartózkodó szavazattal támogatta az Óbudai Árpád Gimnázium tantestülete, hogy az iskola jövő augusztustól a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) fenntartásában, majd annak gyakorlóiskolájaként működjön – közölte a gimnázium csütörtökön. Ez azt jelenti, hogy az NKE február 28-áig beadhatja kérelmét az Észak-budapesti Tankerületi Központhoz a gimnázium fenntartásának átvételére, emellett „folytatja a megkezdett konstruktív párbeszédet a jövőbeni együttműködésről az iskola valamennyi polgárával: a nevelőtestülettel, a diákokkal és a szülői közösséggel” – olvasható a közleményben. Az iskola korábbi közlése szerint a tankerületi központ is támogatta a fenntartóváltást.

Mint arról beszámoltunk, az NKE képviselői december 2-án jelentették be átvételi szándékukat, a gimnáziumnak gyakorlóiskolai státuszt szeretnének adni a jövőre induló pedagógusképzésükhöz. A bejelentés miatt szülői tiltakozás indult, elsősorban azért, mert a szülők kevésnek tartották a döntésre, tájékozódásra szánt időt, többen pedig attól is tartanak, hogy a Miniszterelnökség alá tartozó NKE fenntartásában a gimnázium politikai irányítás alá kerül. Online petíciójukat több mint 1200-an írták alá, csütörtök reggel pedig élőlánccal tiltakoztak a gimnázium épülete előtt, ahol csokis kekszszel várták az érkező pedagógusokat.

Bár az NKE munkatársai a tanároknak, szülőknek tartott tájékoztatókon próbálták eloszlatni a kételyeket – az iskola fejlesztését, a tanároknak pedig jobb munkakörülményeket, pluszjuttatásokat ígértek, amelyeket a mostani tankerületi fenntartásban nem kaphatnának meg – ám nem sikerült mindenkit megnyugtatniuk.

A csütörtök reggeli demonstráción az egyik szülő által készített, egy trójai falovat ábrázoló kartontáblán a következő Vergilius-idézetet lehetett olvasni: „Félek a görögöktől, ha ajándékot hoznak is.” Egy másik szülő lapunknak azt nyilatkozta: ő továbbra sem látott írásos garanciákat az ígéretek betartására. Mintegy 160 kérdést fogalmaztak meg, ezek nagy részére továbbra sem kaptak választ. Attól is tart, hogy a jövőben ideológiai alapon is oktathatják majd a diákokat.

– Ezeket nyilván nem írják bele a tantervbe, a mindenféle ideológiák a küszöb alatt szivároghatnak be – mondta. Volt, aki azt firtatta: az Árpád országos szinten is magas színvonalú, speciális matematika tagozattal rendelkezik; miért akarja ezt az iskolát átvenni egy olyan egyetem, ahol főleg katonai és rendészeti képzések folynak?

Az átvétellel kapcsolatban lapunk többször érdeklődött az NKE-nél, de válaszokat nem kaptunk. Miután az egyetem benyújtotta átvételi kérelmét, a végső döntést a közoktatásért is felelős miniszter, vagyis Pintér Sándor hozza meg május 31-éig. A váltás 2025. augusztus 1-jén valósulna meg, ám gyakorlóiskolává hivatalosan csak egy évvel később, 2026. június 15-étől válna a gimnázium.

Késve, de fizet az állam a patikáknak

EGÉSZSÉGÜGY Mentőövet dobott a kormány a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelőnek (NEAK), így az egészségbiztosító megkezdte a gyógyszertáraknak az elmaradt támogatások kifizetését. Lapunk úgy tudja, mintegy 50 milliárd forinttal egészítette ki a gyógyszerkasszát a kormány, így a további kifizetések folyamatosan és a szokott rendben megtörténhetnek.

A NEAK lapunkhoz is eljuttatott közleménye szerint decemberben két utalással maradtak el, az összeg legkésőbb a jövő hétig megérkezik a patikákhoz.

Mint arról tegnap beszámoltunk, a NEAK felfüggesztette a tb-támogatott gyógyszerek utáni, egyébként hetente szokásos kifizetést. Így a patikák hetek óta kényszerűen hitelezik ezt az összeget az államnak. Miután nem tudtak időre fizetni a nagykereskedőknek, azok ugyan kitolták a fizetési határidőket, de a késedelem kamatát nem engedték el.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Aggódhattak a betegek, vajon meg tudják-e venni a gyógyszereiket

Az egészségbiztosító a közleményében azt is jelezte, hogy késedelmi kamatot is fizet a gyógyszertáraknak. Közölték azt is, hogy a finanszírozás rendeződéséről tájékoztatták a Magyar Gyógyszerészi Kamarát, az érdeklődő gyógyszertárakat, valamint a legnagyobb kereskedőket. Az utóbbiak a finanszírozónak is megerősítették, hogy az ellátás folyamatos, így minden beteg továbbra is hozzájut a kezelőorvosa által felírt gyógyszerekhez.

Az idei költségvetésben mintegy 500 milliárd forint volt félretéve a támogatott szerekre, szakemberek szerint ezt az összeget sikerült körülbelül tíz százalékkal túlkölteni. Gyógyszerpiaci elemzők szerint ennek egyik oka, hogy az úgynevezett nagy értékű gyógyszerekre az eredetileg tervezett 129 milliárd forint helyett már október végéig 164 milliárdot fizetett ki az egészségbiztosító. A kasszában előállt pénzzavarral kapcsolatban egy elemző úgy fogalmazott, hogy az csak technikai probléma volt, ami végül szerencsésen megoldódott. DANÓ ANNA

Megsebzett igazságszolgáltatás

JOGI KÁOSZ Kedden elengedte a rendőrség, csütörtökön viszont az ügyészség előállíttatta a bajai kisfiú, Till Tamás gyilkosát. A vádhatóság, a nyomozók vagy a fideszes jogalkotók közül valaki nagyot hibázott.

BATKA ZOLTÁN,
KUKLAI KATALIN

„Várhatóan élénk jogvita bontakozik majd ki” – mondta a Népszavának Bárándy Péter egykori igazságügyi miniszter, ügyvéd, akit a 24 évvel ezelőtt megölt kisfiú, Till Tamás ügyében kialakult jogértelmezési és politikai viharról kérdeztünk.

Mint emlékezetes, kedden a rendőrség szabadlábra helyezte a 2000 májusában eltűnt, akkor 11 éves Till Tamás bajai kisfiú nemrég lebukott gyilkosát, F. Jánost. Arra hivatkoztak: a férfi elismerte ugyan a tettét, de az ügy már 2015-ben elévült. Ezt azzal támasztották alá: bár egy 2012-es Btk.-módosítás úgy fogalmaz, hogy az életfogytiglannal is büntethető bűncselekmény nem évül el, F. János a gyilkosság idején 16 éves volt, így az akkor – és a ma is – érvényes jogszabály szerint mint fiatalkorút eleve csak 15 éves börtönbüntetéssel lehetett volna sújtani. Mivel az elévülés meghatározásánál a kiszabható büntetés az irányadó, a férfi büntethetősége 2015 májusában lejárt.

A gyilkost szabadlábra helyező döntéssel szemben hatalmas társadalmi felháborodás kerekedett, Magyar Péter, a Tisza és Gyurcsány Ferenc, a DK elnöke is megszólalt az ügyben. A Fidesz-frakció pedig bejelentette, hogy „haladéktalanul” törvénymódosítást kezdeményez, hogy „ne évüljenek el soha, semmilyen körülmények között” az ilyen bűntettek. Időközben a Törvényalkotási Bizottsághoz be is nyújtottak egy módosítót.

Tegnap ugyanakkor még nagyobb fordulat állt be az ügyben: a Bács-Kiskun Megyei Ügyészség arra a jogi álláspontra jutott, hogy a minősített emberölés esetében az elévülési idő számítása „fogalmilag is kizárt”. Mint azt közleményükben írták, ha valaki fiatalkorúként követett el minősített emberölést, az ugyanúgy nem évülhet el, mint ha azt felnőttként valósították volna meg. Körözést rendeltek el F. János ellen, majd csütörtökön őrizetbe vették az elkövetőt.

ÜGYÉSZEK

BÁRÁNDY PÉTER
egykori igazságügyi miniszter nem osztja a megyei ügyészség véleményét

NYOMOZÓK

MAGYAR GYÖRGY
nem tartja szakmailag hibásnak a rendőrséget, amiért ők úgy értékelték, hogy elévült a büntethetőség

FOTÓ: POLICE.HU

Egy garázsban találták meg Till Tamás testének a maradványait

Bárándy Péter nem osztja a megyei ügyészség véleményét. Az ügyvéd lapunknak kiemelte: az elkövetés idején, 2000. május 28-án hatályban lévő büntető törvénykönyv verziója úgy fogalmazott, hogy „nem évülnek el (...) az emberölés súlyosabban minősülő esetei”. Ugyanakkor az akkor hatályos Btk. szerint a fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezés úgy szól: a 16. életévét betöltött fiatalkorúnál 15 év volt a leghosszabb kiszabható büntetés. Márpedig Bárándy szerint a két joghely közül az első, az emberölés minősített esetében az elévülést kizáró az „általános szabály”. Míg a második, a fiatalkorúak büntetését 15 évben maximáló joghely kivétel, ami ilyenkor az általános jogi értelmezési technikák szerint felülírja az általános szabályt. Azaz ebben a jogi helyzetben az akkori fiatalkorúra is érvényes volt az elévülés, ami az általános szabály szerint megegyezett a kiszabható büntetéssel, azaz 15 évvel. Bárándy Péter hangsúlyozta: a fiatalkorú bűnelkövető esetében az elkövetéskor és ma is az életfogytiglani büntetés kiszabása fogalmilag kizárt, így esetükben nincs olyan, hogy nem elévülő bűncselekmény.

Az ügyvéd szerint amúgy egyelőre az sem tisztázott, hogy minősített bűncselekményről van-e ebben az esetben szó.

Magyar György ügyvéd a Népszavának leszögezte: bár nem láthatjuk a Till-ügyet teljes terjedelmében és tartalmában, az elképzelhető, hogy az elmúlt hosszú évek során voltak olyan pillanatok, amikor ez a bizonyos 15 éves elévülési időszak félbeszakadt. Magyar György a Balla Irma-ügyet hozta fel példaként. A fideszes önkormányzati képviselőt 2007-ben gyilkolták meg, és ott is nagyon sokáig nem találták az elkövetőt. Nyolc szálon indult el a nyomozás, ezek között volt, amelyik szerelmi kapcsolatra utalt, volt politikai, de rokoni szál is. Amikor a hatóság ezeket a szálakat számba veszi, különböző nyomozati cselekményeket hajt végre. Ilyenek például a telefonlehallgatás, lakcímkutatás, hozzátartozók felkeresése. Ha Till Tamás ügyében valamelyik szál felgöngyölése során F. János képbe került, és vele kapcsolatosan folytattak nyomozati cselekményt, az megszakíthatja az elévülést. Az ügyvéd véleménye szerint könnyen elképzelhető, hogy a rendőrség nem lapozta végig a teljes aktát, hiszen az ügyészség az ügy ura, a nyomozás felügyelője, ott dolgoznak jogászok, míg a rendőrségen nyomozók foglalkoznak a felderítéssel. Így nem tartja szakmailag hibásnak a rendőrséget, amiért ők úgy értékelték, hogy elévült a büntethetőség. Az ügyészség újranyithatta az aktát, így észlelhette, ha valamikor megszakadt az elévülés. Ennek az elvi lehetősége fennállhat.

Azzal kapcsolatban viszont, hogy „az el nem évülő bűncselekmények, így a minősített emberölés esetében az elévülési idő számítása fogalmilag kizárt”, lakonikusan kijelentette: „Ez nem helyes értelmezés!” A fiatalkorúakra ugyanis speciális szabályok vonatkoznak a Btk.-ban, és ebbe nem lehet csak úgy kívülről belenyúlni. Ha ugyanis ilyen durván beavatkoznak, akkor a fiatalkorúakra vonatkozó egyéb rendelkezések is borulnak. Így a jogszabályok „ütni” fogják egymást, elvész a koherencia, és ez különösen a bírókat fogja megzavarni. A bírók a Btk. és a büntetőeljárás-jogi szabályok alapján ítélkeznek, márpedig a Btk. 109. paragrafus 4. bekezdése értelmében 16 év alatti elkövetőnél 10, 16–18 év közötti elkövetőnél pedig 15 év a maximálisan kiszabható büntetés olyan esetben, amikor felnőttkorúnál életfogytiglant lehet kiszabni, és az elévülések is ezekhez a felső határokhoz igazodnak. „Jogszabály-módosítás nélkül ettől eltérni szerintem nem lehet” – jelentette ki Magyar György.

Lecsapott a rendőrség a versendi drogárusokra

GYANÚ A múlt hét végén embertelen szenvedések között halt meg a mohácsi kórházban az a versendi asszony, aki két éve szokott rá a kristály nevű tudatmódosító szer fogyasztására. Az esetről írtunk, s cikkünkben nyilatkozott a baranyai falu független polgármestere, Páger Ferenc, aki elmondta, hogy tudomása szerint a versendi dílerek patkányméreggel keverik a kristályt, mert így a szer olcsóbb és hatásosabb. Páger azt feltételezte, hogy a múlt szombaton elhunyt falubelije épp azért épült le rendkívül gyorsan, mert méreg volt a neki porciózott anyagban. A polgármester hozzátette, hogy a 870 lelkes faluban immár több százan viszonylag rendszeres drogfogyasztók, s hiába tudják, kik a terjesztők, eddig a rendőröknek nem sikerült elegendő bizonyítékot találni ellenük.

A haláleset – úgy tűnik – fordulatot hozott az ügyben, mert mint az a Baranya Vármegyei Rendőr-főkapitányság csütörtökön kiadott sajtóközleményéből kiderült, a nyomozók lecsaptak a versendi drogterjesztőkre. A közlemény szerint a már említett, 34 éves versendi nő halálát drog okozhatta. A nyomozók szerint egy versendi család hét tagja, öt férfi és két nő megalapozottan gyanúsítható azzal, hogy az elmúlt másfél évben kábítószert árultak a faluban.

A dílerek otthonaiban tartott házkutatások során drog terjesztéséhez szükséges eszközöket találtak. Emellett a drogárusoknál fűrészgépet, fűkaszát és fúrógépet is lefoglaltak a rendőrök. Több adat mutat arra, hogy ezek a gépek lopottak voltak. Azonban nem a dílerek lopták a lefoglalt eszközöket, hanem a vásárlók, ugyanis a szerény körülmények között, általában alkalmi munkából élő fogyasztóknak gyakran nem volt pénze anyagra, s olyankor Versenden vagy a környező falvakban gépeket loptak, s azokkal fizettek a kristályért. „A fogyasztói kör feltérképezése és elszámoltatása jelenleg is tart” – tudtuk meg a rendőrség közleményéből.

FOTÓ: POLICE.HU

Egy család hét tagja gyanúsított. Egyikükről készül rendőrségi fotó

A dílerek közül egy 27 éves nőt azzal is gyanúsítanak, hogy olyan drogot árult, amelyet előzetesen mérgező anyaggal „ütött fel”, s a gyanú szerint ebből a szerből fogyasztott a mohácsi kórházban elhunyt versendi asszony. A kábítószer-kereskedelem gyanúját erősíti az a tény, hogy a nő melltartójából nagyobb összegű pénz került elő, túlnyomó részben 500-as, 1000-es és 2000-es címletekben, amik megfelelnek a porciózott drog ellenértékének. A rendőrök kihallgatták, majd őrizetbe vették a gyanúsítottakat, és kezdeményezték letartóztatásukat. Kábítószer-kereskedelem bűntette miatt nyomoznak ellenük, a 27 éves nővel szemben viszont halált okozó testi sértés bűntette miatt is eljárás indult.

„A faluban sokan megkönnyebbüléssel fogadták a banda lebukását” – mondta ismételt megkeresésünkre Versend polgármestere. Hisz egyre több szülő aggódik amiatt, hogy az olcsón kínált kristályt előbb-utóbb az ő gyermekük is kipróbálja, aztán rabja lesz a fiatalok között divatos szernek. Págertől megtudtuk, hogy a rendőrség a jövő héten – orvosok bevonásával – ismeretterjesztő előadást tart a faluban a drogfogyasztás halálos veszélyeiről.

UNGÁR TAMÁS

€/HUF 409,46 ↓ -0,07% | $/HUF 389,78 ↓ -0,19% | CHF/HUF 438,60 ↓ -0,65%

Privatizálná a kormány a Mészáros-bankot

TULAJDON Eladta részesedésének a felét az állam az MBH Bankból, sőt teljesen ki fog vonulni a pénzintézetből – mondta Gulyás Gergely kancelláriaminiszter újságírói kérdésre a csütörtöki kormányinfón. Amennyiben igaz lenne a kijelentés, akkor a Mészáros Lőrinchez köthető holdingban az állami részesedés a korábbi mintegy 30-ról 15 százalékra csökkent volna, ez pedig akár 350 milliárd forintos privatizációs bevételt is jelenthetne a gyenge lábakon álló költségvetésnek. De nem így van.

A tőzsdén ugyanis az MBH Bank szerdán azt jelentette be, hogy az állam a részesedést 28,2-ről 20 százalékra csökkentette. A közlemény alapján tehát egyelőre nem alátámasztható, hogy az állami részvénypakett felét adták volna el. Másrészt kiderült belőle, hogy már korábban is volt egy kisebb kiszállás, amikor az állami részesedés 30 százalék feletti részről 28 százalékra csökkent.

FOTÓ: NÉPSZAVA

Nagy szükség van bevételre, az állam lassan kiszállna a holdingból

Gulyás Gergely bejelentése meglepő, ugyanis a tranzakció mintegy mellékesen került szóba a kormányinfón, arról sem a Nemzetgazdasági Minisztérium, sem a pénzügyi tárca nem adott ki közleményt, s a bank is hallgat róla. Így a tényleges vételárról sem lehet tudni, pedig ettől nagyban függ, hogy valódi privatizáció folyik-e, vagy az állami vagyon jutányos átjátszása történik a NER-tulajdonosoknak.

Már korábban is volt egy kisebb kiszállás, amikor az állami részesedés 28 százalékra csökkent.

A Budapest Bankot az Orbán-kormány mintegy 200 milliárd (akkori) forintért vette meg az amerikai tulajdonostól 2014-ben. A pénzintézettel sokáig nem tudott mit tenni, 2020-ban vitte be a bankholdingba, 225 milliárd forintért. Azóta nagyot nőtt a bank értéke; a Portfolio.hu számításai szerint az MBH jelenlegi értéke 2516 milliárd forint, ez alapján a 28 százalékos részesedés akár 700 milliárd forintot is érhet. P. ZS.

RÉSZVÉNYEK

BUX		
80 540,07	↑	+0,01%
Mol		
2730 Ft	↑	+0,52%
MTelekom		
1288 Ft	↓	-0,31%
OTP		
21 950 Ft	↓	-0,59%
Richter		
10 830 Ft	↑	+0,74%

Átírták a költségvetést

MÓDOSÍTÁSOK Pluszpénzeső hullik a sportrendezvényekre, a közmédiára, a NER-filmesekre, a bíróságoktól viszont elvonnak jövőre.

PAPP ZSOLT

A kormány 84 oldalas módosító javaslatcsomagot nyújtott be a parlamentnek a saját 2025-ös költségvetési tervezetéhez, s 200 pontban változtatna. Ezeket várhatóan el is fogadják a képviselők a jövő heti szavazáson. Természetesen, az elmúlt évtizedben kialakult szokás szerint az ellenzék által benyújtott mintegy 400 módosító javaslat mindegyikét figyelmen kívül hagyta a kormány. A most benyújtott módosítások a hiányt nem érintik, így a tervezet 4122 milliárd forintos deficittel számol 2025-re. Ugyanakkor a piacok számára mérvadó GDP-arányos hiány az idei 4,5 százalékról 2026-ra 3,7 százalékra csökkenhet – már ha összejön, mert a költségvetés túlzó növekedéssel számol.

A kormány a meglehetősen szűkös egészségügyi és szociális kiadások ellenére még az utolsó pillanatban is több milliárd forintot csoportosított át kormányzati épületek beruházására, felújítására. A módosító javaslatokból kiderül, hogy a már befejezettnek hitt parlamenti felújítás tovább folytatódik, sőt megkezdődik a „II. ütem" tervezése. A jövő évi parlamenti felújítási kiadásokat 6 milliárd forinttal mérsékelték, ám így is elkölthetnek 28 milliárd forintot. Közelebbről meg nem nevezett kormányzati beruházásokra a kormány 20 milliárdot különített el. Eközben 60 milliárd forinttal, 160 milliárdra megemelte a vagyonértékesítési bevételeket, arra hivatkozva, hogy jövőre több kormányzati ingatlant értékesítenek, ám részletekkel nem szolgál. Annyit lehet tudni, hogy a Nemzetgazdasági Minisztérium és kapcsolt intézményei új irodaházakba költöznek jövőre, ezért kiürülnek egyes minisztériumi épületek. Tiborcz István és Garancsi István cégeinek az új irodákért a kormány 119 milliárd forintot fizet ki.

A mogyoródi Forma–1-pálya működési támogatását további nyolc milliárd forinttal tolja meg a kabinet, így jövőre a Hungaroring Zrt. működése 27 milliárd forintjába kerül az adófizetőknek. Az indoklás szerint a pluszpénz a MotoGP (gyorsasági motorverseny)-futamok megrendezésére kell. A mogyoródi állami cég az elmúlt 30 évben – mai árakon számolva – több száz milliárd forintot nyelt el úgy, hogy egyetlen esztendőben sem tudott érdemi nyereséget termelni. Míg a Hungaroringre plusz 8 milliárd forint jut, vasútfejlesztésre plusz kétmilliárd, de ez is a Budapest–Belgrád-vasút magyar szakaszának a felújítására megy. Így erre a pénznyelő programra csak jövőre 199 milliárdot szór el a kormány.

A módosító javaslatokkal a kabinet a bíróságok és a Kúria személyi kiadásait az eredetileg beterjesztetthez képest 43 milliárd forinttal csökkentené. Az indoklás szerint a Bíróság és az Ügyészség benyújtott költségvetése a megszületett bérmegállapodásban lévőnél nagyobb illetményalap-emeléssel számolt, a módosító javaslat ezt csökkenti a megállapodás szerinti szintre. Emeli viszont a kormány 29,6 milliárd forinttal, 379 milliárdra a szociális célú, nem állami fenntartású szolgáltatások támogatását. Az összeg kizárólag a minimálbér és a garantált bérminimum emelésének fedezetére szolgál. A növelés nagysága érzékelteti, hogy a szférában milyen sokan dolgoznak minimálbéren.

Az egyik legnagyobb, egyedi átcsoportosítás a Batthyányi-Strattmann László Közalapítvány 45 milliárdos többlete. A kormány tervei szerint a közalapítvány látná el a jövőben a biztosítási alapon – nem csak méltányossági alapon – igényelhető, jellemzően nagy értékű gyógyszerterápiás ellátások támogatását. Eddig ezt a feladatot állami alkalmazottak végezték. A 45 milliárdot az Egészségbiztosítási Alaptól veszi el, vagyis nincs szó pluszpénzről az egészségügy számára.

A kormány szükségesnek látta a „közmédia" költségvetési támogatásának megnövelését, így az eredeti 132 milliárd forinttal szemben az állami média jövőre már 141 milliárdos költségvetési támogatást kaphat. Az indoklás szerint a módosítás „a közszolgálati tevékenység magas színvonalú ellátása érdekében a rendelkezésre álló források bővítését célozza". Természetesen sportrendezvényekre is mindig jut pluszforrás, a jövő év sem lesz kivétel: az eredeti 22 milliárddal szemben 37,5 milliárdos a támogatás.

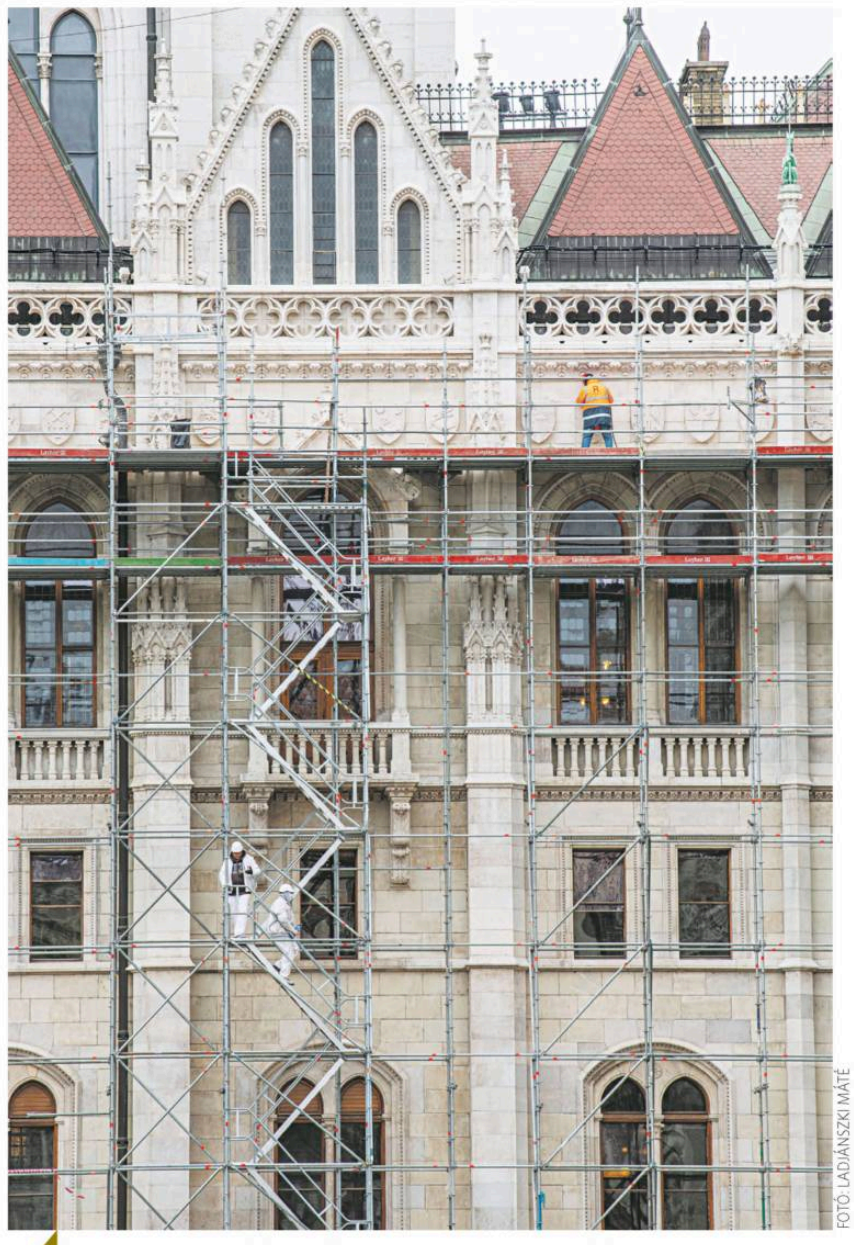

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Jövőre új szakaszba lép az Országház felújítása

43 milliárd forinttal csökkentené a kormány a bíróságok és a Kúria személyi kiadásait

Politikailag inkorrekt

A politikai támogatások sorába tartozik az az 5 milliárdos plusz, amit a Lánczi András elnök által vezetett – de inkább Schmidt Mária által fémjelzett – Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány kap a működésre. Illetve jövőre sem maradhat el a NER filmipari tevékenységének a dotálása, az utolsó pillanatban 10 milliárd forintot kap a kulturális tárca „történelmi filmek megvalósításának a támogatására".

Nem bíznak a forintban?

A kormány sem igazán bízik a hazai fizetőeszközben. Erre utalhat, hogy januártól a diplomaták devizaellátmányának összegét már nem forintban, hanem amerikai dollárban állapítják meg. Kézenfekvő megoldás lett volna egy európai uniós tagország esetében – amely a csatlakozáskor vállalta az euró bevezetését –, hogy ha már devizában határoznak meg egy költségvetési összeget, akkor az EU hivatalos pénznemét használják. A kormány nem ezt a megoldást választotta.

Törlik az üzemanyag-kiskeradót

KÖZLEKEDÉS Jövőre lényegében törlik a teljes hazai üzemanyag-forgalom után a kutaktól eddig beszedett 3 százalékos kiskereskedelmi adót – derítettük ki a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségének (VOSZ) minapi közleménye alapján. A 2025-ös, november végén kihirdetett adómódosító csomag egy pontja szerint ugyanis jövőre a kutakat 500 millió forint éves forgalom felett változatlanul terhelő 3 százalékos kiskereskedelmi adóból az üzemanyag-értékesítés utáni hányad levonható. Mivel viszont a töltőállomások forgalmának nagy részét az üzemanyagok teszik ki, a többi termék eladása után szinte alig marad sarc. A jelenlegi tarifákból kiindulva a lépés literenként 16-17 forinttal csökkenthetné a kútárakat – becsülte megkeresésünkre Gépész László, a kis hazai töltőállomásokat képviselő Független Benzinkutak Szövetségének (FBSZ) alelnöke. Felhívta viszont a figyelmet, hogy a jövedéki adó januári, bruttó tíz forint feletti emelése szinte kioltja a hatást.

Az FBSZ a VOSZ segítségével meg tudta győzni a gazdasági kormányzatot, hogy muszáj megmenteni több száz tisztességesen üzemelő és adófizető kis- és középvállalkozást, munkavállalók ezreit és egyúttal sok kistérség üzemanyag-ellátását – üdvözölte a lépést közleményében a VOSZ. Emlékeztettek: a 2021–22-es „árstop", majd az üzemanyagcégek kiskereskedelmi adójának ez év eleji, 3 százalékos – a nagy láncoknak csökkentést, a kicsiknek húszszorozódást hozó – „egységesítése" utóbbiakat a tömeges csőd szélére sodorta. Ezt látva az FBSZ és a segítségére siető VOSZ együtt győzte meg a Nemzetgazdasági Minisztériumot (NGM) a kiskeradó-változtatásról – írják.

A jelenlegi tarifákból kiindulva a lépés literenként 16-17 forinttal csökkenthetné a kútárakat.

Ennek kapcsán megjegyzendő: szakértőink egységes értelmezése szerint a törlés nemcsak a hazai piac kisebb szeletét képviselő helyi kutakra, hanem a forgalom körülbelül háromnegyedét lefedő nagy láncokra is kiterjed. Mi több, az arányok alapján utóbbiak költségvetési hatása számottevőbb. De az elemzések folyamatosak.

Míg a kiskereskedelmi adócsökkentés a költségvetést jövőre mintegy 70 milliárd forinttal rövidíti, addig a jövedékiadó-emelés 50 milliárdos többlettel kecsegtet – becsülték szakértőink. A kis szereplőket megmentő, de az ágazat egészére kiterjesztett könnyítést tehát a kormány jórészt az autósokra terheli – vélték. MARNITZ ISTVÁN

Felfüggesztett eljárások

KÉRDŐJELEK Bassár el-Aszad bukása után gyors lépéseket tettek azok a nyugati államok, amelyek a 2015-ös menekültválság, majd az azóta eltelt évek alatt jelentős számú szíriai menekültet fogadtak be.

RÓNAY TAMÁS

A populista pártok számára esélyt jelenthet a szíriai helyzet, hiszen a diktátor Aszad hatalmának megdöntése után harciasan követelhetik a Nyugatra menekült szíriaiak visszatoloncolását. Az Unió tagállamaiban már tavaly megindult a vita arról, mennyire tekinthető biztonságos országnak Szíria. A damaszkuszi fordulat után azonban egy sor ország máris felfüggesztette a menedékkérelmek elbírálását, miközben brüsszeli illetékesek figyelmeztetnek arra: korai lenne visszaküldeni szülőhazájukba a menekülteket, hiszen senki sem tudja, mi vár rájuk.

Németországban a bevándorlási és Menekültügyi Hivatal leállította a szíriai menedékkérők kérelmeinek feldolgozását, a jobboldali pártok pedig a menekültek gyorsított hazatérését követelték. Jelenleg 47 ezer szíriai menedékkérelmének elbírálása van folyamatban a helyi hatóságok közlése szerint. De mi történjék azokkal, akik már évek óta Németországban élnek? Több politikus arra is figyelmeztet, hogy a német társadalomba jól beilleszkedett, már német állampolgársággal rendelkező szíriai menekültek visszatérésének nincs értelme. A csaknem egymillió szíriai menekült közül több mint 700 ezren rendelkeznek menedékjoggal. Sokan megszerezték a német állampolgárságot, és foglalkoztatják őket. Különösen a keresztény uniópártok elkötelezettek amellett, hogy a szíriai menekülteket a lehető leggyorsabban hazaszállítsák. A kereszténydemokrata CDU politikusa, Jens Spahn ezer eurót fizetne a szíriai menekülteknek a visszatérésükért. Mindez azt mutatja, hogy a CDU igyekszik túllicitálni a menekültválságból jelentős politikai tőkét kovácsoló szélsőjobboldali Alternatíva Németországért (AfD) pártot a szíriai bevándorlókat illető fellépésben.

FOTÓ: AFP/RALF HIRSCHBERGER

A Németországba menekült szíriaiak is utcára vonultak és ünnepelték Aszad bukását

Ausztria és Németország mellett Svédország fogadta be a legtöbb szíriai menekültet.

Friedrich Merz, a CDU kancellárjelöltje azt közölte, a jövő év elején a befogadó országoknak konferenciát kellene rendezniük a szíriai újjáépítésről és a visszatérésről.

Ausztria és Németország mellett Svédország fogadta be a legtöbb szíriai menekültet. 2023-ban pedig az Eurostat adatai szerint 200 ezer szíriai gyökerű bevándorló élt a skandináv államban. Ugyanakkor Stockholm is csatlakozott azon államokhoz, amelyek felfüggesztették a szírek menedékkérelmének elbírálását. Jimmie Akesson, a jobboldali populista Svéd Demokraták vezetője szerint újra kell gondolni a menedékjoggal rendelkező szíriai menekültek státuszát az országban. A svéd hatóságok azonban a szíriai politikai helyzet tisztázásáig a kitoloncolásokat is felfüggesztenék. Franciaországban a belügyminisztérium jelezte, hogy felfüggesztették a szíriaiak menedékkérelmének elbírálását. A menekülteket érintő jogi döntéseket a migránsok védelmével foglalkozó francia hivatal (OFPRA) hozhatja meg. „Mint minden más alkalommal, úgy ezúttal is érvényes az az előírás, amely szerint ha a menedékkérők származási országában megváltozik a helyzet, ez a menedékkérelmeivel kapcsolatos döntéshozatal ideiglenes felfüggesztéséhez vezethet” – közölte a hivatal. Az OFPRA legfrissebb adatai szerint 2023-ban több mint 4465 szíriai állampolgár menedékkérelmét regisztrálták Franciaországban, 2500-at pedig 2024 eleje óta. Franciaország mintegy 45 000 szíriai menekültet fogadott be a polgárháború 2011-ben történt kitörése óta.

47 ezer
szíriai menedékkérelmének elbírálása van folyamatban Németországban a helyi hatóságok közlése szerint

Ausztria azonnal reagált

VÁLASZÚT „Először azokat küldjük haza, akik bűnözővé váltak, azután azokat, akik nem fogadták el kulturális értékeinket, végül azokat, akik nem hajlandók dolgozni, kizárólag osztrák támogatásból élnek”, sorolta a kitoloncolási teendőket Gerhard Karner osztrák belügyminiszter, aki már akkor megkapta a kitoloncolási feladatokat a kancellárjától, amikor Bassár el-Aszad, bukott szír elnök menekülő gépe landolt Moszkvában.

A kormány nagyobbik pártja, az Osztrák Néppárt (ÖVP) januárra akarja létrehozni az új koalíciót a szociáldemokrata SPÖ-vel és a liberális NEOS-szal. Az idő sürget, mert a szeptemberi voksoláson az élen végzett, bevándorlásellenes Osztrák Szabadságpárt (FPÖ) vezetője, Herbert Kickl már vasárnap „kellemes hazautazást” kívánt az Ausztriában élő szír menekülteknek. Kickl szájából korábban elhangzott 2024. legrémesebb kifejezése: remigráció. Ez egy szalonképesnek tartott formula a békés vagy erőszakos deportálásra. „Most gyűjteni populista jó pontokat, amikor a szírek életük egyik legnehezebb döntése előtt állnak, szégyenletes és embertelen” – értékelt a Falter nevű hetilap.

FOTÓ: AFP/MAX SLOVENCIK

Mintegy 30 ezres szír emigráns ünnepelte Aszad bukását Bécsben

Ausztriában jelenleg mintegy százezer szír állampolgár él, többségük 2015-ben, a menekülthullám idején érkezett. Közülük 24 ezren a bécsi munkaügyi hivatal szerint teljes állásban dolgoznak, négyezren nők. 27 ezer körüli a munkanélküliek, illetve a beiskolázottak száma. További ötezer főre tehető a részmunkaidőben foglalkoztatottak száma. Az első menekülthullámban nagyobb volt a magasan képzettek aránya, mint az elmúlt két évben. Később főként a török menekülttáborokból azok a fiatalok érkeztek, akik 2024 nyarán a territoriális harcot folytattak Bécsben más menekült csoportokkal. Idén 12 500-an folyamodtak menekültstátuszért, a kérelmek gyors leállítása 7300 eljárást akasztott meg.

2023 végéig mintegy 80 ezren részesültek menekültstátuszban, 15 ezren pedig úgynevezett ideiglenes védelmet kaptak: ez olyan személyekre vonatkozik, akiket hazájukban nem üldöztek ugyan, életük mégis veszélyben forgott. A férfiak többsége a katonai szolgálat elől menekült el, az új érkezők közül sokan családegyesítés miatt érkeztek volna. A szabályok szerint, aki a menedékjog megszerzése után öt évig az osztrák előírásoknak megfelelően él, attól ezt már nem lehet elvenni. Nehezebb helyzetben vannak a 2022-től érkezettek, a hazaküldés veszélye őket fenyegeti leginkább.

Ki megy és ki marad? A Der Standard napilap Abdulhkeem Alshatert, az Ausztriában élő szabad szír közösségek vezetőjét kérdezte, aki szerint hónapokba telik annak megállapítása, hogy biztonságos-e hazatérni. Szerinte a régóta Ausztriában élők többsége maradni akar, inkább a fiatalabbak vagy szegényebbek készülnek útra kelni.

FÖLDVÁRI ZSUZSA (BÉCS)

Sok menekült tervezi a hazaköltözést

KÖZEL-KELET – Először nem hittem el. Egyszerűen hihetetlennek tartottam, hogy végre sikerült – így emlékezett vissza a Magyarországon élő szír férfi, Mohammed Ziadeh Bakri arra pillanatra, amikor megtudta: 24 év után véget ért szülőhazájában Bassár el-Aszad uralma.

A középkorú, magyarul is beszélő férfi 2011-ben menekült el Szíriából. Azóta itt él, itt dolgozik és itt alapított családot magyar feleségével. Mint felelevenítette, akkor érkezett Magyarországra, amikor hazájában a demokratikus fordulatot követelő békés tüntetéseket az állam erőszakkal verte le, s mindez éveken át tartó fegyveres konfliktussá fajult.

– Több rokonom Szíriában ragadt, velük csak telefonon tudom tartani a kapcsolatot. Elbeszéléseikből tudom, hogy ők megtanultak együtt élni a napi háborúval, de ez igen nehéz volt. A víz- és áramszolgáltatás gyakran akadozik, étel sem volt mindig, ha igen, akkor nagyon drágán. Az infláció miatt az árak az egekbe szöktek, a munka is kevés. Remélhetőleg most jobb világ köszönt Szíriára – fogalmazott a férfi, aki majd másfél évtizede nem látta szülőhazáját, így gyerekeinek sem tudta megmutatni még az országot, ahonnan származik. – Valószínűleg ők már nem is láthatják úgy, ahogy én ismertem.

A Szíriában rekedtek megtanultak együtt élni a napi háborúval, de ez igen nehéz volt. A víz-és áramszolgáltatás gyakran akadozott, étel sem volt mindig.

A szíriaiak világszerte üdvrivalgással fogadták Aszad bukását, és Mohammed Ziadeh Bakri is abban bízik: „remény nyílik egy sokkal jobb életre”.

– Az emberek megkönnyebbültek és ünnepeltek. Több videót is láttam az interneten, illetve a kint maradt rokonaim is posztoltak arról, ahogy az emberek utcára vonulva ünnepelnek. Sok menekült tervezi a hazaköltözést.

Amikor arról kérdezzük, Aszad bukása után lesz-e, aki jobban vezeti az országot, úgy felel:

– Természetesen mindenki tart az ismeretlentől, de abban bízom, azért imádkozom, hogy egy békés demokrácia jön létre szülőhazámban, ahol a gazdasági sikerekből nem csak a lakosság csekély része profitál – ezzel arra utalt, hogy eddig ennek az ellenkezője jellemezte szülőhazáját. Kevesen meggazdagodtak, de az emberek jó része szegénységben élt, sok gyereknek kellett abbahagynia az iskolát, mert munkát kellett válniuk, hogy családjuk megélhessen. Mohammed Ziadeh Bakri szerint a szegénység csak az egyik nagy gond volt:

– Aszad viszonylagos stabilitást és biztonságot ajánlott a régió többi országához képest, de ellentmondást nem tűrően irányította az országot. Korlátozta politikai ellenfelei tevékenységét és elnyomta a tüntetéseket. Tilos volt kritikát megfogalmazni ellene, mindenhol dicsőíteni kellett. Emellett társadalmi egyenlőtlenségek jellemezték Szíriát. Eddig.

ZOLTAI ÁKOS

Schengen két teljes jogú tagot üdvözölhet

FOTÓ: JAGGAT RASHIDI

Már a szárazföldi határokat sem ellenőrzik Románia felé

KORLÁTLANUL Az EU miniszteri Tanácsa – amelynek jelenleg a magyar kormány a soros elnöke – csütörtökön jóváhagyta Bulgária és Románia teljes körű csatlakozását az uniós tagállamok közötti szabad mozgást biztosító schengeni övezethez. A tárcavezetők úgy döntöttek, hogy január 1-jétől megszűnnek a szárazföldi határellenőrzések a két kelet-európai ország és uniós szomszédaik között. A belső légi és tengeri határokon végzett ellenőrzést már tavasszal feloldották.

A schengeni térségnek jelenleg 29 teljes jogú tagja van: 25 a 27 uniós tagállam közül, valamint Izland, Liechtenstein, Norvégia és Svájc.

Románia és Bulgária 2007-ben nyert felvételt az EU-ba, de csak idén márciusban vált a határellenőrzés nélküli övezet részleges tagjaivá, mivel néhány ország és utolsóként Ausztria – megakadályozta teljes csatlakozásukat, elsősorban a régióból érkező illegális migránsok magas száma miatt. A helyzet javulása nyomán Bécs novemberben bejelentette, hogy feloldja vétóját, és ezzel megnyitotta az utat az EU Tanács kedvező határozata előtt. A döntés a féléves magyar soros uniós elnökség egyik nagy eredménye, amelyet Pintér Sándor belügyminiszter történelmi pillanatnak nevezett. HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

Biztosra mennének

ERŐ Január elsejétől Varsó veszi át az EU Tanácsának féléves elnökségét, amelynek programját tegnap mutatták be Brüsszelben a média képviselőinek.

PAPP ROLAND
BRÜSSZEL

Az EU fókuszában a biztonság szerepel majd január elsejétől, amikor Lengyelország átveszi az EU Tanácsának féléves elnökségét. Az ismertetett program alapján a jogállamiság is fontos szerepet fog kapni az elnökség programjában, amelyet Agnieszka Bartol, Lengyelország EU-nagykövete mutatott be újságíróknak csütörtökön Brüsszelben.

Az EU hagyományos motorját jelentő Franciaország és Németország politikai válságban tengődik, a Közel-Keleten és Ukrajnában megjósolhatatlan kimenetelű háborúk zajlanak. Trump januárban átveszi elnöki mandátumát és csak találgatni lehet, kivonja-e magát Európa katonai védelméből, vagy kirobbant-e egy kereskedelmi háborút az EU-val és Kínával. Egy ilyen Európában próbálja a lengyel kormány a stabilitás és biztonság jelszavával összefogni a tagállamok munkáját a Tanácsban.

A lengyelek értelmezésében a biztonság nemcsak a külső és belső biztonságot jelenti, hanem beletartozik a gazdaság, információ, energia, egészségügy és élelmezés is. A jobbközép Donald Tusk vezette lengyel kormány számára kiemelten fontos lesz Ukrajna további támogatása is, a béketárgyalásokkal kapcsolatban pedig a jelszavuk, hogy semmit Ukrajnáról Ukrajna nélkül.

A féléves tanácsi elnökség legfőbb feladata a tagállamok közötti kompromisszum keresése, a jogalkotási munka koordinációja. Az elnökséget betöltő tagállam – különösen a többi intézmény és a külvilág felé –, mindig a huszonhetek közös hangja kell legyen, Lengyelország hangsúlyozottan így kívánja ellátni a feladatát. Magyarországot éppen azért érte kritika, mert idén júliusban a magyar soros elnökséget Orbán Viktor moszkvai és kijevi „békemisszióval” kezdte, amelyet a megszokott közvetítőszerep helyett a saját politikai céljai szerint épített.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Donald Tusk lengyel kormányfő feltétlenül kiáll Ukrajna mellett

Bartol nagykövet szerint a lengyelek pontosan tudják, mit jelent, ha a jogállamiság kerül szóba. Tisztában vannak vele, mennyire nehéz visszatérni az útra, ha egyszer letértek róla, utalva ezzel az előző lengyel kormányra, akik ellen Magyarországhoz hasonlóan jogállamisági eljárás folyt a fékek és egyensúlyok lebontása miatt. A nagykövet azt ígérte, a következő fél évben a Tanács meghallgatást fog tartani a magyarországi helyzetről a hetes cikkelyes eljárás keretében. Ezen felül el akarnak fogadni egy dokumentumot a civil szervezetek szerepéről az éves jogállamisági jelentésekhez kapcsolódóan. Az Európai Bizottság és a Tanács is rendszeresen kikéri a civilek és szakértők véleményét a tagországokból, így a jogállamisági jelentéshez is írtak civilek „árnyékjelentéseket”. Ezt a Szuverenitásvédelmi Hivatal a Transparency International Magyarország korrupcióellenes szervezet ellen indított eljárásában „a társadalmi döntéshozatali folyamatok befolyásolására irányuló dezinformációs kampánynak” minősítette. Egy tanácsi döntés alapján viszont a független vélemények becsatornázása erősebb intézményi keretet kaphat.

> A lengyelek értelmezésében a biztonság nemcsak a külső és belső biztonságot jelent, hanem beletartozik a gazdaság, információ, energia, egészségügy és élelmezés is.

Az egyik legfontosabb brüsszeli téma jövőre a EU 2027 utáni hétéves költségvetése lesz, bár döntés még nem fog születni – az első konkrét javaslatot majd az Európai Bizottság fogja letenni az asztalra –, a tagállamok a stratégiai irányokról már várhatóan tárgyalni fognak. Az uniós agrártámogatások és kohéziós politikai átalakítása mellett az új Európai Bizottság szeretné jobban összekötni a pénzek kifizetését a jogállamisági feltételekkel, a lengyel kormány feladata lesz a javaslatokról közös vélemény kialakítása.

LAPSZÉL

Macron Varsóban tárgyal Ukrajnáról

FOTÓ: AFP/GONZALO FUENTES

A francia elnök tegnap a lengyel fővárosba érkezett, hogy az Ukrajnában zajló háborút lezáró tűzszüneti megállapodása utáni teendőkről tárgyaljon Donald Tusk lengyel kormányfővel. A Bloomberg értesülései szerint Franciaország és Lengyelország egy közös békefenntartó alakulat Ukrajnába küldésével szavatolná Ukrajna biztonságát és területi integritását. Egy neve elhallgatását kérő Brüsszelbe delegált lengyel diplomata a Rzeczpospolita napilapnak elmondta, hogy a két ország mintegy 40 ezer békefenntartóból álló erőt tervez összeállítani Ukrajna védelmére. Az Európai Unió kiemelt szerepet vállalna Ukrajna további támogatásában, mivel a január végén hivatalba lépő Trump-adminisztrációban hivatalt vállaló egyes szereplők szerint a továbbiakban csökkenthetik a Kijevnek nyújtott amerikai katonai segítség mértékét. NÉPSZAVA

Előremenekül az FBI igazgatója

KIÚT A hivatalban lévő Biden-adminisztráció végével bejelentette lemondását Christopher Wray, az amerikai Szövetségi Nyomozóiroda, ismertebb nevén FBI jelenlegi igazgatója – adta hírül a CBS News hírcsatorna. A tisztviselő lemondásával szándékoltan „elébe megy” Donald Trump megválasztott elnök január 20-i beiktatásának.

Trump 2017-ben, első elnökségének felénél nevezte ki a szövetségi iroda élére a volt szövetségi ügyészt, terrorelhárító szakembert, miután kirúgta James Comey-t, aki a 2016-os elnökválasztást érintő orosz befolyásolási kísérletet és a Trump-kampány érintettségét vizsgálta. Az FBI igazgatójának kinevezése főszabály szerint tíz évre szól, ám az elnöknek jogában áll a tisztviselőt hivatali idejének lejárta előtt is elbocsátani.

Wray és Trump között akkor romlott meg a kapcsolat, amikor az FBI 2022 augusztusában házkutatást tartott a volt elnök Mar-a-Lagó-i otthonában. Akkor az iroda munkatársai nemzetbiztonságot érintő bizalmas dokumentumokat foglaltak le. A vizsgálat nyomán Trump ellen igazságügyi minisztériumi vádemelés történt, amelyet múlt hónapban Jack Smith különleges ügyész ejteni kényszerült.

FOTÓ: AFP/MANDEL NGAN

Wray akkor esett ki Trump kegyeiből, amikor 2022-ben az FBI házkutatást tartott annak Mar-a-Lagó-i otthonában

„Hosszú hetek mérlegelése után arra jutottam, hogy a szervezetre nézve akkor döntök helyesen, ha a jelenlegi adminisztráció januári leköszönésével én is benyújtom a lemondásomat. Véleményem szerint ez a legjobb módja annak, hogy értékeink és elveink megőrzése mellett elkerüljük azt, hogy a (politikai) csatározások még jobban magával rántsák az irodát – fogalmazott Wray szerdán Washingtonban mondott beszédében. A szavait a szervezet több munkatársa könnyek között hallgatta, majd percekig állva tapsolták leköszönő vezetőjüket.

Donald Trump megválasztott elnök Truth Social közösségi oldalán úgy kommentálta a bejelentést, hogy „Christopher Wray lemondása nagyszerű nap Amerika számára”. Ezzel arra utalt, hogy az elnökválasztási kampány során az igazságügyi minisztérium és más szövetségi szervek a demokrata kormány kezében politikai nyomásgyakorlás fegyverévé váltak.

A megválasztott elnök új kiszemeltje a Trumphoz feltétlenül hűséges Kash Patel ügyvéd, akinek szenátusi jóváhagyása komoly kérdéseket vet fel. Ennek oka, hogy Patel közismert a szövetségi bürokráciát, a szélsőjobboldali összeesküvés-elméletekben csak „deep state”-nek nevezett hivatalnokseregret ostorozó kijelentéseiről. Dick Durbin Illionois állam demokrata szenátora „alkalmatlan lojalistának nevezte, míg Chris Murphy connecticuti szenátor szerint Patel egyetlen kvalitása az, hogy egyetért Trumppal abban, hogy az „igazságügyi minisztérium célja Trump politikai ellenfeleinek megbüntetése és rács mögé zárása”. Bill Barr, az első Trump-kormány egykori legfőbb ügyésze memoárjában úgy emlékezik meg Patelről, mint aki „lényegében semmilyen tapasztalattal nem rendelkezik a világ első számú bűnüldöző szervének vezetéséhez”. Amikor Trump első elnöksége alatt helyettes igazgatói posztra nevezte volna ki a 37 éves jogászt, Barr röviden úgy reagált: „Csak a holttestemen keresztül.” MOSOLYGÓ MIKLÓS

Nem sérti

SIMON ZOLTÁN

Nagyon úgy tűnik, hiába választott új elnököt az Országos Bírói Tanács (OBT) szerdán, a bírói önigazgatás legfőbb szerve nem képes kilépni abból a csapdahelyzetből, amely azzal állt elő, hogy a tanács előző elnöke, többségi felhatalmazással a háta mögött, aláírt az igazságügyi miniszterrel egy megállapodást, amely a bírák és az igazságügyi alkalmazottak béremelését a kormány egyelőre csak nagy vonalakban ismert igazságszolgáltatási „reformjainak" támogatásával köti össze. Bár a négyoldalú megállapodást szignálta az Országos Bírósági Hivatal (OBH) és a Kúria elnöke is (Senyei György, illetve Varga Zs. András), ők a bírák szemében a hatalom embereinek, politikai kinevezettnek számítanak, hiszen posztjukra az Országgyűlés választotta őket kétharmados szavazattal. A megállapodás ellen meginduló tiltakozások célpontja így az OBT lett, az a testület, amelyet a bírák maguk választanak saját soraikból hat évre egy bonyolult procedúra során. A kormánnyal kötött alku, annak körülményei ugyanis kiverték a biztosítékot a bírói kar és az igazságügyi alkalmazottak jelentős részénél; kevésnek érzik a három évre elosztott fizetésemelési ígéretet, de amit igazán elfogadhatatlannak tartanak, az az árukapcsolás: a méltó javadalmazás feltételekhez – jövőbeli kormányzati átalakításokhoz – való kötése.

A megállapodást aláíró Szabó Péter, az OBT előző elnöke a tanács múlt heti ülésén nem várta meg a bizalmi szavazást, inkább lemondott. Nyilatkozataiból ugyanakkor az derült ki, hogy nem ért egyet a mostanra már több mint ezer tiltakozó bíróval és igazságügyi alkalmazottal – Szabó szerint a megállapodásban semmi olyan nincs, ami sértené a bírói függetlenséget. A hvg.hu-nak azt mondta: úgymond politikai felelősséget vállalt, de az OBT-tagságról nem kíván lemondani, hiába vetették fel ezt is a tiltakozók. Bár nem értett egyet azzal, hogy „a kormányzat összekapcsolja az illetményrendezés régóta esedékessé vált ügyét más jogállási, szervezeti kérdésekkel", úgy gondolta, felelősséggel tartozik a bírósági szervezetben „szolgálatot teljesítő mintegy 12 ezer ember, különösen a kiskeresetűek iránt".

Ezek után választott szerdán új elnököt az OBT; Pecsenye Csaba azon tagok közé tartozik, akik ellenezték a kormánnyal kötendő megállapodás aláírását. Miközben zajlott az OBT ülése, az utcán két bírói egyesület protestált az alku ellen. Azonban Pecsenye Csaba első nyilatkozata biztosan nem csillapítja a felháborodást, hiszen hangulatkeltésről beszélt, és visszautasította, hogy a megállapodás aláírásával bárkinek a becsülete sérült volna (a tiltakozók szlogenje: „a becsület nem eladó!"). És az új elnök is úgy véli, hogy „önmagában a megállapodás nem sérti a bírói függetlenséget", bár a jövőben megszülető „jogszabályok potenciálisan magukban hordozzák a bírói függetlenség megsértésének veszélyét". Vagyis ma még nem, de lehet, hogy holnap igen.

Itt tartunk most, de a történetnek biztosan nincs vége. A bírák tiltakoznak, a nemzetközi szervezetek kivárnak, a kormány pedig röhög a markába.

JEGYZET

Balogh Gyula

Üzengetés

„Én kirúgnám magam" – válaszolt Cserhalmi György az Örkény Színházban tartott könyvbemutatón Csáki Judit kérdésére: mit tenne, ha színházigazgatóként hasonló balesetet kellene kezelni, mint ami a Nemzeti Színházban történt? Egyértelmű állásfoglalás. Nincs kertelés, mellébeszélés. Vagyis Cserhalmi ilyen esetben lemondana a pozíciójáról. Vidnyánszky Attila, a Nemzeti Színház vezetője is reflexszerűen hasonlóan lépett először, csakhogy néhány óra múlva ezt a döntését megváltoztatta és maradt. Az igazgató pedig tovább háborúzik és legutóbbi Cserhalminak címzett nyílt levelében is arról ír, hogy a baleset miatt fogást keresnek rajta.

Borzalmas ez az újabb üzengetés. Nemrég az egyik politikus támadta meg Vidnyánszkyt, hogy miért engedte be a világhírű rendező vérről szóló előadását a Nemzetibe. Ő ugyan nem látta, de olvasta, miket írnak róla. Vidnyánszky sem olvasta Csáki Juditnak Cserhalmi Györgyről szóló új kötetét, de olvasta az egyik internetes portálon róla a beszámolót. És bizony felháborodott azon, hogy Cserhalmi miket mond róla. Az a Cserhalmi, akivel korábban jó szakmai és emberi viszonyban volt. A könyvet nem fogja elolvasni, de fel van háborodva. „Őszintén sajnállak, borzasztó lehet ilyen léleknyomorító igazodási kényszerek mentén leélni egy egész életet. Hol van már a szakmát évtizedekig uraló elitről, az írástudók árulásáról, a magyar kritikusokról, a Nemzeti meghurcolásáról, a rendszerváltásról, a régi SZFE gerincet meghajlító szellemiségéről szenvedélyesen beszélő Cserhalmi Gyuri?" – kérdezi Vidnyánszky. Én pedig azt kérdezem, hol van a nyolcvanas évek végén megismert szenvedélyes, az igazodási kényszerektől irtózó, megnyerően nyílt és emiatt kifejezetten emberileg és szakmailag vonzó és izgalmas Vidnyánszky Attila? Az érdemi válaszok helyett pedig marad ez a fájdalmas üzengetés. Ez pedig mindannyiunk felelőssége. Kivétel nélkül.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

BÉKEMISSZIÓ

F. SZABÓ KATA

Mégiscsak boldogít

Úgy tűnik, érdemes újragondolnunk a pénz és a boldogság összefüggésére vonatkozó bölcsességet. A kutatások azt mutatják, igenis van összefüggés az emberek boldogságszintje és anyagi helyzete között – micsoda meglepetés! Egy friss felmérés szerint a magyarok átlagos „boldogságpontszáma" tízes skálán 5,4, ami a régió országaihoz képest is alacsony. A románok, a szlovákok, a csehek és a lengyelek is boldogabbnak vallják magukat nálunk, de még a saját három évvel ezelőtti eredményünkhöz képest is esett 3 tizedet a pontszámunk. A jövőben sem igazán bízunk: arra a kérdésre, hogy tíz év múlva mennyire lesz boldog, a magyarok tízes skálán 5,9 pontot adtak, a szlovákok 6,2-t, a csehek és a lengyelek 6,4-et, a románok pedig nem kevesebb mint 7 pontot. A magyar válaszadók a nyugalmat, a kevesebb stresszt, a szeretteikkel való időtöltést, az egészséges életmódot, az anyagi jólétet a jelenben és a jövőbeni anyagi biztonságot jelölték meg a boldog és tartalmas élet legfontosabb feltételeinek. Utóbbi kettővel a többség nem áll túl jól. Azok, akiknek van legalább fél évre elegendő félretett pénze, 6,4 pontra értékelték saját boldogságukat, akiknek egyáltalán nincs megtakarítása, 4,8-ra. Arról nem is beszélve, hogy a többi „boldogságfaktor", a kevés stressz vagy az egészséges életmód szoros összefüggésben áll azzal, hogy valakinek gondot okoz-e a mindennapi megélhetésre előteremteni a pénzt. Márpedig csak minden hatodik magyar mondta, hogy meg tudja venni, amire vágyik, és olyan életet tud élni, amilyet szeret.

> A románok, a szlovákok, a csehek és a lengyelek is boldogabbnak vallják magukat nálunk, de még a saját három évvel ezelőtti eredményünkhöz képest is esett 3 tizedet a pontszámunk.

Most mindehhez tegyük hozzá a kormány új gazdasági mindenható gurujának, Nagy Mártonnak a szavait, aki szerint „nem tudják az emberek, hogy milyen jó nekik Magyarországon. Egyszerűen nem is érzik.". Az igazsághoz persze hozzátartozik, hogy ekkor éppen a Párizsban uralkodó áldatlan állapotokról regélt egy lakossági fórumon. De jól mutatja, hogy mekkora szakadék tátong a kormány tagjainak valóságérzékelése és az emberek mindennapi tapasztalatai között.

Az elengedett kéz

TÜZES LÓ

DOROS JUDIT

Takaros az előszoba, s kicsit zsúfolt, ahogyan az errefelé, egy alföldi faluban lenni szokott. Mintha az itt élőknek elegendő lenne a síkság tágassága, a róna végtelensége odakint, idebent inkább egyfajta barátságos barlangra vágynak. Így aztán már a bejáratot szűkítik, a cipők is kiszorulnak a lábtörlő mellé, igaz, legalább szépen, katonás rendben sorakoznak ott, s ha közelebbről megnézi az ember, mintha mindegyiket frissen pucolta volna ki a gazdájuk. A fogason is több kabát lóg, mint amennyit észszerűen használniuk kellene ebben a szezonban a háziaknak: még a tavaszi átmeneti is ott lebeg a nagy fekete posztó felett, nem beszélve a sildes sapkáról, aminek ilyenkor télen végképp nincs itt az ideje. A falon, alig centiméternyi távolságra egymástól legalább tizenkét, festett tányér virít, egyik színesebb, mint a másik. Van, amelyiken felirat is hirdeti, hogy „Isten hozott", más egy-egy odapingált keresztnévvel utal a korabeli díszítési szokásokra.

> A bácsi még átnyúlt, megfogta a kezét, ahogy felidézi, így alszanak már vagy ötven éve. Hajnalban is csak arra riadt fel, hogy már nem érinti őt a meleg kéz.

Látogatóba jövök, ha erre halad az utam, rendszerint beugrom a nénihez, akitől korábban a szilvalekvárokat vettem. Jó masszív, ízes anyag ez, megbízható, így biztosan nem folyik ki a buktából, hókifliből, s még a bécsi linzeren is csak módjával terül el, ráadásul nincs benne egy grammnyi cukor vagy tartósító, így több kanállal is lehet belőle enni lelkifurdalás nélkül. Bőbeszédű az asszony, jól egészíti ki párját, akinek szava alig van, tettrekészsége annál inkább. Legtöbbször az udvaron érem, ahol ha éppen nem a járdát sepri, akkor bütyköl valamit, igazít, javítgat, vagy éppen komótosan pakol be a fáskamrába nagy halom szépen hasábokra vágott kuglit. Csak megböki a sapkáját, ha meglát, talán megáll egy-két másodperce, nyomon követve, bejutok-e a házba rendben, aztán teszi a dolgát tovább.

Most azonban nem látom az udvaron. Igaz, hideg van, ködös és nyirkos december közepe, de eddig az időjárás nemigen zavarta a kinti munkákban. Óvatosan kopogok az ajtón, várom, hogy ő nyitja ki, mert beszaladt meginni egy cukros kávét, kamillateát, aztán már mellőzzük is egymást, hogy haladjon tovább.

A néni az. Feketében van, de ez első ránézésre fel sem tűnik. Mintha errefelé az idős asszonyok mindig feketében lennének, ha nem is olyan komorban, legalább sötét szürkében. Hellyel kínál, pedig nem szokott, nem vagyunk ennyire közeli viszonyban, de most mintha fontos lenne neki, hogy maradjak. Előbb csak a lekváros doboz tetejét babrálja, aztán teával kínál, kakukkfűből meg bodzavirágból főzte, mondja, és levendulamézzel ízesítette.

Kérdezem, hol a bácsi, szárazon feleli, meghalt, úgy fél évvel ezelőtt. Nem volt beteg, még csak megfázva se, jól meg is vacsorázott, friss lecsót kolbásszal, jó puha kenyérrel, aztán lefeküdt aludni, mint mindig. Ő még elmosogatott, aztán nem sokkal később mellefeküdt. A bácsi még átnyúlt, megfogta a kezét, ahogy felidézi, így alszanak már vagy ötven éve. Hajnalban is csak arra riadt fel, hogy már nem érinti őt a meleg kéz, egy sóhajtás se volt, csak az a kapocs engedett el végleg.

Süss fel, nap!

DR. KÖTELES LAJOS
társadalomkutató, ny. főiskolai tanár

Hová lett a baloldal? A kérdést a politika iránt érdeklődő, de nem túlságosan tájékozott emberek teszik fel, akik többnyire megelégednek azzal a válasszal, hogy a baloldali értékek és eszmények ma is tömegekben élnek és minden generációban újjászületnek. Ha esetleg elpusztulna is egy párt, az eszme nem tűnik el, mert az nem a pártban, hanem az elmékben van. A baloldali pártok most éppen azt keresik, hogyan kapcsolódhatnak a megváltozott világ új viszonyaihoz, de előbb vagy utóbb magukra találnak. A másfél évtizede sikertelen hatalomváltási kísérletek elfordították tőlük még az állandó követőik egy részét is, de ez csak addig tart, amíg nem csalódnak az új Messiásban.

A válasz alapvetően igaz, de a valóság ennél bonyolultabb.

Marx legfontosabb felismerése az volt, hogy a technikai-gazdasági változások (a „termelőerők”) időről időre szétfeszítik a korábbi világot és a múltba temetik annak minden részét.

Egy korszerű baloldali politika középpontjában változatlanul a társadalmi igazságosságnak kell állnia, de összhangban kell lennie a különféle új közösségek kezdeményezéseivel.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A most születő új korszakban az eddigitől gyökeresen eltérő világ formálódik. A nemzeti társadalmak mellett kialakulóban van az egész világot összekapcsoló világgazdaság, amelyik sosem látott fejlődési esélyeket és világméretű pusztító veszélyhelyzeteket is teremt. (Az új gazdasági és hatalmi központok létrejötte, a világ újrafelosztása, a háborúk kitörése az erőforrásokért, a világméretű népvándorlások és járványok, a környezetpusztítás és a klímaváltozás gyökeres átalakulásokat indított el.)

Az alapvető problémát ezek következményeinek megítélése jelenti. Vannak – főként a nemzet különleges szerepét valló konzervatív és populista – politikusok, akik szerint a mostani változásokban a nemzeti keretek megőrzése kulcsfontosságú a jövő szempontjából. Mások szerint a nemzetállamok mostanra már csupán fikciók, a hatalom ténylegesen már a multinacionális szereplők kezében van, a nemzeti politika színtere csupán látszatvalóság. Különösen érezhető ez az uralom a világ pénzügyi piacán, amelyik már teljesen világot átfogó rendszerként működik. Az ő tőkebefektetéseik éltetik a „nemzeti” gazdaságokat, amelyek világméretű beszállítói hálózatok tagjaiként függő helyzetbe kerültek a tőkétől.

A változásokat megalapozó és transzformáló információs technika elterjedése valamennyi társadalom életét is felforgatta és az állam mirevalóságát is felvetette. A hagyományos, „óbaloldali” pártok szerint „humanizálni” kell a kapitalizmust, a jóléti rendszereket kell fejleszteni, összeegyeztetve a gazdasági fejlődéssel, a szociális jogok érvényesítésével. Ennek megvalósítása az állam feladata. Más, liberálisnak mondott nézetek szerint a központosított állam gondoskodása helyett a piac irányítása alatt végbemenő gazdasági növekedés vezet el az általános jóléthez. Mindkét szemlélet az egykori kétpólusú világ versenyében alakult ki, de mostanra a „szocialista” világ eltűnt, és a korábbi jóléti államok berendezkedésein is túllépett az idő. A jövő tudatos formálásához új válaszokat kell adni.

Az első új felismerés az volt, hogy a fejlett államokban az emberek figyelme már nem a napi anyagi helyzetre, hanem az életminőségre, elsősorban az ökológiai kérdésekre összpontosul. Az új generációk szemléletében ezek és az egyéni boldogulás, az „önmegvalósítás” váltak a legfontosabb törekvésekké. A régi, osztályhoz vagy valamelyik politikai párthoz tartozás érzése elhalványodott, a hajdan erős szakszervezetek egyre jelentéktelenebbek, mert szétt öredezett, átalakult a munkaerőpiac, a foglalkoztatottak többsége kis- és középvállalkozásokban dolgozik.

Az új értékrendszer hatására az állam által kellő figyelemmel nem kísért területeken, a helyi és regionális színtéren hihetetlen gyorsasággal születtek és születnek a különféle közösségek és civil szervezetek, amelyeknek egyre nagyobb szerepük van az egyes környezeti, szociális és egyéb problémák megoldásában. Mindez azt bizonyítja, hogy az ellentmondásos átalakulásban nemcsak a hagyományos értékek szűnnek meg, de olyan új tudat és erkölcs is formálódik, amely „édestestvére” a demokrácia elmélyítésére törekvő erőknek.

A kapitalizmus új szakaszának egyik legfontosabb jellemzője, hogy végletesen polarizálódik a világ, azon belül valamennyi társadalomban nőnek a különbségek az uralkodó réteg és a bérből-fizetésből élők, kisvállalkozók között. Becslések szerint a föld lakosságának 20 százaléka birtokolja a javak 80 százalékát, és az országok többségében a népesség kétharmada valamilyen szintű szegénységben él.

A két pólusra jellemző ideológiák felszínen megjelenő különbsége, hogy a hatalmat birtokló csoportok magukat mindenütt a haza védelmezőinek, ellenfeleiket pedig nemzetárulóknak tüntetik fel. Hatalmasra hizlalt propagandagépezetük ezt a törekvést sikerre is viszi, különösen a két pólus közötti, kiszolgáltatott tömegekben. Választásokat hazugságokkal is lehet nyerni, sőt mostanában csak azzal nyerhetnek. Tartós társadalmi támogatásra azonban csak az számíthat, aki képes lesz megjelölni az utat és a célt, ahová a nemzetet vezetni kívánja.

Azonban ahogyan a régi baloldali ideológián túllépett a Történelem, átmeneti „másodvirágzásuk” ellenére a nemzeti-konzervatív eszmék és az azokra épült rendszerek is túlhaladottá váltak. A politikai színtéren „a múlt katonái a múlt háborúit vívják”, és ha akadnak is távlatokban gondolkodó „államférfiak”, elvesznek az egymás elleni gyűlölködés és kisszerűség hullámai között.

A jövő kihívásaival a Parlamentben nem foglalkoznak. A hatalmon lévőknek sincs jövőképük, csak a folytatást akarják, mindenáron. A kapkodó, tűzoltásszerű intézkedések azt is megakadályozzák, hogy az önkormányzatok a saját ügyeikben érdemi döntéseket hozzanak. A „csak egy nap a világ” érzése mára áthatotta az egész közéletet, és a kilátástalanság hangulatát váltotta ki a magyar társadalomból. Ezt a hatalmat már csak a „kenyér és korbács” ősi eszközeivel lehet fenntartani, és csak idő kérdése, hogy mikor jut válságba.

A globálissá vált világ okozta problémáknak ugyanis nincsenek nemzeti megoldási lehetőségei. Bár az elkerülhetetlen együttműködést ezernyi múltból örökölt érdekellentét és a vezetők generációjának a múlthoz ragadt tudása és mentalitása is gátolja, semmi és senki nem tudja megakadályozni a világ egészét átformáló változásokat. Ennek egyik jele, hogy az állam iránti bizalom csökken, az uralmon lévő „elittel” szembeni bizalmatlanság pedig minden erőfeszítés ellenére mindenütt, még Magyarországon is (!) nő. A fejlődés fő sodrától távol eső vagy abból különböző okokból kimaradó országok előbb vagy utóbb gazdasági-társadalmi skanzenné válnak, amelyekben csak egyre nyíltabb vagy rejtett formájú erőszakkal lehet fenntartani a felszín nyugalmát.

Az igazi különbségek alapját azonban az egyenlőségről vallott nézetek jelentik. Az egyik pólus, hagyományos elnevezéssel a baloldal, a nagyobb fokú egyenlőség, ellentábora pedig a hierarchikus társadalom elkerülhetetlenségének a híve.

Ehhez kapcsolódik az állam szerepének eltérő megítélése is. A baloldal szerint az államnak kulcsszerepe van (kell, hogy legyen!) az igazságosabb társadalom megvalósításában, a „jobboldal” a hagyományos nemzeti egység megteremtését és megőrzését várja tőle.

A viták már régen nem a kapitalizmus megszüntetéséről, hanem annak átalakításáról, továbbfejlesztéséről szólnak. Csak kevesen vannak olyanok, akik szerint „a mai kapitalizmus a piacgazdaság kóros változata”, a fogyasztói társadalom zsákutcába került, és előbb vagy utóbb egy másfajta gazdasági-társadalmi rendszer váltja fel. Az viszont kétségtelen, hogy új alternatívát kell találni ahhoz, hogy ne pusztuljon el az emberi civilizáció alapját képező társadalmi szövedék, és a bármi áron való pénzhajhászás ne pusztítsa el bolygónk életfenntartó rendszereit.

A lecke minden hatalomnak és hatalomra törekvőnek fel van adva.

Egy korszerű baloldali politika középpontjában változatlanul a társadalmi igazságosságnak kell állnia, de összhangban kell lennie a különféle új közösségek kezdeményezéseivel, támogatnia kell azokat, és szövetséget kell kötni mindazokkal a politikai erőkkel, amelyek ugyanazokért a célokért küzdenek.

Az új baloldali ideológia létrehozásához választ kell adni a szűkebb és tágabb világunk valamennyi új kihívására, és a különálló részismereteket egy rendszerszintű átalakítás programjává kell integrálni. Ehhez a mostani politikától eltérő, másfajta gondolkodásra van szükség. A végső cél egy olyan összetartozó nemzeti és európai politika kialakítása, amely nem valamiféle öröklött vagy másoktól átvett receptet követ, hanem a magyar adottságokon alapuló, hosszú távon is fenntartható gazdasági-társadalmi és ökológiai berendezkedés létrehozását tűzi ki céljául. Mindezeket a közjó, az emberek szolgálatába állítja, élő kapcsolatot tart a folytonosan változó társadalommal és a világgal. Biztonságot, boldogulást és igazságot teremt minden polgárának.

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

Kis magyar abszurd

TIBOR TAMÁS
az Országos Sporthivatal volt elnöke, testnevelő tanár, labdarúgó-szakedző

Az október végi 15. fordulóban, az MTK–Puskás Akadémia FC (0-1) elsőosztályú labdarúgó bajnoki mérkőzésen 30 profi, azaz fizetésre és prémiumra jogosult játékos lépett pályára. A mérkőzésről tudósító újságíró nem tudta – merte – leírni az egyik legfőbb mutatót, a fizető nézőszámot, azaz jótékony homályban maradt, hogy hányan léptek be jeggyel vagy bérlettel, azaz anyagi ellenszolgáltatás révén a stadionba. Röviden szólva, mennyi volt az aznapi bevétel.

Ideje lenne már egyöntetűen megállapodni abban, hogy ilyenkor az ott lévők közül kik értelmezendők nézőként. Szerintem azok, akik bérlettel vagy jegy vásárlásával jutottak be a nézőtérre. Az egyébként nélkülözhetetlen közreműködők, valamint a hivatalosságok, szponzorok és az egyéb csókosok más kategóriát képviselnek. Kétségkívül, többnyire ők is nézik az eseményt. Gondolom, napjainkban nem okozhat megoldhatatlan számítógépes feladványt csoportokba rendezésük és regisztrálásuk.

Mint az üzleti világ egyéb szféráiban, ezen ágazatban is csak korrekt adatokra alapozva lehetséges a tényleges helyzet, a valódi piaci érték, a reális juttatások megállapítása. Persze mindezt árnyalhatják, módosíthatják, de lényegesen és főleg hosszabb távon nem írhatják felül egyéb, másodlagos szempontok. Amennyiben üzleti alapon, profi keretben és nem homokra építve, amatőr lezserséggel gondoljuk a magyar futball élvonalának működtetését.

Az eladhatatlan áru folyamatos termelése, a veszteség állandósult külső finanszírozása a valódi üzleti világban első lépésben az érdemleges eredményt felmutatni képtelen vezetők menesztésébe, majd nem ritkán a teljes üzletág felszámolásába torkollik. A magyar futball kivétel, mert hihetetlenül ütésálló, nincs az a kudarcos hazai és nemzetközi megméretés, amely markáns személyi és szervezeti következményekkel járna.

A mérkőzésről tudósító újságíró nem tudta – merte – leírni a fizető nézőszámot.

Végezetül felvetődik bennem, mi lenne, ha a Magyar Labdarúgó Szövetség a válogatott érintettsége híján egy kollektív szerződésre hajazó, nyilvános megállapodást kötne a nemzetközi kupaküzdelmekben érintett tagszervezeteivel, amelyben olvashatók lennének az egyértelmű elvárások és a teljesítésükért járó elismerések.

Libikóka az Art-Színtérben

Új premierrel készül az Art-Színtér. William Gibson Libikóka című színdarabját Csiby Gergely rendezésében mutatják be Kardffy Aisha és Kerényi Miklós Máté főszereplésével. Az előadás premierje ma lesz, majd december 27-én és január 11-én lesz műsoron az előadás. NÉPSZAVA

Apostol 55

Ötvenöt éves fennállását ünnepli az Apostol együttes. A jubileumot egy nagykoncert keretében 2025. április 26-án a Papp László Budapest Sportarénában tartják, ahol egyedi hangszereléssel, az alkalomhoz illően, eddig még sohasem hallott dalokkal és a nagy Apostol-slágerekkel készülnek. Képünkön: Meződi József. NÉPSZAVA

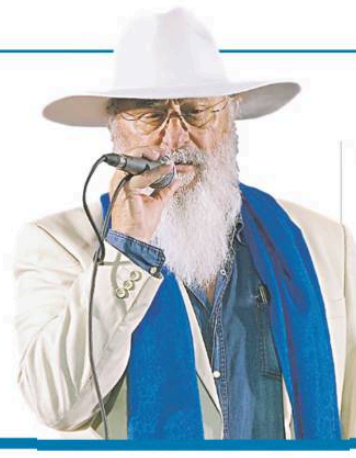

Új művész akadémikusok

A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia új tagokat választott. A testület tagja lett: Bán Zsófia, Báthori Csaba, Peternák Miklós, Szilágyi Lenke, Szirtes János, Bodó Viktor, Nánay István, Horváth Balázs, ifj. Kurtág György, Czigány Tamás, Schneller István, Tövissi Zsolt. NÉPSZAVA

Fösvény kettő az egyben

SZÍNHÁZ Hogyan aktualizáljunk klasszikust? És hogyan ne? Akinek van két szabad órája egy este, és beül A fösvény legújabb verziójára a párizsi Comédie Française-be, megtudhatja.

HORVÁTH PATRÍCIA

Lilo Baur rendezőnő, aki pályája kezdetén a legnagyobb színházalkotók mellett volt színésznő (mint Peter Brook és Simon MacBurney, hogy csak kettőt említsünk), színes, életigenlő előadásairól vált híressé, és immáron a hatodik produkcióját jegyzi Molière egykori színházában.

Harpagon gyanús kölcsönügyleteken tollasodó, ám a garasokat fogához verő figuráját még az is ismeri, aki nem sok színházat látott életében. Egy emberi attitűd, egy világszemlélet prototípusává vált, és úgy épült be mindennapi fogalmaink közé, mint a görög mitológia Sziszüphosza. Az 1668-as bemutató mégsem aratott sikert. De vajon miért? Nem volt testközeli az élmény az akkori nézőknek? Kevéssé valószínű, hiszen Molière-t is hitelezői, és az előlük való folyamatos menekülés ihlették darabja megírására. A szerző, aki első társulatának anyagi fiaskója után maga is ült néhány napot az adósok börtönében, jól ismerte a világ örök dualitását: tudniillik, hogy mindig lesznek olyanok, akiknek van, és olyanok, akiknek nincs. És talán éppen ezért nem tartott sokáig a sikertelenség sem. A fösvényt ma Molière második legtöbbet játszott darabjaként tartja számon az utókor – csak a Comédie Française-ben 2700 feletti előadásszámmal (persze különböző rendezésekben).

Ez a mostani adaptáció, melyet Lilo Baur 2022-ben, a szerző születésének 200. évfordulóján mutatott be, ellép a hagyományos parókás, Napkirály korabeli miliőtől, és egy közelebbi múltba, az 1950-es évekbe helyezi át a cselekményt. Harpagon háza Párizsból egy svájci tó partjára kerül át, és annak kertjében, a víz szélén, illetve egy golfpályán játszódik. A helyszínek abszolút adottak arra, hogy jó helyzetekre és csavarokra adjanak lehetőséget. Harpagon golfautóval furikázik, a fiatalok megmártóznak a tóban – a szituációk szinte tálcán kínálják magukat. De hiába. Végig nem vitt, ki nem használt helyzetek, apró játékok, és gegek sokasága marad beteljesületlenül. Hiába a golfautó, a tópart, a nyugágy, és a fémdetektor, amivel a Harpagon kincsét keresők pásztázzák a gyepet. Megrendezett jelenetek híján a hosszú monológok unalmasan, álmosítóan hatnak. Kivész belőlük a játékosság. Kérdés, van-e így értelme az aktualizálásnak? Tényleg ettől lesz több, maibb egy előadás, vagy csak haszontalan keretként lóg a darab körül? Vajon nem inkább egy aprólékosan, részletgazdagon kidolgozott színészvezetés lett volna célravezető, ami kontrasztba állítja a korabeli és mai modern világ kínálta helyzetkomikumokat?

Az előadás ellép a hagyományos parókás, Napkirály korabeli miliőtől, és egy közelebbi múltba, az 1950-es évekbe helyezi át a cselekményt

FOTÓ: COMÉDIE-FRANÇAISE/VINCENT PONTET

Aztán egyszer csak, a szünet nélkül játszott előadás második felében megváltozik minden. A színpad mintegy életre kap, és az előadás lélegezni kezd.

Mert ember, azaz színészanyag volna rá bőven, a Comédie Française méltán híres társulata ismét hozza nagyszerű formáját. Zsonglőrjei ők ennek a mára már igencsak veretesnek számító molière-i franciának, ami őket hallgatva teljes fényében tündököl. Laurent Stocker Harpagonja úgy komikus, hogy közben véresen komoly. Önzése, egója húsba vágó, miközben nélkülöz minden historizáló felhangot.

Aztán egyszer csak, a szünet nélkül játszott előadás második felében megváltozik minden. A színpad mintegy életre kap, és az előadás lélegezni kezd. Friss lesz, és humoros, mint egy könnyed modern kori commedia dell'arte. A nagy végkifejlet jeleneteiben minden szereplő összegyűlik. A színpad fölé színes égősorokat húznak, és mint egy nagy olaszos Fiestában mindenki egyszerre beszél, kiabál, magyarázkodik. Harpagon elveszettnek hitt kincses ládája megkerül, és minden szerelmes annak rendje és módja szerint egymásra talál. A tópart funkciójára is fény derült, amikor slusszpoénként a ládát egy óvatlan pillanatban gazdája a vízbe ejti. A jogtalanul szerzett vagyon mégis elvétetik tőle, mégpedig saját óvatlanságából.

Szeretem ezt a befejezést. Egyszer azért szívesen megnézném e mesterien sikerült második részhez illő darab kezdést is. Talán előkerül majd a tó fenekéről.

HIRDETÉS

NÉPSZAVA

Fizessen elő!

Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!

NÉPSZAVA

Rendelje meg online a www.nepszava.hu weboldalon vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!

LEGALÁBB 40% KEDVEZMÉNY a bolti árhoz képest

3 hónapra: ~~41 695 Ft~~ helyett 25 350 Ft (ez 16 345 Ft megtakarítás)

6 hónapra: ~~83 390 Ft~~ helyett 49 800 Ft (ez 33 590 Ft megtakarítás)

12 hónapra: ~~166 780 Ft~~ helyett 97 800 Ft (ez 68 980 Ft megtakarítás)

KARÁCSONYI AJÁNDÉK BÉRLET

EGY BÉRLET – HÁROM FELEDHETETLEN ESTE

A SZABAD VÁLASZTÁS

Válasszon szabadon az Orlai Produkció **Belvárosi Színházban** és a **6színben** 2024. október 1. és 2024. december 23., valamint 2025. január 1. és 2025. június 15. között játszott új bemutatóiból és a régi kedvencekből, közel 30 előadás közül.

Három alkalomra érvényes, kedvező árú bérletünk egész évben megvásárolható!

A BÉRLETEK ÁRA:
I. kategória: 23.900 Ft
II. kategória: 18.900 Ft
III. kategória: 12.900 Ft

KÖZEL 30 VÁLASZTHATÓ ELŐADÁS

ORLAI

orlaiprodukcio.hu

Szálinger Balázs: „Itt én vagyok a főhős, és nem a Petőfi Sándor”

INTERJÚ Petőfi Sándor Úti jegyzeteinek nyomába eredt Szálinger Balázs költő – a nyártól őszig tartó, szakaszokra bontott kirándulásból könyv születik, mely 2025-ben jelenik meg a szerző magánkiadásában.

ROSZNÁKY EMMA

Honnan az irodalmi zarándokút ötlete?

Egy barátom javasolta, de szükségem is volt a menésre. Egyébként nem vagyok az a túrázós típus. És senki ne higgye, hogy napokon át gyalogoltam, ahogy előre jeleztem: az otthonom, Keszthely volt a kiindulópont, onnan autóztam Pestre, Aszódra, Kassára, Lőcsére meg a többi helyre, ahol Petőfi járt. A különböző állomásokon mindig vártak helyiek, akik a segítségemre voltak. Egy ismerősöm egyébként beszólt az utat bejelentő posztom után, azt írta, „az egész ország rajtad röhög, hogy egy gyalogtúrát autóval teszel meg”. Ebből világossá vált, hogy nem olvasta az Úti jegyzeteket, hiszen akkor tudta volna, hogy Petőfi gyorsszekéren utazott többnyire. A túrázás amúgy is egy XX. századi találmány.

És ön mikor találkozott először az Úti jegyzetekkel?

Biztosan huszonhat évesen vagy később.

Miért ennyire biztos?

Mert semmiféle közöm nem volt Petőfihez huszonhat éves koromig. Előtte annyit tudtam, hogy „gatyában táncol”, meg az Anyám tyúkját. Adyért rajongtam tizenévesen, ő volt a vonzó ajánlat, mert egy ronda férfi, aki még a szifiliszt is elkapta. Petőfi nem érhetett föl hozzá akkoriban. Eleve a játékos Petőfivel nem is találkozunk a közoktatásban. Megismerjük férj Petőfit, az Alföld meg a Kiskunság Petőfijét, a forradalmár Petőfit, de a játékos, humoros oldala kimarad. A leveleiben és az úti jegyzeteiben pont ez az általam kedvelt játékosság jelenik meg. Egyébként Háy János erőltette rám, hogy Petőfit olvassak, nekem valójában akkor ütött be: az első harminc oldal után világos volt, hogy megvan a kémia.

Utazása során hogy látta, felismerhető a környék a közel 200 éves Petőfi-szövegek alapján?

A Felvidék északi részén lévő, tulajdonképpen középkori városok igen. Eperjes vagy Kassa belvárosa most is ugyanolyan, mint akkor volt. Meg nyilván a táj sem változott sokat. De a délebbi részek, tehát Rimaszombat, Losonc nyelvhatár menti magyar városok, ezek általában Csehszlovákiától azt kapták, hogy meghagyták a központot, de a látványt elcsúfítja egy bevásárlóközpont vagy lakótelep. Ez mondjuk szomorú, de az a kevés, ami szinte érintetlenül megmaradt, az meg nagyon üdítő.

És a látványon túl? Valami van, ami az akkori érzetből megmaradt?

Ezt nehéz meghatározni, mert énszerintem Petőfi íráskor abszolút saját magára figyelt. Az út alatt valójában az önbranding érdekelte meg a csajok. Üzengetett Pestre, hogy ő mekkora nagyfiú. Valójában ennyi. Erről szólt. Mindezt egy elképesztő könnyed nyelvezetű prózában írta meg, ami sokkal olvasmányosabb és ragyogóbb, mint a harminc évvel későbbi magyar prózaíróink munkái.

Minden helyen őrzik annak az emlékét, hogy ott járt Petőfi?

Nem, nyilván ennek oka Trianon meg a kitelepítés, továbbá az északi részeken alig vannak magyarok, de egykoron se voltak túl sokan. Lőcsét például utálta Petőfi, azt mondta, hogy ott a lányok se jók, merthogy nem az ő nyelvén szólnak hozzá. Lőcsén például nem őriznek semmit Petőfiből. Ahol van valami magyar lakosság, magyar kisebbség, ott mindenhol meg van jelölve többszörösen is az, hogy ő erre járt, és mit látott. Nagyon érdekes, hogy több helyen pont az adott településre vonatkozó, az útirajzokban szereplő pár mondat virít az emléktáblákon. Például Rozsnyóról azt írta, hogy olyan a fekvése, mint egy koldus kalapja, aminek a mélyén ott az alamizsna. Eperjes is nagyon érdekes, ahol szinte egy gramm magyar nincs, de több Petőfi-emlékhellyel büszkélkedhet a város, és pucolgatják mindet, rendben vannak.

Amikor az útjáról posztolt, kilátásba helyezte az előrendelők számára, hogy a túra alatt leveleket kapnak majd öntől. Volt erre jelentkező?

Igen, és talán mindenki szívesen fogadta. Mondjuk volt egy ember, ő kifejezetten kérte, hogy majd a könyvet küldjem, nem kíváncsi a leveleimre. Rá külön figyelnem kellett, hogy ne spameljem tele szegényt. Egyébként ezek a levelek nagyon jó alapanyagok a születő könyvhöz.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Bödőcs Tibor szerint én már Petőfi-bohóc vagyok

Lett kedvenc helye?

Eperjes és Rozsnyó. Egyébként érdekes, hogy átvettem Petőfi attitűdjét, én is elkezdtem pikkelni városokra meg megimádni helyeket. Kassát például mindig is hidegnek, merevnek tartottam. Persze, felmerült, hogy valamiféle nemzeti irigység miatt érzem ezt – amiatt, hogy a nagy, dicső múltú hely területileg már nem Magyarországhoz tartozik –, de biztosan nem, mivel Eperjesen mást tapasztaltam: számomra annak a városnak lelke van, egy csoda. Rozsnyó is ilyen, ott a lakosságnak az egyharmada magyar már csak, de alapvetően magyar identitású a város. Azt éreztem, hogy itt a szlovákok asszimilálódtak a kultúrához, a városhoz. Magyarországon egyedül Kőszegen van középkori főtér, itt, Rozsnyón lehet keresni a másikat, Nagybányán meg a harmadikat. Egyébként lettek kedvenc pillanataim is, például az aggteleki Petőfi-graffiti felfedezése, amiről hírt is adtam. Azon még Margócsy tanár úr is meglepődött, azt hitte, ez csak valami legenda, holott a Karszt és Barlang folyóirat már korábban beszámolt a Baradla-barlangban található feliratról. Megtudtam sok kis sztorit, amik színesíthetik az Úti jegyzeteket. Például, hogy Petőfi Iglón három hetet vendégeskedett Pákh Albertnél. Ugyan miért tölthetett annyi időt ott? – merül föl a kérdés. Rozsnyón azt hallottam, azért, mert Pákhnak kilenc lánya volt, abból három-négy életkorilag is stimmelt Sándorhoz. Szóval minden városban, hogyha szóba került Petőfi, az volt az érzésem, mintha a múlt héten ment volna el onnan egy széltoló, aki mindenfélét csinált, és mi azóta erről beszélünk. Tényleg olyan, mintha egy közös ismerősről sztoriztak volna.

> „Háy János erőltette rám, hogy Petőfit olvassak, nekem valójában akkor ütött be: az első harminc oldal után világos volt, hogy megvan a kémia.”

Felmerül a kérdés, miért pont most tette meg ezt az utat, miért nem 2023-ra, a Petőfi-évre időzítve?

2022–23-ban kicsit más dolgom volt, és őszintén, egyrészt nem szeretek évfordulókra időzíteni, másrészt nem akarom a születő könyvet teljesen Petőfi fogságában tartani. Vannak irodalomtörténészek meg komoly, okos emberek – amilyen én nem voltam soha –, ez a fajta kutakodás, feldolgozás, évfordulózás legyen az ő dolguk. Petőfi útját én nyomvonalként használtam, le is tértem róla nemegyszer, és őszintén ugyanazt csináltam, mint ő: magamra figyeltem. Itt én vagyok a főhős, és nem a Petőfi Sándor.

Nemrég volt egy bemutatója a Petőfi utcák népe című fotóalbumnak, melyhez ön írta a kísérőszövegeket. Nem érzi, hogy mégis „bepetőfiződik”?

Bödőcs Tibor szerint én már Petőfi-bohóc vagyok. Ugye Kertész Imre mondta magáról, hogy ő holokausztbohóc volt. Nekem meg ez jutott. De azt az albumot mindenkinek ajánlom, hirtelen és szinte véletlenül jött munka volt, de nagyon szerettem. Több fotós fogott össze, és az országban felkutatták a Petőfiről elnevezett utcákat, így állt össze a sorozat.

Pár éve megszakította kapcsolatát a kiadójával, azóta magánkiadásban jelenteti meg műveit, maga postázza el a megrendelőknek a köteteket. Az utóbbi években felmerült, hogy a különutasságával tulajdonképpen ön csinálta jól. Mit gondol, így van?

Mondjon egy embert, aki azt mondja magáról, hogy most éppen nem csinálja jól! Nyilván lettek más gondjaim, amik azelőtt nem, órákig borítékolhatok például, de ilyen szintű közvetlen kapcsolatot az olvasóval sosem tudnék elérni, ha egy nagy kiadóhoz tartoznék. Hogy mást ne mondjak, ezen az úton végig úgy éreztem, hogy nem egyedül jövök, mert már volt több megrendelőm, kifizették a kötetet, ők már velem voltak. Jó érezni egy hátországot, egy bizalmat, és emiatt kellemes nyomás van rajtam, hogy tényleg meg kell írnom egy könyvet. Én is azt hiszem, hogy a magánkiadás lenne a jó út, de tény, hogy ha 10 évvel fiatalabb lettem volna, akkor még, ha meg 10 évvel idősebb lettem volna, akkor meg már nem mertem volna belevágni. De lett rá igény, és ez meg fontos. Simon Márton is meg merte lépni, tök jól viszik a köteteit. És az a jó, hogy emiatt kiderült, az, amiben egy egész költőnemzedék felnőtt, miszerint minket állítólag a prózaírók nyereségéből adnak ki, mert ránk nincs akkora igény, nem igaz. Biztos vagyok benne, hogy mások is meg merik ezt lépni a közeljövőben.

SZÁLINGER BALÁZS

József Attila-díjas költő. Származását tekintve zalai, ami fontos identitásképző számára, több művében megjelenik szülőföldje, így az őt híressé tevő Zalai passióban is. Több verseskötete jelent meg, színdarabokat is ír, legismertebb drámája a Köztársaság.

FORRÁS: SZÁLINGER BALÁZS

Szálinger Balázs az aggteleki Baradla-barlang falán megtalálta azt a Petőfi-feliratot, amelyet a költő saját bevallása szerint maga vésett fel

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

8. FIATALOK LAKHATÁSÁNAK TÁMOGATÁSA

▼ Vannak, akik szerint a CSOK Plusz programon túl nincs szükség újabb, a fiatalok lakhatását segítő intézkedésekre.

▲ **A kormány ezzel szemben úgy gondolja, hogy támogatni kell új kollégiumok építését, és az első lakást vásárló fiatalok számára kedvezményes, 5%-os kamatozású lakáshitelt kell biztosítani.**

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

LAPSZÉL

Megnehezítenék a norvégok dolgát

FOTÓ: AFP/ISZA FERENC

Golovin Vlagyimir szerint a magyar válogatott mindent megtesz, hogy megnehezítse a címvédő és olimpiai bajnok norvég együttes dolgát a magyar–osztrák–svájci közös rendezésű női kézilabda-Európa-bajnokság elődöntőjén. „Van tervünk, nem felemelt kézzel fogunk menni a mérkőzésre, amelyen stressz nélkül tudunk pályára lépni: tudjuk, mi a papírforma, de mindent megteszünk, hogy megnehezítsük a norvég válogatott dolgát” – fejtette ki csütörtöki sajtótájékoztatóján. A magyar–norvég elődöntő pénteken 17.45-kor kezdődik. NÉPSZAVA

Ellenfélre vár a magyar válogatott

A magyar labdarúgó-válogatott a második kalapból várja a 2026-os világbajnokság európai selejtezősorozatának mai sorsolását. Hat öt- és hat négycsapatos csoportot alakítanak ki, melyekből az első helyezettek kijutnak a sportág legnagyobb seregszemlére, míg a másodikok a pótselejtezőn küzdhetnek tovább a részvételért. Az európai vb-selejtezők ugyan már márciusban elrajtolnak, de a magyar nemzeti együttes legkorábban júniusban kezdi meg a kvalifikációs sorozatot, mert márciusban a törökökkel vív oda-vissza szavágós osztályozós párharcot a Nemzetek Ligájában, az élvonalban maradásért. MTI

Bill Belichick egyetemi edző lesz

FOTÓ: AFP/TIMOTHY A. CLARY

A tengerentúli profi amerikaifutball-ligában (NFL) vezetőedzőként hatszoros Super Bowl-győztes Bill Belichick ötéves szerződést írt alá az egyetemi bajnokságban szereplő North Carolinával. A 72 éves szakember 2000-től ez év januárjáig irányította a New England Patriots gárdáját, egy év kihagyás után tér vissza az edzősködéshez. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

KASTÉLYOK berendezéséhez vásárolok festményeket, ezüstöket, aranyakat, porcelánokat, bronzokat, órákat, bútorokat, katonai tárgyakat, hagyatékokat, stb.! Üzlet: 06-30/286-4717, kuriaantikvitas@gmail.com

SZÍNHÁZAK részére mindennemű régiségek felvásárlása készpénzben. 06-30/419-2713, antiklakberendezes.hu

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy
írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Tovább tart a lejtmenet

BAJNOKOK LIGÁJA A Juventus 2-0-ra győzte le a pocsék formában lévő Manchester Cityt, a Barcelona pedig 3-2-re nyert a Dortmund vendégeként.

R. HAHN VERONIKA
LONDON

Az Alpok fagyos tövében, a torinói Allianz Stadionban 2-0-s vereséget szenvedett szerda este a Manchester City a labdarúgó Bajnokok Ligájában a hozzá hasonlóan sokszoros hazai bajnok és jelenleg ugyancsak alulteljesítő Juventustól. Az újabb kudarc újabb drámai statisztikákat termelt: a „világoskékek” tíz utolsó mérkőzésükből egyetlen alkalommal nyertek. Pep Guardiola hosszú pályafutása alatt soha nem ismerte meg a sikertelenség ilyen tartós fokát, a City történelmében pedig 2006-ig, a Psychóként emlegetett Stuart Pearce rövid edzőségéig kell visszamenni egy hasonló eredménytelenségi sorozathoz. A csapat november eleje óta 21 gólt kapott, aminél többször Európa öt nagy ligájában egyetlen hálóőrnek sem kellett kiszednie a labdát a kapuból. A jelenleg 22. Citynek hátralévő két európai meccsén, a PSG, illetve a Club Bruges ellen legalább egyszer nyernie kellene, hogy még tavasszal is érdekelt legyen a nemzetközi kupaporondon.

Pedig az első félidőben igazán minden a Cityről szólt, de ezzel nem jutott semmire. Fordulás után nyolc perccel az angol csapat minden addigi fáradozása semmibe veszett, a Juventus kétszer is betalált.

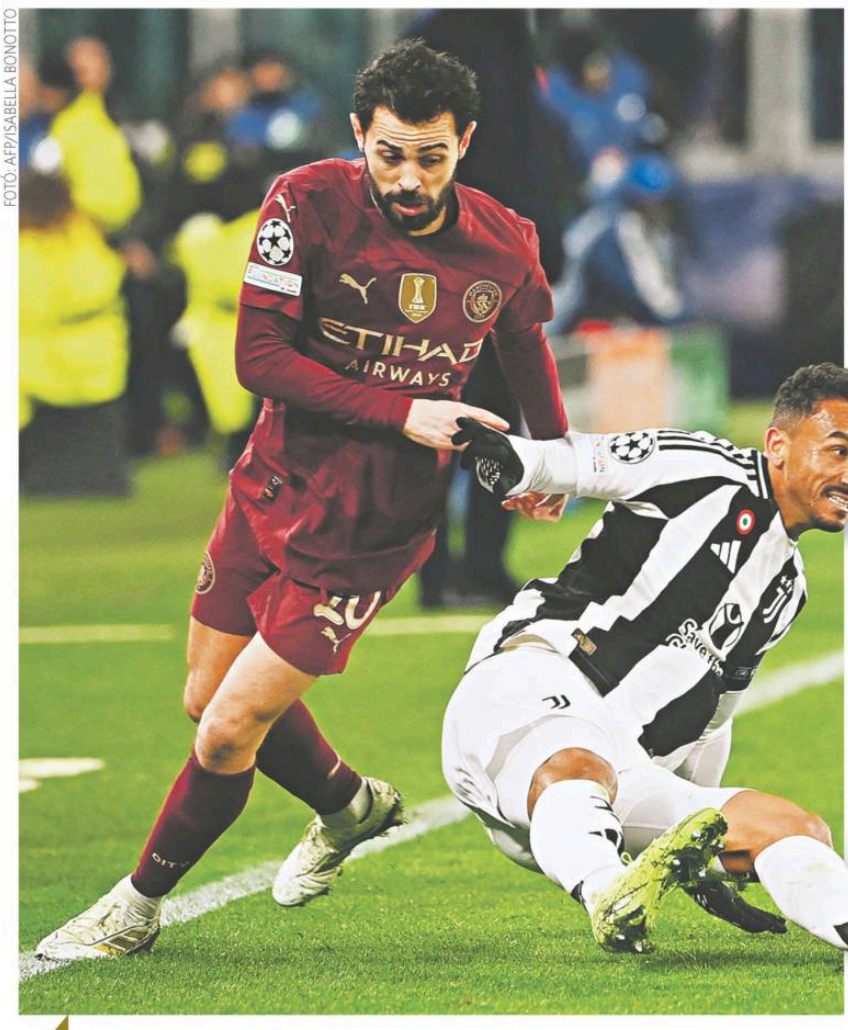

FOTÓ: AFP/ISABELLA BONOTTO

A bordó mezes angol együttes újra és újra vereséget szenved

A vereség után előbb Ilkay Gündogan szólalt meg, a futballkommentátorokat meglepő nyíltsággal ismerve be, hogy manapság minden támadás veszélyesnek és háríthatatlannak tűnik játékostársai számára. A legnagyobb problémát abban látja, hogy a párbajok során gyakran túlbonyolítják a dolgokat. Úgy vélte, a City a labdatartására és nem arra lett felépítve, hogy 50-60 métereket kelljen ellentámadások elszenvedése miatt visszafelé futniuk a saját kapujuk felé. „Minden egyes játékosnak meg kell kérdeznie magától, hogyan tud jobban játszani” – javasolta. Pep Guardiola kevésbé tartja katasztrofálisnak a helyzetet, s továbbra is büszke a játékosaira. Megígérte, hogy igyekszik megtalálni az előrevezető utat, de akkor sem fogja elfelejteni ezt az időszakot, amikor a fordulat megvalósul. „Jobban fogjuk értékelni a múltbeli és jövőbeli sikereket, s most rajta, tegyük a dolgunkat!”

A City vezetőedzőjének most már minden figyelme a vasárnap délutáni manchesteri rangadóra irányul, de közben féltékenyen vehette tudomásul az Arsenal könnyed sikerét a Monaco ellen. A 3-0-s győzelem kovácsa a duplázó Bukayo Saka volt, aki mellett Kai Havertz iratkozott fel a góllövőlistára.

Dortmundban öt találatot is láthatott a közönség. A Barcelona nyerőembere Ferran Torres volt, aki a hajrában kétszer is bevette az előző idényben döntős Borussia kapuját, s erre már nem jött válasz a hazaiaktól. A katalánok ezzel feljöttek a második helyre a tabellán.

BL-alapszakasz, 6. forduló

Szerdai eredmények:

Dortmund–Barcelona	2-3
Juventus–Manchester City	2-0
Benfica–Bologna	0-0
Arsenal–AS Monaco	3-0
AC Milan–Crvena zvezda	2-1
Feyenoord–Sparta Praha	4-2
Stuttgart–Young Boys	5-1
Atlético Madrid–Slovan Bratislava	3-1
Lille–Sturm Graz	3-2

A tabella

1. Liverpool	6	6	–	–	13-1	18	19. Club Brugge	6	3	1	2	6-8	10
2. Barcelona	6	5	–	1	21-7	15	20. Real Madrid	6	3	–	3	12-11	9
3. Arsenal	6	4	1	1	11-2	13	21. Celtic	6	2	3	1	10-10	9
4. Bayer Leverkusen	6	4	1	1	12-5	13	22. Manchester City	6	2	2	2	13-9	8
5. Aston Villa	6	4	1	1	9-3	13	23. PSV Eindhoven	6	2	2	2	10-8	8
6. Internazionale	6	4	1	1	7-1	13	24. Dinamo Zagreb	6	2	2	2	10-15	8
7. Brest	6	4	1	1	10-6	13	25. Paris Saint-Germain	6	2	1	3	6-6	7
8. Lille	6	4	1	1	10-7	13	26. Stuttgart	6	2	1	3	9-12	7
9. Borussia Dortmund	6	4	–	2	18-9	12	27. Sahtar Donyeck	6	1	1	4	5-13	4
10. Bayern München	6	4	–	2	17-8	12	28. Sparta Praha	6	1	1	4	7-18	4
11. Atlético Madrid	6	4	–	2	14-10	12	29. Sturm Graz	6	1	–	5	4-9	3
12. AC Milan	6	4	–	2	12-9	12	30. Girona	6	1	–	5	4-10	3
13. Atalanta	6	3	2	1	13-4	11	31. Crvena zvezda	6	1	–	5	10-19	3
14. Juventus	6	3	2	1	9-5	11	32. Red Bull Salzburg	6	1	–	5	3-18	3
15. Benfica	6	3	1	2	10-7	10	33. Bologna	6	–	2	4	1-7	2
16. AS Monaco	6	3	1	2	12-10	10	34. RB Leipzig	6	–	–	6	6-13	0
17. Sporting Lisboa	6	3	1	2	11-9	10	35. Slovan Bratislava	6	–	–	6	5-21	0
18. Feyenoord	6	3	1	2	14-15	10	36. Young Boys	6	–	–	6	3-22	0

„Minden egyes játékosnak meg kell kérdeznie magától, hogyan tud jobban játszani” – javasolta Gündogan.

Kiütötte a PAOK a Ferencvárost

FIASKÓ A Ferencváros 5-0-s vereséget szenvedett a görög PAOK vendégeként a labdarúgó-Európa-liga alapszakaszának hatodik fordulójában. Már a nyolcadik percben egy védelmi hiba miatt nagy helyzet adódott a hazaiak előtt, az még kimaradt, de két perccel később Taison 16 méterről betalált (1-0). Bár rendezte a sorait a magyar együttes, tovább nőtt a különbség. A 29. percben Zsivkovics lőtte laposan középre a labdát a jobb szélről szabadrúgásból, amit a berobbanó Brandon közelről a hálóba továbbított (2-0). A szünet előtt aztán az FTC-nek is adódott lehetősége, Saldanha bombázta telibe a felső lécet, a kipattanót Traoré a kapu fölé durrantotta.

FOTÓ: MTI/SZIGETVÁRY ZSOLT

A magyar bajnok a DVSC elleni zakó után ezúttal is öt gólt kapott

A fordulást követően visszább vettek a görögök, de így is jobbára csak nekik voltak lehetőségeik. A 76. percben Despodov lapos passza után Csalov lőtt hét méterről a magyar kapuba (3-0), majd a néhány perccel később megítélt büntető után Zsivkovics a kapu közepébe helyezett (4-0). A végeredményt a 89. percben Despodov állította be (5-0).

NÉPSZAVA

További eredmények

AS Roma–Braga 3-0, Hoffenheim–FCSB 0-0, Ludogorec–AZ Alkmaar 2-2, Malmö–Galatasaray 2-2, Olympiacos–Twente 0-0, Plzen–Manchester United 1-2, Royale Union–Nice 2-1.

Árulják a Monzát

A Berlusconi család eladásra kínálja az olasz élvonalban szereplő Monzát. A tavaly nyáron elhunyt korábbi miniszterelnök 2018-ban, hárommillió euróért vásárolta meg az akkor még harmadosztályú futballcsapatot, amely tavaly 60,3 millió eurós veszteséggel zárt. NÉPSZAVA

Mbappé fellélegezhet

Bizonyíték hiányában lezárult a nyomozás Kylian Mbappé szexuális zaklatási ügyében. A Real Madrid világbajnok játékosa októberben Stockholmban járt, ekkor érkezett feljelentés a svéd rendőrség részére. NÉPSZAVA

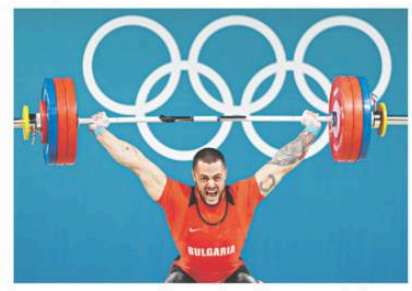

Naszar két világcsúcsa

Karlosz Naszar szakításban és összetettben is világcsúcsot döntött férfi 89 kg-ban a súlyemelők bahreini világbajnokságának hatodik versenynapján. Így immár mindhárom műfajban övé a legjobb eredmény, mivel lökésben eleve ő volt a csúcstartó. NÉPSZAVA

Big fishtől a Szent Grálig

NYILASOK Egy mindössze 17 éves csodatinire figyel a dartsvilág a vasárnap kezdődő és csak jövőre véget érő londoni világbajnokságon: Luke Littler lehet a sportág valaha volt legfiatalabb bajnoka!

Ugyan még mindig tinédzser, de így is ő a vb egyik legnagyobb favoritja

FOTÓ: AFP/ADRIAN DENNIS

VINCZE ATTILA

A big fish (nagy hal) a dartsban annyit tesz, hogy a delikvens a számszakilag lehetséges legmagasabb értékről, vagyis 170-ről száll ki. Ilyen eleve nagyon ritkán fordult elő, ahogy a kilencnyilas is, amikor a létező legkevesebb dobásból nullázza le az 501-ről induló számsort a versenyző. És a bull eyes? Hát az a bika szeme, ami pont a tábla közepe, a 12,7 milliméter átmérőjű piros pötty. De most nem ez a lényeg, hanem az: vasárnap kezdődik a londoni Alexandra Palace-ban (ahogy a helyiek becézik: az Ally Pallyben) az év legmókásabb, legviccesebb, legpoénosabb világbajnoksága, a PDC darts-vb.

A tavalyi világbajnokságon (ami amúgy az idén január első napjaiban fejeződött be) Luke Humphries ihletett játékkal verte az akkor még csak 16 éves Luke Littlert a döntőben, amelyet elképesztően sok, 4,8 millió néző látott. Ez a rekordszám pedig a Sky Sports eddigi legmagasabb nem labdarúgó-nézettségi csúcsa, s 143 százalékos növekedést jelentett a Michael Smith és Michael van Gerwen közötti szenzációs, 2023-as döntőhöz képest.

> Littler felemelkedését azzal is elismerték, hogy a Google-nál a keresések okán ő az év sportolója, illetve a BBC-nél az év fiatal sportolója.

A Sport TV-n (a karácsonyi napokat leszámítva) december 15. és január 3. között folyamatosan közvetített fordulók legnagyobb sztárja a már 17 évesre öregedett Littler: a warringtoni csodagyerek tavaly négy korábbi győztest is félresöpört első felnőtt-vb-jén. Legnagyobb dobásának mégsem a döntő elérését, hanem azt tartja, hogy a sikerszéria közben legyőzte bálványát, a holland Raymond van Barneveldet. Littler még meg sem született, amikor Van Barneveld 2007-ben felemelte a sportág Szent Grálját, a vb-trófeát. „Raymond legyőzése jelentette a legtöbbet nekem" – idézi a PDC hivatalos honlapja Littlert, aki húsz nappal Van Barneveld Phil Taylor felett aratott epikus, hirtelen halálba torkolló győzelme után született. „Úgy nőttem fel, hogy apukám és anyukám folyamatosan Raymondot nézte" – enged bepillantást nem is olyan régi gyerekkorába a tini.

Littler szenzációs évet futott – a szezonban összesen tíz PDC-címet söpört be, a Premier League, a Grand Slam of Darts és a World Series of Darts Finals címek mellett még több World Series-győzelmet is bezsebelt –, s már negyedik kiemeltként tér vissza a világbajnokságra. Tavaly ilyenkor még 66/1-es oddsa volt a világbajnoki címre, a meteort idéző felemelkedést pedig az is jelzi, hogy már egyértelműen az egyik favoritként tekint rá a világ. Magáról leszögezi: „Az életem sok szempontból megváltozott, fejlődtem játékosként és a színpadon kívüli életben is. Többet értem el, mint amire számítottam." A fiatal fenomén már tiniként is öreg rókákat idéző tervvel rukkol elő: „Mindig csak a következő meccsre figyelek, a döntőre nem is gondolok, mert ahogy tavaly én, úgy az idén is felbukkanhat a semmiből egy újabb trónkövetelő. Rengeteget játszottam az esztendőben, most már csak erre a nagy dobásra kell koncentrálnom!"

A Google az idén is összegezte, hogy az Egyesült Királyságban kire kerestek rá a legtöbben. A listán Littler a harmadik helyen végzett Kate Middleton és Donald Trump mögött, de megelőzte Keir Starmer miniszterelnököt és Károly királyt az első tízben. A sportolók kategóriájában Littler végzett az élen, a labdarúgó Lamine Yamal és a tornász Simone Biles előtt. Littler felemelkedését azzal is elismerték, hogy a Google-nál a keresések okán ő az év sportolója, illetve a BBC-nél az év fiatal sportolója. „Őrült néhány hónap volt, soha nem gondoltam volna, hogy ezt elérem. Nagyon hálás vagyok az emberek által nyújtott támogatásért, és csodálatos látni a darts iránti növekvő érdeklődést. Remélem, hogy az utam több fiatalt inspirál a sportágra."

> Littler szenzációs évet futott – a szezonban összesen tíz PDC-címet söpört be.

Ugye, hogy ez a mentalitás nem egy átlagos 17 évest idéz? Nem is az.

Pénzügyek

A profi szövetség 2,5 millió fontos pénzdíjat oszt ki, ebből a győztes 500 ezret kap. A kilencnyilas 180 ezer fontot ér, ezt háromfelé osztják: 60 ezer jut annak, aki dobja, 60 ezer egy prosztatatarák ellen küzdő szervezeté, és egy mázlista szurkoló is 60 ezer fonttal távozhat a sorsolás után a helyszínről. Minden egyes 180-as dobás ezer fontot ér. A tavalyi vb-n 914 darab 180-ast dobtak, ezt egymillió fontra kerekítette a Paddy Power.

Esély e kéj

A világranglistát a világbajnokság címvédője, Luke Humphries vezeti, a második a két évvel ezelőtti vb győztese, Michael Smith, a harmadik a háromszoros világbajnok, Michael van Gerwen, a negyedik az előző vb felfedezettje, a még mindig csak 17 éves Luke Littler, az ötödik a 2018-as világbajnok, Rob Cross, a hatodik Dave Chisnall, a hetedik Jonny Clayton, a nyolcadik Stephen Bunting, a kilencedik Damon Heta, a tizedik Gerwyn Price. Meglepő lenne, ha nem ebből a mezőnyből kerülne ki a vb-győztes, de a világbajnokságon bármi megtörténhet. Tavaly jött Littler. Az idén is simán berobbanhat valaki.

Ezüstérmes a női gyorsváltó

ÚSZÁS A Pádár Nikolett, Ugrai Panna, Molnár Dóra, Ábrahám Minna összeállítású 4x200 méteres női gyorsváltó ezüstérmet nyert csütörtökön a budapesti rövidpályás úszó-világbajnokságon. A négyes óriási országos csúccsal, 7:33.39 perces idővel zárt, ezzel a 2014-es dohai világbajnokságon elért 7:39.21-es magyar rekordot adta át a múltnak. A váltó a magyar küldöttség második érmét szerezte a viadalon, korábban Kós Hubert ugyancsak második volt 100 méter háton. A számot az amerikaiak nyerték világcsúccsal. Ami a többi magyart illeti, Sárkány Zalán hatodik lett 400 gyorson, míg Márton Richárd nyolcadikként zárt 200 pillangón. Kós eközben hetedik idővel, országos csúcsot úszva jutott be a fináléba 50 háton, Komoróczy Lora ugyanebben a számban tizedikként fejezte be szereplését.

A délutáni programban meganynyi rekord dőlt meg: férfi 100 mellen Csin Haj-jang, női 100 gyorson Gretchen Walsh világbajnoki csúccsal nyert. Utóbbi nem sokkal később a 100 vegyes középdöntőjében javította meg a világrekordot.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A magyar lányok nem csak reménykedtek, meg is szerezték az érmet

A Kanadában az év sportolójának megválasztott Summer McIntosh sem adta alább, ő 200 pillangón döntött világcsúcsot. A 100 vegyes középdöntőjében Noé Ponti úszott világbajnoki rekordot. A szám magyar indulója, Andor Benedek nem lesz ott a fináléban, összesítésben a 16. helyen zárt. NÉPSZAVA

Gukés az új világbajnok

SAKK A kihívó indiai Dommarázu Gukés sötéttel megnyerte az utolsó, 14. partit a címvédő kínai Ting Li-zsen ellen, ezzel 7,5-6,5-re diadalmaskodott a szingapúri sakkvilágbajnoki döntőben. A 18 éves Gukés – csakúgy, mint az előző mérkőzésen – gyalogelőnyre tett szert, és bár sokáig úgy tűnt, ezúttal sem tudja ezt meglovagolni, 32 esztendős riválisa hibáját kihasználva most végig tudta vinni és az 58. lépésben megnyerte a játszmát.

A kiírás értelmében a 2,5 millió dolláros nyereményalapból mindkét játékost 200 ezer dollár illeti meg minden megnyert parti után, a fennmaradó pénzdíjat pedig egyenlő arányban osztják fel.

A szingapúri volt az első vb-párharc, amelyben két ázsiai sakkozó mérkőzött meg egymással. Az áprilisi világbajnokjelölti tornán diadalmaskodó Gukésnek jelentős szerepe volt abban, hogy India férfiválogatottja nyerte meg a szeptemberi, budapesti sakkolimpiát. MTI

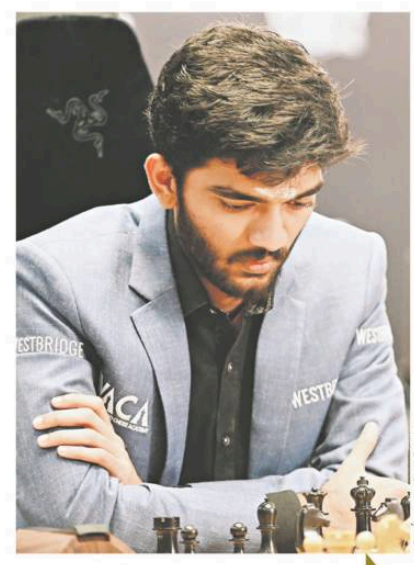

FOTÓ: AFP/SIMON LIM

A fiatal indiai sakkozó lett a világ legjobbja

Már csak harmincan vannak

Egykor Délkelet-Ázsia szinte egészén megtalálható volt, mára viszont jóformán egyetlen szigetre szorult vissza a világ egyik legveszélyeztetettebb állatfaja. A négy méter hosszúra és ezer kilogrammosra is megnövő szumátrai orrszarvút az orvvadászat sodorta a kihalás szélére, a becslések szerint nagyjából már csak 30 példánya élhet a világon. NATGEO

Pazar ókori szobrocskák kerültek elő Reimsben

Három csodás bronzszobrot tártak fel a franciaországi Reimsben, egy gall–római házban. Az ókorban Reims a római Gallia második legnagyobb városa volt. Az ásatások során talált szobrok Marsot, egy bikát és egy ismeretlen istennőt ábrázoltak. NÉPSZAVA

Újabb hamis luxusórákat foglaltak le

Egy Hollandiából érkezett küldeményben több mint ezer hamis Rolex karórát találtak a NAV munkatársai a Ferihegyi repülőtéren. A pénzügyőrök a 458 millió forintot meghaladó karórákat lefoglalták és büntetőeljárást indítottak. Az elmúlt hónapokban már több mint 3000 luxusóra-hamisítvány piacra kerülését akadályozták meg csaknem 1,5 milliárd forint értékben. NÉPSZAVA

2024 legviccesebb természetfotói

FOTÓ: THE COMEDY WILDLIFE PHOTOGRAPHY AWARDS

Az emlősök kategóriát és a fődíjat is Milko Marchetti nyerte Beragadt mókus című fotójával

VERSENY A világ egyik legnépszerűbb természetfotós versenyévé vált a Comedy Wildlife Photo Awards, melyen az év legviccesebb felvételeit keresik a vadonból. 2024-ben rekordmennyiségű, több mint kilencezer pályázat érkezett a jubileumi, tizedik kiírásra. Az idén az emlősök kategóriát és a fődíjat is Milko Marchetti olasz fotográfus nyerte el, aki azt örökítette meg, ahogy egy vörös mókus beszorult egy fa törzsébe. Összesen kilenc kategóriában hirdettek még győztest. A közlemény szerint a verseny ezúttal is rendkívül szoros volt, a zsűri pontjai alapján minimális különbség választotta el egymástól az első öt helyezettet. NÉPSZAVA

Jótékonykodás a visszaváltások révén

FELAJÁNLÁS Hat hónapja kezdődött a kötelező palackvisszaváltási rendszer, és a tanulási szakaszt követően rövid időn belül megszokottá vált a fogyasztók körében. Azóta naponta 5-6 millió italcsomagolást váltanak vissza, és a jótékonykodásra is figyelmet fordítanak. Minden visszaváltási logóval ellátott csomagolás elhelyezhető a kézi REpontoknál vagy a nagyobb élelmiszerüzletek automatáinál. Utóbbinál a vásárlók a bolti utalvány mellett azonnali, banki utalás formájában is igényelhetik a visszaváltási díjat, illetve felajánlhatják jótékonysági célokra is. 2024-ben három intézményt támogathatnak a fogyasztók: a Heim Pál Országos Gyermekgyógyászati Intézetet, a Bethesda Gyermekkórházat és a Semmelweis Egyetem Gyermekgyógyászati Klinikáját. Október első hetéig 57 millió forint gyűlt össze a felajánlásokból, alig két hónappal később, december elejére pedig az összeg meghaladta a 100 millió forintot.

A Mohu REpontjain már összesen 100 millió forint gyűlt össze a gyermekgyógyászati intézmények támogatására.

A kórházakkal való jelenlegi együttműködés 2025 júliusáig tart. Az addig beérkezett összegeket egyenlő arányban osztja majd fel a Mohu a támogatott intézmények között. A támogatást új beruházásokra, fejlesztésekre fordítják majd, hogy a beteg gyermekek gyógyítása még hatékonyabbá válhasson. NÉPSZAVA

Minden cseppje kincs

KLÍMA Hazánk a közvélekedéssel szemben nem víznagyhatalom, hanem vízhiányos ország. A felmelegedés tovább fokozza a kitettségünket, ehhez társul a rendkívül pazarló felhasználás.

VARGA PÉTER

„Hogyan legyen Magyarország vízben gazdag?” Erre keresték a választ azon a szakmai sajtóbeszélgetésen, ahol az Egyensúly Intézet ismertette szakpolitikai javaslatait a magyar vízbiztonság megteremtéséről. Ebben huszonkilenc konkrét ajánlást tettek le a döntéshozók asztalára. Bár vannak vélemények, amelyek szerint világszinten is jelentős, vízben gazdag országunk van, de vannak olyan nézetek is, hogy ez nem igaz, tíz éven belül elsivatagosodunk. De akkor mi is az igazság? – tette fel a kérdést Filippov Gábor, az Egyensúly Intézet kutatási igazgatója a háttérbeszélgetés résztvevőinek.

Sokáig valóban az volt a vélekedés, hogy víznagyhatalom vagyunk, de ha megnézzük az adatokat, kiderül, hogy felszíni vizeink 94,3 százaléka külföldről érkezik hozzánk, ugyanakkor az egy főre jutó, az ország területén képződő belső megújuló vízkészlet alapján hazánk az EU tagállamai közül az utolsó előtti helyen áll – válaszolt Csernus Dóra, az Egyensúly Intézet klíma-, energia- és környezetpolitikai igazgatója. Ez pedig kitesz minket a határainkon kívül zajló, akár vízvisszatartó, akár vízelengedő szakpolitikai folyamatoknak. Ez az egyik oka annak, hogy nem vagyunk víznagyhatalom. Erre erősít rá a klímaváltozás: csökken az átlagos csapadékmennyiség – a múlt század eleje óta négy százalékkal –, eközben egyre több a hőhullámmal terhelt napok és egyre kevesebb a csapadékos napok száma, ami viszont már jóval drámaibb arányváltozást mutat: harminc százalékot. Tehát a kicsit kevesebb csapadék sokkal kevesebb nap alatt hullik le, szélsőségesebbek az időjárási események, az itthon keletkező víz egyre inkább felértékelődik.

Zlinszky János, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Víz- és Környezetpolitikai Tanszékének egyetemi docense szerint az elhangzottak felvetik azt a kérdést, hogy mennyire vagyunk urai a saját helyzetünknek. A felszín alatti vízkészleteinkre és különösen rétegvizeinkre (két vízzáró réteg között elhelyezkedő víz) úgy kell tekintenünk, mint a család közös ezüstkészletére – értékes kincsre, amelyet meg kell őriznünk a jövő generációk számára.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Szivacsváros: Fukuoka városában, a Tenjin Central Park közvetlen szomszédságában található kulturális központ tetején egy lélegzetelállító 15 lépcsős zöldteraszt valósítottak meg

Bardóczi Sándor, Budapest főtájépítésze kiemelte, hogy a 2022-es aszály és a 2024-es árvíz igazolja a korábbi klímamodelleket, amelyek azt állítják: vagy túl sok víz van, vagy túl kevés. Az árvíz például a Földközi-tenger melegedésének a következménye volt, az onnan párolgó, a légkörbe kerülő víz egy ciklon révén végül a Duna vizét késztette áradásra. Budapest még mindig küzd a 22-es aszály áldozataival. Olyan fafajok, mint például a nyírfa, a fenyőfélék, amelyek hidegebb éghajlatról származnak, megadják magukat az időjárásnak. (A mi udvarunkban az elmúlt két évben a háromból kettő, a nyár közepén kiszáradt nyírfát kellett kivágni – a szerk.) Bardóczi szerint az egymást gyorsan követő aszályok, árvizek azt jelzik, egyszerre fogunk elsivatagosodni és vízbe fulladni.

Az Egyensúly Intézet főbb szakpolitikai javaslatai

- A folyók kanyargósságának visszaállításával lassítható a víz elfolyása, így növelve a víz tartózkodási idejét az országban.
- A felszín alatti tározóterek előnyeit kihasználva közvetlenül is növelhető a felszín alatti vízkészlet.
- A településekről elfolyó csapadékvizet, a helyi tisztított szennyvizet a felszín alá szivárogtatva közvetlenül a talajvíz szintjét lehet emelni.
- A vizes élőhelyek megtartásával elérhető a víz helyben tartása.
- Öntözésfejlesztés helyett a víztakarékos mezőgazdaságot kell támogatni, bővíteni szükséges a csatornák szerepét.
- A városokban az esővíz elvezetése helyett a vízmegtartásra kell koncentrálni.
- Ki kell alakítani a szivacsváros-koncepciót. (Ez a szikkasztás, a tározás és a párologtatás együttes városi alkalmazását jelenti.) Ennek célja az, hogy a hirtelen lezúduló, nagy mennyiségű csapadékot ne elsősorban a városi csatornahálózatba vezessék, hanem megtartsák, ezáltal csökkentve az árvizek kockázatát, javítva a városi mikroklímát, és értékes vizet tartalékolva a száraz időszakokra.
- El kell érni, hogy a városokban ne növekedhessen a burkolt felületek aránya, Budapesten az egy főre jutó zöld területet fejenként 9 négyzetméterre kell növelni.

Boldog névnapot, Luca!

A Luca latin eredetű női név, a Lúcia régi magyar alakváltozata, ami a Lúciusz férfinév női párja.

KENÓ December 12.

2	8	11	20	23	26	30	36	43	45
48	50	52	55	57	59	73	74	77	79

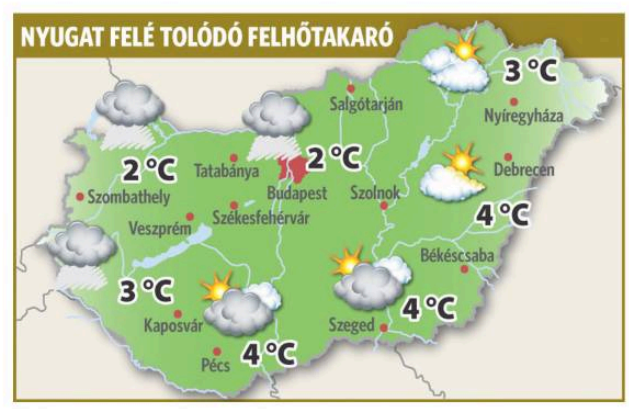

SZOMBAT	3	-4
VASÁRNAP	4	-2
HÉTFŐ	4	0
KEDD	7	1
SZERDA	8	3

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban

Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER

N MOBIL VISSZHANG

A NÉPSZAVA MELLÉKLETE

Magasházi Mónika: Bárcsak... (írás a transzneműségről)

Köszönöm, ha elkezdi olvasni ezt az írást, hogy megismerkedjen egy új világgal! Most erre lehetősége lesz és nem kell hozzá semmi, nem kérek támogatást, pénzt, feliratkozni sem kell sehova, nem gyűjtöm a lájkokat és nincsen szereplési kényszerem sem. Egy dologra lesz szüksége, amit viszont le kellene győznie, ez pedig csupán az előítélete, ami minden emberben benne van, természetes, agyi működésünk egyik jellemzője ez, viszont lehet tudatosan küzdeni és tenni ellene, hogy kikapcsoljuk. Kérem szépen, most kapcsolja ki Ön is. Ha megvan, akkor elárulom, a transzneműségről lesz szó. Ha ki tudta kapcsolni, és a nyitottsága, érdeklődése megmaradt, akkor remélem, tovább fog olvasni. Nagyon hálásan köszönöm. Ha nem él ezzel a kikapcsolási lehetőséggel, akkor most valószínűleg megnyomja a nevető emojit, és talán még egy ítélkező és nyomdafestéket is alig tűrő kommentet kanyarít a cikk alá. Nem ítélem el, ezzel nem fog engem bántani.

A „sárga úton” lépdelve

Eltelt 3 hónap, hogy Tenerifére költöztem Magyarországról. Sokan megkérdezték azóta, hogy megbántam-e ? A válasz: NEM. Sok minden átfutott az agyamon, hogy jól döntöttem-e, vagy hogy tényleg minden úgy lesz, ahogy én anno elterveztem. Nos, kijelenthetem, hogy egyáltalán nem úgy alakulnak a dolgok, ahogyan vártam. De ennek több oka van. Amikor az ember elhatározza magában, hogy oké, elmegyek és új életet kezdek egy teljesen idegen országban, kell valami, ami kimozgatja a holtpontról. Elindulni sem könnyű, de élni sem egy idegen országban. A tervek már akkor borulnak, amikor megérkezel. Suba Krisztina írása.

Hallgassuk a Népszavát!

A mesterséges intelligencia lehetőségeit kihasználva olvasóink meg is hallgathatják a napi lapszám vezető írásait. Mindössze két kattintás, és Szabolcs már olvassa is egymás után a kiválasztott cikkeket. Egy listán pontosan jelezzük a hangfájlban szereplő anyagok címét és kezdési idejét. Érdemes kipróbálni! Rezgessük meg a Népszava hangját! Néhány perc „rádiózás”, és sok mindent megtudhat a napi aktuális politikai és egyéb témákról. Autóban ülve így biztos kényelmesebb olvasni, de lehet még számtalan szituáció, amikor nehéz a betűket bámulni.

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. december 14., szombat | 152. évfolyam, 291. szám | Ára: 600 forint

8+8 OLDAL
MELLÉKLET A MAI LAPSZÁMUNKBAN

AJÁNLÓ

Mindent az ukrán háborúra tettek fel

Az, hogy nem próbálták meg Aszad hatalmát megmenteni, azt mutatja: Oroszország most mindent egy lapra, az ukrajnai háborúra tesz fel, amelyben jelenleg egyértelműen nyerésre áll – mondja Jójárt Krisztián biztonságpolitikai elemző. **5. oldal**

Hálóingtől a mikrofonig

Hogy került a hálóing a kapuba, miért nem engedték fél évig a mikrofon közelébe, ki ugrott be helyette a lekésett futballmecscs közvetítésére – ezekről is kérdeztük Egri Viktor sportriportert interjúsorozatunk negyedik részében. **14. oldal**

Nem értik a feladatot

A sokat kütyüző gyerekeknek ötévesen nem lehet olyan feladatokat adni, hogy rajzolj egy házat, vagy számold meg, hány labdát látsz a képen – mondja Pogány Ákos, az ELTE adjunktusa. A Covid alatt megnövekedett kütyühasználat hatásait kutatták. **16. oldal**

Elévülhetetlen hibák

TILL-ÜGY Gátolja az ügyészség és a rendőrség a tisztánlátást: nem világos, milyen döntések vezettek a példátlan jogvitához.

BATKA ZOLTÁN, CZENE GÁBOR

Egyre hevesebben ütköznek a vélemények, büntethető-e ma a 11 éves bajai kisfiút, Till Tamást 2000-ben 16 évesen megölő F. János, de a jogértelmezési vitát megelőző eseményekről keveset tudni – a rendőrség és az ügyészség pedig akadályozza a tisztánlátást. Hallgatnak arról: miként fordulhatott elő, hogy egy gyilkos szabadon engedése után veszi csak észre a nyomozást felügyelő vádhatóság a rendőrség „hibáját”? Arra sem válaszoltak, a rendőrség saját maga döntött-e a gyilkos elengedéséről, vagy az ügyészséggel együtt.

Az ügyészség tegnap indítványozta F. János letartóztatását. Pedig még az igazságügyi miniszter is úgy véli: a férfit már nem lehetne büntetni, mert az ügy elévült. A jogi káosz miatt megtorpant a Fidesz törvénymódosító lendülete. Sik Endre szociológus szerint ugyanakkor ritkán látható konszenzus alakult ki az ügyben, pont az ilyen esetek hatására kell törvényt módosítani. Kaltenbach Jenő alkotmányjogász ellenben populistának minősítette a pártok reagálását.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

> Az ügyészség nem oszlatta el a gyanút, hogy csak a nagy társadalmi felháborodás hatására „javított” a rendőrségi döntésen.

A 24 éve meggyilkolt Till Tamás holttestét a nyáron találták meg, ügye azonban máig nem jutott nyugvópontra

FOTÓ: POLICE.HU

Sufnituning a metróirányításban

BUHERA Vannak „üzemszerű, a biztonságos működést nem befolyásoló zavarok” – közölte a Népszavával a hármas metró kapcsán a BKV. A fővárosi céget azért kerestük meg, mert a „kék” metró vonalán futó szerelvények gyakran rángatóznak, „pihennek” kicsit az alagútban, a megállóban nem nyílik egy-két ajtajuk. Ez azért is figyelemre méltó, mert tíz évvel ezelőtt a vonal infrastruktúrájának felújítására 225 milliárd forintot költöttek. Ebbe ugyanakkor – tudtuk meg Bíró Endrétől, a Metróért Egyesület elnökétől – nem fért bele a vonatirányítási rendszer cseréje. A spórolás miatt két különböző korú és működési elvű technológiát próbál a BKV összebuherálni.

> A BKV szerint a rendszerek az utasbiztonságot nem befolyásolják.

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Rángatózó metrószerelvények – mindennapos utasélmény

RÉSZLETEK A 3. OLDALON

Tűzszünet helyett rakétaeső

HÁBORÚ Az ukrán energetikai infrastruktúrát ért legnagyobb összehangolt légicsapás-sorozatot hajtotta végre péntek hajnalban Oroszország. Vlagyimir Putyin hadserege 93 cirkáló- és ballisztikus rakétát, emellett mintegy 200 drónt lőtt ki Ukrajnára, a támadás a nyugati országrészt, benne Kárpátalját is érintette. A történtek hatására Lengyelország a legmagasabb fokú készültségbe helyezte légvédelmét. A magyar kormány nem reagált a történtekre. Orbán Viktor miniszterelnök reggeli rádióinterjújában azt mondta, még nincs minden veszve az általa ajánlott karácsonyi tűzszünet kapcsán. Dmitrij Peszkov orosz elnöki szóvivő azonban arról beszélt tegnapi sajtótájékoztatóján, hogy Moszkva nem tűzszünetet, hanem saját feltételei szerinti békét akar.

ÍRÁSUNK A 8. OLDALON

TikTokkal is el lehet foglalni egy országot

HOL ÉLÜNK?

PODCAST Egy régóta előkészített államcsínyt kísérelt meg az elmúlt hetekben Oroszország Romániában, s nincs még lefutva a küzdelem – hangzott el a Hol élünk? közéleti podcast e heti adásában, amelyben Gál Mária külpolitikai szakújságíró, Horváth Gábor főszerkesztő-helyettes és Batka Zoltán műsorvezető beszélgettek annak kapcsán, hogy az orosz titkosszolgálat a TikTokon keresztül próbálta elnöknek befuttatni a szélsőjobboldali, oroszbarát Călin Georgescut. A román elnökválasztás után nagy kérdés, mi lesz, ha 2026-ban Magyarországon ugyanígy megpróbálja a Kreml megbundázni a versenyt.

Telefonja kamerájával olvassa be a kódot, és a kapott linket nyissa meg a böngészőben! Ha mégis inkább begépelné, használja ezt a címet: **https://nepszava.hu/3261521**

Leállási sorminta az autógyárakban

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Az alapbért a szünet idejére is megkapják a dolgozók, a pótlékoktól viszont eleshetnek, így lesznek, akik kevesebb pénzt visznek majd haza

TÉLI SZÜNET Több mint egy hónapra leáll a Mercedes kecskeméti gyára – jelentette be a társaság. László Zoltán, a Vasas Szakszervezeti Szövetség alelnöke szerint bár előre egyeztetett, rendes szünetről van szó, a megszokottnál hosszabb időtartam beleillik abba a járműipart jellemző sormintába, miszerint az ágazatban a csökkenő rendelésállomány miatt év közben is általánossá váltak az ilyen leállások. Az autóipar téli szünete mindig meglátszik az ipar és a gazdaság teljesítményén, amit a Mercedes hosszabb megállása még inkább felerősít. Ráadásul vannak olyan gyárak, ahol a dolgozók munkabére és munkaideje is hátrányosan alakul ilyenkor.

CIKKÜNK A 6. OLDALON

Kivételesen egymásra talált közerkölcs és politika

ELÉVÜLÉS Sik Endre szociológus szerint ritkán látható konszenzus alakult ki a bajai kisfiú gyilkosa ügyében, pont az ilyen esetek hatására kell törvényt módosítani. Kaltenbach Jenő alkotmányjogász ellenben populistának minősítette a pártok reagálását.

CZENE GÁBOR

Pillanatok alatt kitört a közfelháborodás, amikor kiderült: hiába kapta el a rendőrség egy 11 éves bajai kisfiú, az ezredfordulón eltűnt Till Tamás gyilkosát, mivel az illető fiatalkorúként követte el a brutális bűncselekményt, és azóta már több mint 15 év eltelt, büntethetősége elévült.

Elsőként Magyar Péter, a Tisza Párt vezetője követelte: a kormány azonnal nyújtson be törvénymódosítást, hogy egy gyilkosság büntethetősége fiatalkorúak esetén se évülhessen el. Gyurcsány Ferenc, a Demokratikus Koalíció elnöke is úgy érezte, hogy nem szabad szó nélkül hagyni a történteket: a politikai közösség tagjainak meg kell vitatnia, érdemes-e átalakítani azokat a jogszabályokat, amelyek ennek a bűntettnek az elévülését lehetővé tették.

A Fidesz, amely az ellenzéktől jövő elképzeléseket eddig rutinszerűen söpörte le az asztalról, ezúttal kivételt tett. A kormánypárt parlamenti frakciója bejelentette: a szokatlan és elfogadhatatlan helyzet miatt, amely szembemegy minden jóérzésű ember erkölcsi elvárásával, haladéktalanul törvénymódosítást kezdeményez annak érdekében, hogy az ilyen bűntettek soha, semmilyen körülmények között ne évüljenek el.

Az ügyészség közben – vitatott módon – arra az álláspontra jutott, hogy ha valaki fiatalkorúként követ el minősített emberölést, az ugyanúgy nem évülhet el, mintha azt felnőttként valósította volna meg. El nem évülő bűncselekmények esetében ugyanis az elévülési idő számítása fogalmilag kizárt. Körözést adtak ki: a rendőrség, amely korábban elengedte, újra elfogta az elkövetéssel gyanúsítható férfit. Tegnap a Bács-Kiskun Vármegyei Főügyészség már a gyanúsított letartóztatását indítványozta. A fordulatok nyomán a Fidesz bejelentette, később dönt törvénymódosító javaslatáról.

Itt ásta el a férfi a kisfiú holttestét

FOTÓ: POLICE.HU

JOGINTÉZMÉNY

KALTENBACH JENŐ:
Az elévülés nem magyar találmány, hanem az egész világon ismert jogintézmény

Sik Endre szociológus szerint a szörnyűséges történet egyelőre horrorfilmbe, méghozzá egy C kategóriás horrorfilmbe illik. Pillanatnyilag ugyanis semmit nem lehet tudni a gyilkosság okairól, az előzményekről. (Lichy József, az áldozat családjának ügyvédje az ATV-nek nyilatkozva feltételezte, hogy szexuális indítékról van szó – a szerk.) A szociológus abszurdnak tartaná, ha egy ilyen borzalmas bűncselekmény ennyi év elteltével nem lenne büntethető.

Magyarországon egyáltalán nem tekinthető tipikusnak, de a politika reagálása ezúttal tartalmilag megegyezett azzal, amit közerkölcsnek lehet nevezni – hangsúlyozta Sik Endre. Ezt a bűnt egyszerűen nem lehet büntetlenül hagyni, engedni elévülni. A felháborodást csak növeli, hogy az elkövető, aki majdnem negyedszázadon keresztül háborítatlanul élte az életét, most arra panaszkodott a sajtónak, hogy megzavarták a magánszféráját, és ebből kellemetlenségei adódtak.

Persze attól még, hogy ebben a kérdésben ritkán látható konszenzus alakult ki a társadalomban és a politikában, semmi sem jön rendbe – jegyezte meg Sik Endre. Ezzel tehát nem teremtődik meg az a kommunikációs és erkölcsi közös platform, amelyre szükség lenne az országban, de annyi jó érzése legalább van az embernek, hogy létezik olyan minimum, amelyről tényleges egyetértés van – tette hozzá.

A szociológus nem tartja aggályosnak, hogy a törvényhozás egy konkrét eset nyomán nagy gyorsasággal módosítja a jogszabályt. Pont az ilyen ügyek hatására kell törvényt változtatni – jelentette ki –, nem pedig álságos okokból, mint amikor például a kormány félévente meghosszabbítja a különböző vészhelyzeteket. Sik Endre úgy látja: ez egy valóságos ráébredése a pártoknak és a jogrendszernek arra, hogy ebben a torz helyzetben van valami tennivaló.

ABSZURD

SIK ENDRE
abszurdnak tartaná, ha egy ilyen borzalmas bűncselekmény ennyi év elteltével nem lenne büntethető

Kaltenbach Jenő alkotmányjogász némileg másként értékelte az eseményeket. Előrebocsátotta, hogy az elévülés nem magyar találmány, hanem az egész világon ismert jogintézmény. Nyomós okai vannak, nem véletlenül alkalmazzák, eltekintve bizonyos súlyos – például háborús – bűncselekmények elkövetésétől, mikor is nincs elévülés.

Az alkotmányjogász érti, hogy a politikusok miért reagáltak populista módon a felháborodást kiváltó ügyre, ha azonban a törvény úgy rendelkezik, ahogyan rendelkezik, akkor azt csak a jövőre vonatkozóan lehet megváltoztatni. A konkrét esetre tehát a változtatás már nem lehet érvényes.

Kérdésünkre, miért minősíti populistának a politikusok viselkedését, Kaltenbach Jenő elmondta: a közvélemény számára nyilván nehéz megemészteni, hogy egy bűnelkövetőt bizonyos esetekben már nem lehet felelősségre vonni. A laikus többség azonban nyilván nem ismeri a büntetőjog minden csínját-bínját. Ha a politika ehhez a társadalmi elváráshoz igazodik, akkor általában populista reagálásról lehet beszélni.

Nem akarja azt állítani, hogy helytelen változtatni a szóban forgó törvényen, csak azt kifogásolja, hogy az erre irányuló javaslat egyik napról a másikra, „visszakézből" született. Kaltenbach Jenő szerint a szakmailag megalapozott eljárás az lenne, ha egy ilyen törvényjavaslat benyújtása előtt alaposan, körültekintően megvizsgálnak annak tartalmát, és igyekeznének számot vetni a következményekkel is.

Nem segíti a rendőrség és az ügyészség a tisztánlátást

JOGI ÚTVESZTŐ Miközben ütköznek a vélemények, büntethető-e a bajai kisfiú életét kioltó férfi, F. János, a jogértelmezési vitát megelőző eseményekről keveset tudni. Kérdéses például az, miként fordulhatott elő egyáltalán, hogy egy gyilkos szabadon engedése után veszi csak észre a nyomozást felügyelő ügyészség a rendőrség „hibáját". Ennek tisztázása érdekében kérdéseket küldtünk a rendőrségnek és az ügyészségnek is. Többek között arra voltunk kíváncsiak, hogy a rendőrség saját hatáskörében döntött-e a gyilkos elengedéséről, vagy az ilyen ügyekben a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészséggel közösen határoztak erről. A rendőrség nem válaszolt, csak továbbította kérdéseinket az eljárást irányító Bács-Kiskun Vármegyei Főügyészségnek. Innen azonban nem kaptunk érdemi választ. Az ügyészség megismételte, hogy álláspontjuk szerint a férfi tette nem évül el, de a konkrét kérdéseinket figyelmen kívül hagyta. Így nem oszlatta el azt a gyanút: az ügyészség csak a nagy társadalmi felháborodás hatására „javított" a rendőrségi döntésen.

FOTÓ: MTI

FOTÓK: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Tuzson Bence igazságügyi miniszter szerint az ügyészség téved. Kocsis Máté frakcióvezető már nem tudja, akarnak-e törvényt módosítani. Orbán Viktor kormányfő csak abban biztos: „Igazságnak lennie kell"

A rendőrség illetékesei korábban azt elmondták, hogy F. János beismerte a gyilkosságot, de erről részleteket nem közöltek. Emiatt szerettük volna megtudni, hogy a férfi a gyilkosság elévülését megállapító döntés előtt, vagy már azután tett-e beismerő vallomást. Azaz a magára nézve terhelő vallomását abban a tudatban tette, hogy nem tudják megbüntetni, vagy úgy ismerte be a gyilkosságot, hogy még számolt a felelősségre vonással. Arra is kíváncsiak voltunk: miért kellett körözni a férfit, amikor az ügyészség úgy ítélte meg, mégis büntethető, ha korábban maga tett vallomást, együttműködött a hatósággal, és a rendőrség engedte szabadon? Ezekre a kérdésekre sem kaptunk választ.

A hatóságok hallgatása mellett kérdések sokaságát veti fel a kabinet és kormánypárt ellentmondásos „mozgása" is. Sajátos módon az ügyészség álláspontját – miszerint mégis büntethető F. János – maga az igazságügyi miniszter is vitatta. Tuzson Bence az Inforádiónak nyilatkozva – több ügyvédhez hasonlóan – úgy vélte, szerinte is elévült az ügy. Igaz, jelezte, jogosnak tartja a társadalmi felháborodást.

Mindeközben a jogvitába kicsit beleszédült a Fidesz. A nagy felháborodás miatt jelezték, törvényt módosítanak, ám lendületüket megtörte, hogy az ügyészség mégis büntethetőnek találta F. Jánost. Vagyis úgy tűnt: a Fidesz egy olyan törvényt módosítana, amit nem is kell átírni. Emiatt Orbán Viktor kormányfő tegnapi nyilatkozatában óvatosan kerülte a konkrét állásfoglalást: „Minden jogi vitát mellőzve csak azt tudom mondani: igazságnak lennie kell" – fogalmazott.

Tegnap aztán a Fidesz frakcióvezetője, Kocsis Máté is igazított a párt álláspontján. „Üdvözöljük a főügyészség álláspontját, miszerint a gyilkosnak 24 év távlatából is felelnie kell a tettéért. Ez enyhülést hozhat a családnak és megnyugvást az embereknek. Az ügy társadalmi megítélése tehát egyértelmű, a jogi nem teljesen. A nyomozati bíró értelmezése is fontos lesz, erre vár most mindenki" – fogalmazott, jelezve, hogy a fejlemények miatt egyelőre függőben hagyják törvénymódosító tervüket.

BATKA ZOLTÁN

„Sufnituning az egész”

KÖZLEKEDÉS A 225 milliárd forintos metrófelújításba nem fért bele a vonatirányítási rendszer cseréje. A spórolás miatt két különböző technológiát próbál a BKV összebuherálni.

SZALAI ANNA

Rángatóznak a hármas metró vonalán futó szerelvények, de az is gyakori, hogy a kocsik befékeznek, majd megállnak két megálló között az alagútban. „Pihennek” egy kicsit, majd továbbindulnak. Máskor a szerelvény java befut ugyan a megállóba, de az utolsó egy-két ajtó még nem, így pár métert előrébb kell gurulni a kocsiknak. Néha épp ellenkezőleg: túlfut az állomáson egy kicsit a szerelvény. A fentihez hasonló észlelések a hármas metró vonalán utazók napi tapasztalatai, ami meglehetősen bosszantó, különösen annak fényében, hogy a vonal infrastruktúrájának felújítására 225 milliárd forintot költöttek tíz évvel ezelőtt. Ebbe azonban nem fért bele az automata vonatirányítási rendszer (AVR) cseréje. Ezt a harmincéves francia technológiát „házasították” össze az újragyártott orosz kocsikba beépített friss japán fejlesztésekkel. A felújított vonal 2023-as átadása óta dolgoznak azon, hogy ezek összhangba kerüljenek, ez egyelőre nem sikerült.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Metró. Az ajtók nem mindig nyílnak

„A hármas metró infrastruktúrájának felújítása előtt több előkészítő ülés is volt. Az egyiken előkerült a vonatirányítási rendszer kérdése, amely igen korszerűnek számított 1987–89-ben, amikor felszerelték, és megbízhatóan is működött sok éven át, de 2020-ra azért eltelt három évtized. Éppen ezért én azt javasoltam, hogy a felújítás során azt is cseréljük le a 2-es és a 4-es metrókra beszerelt új rendszerre. Ez azért is hasznos lett volna, mert a járművek kompatibilisek lettek volna a vonalak között” – idézte fel a Népszavának a döntési helyzetet Bíró Endre, a Metróért Egyesület elnöke, aki korábban a BKV igazgatóságának is tagja volt. Felvetését azzal söpörték le, hogy az új rendszer több mint 10 milliárd forintba kerülne, amire nincs fedezet.

„Ha ez nem lett volna elég, a spórolást azzal fokozták, hogy a felújításra kiszállított orosz metrószerelvényekből kiszerelték a régi fedélzeti számítógépeket, majd azt szerelték vissza az újragyártottakba. Csakhogy azokba egy új japán hajtásrendszer került, amelynek a vezérlőszoftvere túl „okos” a régi vonatirányítási rendszerhez, így módosítani kellett. Magyarán le kellett butítani ahhoz, hogy kommunikálni tudjon a régi orosz kocsikból kibányászott fedélzeti masinákkal. Így se értik meg mindig egymást, innen származnak az akadások” – magyarázta Bíró Endre. A fedélzeti interfészegységek cseréjének elmaradására ugyanaz volt a válasz: nincs rá pénz. Sufnituning az egész – fogalmazott a szakember.

RÉGI SZÉP IDŐK

BÍRÓ ENDRE: A vonatirányítási rendszer igen korszerűnek számított 1987-89-ben

A helyzeten tovább rontott a rekuperáció – energia-visszatápláló – rendszer bekapcsolása, ami a járművek 30 százalékos energiamegtakarítását teszi lehetővé. A vonatirányítási rendszer még inkább gyengélkedni kezdett, így egy hónappal ezelőttig kézi vezérléssel – AVR-kontroll mellett – működtek a szerelvények. A japán gyártó hozzájárulásával módosított szoftverek most sokkal megbízhatóbban tudnak együttműködni a régi fedélzeti számítógépekkel, a rendszer elfogadhatóan működik, de korántsem tökéletesen. Bíró szerint a kocsik „rángatózásában” a silány minőségben összerakott kocsik saját mozgása is vastagon benne van. A rendszer cseréje ma már legalább a duplája lenne, és nem is biztos, hogy megéri, hiszen ki tudja, meddig bírják majd az újragyártott orosz szerelvények.

BKV: műszakilag minden megvalósítható!

A BKV minden válaszában hangsúlyozta, hogy a rendszerek az utasbiztonságot nem befolyásolják. Arra a kérdésünkre, hogy utólag cserélhető-e a vonatirányító rendszer, és ha igen, milyen költsége lenne, mindössze annyit válaszoltak, hogy „műszakilag minden megvalósítható”.

A BKV a Népszava kérdésére válaszolva elismerte, hogy vannak „üzemszerű, a biztonságos működést nem befolyásoló zavartatások”, amelyeket a „vonat vezérlési rendszerének és a vonatbefolyásoló rendszernek a precíz együttműködéséhez szükséges egyes rendszerelemek még nem kellően finomhangolt paraméterei okozzák”. Ezeket az M3-as vonali rekonstrukció befejezését követően van lehetőség tesztelni – írták, csakhogy az új vonal átadása óta lassan két év telt el. Arra a kérdésünkre, hogy miért nem cserélték le a fenti hibák okaként megjelölhető régi vonatirányítási rendszert a vonal felújításakor, azt válaszolták, hogy a „rendszer elemei megújításon estek át, a rendszer maximális biztonsággal működik”. Szó szerint ugyanezt írták a régi orosz metrókocsikból kiszerelt fedélzeti egységekre vonatkozó kérdésünkre.

A BKV szerint a japán hajtásrendszer szoftvereit nem kellett lebutítani, mivel „a fedélzeti egységeket úgy újították fel, hogy azok az új hajtásrendszerrel a leghatékonyabban működjenek együtt”. (A Népszavának a fedélzeti rendszer megújításáról nem hivatalosan azt mondták, hogy az jószerivel tesztelésből és a kisebb hibák javításából állt, nulla hatékonyságnöveléssel.) Azt viszont a fővárosi közlekedési cég sem tagadta, hogy a rekuperáció miatt „bizonyos paramétereket módosítani kellett” a hajtásinverterek japán gyártójával közösen. Ezeket jelenleg is tesztelik. Az utasok által észlelt jelenségek kiküszöbölése érdekében az „egyes rendszerelemeket finomhangolják”.

Drága villanyautókat támogat a kabinet, a járműpark meg öregszik

LUXUS Egyre inkább úgy tűnik, hogy a tehetősebb vállalkozásokat segíti közpénzmilliárdokkal az állam azzal a pályázattal, amit céges villanyautók vásárlására írtak ki. Az Energiaügyi Minisztérium friss közleménye szerint ugyanis főként a drágább, jobban felszerelt modellekre kértek eddig állami támogatást.

A tárca összesítése szerint folyamatos felzárkózás után már a Tesla Model Y az első a népszerűségi sorban: 500-an kértek támogatást erre a modellre. A Tesla Model Y legolcsóbb verziója a listaár szerint 17,8 millió forint. Mivel egy autóra 2,8-4 millió forint támogatást lehet kapni, ha minden Model Y-ra beadott kérelmet jóváhagynak, akkor még a legkisebb állami hozzájárulással számolva is 1,4 milliárd forinttal löki meg az állam csak a Tesla-vásárlást.

A modelltoplista második helyén a Szegeden gyárat építő BYD 15 milliós induló árú ATTO 3 nevű modellje áll 489 darabbal. De keresett a BYD Seal is: a legalább 17,4 millióba kerülő típusból 339-re kértek eddig támogatást. Csak összehasonlításul: méretben, teljesítményben, hatótávolságban, felszereltségben is visszafogottabb modellek 10 millió forint alatt kaphatók, a 10–15 milliós árkategóriában pedig viszonylag nagy a kínálat.

A gyártól szerinti sorrendben a BYD vezet több mint 1300 igénylésssel, Teslát 800-an, Volvót valamivel több mint 400-an választottak.

A cégautó-vásárlást segítő pályázaton összesen 30 milliárd forint áll rendelkezésre. Eddig 4426 gazdasági társaság kért 20,3 milliárd forintot 5246 zöld jármű beszerzéséhez, vagyis a teljes keretösszeg kétharmadát már megpályázták, több mint felét szerződésekben le is kötötték, közel hatodát pedig ki is fizették. A február 5-én megnyílt pályázat során a fővárosi cégek 10,8 milliárdos, a vidékiek pedig 19,2 milliárdos keretre, összesen 12 750 elektromosautó-támogatásra pályázhattak. Így kocsinként átlagosan 3,2 milliót kérhettek a cégek, melyeknek azonban az utófinanszírozás, illetve a rendkívül rövid vásárlási idő miatt lényegében le kellett mondaniuk a lízingkonstrukciókról, ami egyet jelentett a visszaigényelhető áfa elvesztésével, ami persze jól jött a költségvetésnek.

FOTÓ: AFP/LILLIAN SUWANRUMPHA

Tesla Model Y. A legolcsóbb verzió 17,8 millió forint

Az Energiaügyi Minisztérium közleménye kiemelte: az e-autók terjedésének is köszönhető, hogy a korábbi folyamatos növekedéssel szemben tavaly 7 százalékkal csökkent a közlekedés kibocsátása üvegházhatású gázokból Magyarországon. Ami remek eredmény, csakhogy közben a KSH adataiból kiderül, a hazai járműállomány átlagéletkora elérte a 15,9, a személykocsiké pedig a 16 évet. Utóbbi kategória 0,2 évvel idősödött fél év alatt.

Az elöregedés főként a kétezres évek közepéhez képest látványos. Akkor még alig több mint 10 év volt a hazai autók átlagéletkora, s évente 190-205 ezer új autót helyeztek forgalomba idehaza, ezzel szemben az idei év első hét hónapjában mindössze 63,3 ezret. A csökkenés legfőbb oka, hogy egyre kisebb a lakossági vásárlások aránya, s ez az évközi adatokon is látható: míg januárban az új autók több mint harmadát vették magánszemélyek, addig júliusban csak a vásárlások 27 százalékát adta a lakossági kereslet, ami elsősorban az új autók drágulásával függ össze. Vagyis ha a kormánynak fontos a környezetvédelem, nem feltétlenül alapáron majd 18 millióról induló Teslák és bő 15 milliónál kezdődő BYD-k, s pláne nem minimum 20 milliós e-Volvók céges vásárlását kellene segítenie, hanem a lakossági újautó-vásárlásokat: arányos állami támogatással minimum duplaennyi új, hagyományos autó kerülhetne a magyar utakra.

VAS ANDRÁS

LAPSZÉL

Hatósághoz fordult Magyar Péter

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

„A Tisza Párt a hatóságokhoz fordult egy korábbi önkéntesünk ügyében, aki a gyanú szerint szabálytalanul járt el, és a pártnak szánt támogatásból hárommillió forinttal nem tudott elszámolni” – írta Magyar Péter, az ellenzéki párt elnöke egy lapunknak is megküldött tájékoztatásában. NÉPSZAVA

A Kúria az Indexszel volt

Teljes egészében elutasította a Datadatnak a kormányhoz köthető Indexszel szemben jó hírnév megsértése miatt benyújtott keresetét a Kúria. Ezzel megváltoztatta az elsőfokú bíróság döntését, mely részben igazat adott a Bajnai Gordon egykori miniszterelnökhöz és Ficsor Ádám egykori titokminiszterhez köthető cégnek. Az Index 2022 tavaszán hat cikket is közölt, amelyben egyebek között azt írták: a Datadat a 2022-es választás előtt adathalászatot végzett, álprofilokkal és bérkommentekkel segítette az ellenzék kampányát, illetve adatbázist épített egymillió választópolgárról, akiknek SMS-t küldött a választásokat megelőzően. A Kúria az ítélet indoklása szerint arra jutott, hogy „a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvező, olyan ténybeli alappal rendelkező véleménynek minősülnek, amelyet a közéleti szereplőknek – Bajnainak és Ficsornak – fokozottan tűrniük kell. NÉPSZAVA

Márki-Zay Orbánnak írt

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Az áfaszabályozás sürgős felülvizsgálatát kérte Orbán Viktornak írt pénteki levelében Márki-Zay Péter. Hódmezővásárhely polgármestere az javasolja, hogy a kormány csökkentse le a gyermek- és szociális étkeztetés áfáját 5 százalékra a mostani 27 százalékról. NÉPSZAVA

Új meghatalmazott miniszter

Új rendkívüli követnek, valamint meghatalmazott miniszternek nevezte ki Sulyok Tamás köztársasági elnök Szijjártó Péter külügyminiszter javaslatára Fülöp Zsoltot. Fülöp kinevezése január elsejétől az ELI konzorcium nemzetközi koordinációjával kapcsolatos feladatellátásra szóló megbízatásának időszakára vonatkozik, legfeljebb 2026. december 31-ig. Az Index szerint a nemzetközi kutatási konzorcium vette át a szegedi lézeres kutatóközpont üzemeltetését. NÉPSZAVA

A bájos szőrpamacsok exportja sötét üzletág

BIZNISZ Egy nyugatra szabálytalanul kivitt kölyökkutya-szállítmány akár tízmilliós hasznot hozhat a kereskedőnek, így jut pénz az állatorvosok megvesztegetésére – mondta az állatorvosi kamara elnöke.

UNGÁR TAMÁS

Több állatvédő is reagált arra a riportunkra, amelyben két Baranya megyei állatorvos bírósági ítéletéről írtunk. Arról számoltunk be, hogy külföldre kölyökkutyákat szállító kereskedők megvesztegettek két hatósági orvost, ezért utóbbiakat letöltendő szabadságvesztésre ítélték.

A kereskedők – vélhetőleg – 15 hónaposnál fiatalabb kölyköket is exportáltak, ami állatvédelmi okokból tilos az Unióban. Hogy a kivitelt ellenőrző hatósági orvosok szemet hunyjanak e felett, az exportőrök pénzt és ajándékokat adtak nekik. A két állatorvos az eljárás során végig tagadta a terhére rótt bűncselekményt, de a bíróság bizonyítottnak látta, hogy egyikük fél év alatt 287 ezer forintot, míg a másik orvos három alkalommal egy-egy kiló vadhúst fogadott el a kereskedőktől.

Az állatvédők szigorúnak, ám összességében igazságosnak látták a verdiktet, és kellőképpen elijesztőnek. Ugyanis – tapasztalataik alapján – valamennyien azt állították: a 8-10 hetes kutyakölykök exportja rutinszerű, s az állatorvosok közül akadnak, akik pénzért vagy felületességből asszisztálnak ehhez. Az állatvédők hangsúlyozták, hogy az ilyen kicsi kutyák nagy fokú szenvedésként élik meg a szállítást, nem véletlenül tiltja ezt a jog.

Az előbbiekről megkérdeztük Gönczi Gábort, a Magyar Állatorvosi Kamara (MÁOK) elnökét, aki megerősítette az állatvédők véleményét. Gönczi szerint a kölyökkutyaexport egy sötét üzletág, aminek az oka az, hogy rendkívül nagy az ilyen ügyleteket megvalósító kereskedők haszna. A külföldi vevők szinte bármit hajlandók megadni a 7-8 hetes kiskutyákért – mondta Gönczi –, mert ezeket a bájos szőrpamacsokat csak szeretni lehet, a gyerekek pedig különösen odavannak értük, hisz játékosak, szelídek, veszélytelenek, könnyen taníthatók. A 15 hetesnél idősebb kutyák már kamaszodnak, így megjelenésük és viselkedésük sokak számára nem annyira megnyerő. Emiatt a magyar kereskedők keresik a 6 hetes kölyköket, itthon megveszik őket 20-50 ezer forintért, nyugaton meg tíz- és hússzoros áron adnak túl rajtuk. Egy 30-40 kutyát mozgató szállítmánynál ez komoly pénz, elérheti akár a tízmillió forintot is, jut belőle arra, hogy az exportőrök megvesztegessék az állatorvosokat. A MÁOK elnöke – bár sajnálja az elítélt kollégákat – maga is indokoltnak tartja a rájuk kirótt büntetést, mert azt vallja, hogy egy hatósági állatorvos ne legyen megvesztegethető, és ne fogadjon el még apró, gesztusértékűnek látszó ajándékot se az ügyfeleitől.

Az ilyen kicsi kutyák nagy fokú szenvedésként élik meg a szállítást

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A MÁOK elnöke – bár sajnálja az elítélt kollégákat – maga is indokoltnak tartja a rájuk kirótt büntetést.

A fent említett cikkben szóltunk arról, hogy az egyik állatorvos kettős szerepben volt: szolgáltató orvosként ő látta el papírokkal, mikrochippel és oltásokkal a kölyköket, majd hatósági orvosként a kiszállítás előtt ő ellenőrizte azt, hogy az általa ellátott kutyák egészségi állapota és dokumentumai rendben vannak-e. Az állatvédők szerint ez a kettős szerep – az elemi logika alapján – összeférhetetlen, nem értették, hogy a jogszabály erre miért ad lehetőséget. Hisz az képtelenség, mondták egybehangzóan, hogy valaki a hatóság embereként saját korábbi, üzleti alapon végzett munkáját kontrollálja. Megkérdeztük erről Gönczi Gábort is, aki szintén képtelenségnek vélte a dolgot, ám hozzátette, hogy ő nem jogász, ezért nem tudja idézni az idevágó jogszabályt; ha szakszerű választ akarok, akkor kérjek az ügyben jogértelmezést a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivataltól (Nébih).

Gönczi tanácsát megfogadva levelet írtam a Nébihnek, s megkérdeztem, hogy egy hatósági állatorvos valóban ellenőrizheti-e azt a munkát, amit szolgáltató állatorvosként korábban ő maga végzett. A tőlük kapott válasz lényege így hangzik: „A közigazgatási rendtartásról szóló törvény alapján egy ügy elintézésében nem vehet részt az a személy, akitől nem várható el annak tárgyilagos megítélése. Tehát szakmai meglátásunk szerint amennyiben az ügyben eljáró hatósági állatorvos megállapítja elfogultságát, az eljárásból való kizárását kell kérnie.”

Vagyis az állatvédők kifogását nemcsak az elemi logika, hanem a jog is megerősíti. Pedig az a gyakorlat, hogy egy hatósági állatorvos azokat a külföldre szállított kutyákat ellenőrzi, amelyeket korábban szolgáltató orvosként ő maga látott el, az állatvédők szerint gyakran előfordul.

KAPZSISÁG

GÖNCZI GÁBOR: A külföldi vevők szinte bármit hajlandók megadni a 7-8 hetes kiskutyákért

Majd a kifizetések után számolnak

EGÉSZSÉGÜGY A kormány az Egészségbiztosítási Alapon belül csoportosított át 54 milliárd forintot gyógyszertámogatásra – derült ki a friss Magyar Közlönyből. Ebből az összegből rendezi a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) az elmaradt támogatásokat a gyógyszertáraknak. Mint arról írtunk: a NEAK felfüggesztette a tb-támogatott gyógyszerek utáni, egyébként hetente szokásos kifizetést. Így a patikák néhány hete kényszerűen hitelezik ezt az összeget az államnak. Miután nem tudtak időre fizetni a nagykereskedőknek, azok ugyan kitolták a fizetési határidőket, de a késedelem kamatát nem engedték el. A NEAK szerdán jelezte: decemberben két utalással maradtak el, az összeg legkésőbb a jövő hétig megérkezik a patikákhoz. Azt is írták, hogy késedelmi kamatot is fizetnek a gyógyszertáraknak. Lapunk érdeklődött a kormányzattól, pontosan mekkora kamatkötelezettség terheli a patikák szerződési időn túli kifizetését. Milyen forrásból fizetik ki ezt az összeget az érintetteknek? A NEAK annyit válaszolt: a kamat összegét a kifizetések után tudják kiszámolni. D. A.

Nem árulták el, mekkora a kamatkötelezettség

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Moszkva idomul az új rezsimhez

SZÍRIA Nem Oroszország gyengesége az oka, hogy nem tudta megmenteni Bassár el-Aszad elnök rendszerét. Kudarcából ezért nem vonható le komoly következtetés globális képességeire vonatkozóan – mondta el lapunknak Jójárt Krisztián biztonságpolitikai elemző.

A szíriai lázadók Aszad-rezsim fölött aratott váratlan múlt heti győzelme miatt veszélybe került Oroszország szíriai légi és flottatámaszpontja. Milyen orosz erők vannak Szíriában, és Moszkvának valóban ki kell-e ezeket vonnia?

A teljes körű ukrajnai háború kezdete óta Szíria másodlagos hadszíntér volt Oroszország számára. Ottani hadműveletei lényegében 2019–20 táján véget értek, azóta jelentősen csökkent katonai jelenléte. Orosz katonai elemzők szerint jelenleg már csak 20-30 vadászbombázó és 15-17 helikopter lehet a Latakia közeli hmeimimi légibázisukon.

A hírportálok arról számoltak be, hogy a délebbre lévő Tartúsz kikötőjéből – amely az egyetlen földközi-tengeri haditengerészeti támaszpontjuk – az oroszok december 3-án megkezdték hajóik kivonását.

Nyílt forrásból dolgozó elemzők azt írták, hogy az oroszok az ott lévő hadihajóikkal kihajóztak a kikötőből, de 8-10 kilométernél távolabb nem mentek. Szergej Lavrov orosz külügyminiszter azt mondta, hadgyakorlatról van szó, de nyilván azért távolodtak el, mert joggal tarthattak attól, hogy a lázadók részéről támadás érheti őket. A legfrissebb értesülések szerint azonban Moszkva már előrehaladott tárgyalásokat folytat a Hajat Tahrír as-Sám (HTS) volt lázadószervezet átmeneti kormányával arról, hogy megtarthassák ezeket a bázisokat.

Jó esély van erre azok után, hogy Moszkva éveken át támogatta az Aszad-rezsimet?

A HTS vezette villámhadjárat megindulásakor az oroszok egészen december 7-éig bombázták a lázadók pozícióit, Homsz, Hamá, Aleppó és Idlíb tartományokban. December 7-ről 8-ra azonban elengedték ezt a történetet. Az orosz állami média is hirtelen ellenzéki csoportokról kezdett beszélni terroristák helyett. És mint kiderült, az oroszok maguk kezdeményezték Aszad kimenekítését. Szerintem Moszkva arra számít, hogy egy új szír kormány több regionális vagy nagyhatalomra próbál majd támaszkodni, s lenyelik az orosz bombázásokat, cserébe azért, hogy ne legyenek száz százalékban kiszolgáltatva Törökországnak, amely a szíriai lázadócsoportok két nagy tömörülését is támogatja. Más nagyhatalmak, főleg az Egyesült Államok részéről nyilván erős lesz a nyomás, hogy tegyék ki az oroszok szűrét Szíriából.

Van-e a szűkebb térségben olyan ország, ahová át tudnák költöztetni ezeket a támaszpontokat?

Jelenleg nincs. A vörös-tengeri Port Szudán a legközelebbi hely (1700 km-rel délebbre), amelyet a szudáni kormányzattal kötött megállapodás alapján Oroszország haditengerészeti támaszpontként használhat, de ott nincs meg a szükséges infrastruktúra. Egyiptom több szempontból azonnali megoldást jelenthetne, ám a Nyugattal való kapcsolatokban is érdekelt kairói kormány aligha bólintana rá erre. A legvalószínűbb új helyszín a kelet-líbiai Tobruk kikötője lehetne (1200 km-rel nyugatra), amelyet az oroszokkal jóban lévő Halifa Haftár tábornok kormányzata ellenőriz, de Líbia szintén egy nagyon instabil ország, és Haftár több oldalra is játszik.

JÓJÁRT KRISZTIÁN

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem John Lukacs Intézetének munkatársa. Kutatási témája az orosz haderőreform és katonai gondolkodás, az orosz biztonságpolitika. Jelenleg a Svéd Nemzetvédelmi Egyetem posztdoktori kutatója.

Szöveg:
HARSÁNYI GYÖRGY

Fotó:
PAVEL BOGOLEPOV

A bázisok elvesztése súlyos csapás lenne Oroszországnak, hiszen itt osztották el eddig a szövetséges afrikai országokba szánt katonai szállítmányokat is.

Ez így van. De problémát jelentene a hadihajóik fegyverekkel való utántöltésében is. A Kalibr rakétákat például Tartúszban tudják beemelni a tengeralattjáróik és hajóik kilövőállásaiba. Nem olyan könnyű ennek az infrastruktúráját máshol megteremteni. Oroszország számára igazából az egész szíriai helyzetnek ez a flottabázis a kulcseleme.

Nyugati vezetők és médiumok szerint a szíriai kudarc világszerte aláássa Moszkva befolyását.

Tagadhatatlan, hogy ez egy kudarc, ezt még Kreml-közeli szakértők is így értékelték az orosz sajtóban. A Nyugat viszont úgy keretezi ezt, hogy most Oroszország elveszti a hitelét más szövetségesei szemében, akiknek valami módon a biztonságát garantálja. De én ezt inkább a megfelelő helyi értékén kezelném. Mert egy dolog, hogy 2015-ben kezdett katonai beavatkozásukkal megmentették a felkelők mellett az Iszlám Állam terrorszervezet által is támadott Aszad-rezsimet, és ezzel bebiztosították a pozíciójukat Szíriában, de hát ez kilenc évvel ezelőtt volt. Moszkvának 2015 táján az volt a célja, hogy a Krím elcsatolása után kitörjön az Ukrajna miatti nemzetközi elszigeteltségéből. Emellett Putyinnak az volt a meggyőződése, hogy a Nyugat a 2011-es arab tavasszal a posztszovjet országok színes forradalmaihoz hasonló rezsimváltásokat hajt végre az észak-afrikai térségben. Egyrészt ezt akarták megállítani Szíriában, és ez sikerült is nekik. Másrészt megpróbálták kikényszeríteni, hogy a többi nagyhatalom az Ukrajna ellen 2014-ben indított háború ellenére leüljön velük tárgyalni. Részben ezt is kipipálták azzal, hogy 2017 januárjában beindították az asztanai folyamatot Szíria jövőjének politikai rendezésére, párhuzamosan a nyugati kezdeményezésekkel. A rendezéssel bebiztosíthatták volna szíriai pozíciójukat, ám ezzel kudarcot valottak, mert Aszad semmilyen kompromisszumra nem volt hajlandó a térségbeli partnerekkel. Tehát a szíriai helyzetnek nem az az üzenete, hogy Moszkva gyenge vagy megbízhatatlan szövetségesnek bizonyult. Inkább az, hogy Aszad kapott egy lehetőséget, de nem élt vele az elmúlt tíz évben, így Oroszország számára 2024-re átértékelődött Szíria jelentősége. A helyszín stratégiai szerepe ugyanakkor megnőtt számukra, mert 2015-től komoly befektetéssel kibővítették a tartúszi kikötőt, és megkapták az Aszad-rezsimtől 49 évi bérletre a hmeimimi légibázist, amelynek a fejlesztésére szintén sokat költöttek, hogy ezek révén Moszkva hatalmát globálisan, de legalábbis Afrikára kivetíthessék. Aszadot viszont végül hagyták megbukni, mert szárazföldi erejük nem volt Szíriában, ami kiválthatta volna a harcolni nem akaró szír hadsereg szerepét, és a rezsim legitimációját sem tudták megteremteni.

A biztonságpolitikai elemző szerint Moszkva Aszad elnök helyett nem tudta a szíriai rezsim legitimációját megteremteni

Oroszország közel-keleti pozíciói mennyire gyengültek meg most Törökország és Izrael törekvéseivel szemben?

A szíriai fejleményeknek nyilván van egy ilyen hatása, de Oroszország a mostani háborúk előtt sem volt igazán komoly játékos a térségben. A 2015-ös műveletet ügyesen megcsinálták, különösen nagy erőforrások sem kellettek hozzá, mert a szárazföldi erőket jellemzően az irániak, a szír hadsereg megmaradt része, helyi milíciák és a libanoni Hezbollah adták. A hadműveleti tervezést viszont az oroszok csinálták, mert a szíriai vezérkar erre teljesen alkalmatlan volt. Ezzel együtt egyértelmű volt, hogy a régióban a törökök sokkal nagyobb súlyú játékosok, már csak földrajzi helyzetükből adódóan is. És nem gondolom, hogy Moszkva kudarcát az okozta volna, hogy az erői jelenleg le vannak kötve Ukrajnában. Ebben inkább az játszott döntő szerepet, hogy a Szíriával szövetséges Irán figyelmét is elvonta a gázai háború, erejét megtörte az Izraellel kialakult közvetlen konfliktus, és az általa támogatott Hezbollah erőit is meggyengítették az izraeliek, miközben az Aszad-rezsimnek már semmilyen érdemi támogatottsága nem maradt. Ezért volt, hogy a szíriai hadsereg az elmúlt napokban ellenállás nélkül adta fel a kezén lévő területeket. Belejátszott a gyors összeomlásba az is, hogy Moszkva már teljesen másodlagos hadszíntérként kezelte Szíriát. Az orosz vezetés jelenleg mindent az ukrajnai háború sikerének rendel alá, úgyhogy ezt a kudarcot most inkább benyeli.

> Az, hogy nem próbálták meg Aszad hatalmát megmenteni, szintén azt mutatja, hogy Oroszország most mindent egy lapra, az ukrajnai háborúra tesz fel, amelyben jelenleg egyértelműen nyerésre áll.

Mit jelent orosz szemszögből az, hogy Izrael a napokban lebombázta Szíria teljes haderejét és katonai létesítményeit?

Az izraeliek korábban is rendszeresen mértek csapásokat szíriai célpontokra, de a színfalak mögött mindig figyelmeztették az oroszokat, hogy éppen mit támadnak, nehogy kárt tegyenek egymásban. Az orosz légvédelem pedig ilyenkor kikapcsolta a saját rendszereit, nem akadályozták az izraeli műveleteket. Most is valószínűleg kaptak értesítést az oroszok. Beleszólásuk nem volt, de innentől már Moszkvának sem volt érdeke, hogy az általa ellenségnek tartott Hajat Tahrír as-Sám rátegye a kezét a szíriai hadsereg fegyvereire és létesítményeire. Az izraeliek pedig az előállt hatalmi vákuumban biztosra mennek, mert nem bíznak abban, hogy ez a hatalomváltás olyan szereplőket emel Szíria élére, akik Izrael érdekeit figyelembe vennék.

Nyugati értékelések szerint a történtek megmutatták Oroszország korlátozott katonai képességeit, s ez megszilárdíthatja a szövetségesek elszántságát Ukrajna támogatására.

Nyilván ez egy keretezés, ami a mindkét fél részéről zajló információs hadviselés része. Ám ahogy nem fog hozzátenni Oroszország ukrajnai katonai képességeihez az, hogy Szíriából kivonhatnak eszközöket és az ott lévő néhány ezer katonát, ugyanúgy Ukrajnának sem lesz hozadéka abból, hogy az oroszok nem voltak képesek az Aszad-rezsimet megvédeni.

Ukrajnában hogyan tálalják a Szíriában történteket?

Egyrészt a bevállalós műveleteiről elhíresült ukrán katonai hírszerzés (HUR) igyekszik kivenni a részét a győzelemből, hiszen „kiszivárgott", hogy mintegy 20 drónoperátorral és 150 FPV drónnal támogatták a HTS-t. Másrészt a HUR a szíriai orosz bázisok evakuálásáról és több száz eltűnt orosz katonáról számol be. Előbbit egyelőre nyílt források alapján nem lehet megerősíteni, utóbbi pedig ugyan nem elképzelhetetlen, de az orosz kontingens eleve kis létszáma miatt valószerűtlen. A BBC orosz szolgálatának gyűjtése alapján 2015-től összesen 543 orosz katona és zsoldos halt meg Szíriában, s mára eleve sokkal kisebb ott az orosz jelenlét.

Jól értem, hogy a szíriai fejleményekből ön szerint nem lehet messzemenő következtetéseket levonni az ukrajnai háború alakulására vonatkozóan?

Semmiképpen. A szíriai kudarc inkább azt erősíti meg az orosz vezetésben, hogy Ukrajnában kell mindenképp sikert elérnie. Az, hogy nem próbálták meg Aszad hatalmát megmenteni, szintén azt mutatja, hogy Oroszország most mindent egy lapra, az ukrajnai háborúra tesz fel, amelyben jelenleg egyértelműen nyerésre áll.

€/HUF 408,85 ↓ -0,2% | $/HUF 389,25 ↓ -0,54% | CHF/HUF 436,03 ↓ -0,6%

LAPSZÉL

Megkerüljük az orosz szankciókat

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A Magyarországra irányuló, Bulgárián keresztüli orosz földgázszállítás terén sikerült minden fél által elfogadott, amerikai korlátozásokat nem érintő megoldást találni – jelentette be Szijjártó Péter szófiai tárgyalásai után. A „leköszönő amerikai adminisztrációnak" az orosz Gazprombankkal szembeni intézkedései ellenére a következő időszak szállításai is biztosítottak – fűzte hozzá a külgazdasági és külügyminiszter. A megoldást nem részletezve jelezte, hogy az orosz gáz jó része – idén már több mint 7 milliárd köbméter – a Török Áramlaton és Bulgárián keresztül érkezik hozzánk. Az USA november végén helyezte tilalmi listára az orosz gázszállítások elszámolását végző Gazprombankot. December elején Vlagyimir Putyin engedélyezte az állami hitelintézet megkerülését. Magyarország mentességet kért Washingtontól a tilalom alól, amit a jelek szerint nem kaptunk meg. M. I.

Kartelleztek a vasútépítők

Tiltott módon összejátszott több cég egy több tíz milliárd forintos Debrecen környéki vasúti fejlesztés közbeszerzésekor, az összehangolt kartellezés során szinte mindent egyeztettek egymással az érintett vállalkozások – közölte a Gazdasági Versenyhivatal. A kartellt koordináló Homlok-csoport két vállalkozására 1,2 milliárd forint bírságot szabtak ki. MTI

Új irányt szab az új vezető

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

A munkaintenzív időszaknak vége, egy technológiaintenzív tudásalapú társadalmat, gazdaságot kell építeni, ezt pedig a tudásalapú kamara tudja szolgálni – jelentette ki Nagy Elek, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara elnöke Pécsen, a Top 100 gála elnevezésű gazdasági évzárón. MTI

RÉSZVÉNYEK

BUX		
80 165,64	↓	-0,46%
Mol		
2706 Ft	↓	-0,88%
MTelekom		
1284 Ft	↓	-0,31%
OTP		
21 860 Ft	↓	-0,41%
Richter		
10 820 Ft	↓	-0,09%

Leáll a Mercedes

JÁRMŰGYÁRTÁS Egy hónapos termelési szünetet tart a kecskeméti Mercedes. Ennek már a gazdaság növekedésére is hatása lesz.

ÁBRAHÁM AMBRUS

A Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. 2024. december 18-a és 2025. január 20-a között termelési szünetet tart, amikor jellemzően karbantartási és átalakítási munkáltok zajlanak majd – tájékoztatott a társaság. Ez a téli termelési szünet az autógyártó vállalat németországi és nemzetközi személygépkocsi- és hajtásláncgyártó üzemeiben a korábbi évek gyakorlatának megfelelően, s általában több hétig tart. Hozzáteszik azonban, hogy egyes gyárak pontos leállási és indulási időpontjai azért eltérőek lehetnek. A cég közölte: az MMA és az MB.EA platformra épülő új modellek gyártására történő felkészülés érdekében a kecskeméti gyárban jelentős átalakítási munkák folynak.

László Zoltán, a Vasas Szakszervezeti Szövetség alelnöke kifejtette, hogy a mostani előre egyeztetett, rendes leállásnak tekinthető, s bár hosszabb, mint lenni szokott, nincs szó rendkívüliségről. Hozzátette: mindez beleillik abba a járműipari szektort jellemző sormintába, amit az érdekvédelem már jó ideje jelez, miszerint az ágazatban általánossá váltak az ilyen szünetek amiatt, hogy a piac „nem úgy húz, mint korábban". Megjegyzése szerint azokban az években, amikor nagy dömping volt, ezek az időszakok érdemben rövidebbek voltak.

Ahogy a szakszervezeti vezető, úgy a társaság közleménye is megjegyzi, hogy a munkavállalók távollétének szabályozását a rendelkezésre álló munkajogi eszközökkel, például szabadsággal vagy munkaidőkerettel oldják meg. László Zoltán szerint ez a gyakorlatban annyit tesz, hogy az alkalmazottak jellemzően szabadságot vesznek ki. Ha valakinek elfogyott az erre fordítható kerete, akkor annak 2025-ben kell ezt az időszakot visszadolgoznia. Ha ezt nem tudná megtenni valamilyen rajta kívül álló ok miatt – például nem lenne elegendő munka –, akkor a munkaidőkeret végén ezt a „tartozását" nullázzák. Ehhez a hazai Mercedes mindig korrektül állt hozzá. Sajnos van azonban olyan munkáltató itthon, ahol ez már nem mondható el. Akadnak olyan helyek, ahol a dolgozók ilyen jellegű fennálló kötelezettségeit a következő munkaidőkeretre átviszik. Hozzátette, hogy az alapbért a dolgozók természetesen megkapják a szóban forgó napokra, de például a különböző pótlékoktól eleshetnek. Így lesznek olyanok, akiknek ez az időszak kisebb bért hoz, mint a normál termelési periódus.

Ennek a leállásnak egy területen viszont biztos kellemetlen hatásai lesznek – magyarázta László Zoltán. A hazai GDP-ben bizonyosan meglesz a nyoma, így ez az időszak vélhetőleg nem mutat majd fényesen a gazdasági fejlődési és az ipari termelési statisztikákban sem.

A Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. 2023-ban tovább növelte árbevételét. Az előző évi csaknem négymilliárd euróval (a jelenlegi árfolyam alapján körülbelül 1600 milliárd forinttal) szemben tavaly több mint ötmilliárd eurót (hozzávetőlegesen 2000 milliárd forintot) ért el. Az adózás előtti nyeresége is nőtt, a 2022. évi több mint 96 millió euró (közel 40 milliárd forint) után tavaly mintegy 103 millió euró (bő 42 milliárd forint) lett. A kecskeméti üzem pedig 2023-ban 4477 alkalmazottat foglalkoztatott.

FOTÓ: AFP/DUDAR SZILÁRD

A szokottnál hosszabb időre áll le a kecskeméti gyár, ahol ez idő alatt átalakítás zajlik majd

> Az alapbért a dolgozók természetesen megkapják a szóban forgó napokra, de például a különböző pótlékoktól eleshetnek.

Fantasztikus évet jósol a miniszterelnök

SZÉPÍTÉS Ha az európai gazdaságot meg akarjuk gyógyítani, ideértve a magyart is, az csak azzal kezdődhet, hogy véget vetünk a háborúnak – jelentette ki Orbán Viktor miniszterelnök az állami rádióban, a szokásos péntek reggeli interjújában. Azt is mondta, ha a háború „gomolygó felhője" elmegy, rögtön megváltozik az élet, az erőfeszítéseknek is több értelmük van, s erre a pszichológiai tényre is épít a költségvetés. A miniszterelnök szerint „fantasztikus év áll előttünk". Ugyanakkor, ha hiszünk a szavainak, az azt jelenti, hogy már most, elfogadása előtt bajban lehet a 2025-ös költségvetés végrehajtása, ugyanis jelenleg semmi jele nincs annak, hogy az orosz–ukrán konfliktus belátható időn belül megoldódik.

A kormány optimista, hiszen a jövő évi büdzsét arra hivatkozva tervezte meg 3,4 százalékos gazdasági növekedéssel, hogy véget ér a háború, ami csökkenti a regionális kockázatokat. A környezet megváltozásával egyébként valóban javulhatnak a kilátások, de a költségvetés GDP-pályáját érdemesebb lett volna a realitásokra alapuló növekedési tartományba belőni. Az Európai Bizottság 2025-re csak 1,8 százalékos gazdasági bővülést jósol, a hazai banki elemzők, látva a gyengébbnél gyengébb idei adatokat, kis lépésekben, de egyre lejjebb csavarják 2025-ös növekedési prognózisaikat, s 2–3 százalékos sávban várják a gyarapodást. Amennyiben nem nő olyan mértékben a gazdaság, amivel a költségvetés számolt, akkor az az adóbevételek ismételt elmaradását eredményezheti, ami a tervezettnél nagyobb hiányt és államadósságot eredményez. A nagyobb deficit viszont nyomást helyez a kormányra a kiigazításra. Mivel 2026 választási év lesz, az Orbán-kormány igyekszik minden megszorítást elkerülni, így ha szükség lesz kiigazításra, akkor az megint csak a céges adóbevételek növeléséhez vagy a kiadások lefaragásához vezethet. Ennyire fantasztikus évünk lesz.

Orbán Viktor az állami rádióban arról is beszélt, hogy az idén ezért fogadják el a büdzsét decemberben, mert az amerikai választással meglett a válasz arra a kérdésre, hogy háborús vagy békeköltségvetést kell csinálni. Igaz, hogy a 2025-ös büdzsé tervezetét a kormány a november 5-ei USA-elnökválasztás után nyújtotta be a parlamentnek, ám a komplett anyagot október 31-én adta át Varga Mihály pénzügyminiszter a Költségvetési Tanácsnak véleményezésre. Vagyis már akkor kész volt, mielőtt bárki is győzött volna. Vagyis nem készült sem „béke-", sem „háborús" tervezet; egy terve volt a kormánynak, az, amiről a jövő héten döntés születik. Ugyanakkor abból, hogy a kormány tavaszról novemberre halasztotta a jövő évi költségvetés benyújtását, valóban előny származik, ugyanis így reálisabb terv születhetett, bár látható, hogy még így is sikerült felesleges kockázatokat bevállalni.

A miniszterelnök újfent elmondta, hogy sikerült tető alá hozni egy három évre szóló bérmegállapodást a szakszervezetekkel és a munkaadókkal, ami összességében 40 százalékos béremelést tesz lehetővé, az elmúlt évtizedek legnagyobb európai béremelését. Szerinte a minimálbérről szóló megállapodások a többi bérre is mindig jótékony hatással vannak, ráadásul a kormány néhány konkrét béremelésről is tudott dönteni. A cégek egyelőre kivárnak a jövő évi növelésekkel. A minimálbér januártól valóban 9 százalékkal nőhet, de az a feletti bérek emelése ennél kisebb lesz, vagy akár el is maradhat a jelenlegi gyenge konjunkturális helyzetben.

PAPP ZSOLT

FOTÓ: MINISZTERELNÖKI SAJTÓIRODA/FISCHER ZOLTÁN

Orbán Viktor a háború gomolygó felhőjének oszlását várja

Diákok lázadnak Vučić ellen

TÜNTETÉSEK Súlyos válságba sodródik Szerbia. Egyre többen kérdőjelezik meg az elnök hatalmát, aki nem tud mit kezdeni a kialakult helyzettel.

RÓNAY TAMÁS

Hetek óta diákok tartanak blokád alatt több egyetemi kart Szerbia városaiban. Egyebek mellett azt követelik, hozzák nyilvánosságra az újvidéki vasútállomás rekonstrukciójának dokumentációját. Azt kívánják elérni, hogy ejtsék a vádat azon hallgatókkal szemben, akik részt vettek a korábbi tiltakozó megmozdulásokon. Igazságot követelnek a megtámadott hallgatók és tanárok számára, s az egyetemek költségvetésének növelését követelik. Szerbiában sokan fordultak a hatalom ellen azóta, hogy november 1-jén az újvidéki pályaudvaron egy a tetőről lezuhanó elem 15 ember halálát okozta, hármat súlyosan megsebesített. A tragédia az állam működésképtelenségének jelképévé vált, a diákok a kormány ellen fordultak.

Szerdán úgy látszott, Aleksandar Vučić szerb elnök hajlandó teljesíteni a diákok követeléseit. Televíziós beszédében azt mondta, javasolta a kormánynak, tegye közzé a vasútállomás újjáépítésének dokumentációját. Azt is közölte, 20 százalékkal emeli azt az összeget, amely az egyetemek kiadásainak fedezésére szolgál, és mint mondta, „megbocsát" a tüntetések minden résztvevőjének, akiket végül elítéltek.

Való igaz, hogy a szerb kormány honlapján elkezdték közzétenni az újvidéki pályaudvar rekonstrukciójáról szóló 195 dokumentumot. Elsőként egy műszaki dokumentációt osztottak meg a nyilvánossággal, egy szakértői ellenőrző bizottság 2015. február 20-án elfogadott jelentését. Ellenzékiek szerint egyes dokumentumok közzététele a lehető legroszszabb ötlet, mert veszélyeztetheti a nyomozást azok ellen, akiket felelősség terhel az újvidéki tragédiáért.

A diákok azonban nem érik be ennyivel: azt is követelik, állítsák bíróság elé azokat, akik megtámadták a belgrádi Színművészeti Kar diákjait november 22-én, az újvidéki áldozatokra való megemlékezés során. Egy csoport támadta meg őket, köztük az ellenzék szerint Vučić Szerb Haladó Pártjának (SNS) tisztviselői. A tiltakozó diákok az őrizetbe vett tüntetők szabadon bocsátását is követelik.

A tiltakozások egyre több egyetemre terjednek át. Az Újvidéki Egyetem több karának a hallgatói elfoglalták a rektori hivatalt. Követelték a rektor lemondását, aki az épületben tartózkodott ugyan, de nem volt hajlandó fogadni a diákokat. Az intézmény korábbi rektora is csatlakozott a diákok tiltakozó mozgalmához. A Belgrádi Egyetem és a belgrádi Művészeti Egyetem hallgatói bejelentették: intézményeik mindaddig blokád alatt maradnak, amíg minden követelésük nem teljesül. „Napi szinten vagyunk tanúi a diákok és a polgárok fizikai és verbális elnyomásának. A békés hallgatók elleni erőszak elkövetőit még nem állították bíróság elé" – áll a közleményben.

A belgrádi Orvostudományi Kar hallgatói csütörtökön a dékánnál kérvényt nyújtottak be az oktatás haladéktalan leállítására, miután előző nap megszavazták az intézmény teljes blokádját. A dékáni hivatal azt közölte, a beadványt csak december 16-án bírálják el. Az intézményben ugyanakkor megindult az erjedés. Lemondott a kar két dékánhelyettese. Folytatják blokádjukat a nisi, a kragujeváci, a szabadkai és a zombori diákok. A 13 karral rendelkező Nisi Egyetemen eddig hatot helyeztek blokád alá, de folyamatosan csatlakoznak hozzá újabbak.

Vučić 12 éve határozza meg hazája belpolitikáját, 2017-től elnökként. Soha ennyire nem ingott meg a hatalma, mint most. A korábban oly magabiztos államfő láthatóan megrendült. „Aleksandar Vučić rosszul alszik mostanában. Gondok vannak a koncentrációjával, és badarságokat beszél" – összegzett Zdravko Ponos ellenzéki politikus, volt elnökjelölt. Némiképp különös volt az államfőnek az a bejegyzése, amelyben ezt írta: „Ha azt gondolják, hogy olyan vagyok, mint Aszad (megbuktatott szíriai elnök), tévednek: nem fogok menekülni."

Vučić 12 éve határozza meg Szerbia politikáját. Még soha nem ingott meg ennyire a helyzete, mint most.

Szerbiában sokan fordultak a hatalom ellen a 15 halálos áldozatot követelő újvidéki pályaudvari tragédia óta.

FOTÓ: AFP/OLIVER BUNIC

Egyre több szerbiai egyetem csatlakozik a blokádhoz. A tiltakozók szemében az újvidéki vasútállomáson történt tragédia az állam működésképtelenségének jelképévé vált

HIRDETÉS

LAPSZÉL

Donald Trump az év embere

FOTÓ: AFP/PLATON FORTIME

Donald Trump másodjára nyerte el a Time magazinnál az Év embere címet. Ez azonban nem feltétlenül pozitív elismerés. A díjat olyan személyeknek ítélik oda, akik az adott évben a legnagyobb hatást gyakorolták a világ eseményeire, akár pozitív, akár negatív értelemben – emlékeztet a CNN. Trump először 2016-ban kapta meg az Év embere címet a Time magazintól, amikor első választási győzelme még komoly meglepetésnek számított. NÉPSZAVA

Energetikai szükségállapot

Hatvannapos energetikai szükségállapotot rendelt el Moldova kormánya az orosz gáztranzit bizonytalanná válása miatt, miután január elsejétől leáll az orosz gáz tranzitja Ukrajnán keresztül. Dorin Recea EU-párti kormányfő ellen bizalmatlansági indítványt kezdeményezett az oroszpárti ellenzék, a kormány azonban túlélte azt a pénteken hajnalig tartó szavazáson. Recea szerint miután a választásokba való orosz beavatkozási kísérlet csődöt mondott, Moszkva a gáz- és áramellátással zsarolja és próbálja túszul ejteni az országot. NÉPSZAVA

Szélsőjobbos elnöke lehet Georgiának

FOTÓ: AFP

Ma választ államfőt a grúz parlament, minden bizonnyal a labdarúgást politikai pályára cserélő Mikheil Kavelashvili lesz a befutó. Korábban az államfőt közvetlenül választották, a 12 éve hatalmon lévő Grúz Álom pártnak azonban tavaly sikerült alkotmánymódosítással változtatni ezen, és a parlament hatáskörébe utalni az elnökválasztást. A most leköszönő Szalome Zurabisvili elnök EU-párti politikus, aki új parlamenti választás kiírását követeli, és támogatja a hetek óta tüntető grúz ellenzéket. A volt válogatott labdarúgó Kavelashvili 2016-ban a Grúz Álom színeiben kezdett el politizálni, majd Nyugat-ellenes pártot alapított. Nézetei szervesen illeszkednek a szélsőjobbos, szuverenista eszmékhez, hangos bírálója a „liberális fasizmusnak”. Azzal vádolta meg a Nyugatot, hogy fegyveres konfliktusba akarja taszítani Grúziát Ukrajnában. NÉPSZAVA

Rakétaeső Ukrajnára

1024. NAP Légitámadással válaszolt az orosz haderő arra, hogy Ukrajna amerikai ATACMS rakétákkal mért csapást orosz légibázisra. A Kremlnek nem karácsonyi tűzszünet kell, hanem saját feltételei szerinti béke.

GÁL MÁRIA

FOTÓ: THE STATE EMERGENCY SERVICE OF UKRAINE

A nyugat-ukrajnai Ternopilban tűzoltók dolgoznak a hajnali orosz rakétatámadás okozta tüzek megfékezésén

Ukrajna katonai-hadiipari kapacitásait kiszolgáló üzemanyag- és energetikai infrastruktúrájának kritikus létesítményeit célozta az az összehangolt légitámadás-sorozat, amelyet péntek hajnalban hajtott végre az orosz légierő. Dmitrij Peszkov orosz elnöki szóvivő közlése szerint Oroszország ezzel „méltó választ adott” arra, hogy néhány napja az ukrán haderő nagy hatótávolságú amerikai ATACMS rakétákkal mért csapást az oroszországi Taganrog katonai légibázisára és hadiüzemére. Moszkva napok óta válaszként súlyos megtorlást ígért, ami nyomán Ukrajna szövetségesei attól tartottak, hogy újra bevetik az orosz „csodafegyvert”, az Oresnyik közepes hatótávolságú ballisztikus rakétát (MIRV). Erre azonban nem került sor, de Volodimir Zelenszkij ukrán elnök az X közösségi platformon közzétett beszámolójában azt írta, legalább egy észak-koreai rakétát viszont bevetett Oroszország.

Az ukrán elnök szerint Ukrajna valamennyi régiójára kiterjedt az összehangolt orosz támadás, amely során 93 cirkáló- és ballisztikus rakétát és közel 200 drónt lőttek ki az országra. Ebből 81 rakétát fogtak el az ukrán F–16-osok. „Ez volt az egyik legnagyobb, az ukrán energetikai infrastruktúránkat célzó csapás” – írta Zelenszkij. Az elnök szerint Putyin „béketerve” egész Ukrajna elpusztítása, és „a világ határozott reakcióját” kérte az Orosz Föderáció ezen támadásaira.

A péntek hajnali orosz támadás Ukrajna nyugati régióit, így Kárpátalját is érintette. Miroszlav Bileckij, a Kárpátaljai Megyei Katonai Közigazgatás vezetője arról számolt be, hogy Kárpátalja légterét két rakéta szelte át. Egyiket Munkács közelében, a másikat Várkulcsa községnél lőtte le a 101-es kárpátaljai területvédelmi dandár, károk és áldozatok nem voltak. A lengyel fegyveres erők műveleti parancsnoksága pénteken az X-en közölte, hogy a hajnali ukrajnai orosz támadás nyomán minden rendelkezésre álló erőt és eszközt aktiváltak, fokozták a légi járőrözési feladatokat, a földi légvédelmi rendszereket és radarállomásokat a legmagasabb fokú készenlétbe helyezték. Reagált a NATO is. A szövetség honlapján közzétett tájékoztatás szerint a lengyel légtérben „mintegy 30 szövetséges repülőgép folyamatosan harci és felderítő feladatokat teljesít”.

Az Orbán Viktor által felajánlott karácsonyi tűzszünet sorsát is vélhetően megpecsételte a tegnapi támadás. Dmitrij Peszkov orosz elnöki szóvivő tegnapi sajtótájékoztatóján azt mondta, Oroszország nem tűzszünetet, hanem békét akar a saját feltételei szerint, akkor, amikor minden kitűzött céljuk megvalósul, számolt be az EFE hírügynökség. A Kreml szóvivője ugyanakkor jelezte, hogy Oroszország nyitott a tárgyalásokra.

> Az orosz elnöki szóvivő szerint Moszkva átadta a magyar nagykövetségnek az FSZB fogolycsere-javaslatát.

Peszkov reakciója azért furcsa, mert szerdán még azt mondta, Moszkva támogatja a magyar kormányfő erőfeszítéseit. Az orosz fél azonnal reagált Orbán kezdeményezésére: a Szövetségi Biztonsági Szolgálat (FSZB) közvetlenül Putyin és Orbán telefonbeszélgetése után küldött javaslatokat egy esetleges fogolycserére a magyar nagykövetségre. A Népszava Havasi Bertalanhoz, a miniszterelnök szóvivőjéhez intézett kérdéseket. Arról érdeklődtünk, továbbította-e az ukrán félnek Magyarország az FSZB fogolycsere-javaslatot, van-e rá ukrán válasz, illetve hogy mi a miniszterelnök álláspontja a Kreml-szóvivő azon kijelentésére, hogy ők nem tűzszünetet, hanem saját feltételek szerinti békét akarnak. Válaszokat egyelőre nem kaptunk.

Miniszterelnököt kap karácsonyra Franciaország

FOTÓ: AFP/LUDOVIC MARIN

Francois Bayrou 2017 óta Macron hatodik miniszterelnöke és az V. köztársaság 28. miniszterelnöke lesz

VÁLSÁG Szövetségesét, François Bayrout, a centrista Demokratikus Mozgalom (MoDem) elnökét kérte fel pénteken kormányalakításra Emmanuel Macron francia elnök. A franciaországi politikai válság azonban aligha szűnik meg az új kormányfő kinevezésével.

Amint arról a Népszava is beszámolt, a jobbközép Michel Barnier, az Európai Unió korábbi Brexit-főtárgyalója által vezetett kisebbségi kormány december 1-jén bizalmatlansági szavazáson bukott meg, miután parlamenti jóváhagyás nélkül, a nukleáris opciónak is nevezett megoldással, az alkotmány 49,3-as cikkelyének alkalmazásával erőltette át a jövő évi költségvetési szigorításokat a francia nemzetgyűlésen. Ezt követően mind a szélsőjobb Nemzeti Tömörülés (RN), mind a radikális baloldali Engedetlen Franciaország bizalmatlansági indítványt kezdeményezett ellene. Barnier negatív rekordot is magáénak tudhat, ő volt Franciaország legrövidebb ideig hivatalban lévő kormányfője. Választása azonban nem volt, a nyár óta elhatalmasodott politikai válság közepette, kisebbségi kormány élén kellett szükségszerű, népszerűtlen intézkedéseket meghoznia.

Utódának sem lesz könnyebb dolga, hiszen nincs reális esélye valamilyen kormánytöbbség kialakítására. Macron elnök ugyan arra törekedett a pártokkal való egyeztetések során, hogy a kormány a jövőben ne függjön a Marine Le Pen nevével fémjelzett szuverenista Nemzeti Tömörüléstől, úgy tűnik, ezt nem sikerül megvalósítania.

A nyári előre hozott választás után rendkívül felaprózott parlament jött létre, a Nemzetgyűlésnek jelenleg 11 frakciója van, amelyek közül egyik sem tudott többségi koalíciót összehozni. A Macron köré tömörült centristák és a jobbközép köztársaságiak nagy késéssel, szeptemberben alakítottak kisebbségi kormányt Barnier vezetésével. A mostani tárgyalások során az Új Népfront baloldali szövetséghez tartozó szocialisták és zöldek jelezték hajlandóságukat a kormányzati együttműködésre, de ragaszkodtak ahhoz, hogy akkor a miniszterelnök a többségi baloldalról kerüljön ki. Bayrou nem baloldali, így vélhetően nem bővül baloldali formációval az új kormány sem, marad a kisebbségi kormányzás. A Szocialista Párt a miniszterelnök kinevezése után tegnap csak annyit közölt, hogy ha a Bayrou-kabinet nem él a parlament megkerülésének alkotmányos lehetőségével, a mérsékelt baloldali pártok többet nem kezdeményeznek és nem szavaznak meg bizalmatlansági indítványt.

Jordan Bardella, a szélsőjobboldali Nemzeti Tömörülés elnöke is azt ígérte, nem lesz eleve bizalmatlansági indítvány Bayrou ellen, hanem majd a kormány döntései esetén mérlegelik szavazatukat. A radikális baloldali Engedetlen Franciaország azonban máris jelezte, hogy bizalmatlansági indítványt kezdeményez.

Bayrou kabinetjének legnagyobb kihívása Franciaország 2025. évi költségvetésének elfogadása lesz, ami többség nélkül lehetetlen feladat. Megbuktatása azonban értelmetlen lenne, és csak a politikai káoszt mélyítené, hiszen jövő év júliusáig nem lehet újabb parlamenti választást kiírni, legalább egy évnek el kell telnie a legutóbbi előre hozott választás után. Emmanuel Macron második, egyben utolsó elnöki mandátuma 2027-ben jár le. Bayrou 2017 óta Macron hatodik miniszterelnöke és az V. köztársaság 28. miniszterelnöke lesz.

GÁL MÁRIA

TeflonMan

BATKA ZOLTÁN

Ellilult a paradicsom a fideszéknél: lapzártakor Menczer „bully” Tamás a sorrendben huszonharmadik posztjában magyarázta el a minapi Dr. Csernus Imre-különdíjas alakítását, hogy a polgári politikus bármikor képes agymosott módjára, üveges tekintettel kommunikációs zombitámadást végrehajtani, tíz percen át habzó szájjal fenyegetőzni egy előtte soha az életben nem látott vadidegennel, majd másnap sajtótájékoztatón azt magyarázni a pódiumról, hogy ő egy mindig győztes buldózer, aki mindenkinél erősebb volt, van és lesz.

Az ember szinte hallja belülről az ismert pszichiáter orrhangú dünnyögését. „Drága uram. Mondja, hallott már maga arról, hogy személyiségzavar?” Menczer mentségére legyen mondva, a nálánál dimenziókkal nagyobb kvalitás Tarlós Istvánnak is sikerült 2019-ben mellényúlnia, amikor a kampányban egy megafonból közvetlen közelről lekiabálta Tordai Bence fejét. A végeredmény ismert.

Ki tudja, lehet, hogy Menczerrel most eredményt ér el a párt. Például ha a célcsoport az alkoholista, Tourette-szindrómás neonáci incelek közössége, akkor már most borítékolható a siker. Minden más esetben viszont kétséges.

Alighanem erre az úgy-ahogy még normális, minden más esetre fókuszált inkább Lázár János minap az ATV-n, amikor – hoppá! – két önkritikus állítást is tett. Szerinte ugyanis hibázott a párt a kegyelmi botránnyal, és hibázott azzal is, hogy alábecsülte Magyar Pétert.

Féligazságok.

Lázár most azt próbálja elmagyarázni a híveknek, hogy nyugi, csak egyetlen rohadt alma miatt jön ilyen éktelen cefreszag a kosárból, és azért zümmögnek rajokban a muslicák.

A kegyelmi botrányra való mutogatás erősen emlékeztet arra, ahogy a Fidesz próbálta kizárólag a Borkai-videóra kenni a 2019-es önkormányzati gatyázását. Bár a Borkai-videó sokakban az utolsó csepp lehetett, a pohár már jóval előtte megtelt, a nagyvárosi polgárság országszerte már jóval előtte nemet mondott a Fidesz döbrögizmusára. Most is ugyanez a helyzet, de most már a párt bázisának számító vidéki kisvárosokban, sőt a kistelepüléseken is morzsolódik az állampárt. És ez sem csak a kegyelmi botránnyal magyarázható. Sokkal inkább azzal, hogy a Fidesz mindenféle jogi trükknek köszönhetően választásról választásra túlnyerte magát, azaz valós társadalmi támogatottságához képest jóval nagyobb politikai befolyást ért el, amit olyan gátlástalan mohósággal használt ki, mintha nem lett volna holnap.

Lázárnak abban is féligaza van, hogy Magyart a Fidesz hibái lökték elképesztően gyorsan magasra. Csak éppen a hiba az maga a rendszer: Orbán beteg pszichéjéből fakadó állandó konfliktuskényszer, a 14 évnyi hideg polgárháború után a nép zöme immáron a vak bányalóra is leszavaz, ha esélyt lát arra, hogy az visszavontatja Magyarországot egy nyugatias, konszenzuskeresőbb irányba. Az öregedő, kapuzárási pánikjukat toxikus macsóizmussal kompenzáló, kis méretes pasikra épülő rendszernek pedig esélye sem volt, hogy helyesen diagnosztizálja a Magyar-féle kihívást.

> Lázárnak abban is féligaza van, hogy Magyart a Fidesz hibái lökték elképesztően gyorsan magasra. Csak éppen a hiba az maga a rendszer.

Magyart alighanem azzal lehetett volna a partvonalon kívülre tolni, ha leülnek vele szakmai vitát folytatni. Például kiderült volna, hogy a slimfit titánnak harmatos elképzelései vannak az államvezetésről. Láthatóan ez valakinek derengett a pártban, mivel nyáron még Orbán is valami szakmai viták lefolytatásáról beszélt. Aztán jött Orbán Balázs ötvenhatos fejtegetése, és hamar kiderült, hogy még a párt második embere is egy két lábon járó kommunikációs katasztrófa.

Szegény ember vízzel főz: szakmai vita helyett így jobb híján lett TV2-riport Magyar péniszéről, jöttek a kémbarátnő bulvárbotrányai. A hétről hétre kiporciózott lejáratókampányokkal sikeresen immunizálták karaktergyilkosságra a Tisza rajongótáborát, Magyarból pedig megszületett az új akcióhős: Mr. TeflonMan. Menczer minapi akciója kapcsán annyi a megjegyeznivaló: van még út. Felfelé és lefelé egyaránt.

Jut eszembe: anno a rogáni kampánymenedzsmentnek köszönhetően a választást elveszítő Tarlós István utólag már úgy látta, talán mégis jobb ötlet lett volna leülni és szakmai vitát folytatni Karácsony Gergellyel.

Volt, van, lesz

KOROM MILÁN

Meghalt a futball – mondta egy kollégám a szerkesztőségben, miután eldőlt, hogy 2034-ben Szaúd-Arábiában rendezik a labdarúgó-világbajnokságot. Én ennyire nem látom tragikusan a helyzetet, ugyanakkor Gianni Infantino, a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) elnökének szavai meglehetősen álszentnek hangzottak, amikor arról beszélt, ily módon akarják egyesíteni a világot a futballal.

> Nem kérdés, a szaúdi kormány a gigantikus sportesemények rendezésével akarja javítani imázsát.

Nem kérdés, a szaúdi kormány a gigantikus sportesemények rendezésével akarja javítani imázsát, hiszen sokkal jobb számára, ha az országban futballozó Cristiano Ronaldo góljairól, a dzsiddai Forma–1-es futamról vagy a Rijádban megrendezett történelmi bokszmérkőzésekről beszélnek az emberek, semmint az LMBTQ-közösségek elnyomásáról vagy olyan kellemetlen ügyekről, mint Dzsamál Hasogdzsi szaúdi újságíró brutális meggyilkolása.

Abban nem látok semmi kivetnivalót, hogy az olimpiarendezés mintájára más-más kontinensekre vigyék el a világbajnokságot, ugyanakkor a Nemzetközi Olimpiai Bizottság mellett a FIFA az egyik legkorruptabb (sport)szervezet. Ma már tudjuk, Dél-Afrika és Oroszország is vesztegetés következtében rendezhetett 2010-ben és 2018-ban vb-t, csakúgy, mint 2022-ben Katar. Szaúd-Arábia esetében egyszerűbb volt a döntési helyzet, hiszen – Ausztrália visszalépése következtében – a közel-keleti ország egyedüliként jelentkezett a 12 év múlva esedékes seregszemle megrendezésére. Persze a FIFA az elmúlt években bőszen tett azért, hogy elvegye más országok kedvét a pályázástól.

E szervezet 2018-ban úgy szüntette meg a korrupciót, hogy kivette az etikai kódexéből, azóta emlegetni sem szabad... Pedig az említett példák mutatják, a sportban igenis a pénz beszél, a mutyizás része a rendszernek. Ettől függetlenül futball volt, van és lesz, legfeljebb másképp és máshol, mint ahogy szeretnénk.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

JÓ REGGELT, MAGYARORSZÁG!

Misszió, béke

PILLANTÁS A KILENCEDIKRŐL

NÉMETH PÉTER

Hát túl vagyunk a második békemisszión is: Trump, Putyin, Erdogan – hogy Orbán szavait idézzem – már benn vannak a zsákban, a magyar miniszterelnök újra lejárta őket. És nagyon igazságtalan lennék, ha most azt vetném fel: mi a békemisszió eredménye, mert hát tudjuk, az ilyesmi nem megy egyik napról a másikra. Még akkor sem, ha valaki – igaz, felhatalmazás nélkül – az Unió soros elnökeként lép fel. Orbán állítólag Zelenszkijtől karácsonyi tűzszünetet kért, amit az ukrán elnök elutasított. Annak a második békemisszió-járás során sem láttuk nyomát, hogy Orbán találkozott volna vagy beszélt volna Zelenszkijjel, de ezt tekintsük most apróságnak. Igaz ugyan, hogy az ukrán elnök nem tud arról, hogy lett volna szó karácsonyi tűzszünetről, de mert nem hihetjük, hogy a magyar diplomácia pontatlanul emlékszik valamire, és amúgy is tudjuk, hogy Zelenszkij folyton akadékoskodik – „nélkülük, róluk, ne tárgyaljanak” –, bólintsunk rá a magyar interpretációra. És egyben legyünk is büszkék: egy ilyen kis ország egyre jelentősebb szerepet játszik a nemzetközi politikában. Illetve: ne sajátítsuk ki ezt a sikert, pontosabban ne emeljük fel országos szinte, a siker egyértelműen Orbán Viktoré. És ha valaki most ezt úgy olvassa, mintha gúny vagy szarkazmus bújna meg a mondataim mögött, muszáj egyértelművé tennem: szó nincs ilyesmiről. A napokban olvashattam valahol, hogy Orbán ma már a legismertebb magyar, immár többen tudnak róla, mint Puskás Öcsiről. Ez persze nem azt jelenti, hogy ő lenne e legnépszerűbb magyar is, de a világhírnév tagadhatatlan.

De tényleg: Magyarország eddig jelentéktelen pont volt a világpolitikában, ám most már – ahogy a kormánylapban is olvasom – hazánk igen jelentős stratégiai szerepet játszik a nemzetközi politikában. Vagyis jelentős és hatékony lépéseket tesz a béke tárgyalásos megteremtésében. Hogy eredményeseket-e, az azért még erősen kérdéses; fogalmunk sincs arról, azon kívül, hogy fogadta őt, mire jutott Trumppal, mire Putyinnal, egyelőre csak azt látjuk, hogy a háború vége még nem nagyon látszik közelinek. Sőt: az orosz elnök új rakétát kíván bevetni a harcokba, olyat, ami gyorsabb és erősebb az eddigieknél, és amely hírt visszafogottan ugyan, de leplezetlen örömmel közölte ugyancsak a kormánylap. („Új rakétától retteg a Nyugat.”) Hogy erről mit mesélt Putyin Orbánnak, arról nincsenek hírek, mint ahogy arról sem, hogy vajh vitt-e bármilyen üzenetet a magyar kormányfő Trumptól Putyinnak. Persze ne akadékoskodjunk: egy békemisszió minden lépéséről, tárgyalásáról nem lehet beszámolni a nyilvánosság előtt, a titkok feloldása könnyen vezethet a misszió kudarcához. Már ha komolyan vesszük, hogy Orbánt ténylegesen ezzel a feladattal bízták meg; közlekedése a világ nagyhatalmai között valóban eljuttathat bennünket az általános békéhez. Ennek sajnos még semmilyen nyomát nem látjuk, miközben annak azért elismeréssel hódolhatunk, hogy a mi miniszterelnökünk akkor beszél, találkozik a világ legnagyobb uraival, amikor csak akar. Így aztán, a dolgok jelenlegi állása szerint, nekik jut egy szelet Orbánból, nekünk meg a misszióból.

> De tényleg: Magyarország eddig jelentéktelen pont volt a világpolitikában, ám most már – ahogy a kormánylapban is olvasom – hazánk igen jelentős stratégiai szerepet játszik a nemzetközi politikában.

Zátonyok a Tisza útjában

CIVIL BESZÉD

LENDVAI ILDIKÓ
volt országgyűlési képviselő (MSZP)

Nem, a Tisza nem megállíthatatlan. Számos zátonyon törhetnek meg a hullámai. És mivel ma másnak nem látszik esélye, ez azt jelenti, az Orbán-rendszer a helyén maradhat.

A mérvadó közvélemény-kutatásokban azt látjuk, ennyivel meg annyival vezet a Tisza a Fideszhez képest. Tudjuk, de nem szívesen gondolunk rá: ha ma lenne választás, ez csak a listás eredményt mutatná. 1998-ban az MSZP a listán győzött, a választást az egyéni körzetek miatt mégis elvesztette. Az Országgyűlésben akkor is, mint ma, az egyéni képviselői helyek voltak többségben. Elegendő volt a körzetekben a Fidesz és a kisgazdák mindvégig tagadott alkuja, s az MSZP semmire sem ment a listás győzelmével.

Ha mi nem is, Orbán Viktor biztosan emlékszik. És éppen erre bazíroz. Már régen nem az egész országhoz beszél, hanem csak a saját választóihoz. És újabban a Mi Hazánk híveihez is. Csurka nézeteinek politikai rehabilitálása, a kánonban énekelt „homoszexuális egyenlő pedofil” nóta és sok egyéb elsősorban nekik szól.

A fő cél a körzetek többségének megtartása, és ebben tartaléksereget biztosíthat a Mi Hazánk. Ahogy egykor Torgyán kisgazdái. Úgy is, hogy az utolsó percben megegyezés történik a kölcsönös visszalépésekről, úgy is, hogy egy-két vezetői célzást megértve a párthívek maguk látják be, mi számukra a „kisebbik rossz”. Ma úgy fest, a Mi Hazánk listán ettől függetlenül bejuthat: ez esetben koalíciós partnerként vagy kívülről támogató csendestársként találhat új szerepre. Addigra Európában sem lesz példátlan hasonló: onnan sem kell nagy sikolyokra számítani.

> A nulláról induló Tiszának még nincsenek meg a jelöltjei. Ebben iszonyatos tempóval kellene előrelépnie.

Ami a Fidesznek a saját oldalán kb. 6 százalék plusz, az az ellenzéki oldalon legalábbis egyelőre 6 százalék mínusz. Nem tudjuk, alakul-e másképp a demokratikus ellenzéki pártok és a Tisza viszonya. Szembemennek-e egymással a körzetekben (főleg Budapesten)? Elkerülheti-e a kormány- és ellenzékváltás programjával induló Tisza, hogy kontraproduktív hatást váltson ki a parlamenti ellenzék bármilyen képviselőjének tudomásulvétele? Megtalálja-e a módját ez az ellenzék, hogy hagyja a jelenleg erre egyedül esélyes Tiszát győzni? Egyelőre – különösen a körzetekben – ami az egyik oldalon potenciálisan plusz 6 százalék, az a másik oldalon lehet mínusz 6 százalék. Ez adott esetben már 12 százalék különbség. Az sok.

Ezt a zátonyt a választási rendszer építette ki, még akkor is, ha nem matatnak rajta körzetátrajzolásokkal, a parlamenti küszöb leszállításával. Ha azt (képmutatóan a „senki ne maradjon képviselet nélkül” jelszava mögé bújva) levinnék 3 százalékra, az a párt is reménykedve nekiindulna az önálló lista állításának, amelyik ma 1-2 százalékon vagy annyin sem áll. Többük számára nem is az 5 (vagy akár 3) százalék a reális cél, hanem az 1. A törvény szerint ez esetben a parlamenten kívül is számíthatnak állami támogatásra, magyarul túlélésre. Ez érthető is, csakhogy az önálló listához újabban a körzetek többségében önálló jelöltet kell állítani. Így a Fidesz számára kívánatos helyzet – 5-8 ellenzéki jelölt, mindegyik önmagában akár csak fél-egy százalékkal – előáll.

Persze ha nagyon átütő az egyik lista fölénye a másikkal szemben, az a körzetekben is érzékelhető. De ehhez nagy különbség kell. A mostaninál nagyobb. A nagyobb városokban a választók hajlamosak egyéni voksukat is pártszimpátiájuknak megfelelően adni, máshol azonban néhány százalékot hoz vagy visz a jelölt személye. A nulláról induló Tiszának még nincsenek meg a jelöltjei. Ebben iszonyatos tempóval kellene előrelépnie.

Orbánéknak elég megőrizni a táborukból, aki jelenleg megvan, emellett kb. 20-25 billegő körzetre koncentrálni. Például a határ mentiekre, ahol a háborús fenyegetés érzése, tehát Orbán „békemissziójának” csinnadrattája jobban hat. Ahol az őket megvédő „erőre” nagyobb az igény.

Erről szól Menczer és a vele indított új politikai stratégia. Ma úgy tűnik, de lehet, mégsem rúgtak vele öngólt. Nem szimpátiát akartak kelteni – akkor nem Menczert küldik oda –, hanem erőt demonstrálni. Csak nyerhettek vele. Ha Magyar Péter végül odacsap, jöhet a bírósági feljelentés, akár a közügyektől való eltiltással a végén. Varju László már nem képviselő. Az ő „próbapere” újfajta megoldások ihletője is lehet. Ha meg (mint most) Magyar nem dől be a provokációnak, könnyen belecsúsztatható a „lúzer” szerepbe. Holott eddig az emelte magasba, hogy végre valaki, aki nem lúzer, aki visszavág. Nincs is ereje – üzenné az új sugallat. Hogy is védhetne meg titeket, ha magát sem meri? Erre szolgál az ismétlődő „kicsi” megszólítás, vagy Budai Gyula „petyázása”.

És ha úgy tűnik, hosszú távon semmi sem hat? Akkor gyorsan elő lehet kapni az előre hozott választás már rebesgetett ötletét, hiszen a körzetekben még nem állt fel a Fidesz ellenzéke.

Van, aki azt mondja, utolsó esetben Orbán akár mást állíthat maga helyett miniszterelnök-jelöltnek. Ha ő többet kopik, mint Magyart sikerül koptatniuk. Ebben kevésbé hiszek. De már 2006-ban is sikerült meglepniük, amikor Orbán egyszer csak maga elé tolta szegény Bod Péter Ákost mint a jövendő miniszterelnököt...

Meglepetésekre és zátonyokra jobb felkészülni, mint váratlanul beléjük ütközni.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A röpködő békegalamb hete

HAZUGSÁGVIZSGÁLÓ

BOLGÁR GYÖRGY
újságíró

Azt állította Orbán Viktor (a Kossuth rádióban), hogy magyar kezdeményezésre most van egy tűzszüneti ajánlat az asztalon, hogy legalább karácsonykor ne haljon meg senki az orosz–ukrán háborúban. „Az egyik fél ezt láthatóan elutasította, a másik fél elfogadta.”

Ezzel szemben a tény az, hogy a tűzszüneti ajánlat nem volt és nincs is az asztalon, csak a levegőben. Egyfelől nem tudjuk, hogy egyáltalán létezik-e tényleges, konkrét magyar javaslat a tűzszünetre, másfelől azonban azt tudjuk, hogy ha van, akkor hova tette le. Ugyanebben az interjúban ugyanis Orbán elmondta, hogy az elmúlt napokban beszélt az amerikaiakkal, az oroszokkal, az európaiakkal, a törökökkel, de – mint ebből is kiderült – nem beszélt az ukránokkal. Akkor pedig nyilvánvalóan nem lehet az asztalon a tűzszüneti javaslat, hiszen az egyik felet, a szenvedő felet, amelyiknek nem az asztalán, hanem a területén folyik a háború, meg sem kérdezte. Viszont még bűnbakot is csinál belőlük. Elegáns megoldás.

> Nyilvánvalóan nem lehet az asztalon a tűzszüneti javaslat, hiszen az egyik felet, a szenvedő felet, amelyiknek nem az asztalán, hanem a területén folyik a háború, meg sem kérdezte. Viszont még bűnbakot is csinál belőlük.

Azt állította Szijjártó Péter külügyminiszter (az MTI-nek eljuttatott közleményében Orbán Viktor ankarai látogatásáról), hogy Magyarország lett az első olyan nem szomszédos állam, ahová Törökország földgázt exportált, mégpedig 275 millió köbméternyi mennyiségben.

Ezzel szemben a tény az, hogy a török földgáztermelés minimális, az évi egymilliárd köbmétert sem éri el, aminél még Magyarországon is többet hoznak felszínre. Törökország ugyanakkor ennek az ötvenszeresét fogyasztja el, amihez importgázra van szüksége, elsősorban Oroszországból. Hogy ebből hogy lesz Magyarországra irányuló török export, azt az olvasó és Szijjártó képzeletére bízom.

Azt állította Orbán Viktor (az Állatorvostudományi Egyetem új épületeinek átadása alkalmából elmondott beszédében), hogy „a legfrissebb uniós adatok szerint Magyarország költi GDP-arányosan a legtöbbet felsőoktatásra az egész Európai Unióban”.

Ezzel szemben a tény az, hogy ez az adat egész biztosan nem felel meg a valóságnak – és ezt Orbán Viktornak is tudnia kell –, bár kétségtelenül így jelent meg az EU-s statisztikákban. Hogy azonban mennyire nem lehet igaz, arra a KSH szolgáltat bizonyítékot, így többek között azt, hogy míg 2010-ben 259 milliárd költségvetési forintot költöttek a felsőoktatásra, 2023-ban már csak 136 milliárdot. Ennek persze részben az a magyarázata, hogy közben szinte teljesen alapítványi kezelésbe adták át az állami egyetemeket, és az uniós statisztika, amely az előtte lévő évre, 2022-re vonatkozik, éppen azt a pillanatot rögzítette, amikor több ezer milliárdnyi állami vagyont ruháztak át az alapítványokra. Ez nyilván formálisan és feltűnően megemelte nemcsak a felsőoktatási, hanem a teljes oktatási kiadás összegét is az uniós statisztikában (az utóbbit GDP-arányosan 5,1 százalékra). Csakhogy a magyar KSH az Eurostattal ellentétben ugyanerre az évre mindössze 2,7 százalékos teljes oktatási kiadást számolt, ami 2010-ben még a GDP 4,6 százalékát tette ki, és azóta évről évre csökkent. A KSH érti, az Eurostat még nem. Na, ennyit a melldöngetésről meg az alaptalan dicsekvésről. Egyenesen bele az egyetemi oktatók képébe. Pacekba.

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

SZERINTEM

Magyar érdek

Sok párt és politikus nyilatkozik úgy, hogy a magyar érdeket képviseli. De szinte senki sem mondja meg, pontosan mi is az, vagyis mi mindent tenne, ha hatalomra kerülne. Pedig csak a cselekvési program alapján tudná eldönteni a választópolgár, hogy ki mögé tud felsorakozni. Vannak, akik a szibériai sztyeppékre lovagolnának vissza, hátrafelé nyilazva; mások inkább Európában maradnának – és mindegyik ezt tartja a magyar érdeknek. A cselekvési programok helyett az ellenfél (ellenség) karaktergyilkolása kerül előtérbe; azt hiszik, ha másokra rosszat mondanak, akkor nekik igazuk van. Az egymás elleni gyűlölet szítása biztosan nem magyar érdek. Némelyek eljutnak oda, hogy megmondják, szerintük mi nem magyar érdek, de tagadásból nem lesz pozitív jövőkép. Sajnos a mai helyzetben elképzelhetetlen, hogy mocskolódó plakátok helyett minden párt pontokba szedje, mit akar megvalósítani, pedig ez lenne az igazi választási kampány. Aztán pedig kiderülne, mit is tartanak az emberek az igazi magyar érdeknek.

ÁBRAHÁM ZOLTÁN

Ülni tilos!

Advent első vasárnapjának napsütötte délelőttjén egy szegedi trolimegálló két padján három hajléktalannak tűnő férfi üldögélt egymással társalogva. Egyszer csak, mint derült égből villámcsapás, egy rendőrautó siklott a járda mellé. A rend őre gúnyosan megrótta őket, hogy úgy ücsörögnek, trécselnek ott, mintha pikniken lennének. Két személyt az igazoltatás után tüstént elhajtottak onnan, míg a harmadikat, aki valamiért ellenkezett velük, megbilincselték a trolira várók szeme láttára, majd betuszkolták a „meseautóba” és elhajtottak. Ilyen bátor, szakszerű és gyors rendőri intézkedést én eddig csak a tévében láttam. Aznap este a szokásosnál is nyugodtabban hajtottam álomra a fejemet. De egy biztos, ezentúl nem szívesen ülök le semmilyen nyilvános padra. A nejem szerint ahogy én néha kinézek...

MÉHES JÁNOS

Magyar vidék

Nagy István agrárminiszternek a vidékfejlesztés eredményeit taglaló nyilatkozatát sok elemző eltúlzottnak tartotta. A tárcavezetőnek szerintem először arra kéne választ adnia – bármiféle melldöngetés helyett –, hogy Magyarország mezőgazdaságilag hasznosítható területének közel fele miért nincs művelés alatt. Ez az arány mindent elmond a vidék fejlettségéről, és a kép tragikus.

MIKULÁS FERENC

Külső segítség

Orbán Viktor a Karmelita kolostorban fogadta a katari állam miniszterelnökét, külügyminiszterét. Gazdasági és energetikai együttműködésről tárgyaltak. Bizony, honfitársaim, most már olajjal is próbálkoznak, hátha valahogy elindul majd az ország berozsdásodott szekere.

SPÁNYIK MIKLÓS

Olvasóink leveleit a következő címre várjuk:
olvasoilevel@nepszava.hu

ÚJ GAZDASÁGPOLITIKA

MAGYARORSZÁG MEG TUDJA CSINÁLNI!

1. GAZDASÁGI SEMLEGESSÉG

▼ Brüsszel kereskedelmi háborút indított a keleti országok, elsősorban Kína és Oroszország ellen. Véleményük szerint minden uniós országnak csatlakoznia kell a meghirdetett szankciós politikához és kereskedelmi büntetőintézkedésekhez, akkor is, ha ez kárt okoz az adott ország gazdaságának.

▲ Ezzel szemben a kormány úgy gondolja, hogy Magyarországnak gazdaságilag semlegesnek kell lennie, és nem szabad csatlakoznia a kereskedelmi háborúhoz, amit Brüsszel meghirdetett. Így lehet az Európai Unió átlagát meghaladó gazdasági növekedést elérni a magyar gazdaságban.

Mondja el a véleményét Ön is!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ

Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

Egy hegedűben sincs poén

FOTÓ: TÓTH ÁDÁM

Bodor sajátos humora uralja a szövegeket, akármennyire is tragédia vagy dráma van bennük sejtetve

SZÓ ÉS ZENE – Siettem, mert péntek volt a lapzárta, és főleg, amikor délután és este, egy ilyen pánikhelyzetben... hát írtam. A barátaim már a kocsmában vártak, és én még mindig ott izéltem az írógép előtt, hogy összeálljon a kis darab. – Bodor Ádám író így nyilatkozott tárcáiról, amelyek szerda este a Magyar Zene Háza In pari sorozatának harmadik alkalmán elhangoztak Szikszai Rémusz előadásában. In pari: párban, szinkronban, együtt a szöveg és a zene – utóbbit Porteleki Áron dobos és Márkos Albert csellista hangkulisszaimprója szolgáltatta.

A tárcák, melyeket Bodor még a kolozsvári Utunk hetilapba – éhező művészként, muszájból – írt, abszurd egyszerűségükkel ragadnak magukkal. – Látni az egészet, mert annyira érzékletesen van leírva. Annyira pontosan használja a szavakat, vagy a szavak szép rendjét, amiből zene lesz – mondta a tárcákról Szikszai Rémusz, mire Bodor hozzátette, nem kell a művekbe titkos üzenetet belelátni, mert nem biztos, hogy van. A budapesti szabadzenei és experimentális színtér egyik ikonikus alakja, Porteleki Áron szerint nagyon sok lehetőséget kínálnak ezek a művek. – Néha olyan mértékben, hogy nehéz hozzáfogni, melyik oldalról közelítsük meg az érzetet, amit egy szöveg kelt.

A műsort követő beszélgetésen, amelyet Láng Orsolya vezetett, felvetődött a humor és a zene komikumának kérdése. Az író-költő nő úgy látta, Bodor sajátos humora uralja a szövegeket, akármennyire is dráma van bennük sejtetve. De ahogy egy hegedűben sincs poén, Bodor Ádám szövegei sem explicite nevettetnek. A szerző erre úgy reagált: – Ez nem nyelvi humor, ez az életszemléletem. Ez a gondolkodásom és az események megélése közötti harmónia.

RÓNAY LILI

INFÓ

In pari – Szöveg és zene. Magyar Zene Háza, december 11.

A tánc jegyese

PORTRÉ Nem szállt el magától, tudta, hogy csak alázattal és önmérséklettel tud talpon maradni: megjelent Medveczky Ilona portrékötete.

BALOGH GYULA

„Messziről felismerhető hang, táncoshoz illő kecses testtartás. »Csak úgy magamra kaptam valami öltözék«, ami így is kitűnik a többiek közül. Aki rendszeresen jár a Budai Zsibvásárra, gyakran láthatja az árusok mellé be-beülő beszélgető, de nem csevegő, portékát pásztázó Medveczky Ilonát.

Nem szállt el magától, tudta, hogy csak alázattal és önmérséklettel tud talpon maradni.

Pedig mindene megvan, antik bútorok, amelyeket csak idővel tanult meg értékelni. Drága ékszerek, amelyekkel hiába szerették volna, nem tudták megvásárolni. Jelmezek és estélyi ruhák, amelyeket úgy tud viselni, ahogy kevesen” – írja munkatársunk, a Népszava rovatvezetője, Hompola Krisztina szerkesztői utószavában Karizs Tamásnak Medveczky Ilonáról az Európa Kiadónál megjelent kötetében.

Találó ez a néhány mondat, több szempontból is. Medveczky Ilona bár nem jelmezben vagy estélyi ruhában jelent meg a könyv bemutatóján a Gundelben, mégis lehengerlő hatást keltett. Szemtelenül rövid szoknyája pedig a lényeget fejezte ki, azt, hogy Medveczky Ilona, a táncosnő sohasem provokálni akart, hanem hatni, és ezt a gazdag és kalandokkal teli pályáján mindig meg tudta tenni.

Őt, mint elmondta, mindig a hivatása vezérelte. Sok kérője és rajongója volt szerte a világban, de igazából ő hosszú évtizedeken át a tánccal járt jegyben. Erről szól tulajdonképpen Karizs Tamás több mint 350 oldalas könyve.

A szerző, akinek ez a hatodik kötete, évtizedek óta baráti viszonyban van Medveczkyvel, ez érződik is a hosszú, csaknem húszfejezetnyi beszélgetésből. A párbeszédes interjú azonban egyáltalán nem belterjes vagy üzengető. Olyan, mint a méltán ünnepelt táncosnő. Szenvedélyes, önazonos, őszinte.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

„Hercegné lettem és balerina. Pedig nem hullott az ölembe semmi ingyen”

Egy sok váratlan sztorival teli, izgalmas élettörténet bontakozik ki a könyvből. Egy kőbányai szoba-konyhából elinduló lány táncolni kezd, a balettintézetben diplomát szerez, és egy rövid pécsi társulati tagság után meghódítja az éjszakai mulatókat, bárokat. Először külföldön, majd Magyarországon, ahol Medveczky szerint ötvenhárom műsoros éjszakai hely működött, de ahogy ő fogalmazott, a rendszerváltás valamennyit bekebelezte. „A revüt nálunk én teremtettem meg, és velem ért véget” – mondta rá jellemzően a könyvbemutatón. Rónai Egon arról is kérdezte, hogy mitől tartjuk őt dívának. Erre születni kell – derült ki a válaszból, bár a táncosnő szerint ezt hosszú érési folyamat előzi meg, ráadásul a szülei, főleg az édesapja féltették ettől a pályától, de ő mégis megmutatta, hogy helyt tud állni, és nem hagyja, hogy bármilyen értelemben kiárusítsák. Mindig volt benne kellő tartás és szorgalom, hogy ne süllyedjen el, illetve ne kallódjon el az éjszakai élet zűrzavarában. Ő még tudott valódi sztár lenni, kapott házat, hajót, sok virágot. Mégsem szállt el, tudta, hogy csak alázattal és önmérséklettel tud talpon maradni. Azt is tudta, hogy végső soron csak magára számíthat. Hiába veszik körül sokan, végül egyedül marad. A szembenézés viszont messze pozitív. Ez a kötet néhány utolsó mondatából pontosan kiderül: „Minden gyerek tervezget. A fiúk tűzoltók vagy katonák szeretnének lenni, a lányok hercegkisasszonyok vagy balerinák. Az álmok persze ritkán valósulnak meg. Hercegné lettem, és balerina. Pedig nem hullott az ölembe semmi ingyen.” A részleteket pedig mindenképp érdemes elolvasni Karizs Tamás könyvéből.

INFÓ

Karizs Tamás: Medveczky Ilona – Az örök díva. Európa Könyvkiadó, 2024

Lélegzethez jutott a Jelenkor

Az állami támogatások bizonytalansága miatt pénzgyűjtésre szorul az egyik legrangosabb irodalmi folyóiratunk.

FOLYÓIRAT A kortárs magyar irodalom hívei meghatározó havilapnak gondolják a Pécsett szerkesztett, országos terjesztésű Jelenkort. Az 1958-ban elindított folyóirathoz olyan alkotók kötődtek és kötődnek, mint Weöres Sándor, Csorba Győző, Mészöly Miklós, Bertók László, Esterházy Péter, Nádas Péter, Parti Nagy Lajos. Ám a 66 éves lap léte mostanra kérdésessé vált. Ennek oka, hogy az öt embert foglalkoztató, évente 40 millió forintból gazdálkodó havilap – inflációt amúgy sem követő – állami támogatása bizonytalanná vált. 2024-re a Nemzeti Kulturális Alaptól (NKA) 17 milliót nyert el pályázattal a folyóirat, ám azt, hogy ez a pénz megérkezik-e jövőre, illetve mikor, egyelőre nem lehet tudni. A jelek szerint legjobb esetben 2025 második felében jut pénzhez az NKA-tól a Jelenkor, márpedig addig a lap aligha bírja ki.

Ezért a Jelenkor főszerkesztője, Ágoston Zoltán úgy döntött, a lap olvasóitól és szimpatizánsaitól segítséget kér. Az ügyet magáévá tette 18 művész és közéleti személyiség, s ők, a „Jelenkor követeként”, a közösségi hálón keresztül adakozásra kérték ismerőseiket és tisztelőiket. A követi küldetést vállalta többek között Radnóti Sándor esztéta, Bojár Iván András művészettörténész, Beck Zoltán rockzenész és Grecsó Krisztián író. A követeknek köszönhetően az elmúlt hetekben 7,5 millió forint érkezett a szerkesztőség számlájára.

Csütörtök este Pécsett, a Tudásközpontban adománygyűjtő estet tartottak a Jelenkor fennmaradása érdekében. Az ötletadó és házigazda, Balogh Róbert író invitálására 17 művész jött el, hogy beszéljen arról, mit jelent számára a Jelenkor.

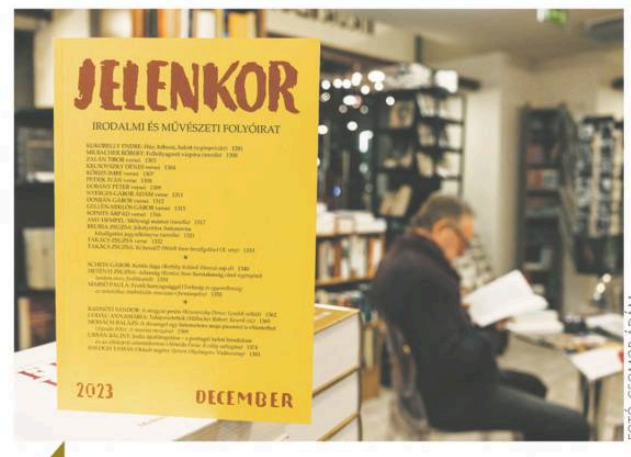

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

A lap már így is lélegzethez jutott az adományok révén

Az estnek másfél száz vendége volt, s ők 600 ezer forintot adományoztak a lapnak, tudtuk meg Ágoston Zoltántól. A gyűjtést még folytatják, ám a főszerkesztő szerint a lap már így is lélegzethez jutott az adományok révén, jövőre is megjelenik a lap. Sőt még az adósságait is törlesztheti a szerkesztőség, hisz a nyomdával és a szerzőkkel szemben felhalmozott némi tartozást a Jelenkor. Ez talán elolvad a következő hetekben, s nem kell attól tartani, hogy a Jelenkor olyan nagyszerű irodalmi folyóiratok sorára jut, mint az Új Írás vagy Nagyvilág.

UNGÁR TAMÁS

Elutasítottak

Az NKA Színházművészeti Kollégiuma 2025-re 16 színházi folyóiratnak ítélt meg támogatást, azonban a több évtizedes múltú Színház folyóirat, a Revizor kritikai portál és a Színház Online kimaradt a támogatottak listájáról – adta hírül az Index. A Színház folyóirat közleményében arról számolt be, már másodszorra utasították el a pályázatukat. A Színház Online főszerkesztője arról nyilatkozott, a támogatás hiányában el kell gondolkodniuk arról, tudják-e folytatni azt a munkát, amit az elmúlt több mint 15 évben végeztek.

HIRDETÉS

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

AJÁNDÉKOZZON ÉLET ÉS IRODALMAT!

Lepje meg családtagjait, barátait Élet és Irodalom-előfizetéssel! Rendelje meg ajándékutalványunkat, s adja át annak, akit tartalmas és maradandó ajándékkal kíván meglepni. Az ajándékutalvány megrendelhető az ajandekutalvany@es.hu és a lapterjesztes@es.hu e-mail-címen, valamint személyesen megvásárolható az Atlantisz Könyvszigeten (Budapest, VI., Anker köz 1–3.).
Az előfizetés díja: negyedévre 14 850 Ft, fél évre 26 280 Ft, egy évre pedig 48 000 Ft.

Ajándék minden pénteken

Karácsony Pannonhalmán

A Pannonhalmi Főapátság orgonahangverseny-sorozatának december 26-i alkalmán a bazilika karnagya, Kiss Zsolt két időpontban ad koncertet, amelyen Messiaen Az Úr születése című orgonaciklusából hangzanak el művek Bach dallamai mellett. NÉPSZAVA

Jacko-kincsek a raktárból

Michael Jackson korábban kiadatlan kazettáira bukkantak egy San Fernando-völgyi raktárban. A felvételek között vannak sosem hallott dalok is; az egyiken a hírek szerint Jackson a róla terjedő pletykákról énekel, egy másikon pedig LL Cool J-vel rappel. 24.HU

Fesztivál helyett gála

A Concerto Budapestnek A Hegedű Ünnepe fesztiválja elmarad. Január 18-án a Concerto Budapest Hegedűgálát tart, amelyen A Hegedű Ünnepe művészei közül többen közreműködnek, így fellép többek között Baráti Kristóf is. NÉPSZAVA

Megfőztek egy sorozatot

GASZTROIRODALOM A tápiókapuding hidegen fogyasztva, de a cselédhez hozzávágva is finom – bemutatták a Csengetett, Mylord?-szakácskönyvet.

ROSZNÁKY EMMA

Újabb könyv jelent meg Csengetett, Mylord?-témában, ezúttal a közkedvelt sorozat gasztronómiai oldalát ismerhetjük meg. Mrs. Lipton kiváló meggyes lepényét az egész ország ismeri, anélkül, hogy egy falatot is evett volna belőle – ezt az űrt tölti be Boromisza István kötete, mely a 21. Század Kiadó gondozásában jelent meg.

A Csengetett, Mylord? A szakácskönyv című kötet bemutatóját szerda este tartották a Stranger Cafében, ahol a szerző mellett a kötet receptjeinek megalkotója, Jalecz Lajos séf, valamint Rényi Ádám, a kiadó vezetője is jelen volt. Utóbbi elmondta: korábban is jelentetett meg sorozatokhoz (Jóbarátok, Downton Abbey) illeszkedő szakácskönyvet a kiadó, de ezek mind már meglévő, külföldön született könyvek magyar kiadásai voltak.

– Bennem mindig motoszkált, hogy igencsak kéne egy Csengetett, Mylord?-szakácskönyv, de nem írta meg senki – emlékezett vissza Rényi Ádám. Így nem is csoda, hogy amikor januárban Boromisza István írt egy e-mailt a kiadónak azzal, hogy készített egy részletes enciklopédiát a sorozathoz, Rényi Ádám azonnal felhívta. – Ahogy elolvastam azt az e-mailt, nekem már ott volt a fejemben, hogy hátha megvan az emberünk, aki a szakácskönyves álmot megvalósíthatja. Legnagyobb meglepetésemre a küldött szövegben már nagyon sok recept szerepelt, úgyhogy mondtam a friss szerzőnek, lehetőleg vegye ki őket – emlékezett vissza a kiadóvezető.

Az említett interaktív enciklopédia azóta meg is jelent Csengetett, Mylord? Univerzum címen, írtunk róla korábban, és bár pár recept szerepel benne, főzésre igazán a mostani könyv alkalmas. Rényi Ádám kiemelte: nagyon büszke az új kötetre, mert az olyan színvonalas lett, mint a korábbi hasonló kiadványaik. Tehát senki sem mondaná meg, hogy a kemény táblás könyv nem egy külföldi, lefordított mű, hanem minden ízében itthon készült.

Boromisza István és Jalecz Lajos is dicsérte a könyvhöz készült ételek fotózását, mindketten minőségi munkának tartották. „Számomra az egész alkotási folyamat nagyon organikus volt” – mondta a szerző. „Azt éreztem, hogy mindig minden ott és akkor történt, amikor kellett: ahogyan Ádámot megtalálta az e-mailem, az, hogy a kézirat olyan volt, hogy azt könyvbe lehetett ültetni. Aztán Jalecz Lajos jött, látott és főzött. Nagyon-nagyon hálás vagyok az univerzumnak azért, hogy megadta nekem ezt az élményt, hogy szenvedélyből alkothassak. Csak kívánni tudom ezt mindenkinek!” – fejtette ki Boromisza István, akinek a 2024-es év két könyvmegjelenést is hozott.

Az író próbálta kiszámolni, hogy hányszor látta a sorozatot. Arra jutott, hogy minimum százharmincszor, de valószínűleg inkább háromszázszor. – A nosztalgiára manapság elterjedt kissé pejoratív értelemben hivatkozni, de szerintem a Csengetett, Mylord? töretlen sikerének egyik oka pont a nosztalgia: amikor ezt a sorozatot nézzük, akkor biztonságban vagyunk. A másik ok, amit talán a leggyakrabban szoktak emlegetni, az az, hogy kvázi a nemzet színészei szinkronizáltak benne, ma nem hallunk ilyen kvalitású munkát. A harmadik ok a Dallas-effektus, ezt csak magunk között hívom így: amikor Magyarországon bemutatkozott a Dallas, megismerhettük az amerikai gazdagok világát, de csak az övékét, a brit sitcommal viszont a cselédségét is, ráadásul komikus helyzeteken keresztül, ami így talán még vonzóbb volt – fejtette ki.

Jalecz Lajos elmondta, hogy amikor a sorozat ment a tévében, ő épp tévészerelőként dolgozott, így bár az epizódok nagy részéről lemaradt, azt megtapasztalta, milyen hisztérikus állapotba tudtak kerülni a megrendelői, ha pont a Csengetett, Mylord? adása előtt romlott el a készülékük. A séf a rendszerváltás óta foglalkozik gasztronómiával, akkor nyitotta meg első, indonéz vendéglőjét Gyulán, amely szenzációnak számító konyhájával 10 éven belül háromszor került be az ország 10 legjobb étterme közé.

Jalecz Lajos szerint az angol konyha kimondottan a gyarmati ételekről szól, éppen ezért nagyon gazdag a gasztronómiája, a receptek a mai ember számára sem idegenek. A séf szerint fontos megismerni az ételek múltját, a gasztrotörténetben pedig a mostani könyv nagyon erős.

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Rényi Ádám kiadóvezető, Jalecz Lajos séf és a könyv szerzője, Boromisza István

INFÓ

Boromisza István: Csengetett, Mylord? A szakácskönyv – 21. Század Kiadó, 2024

HIRDETÉS

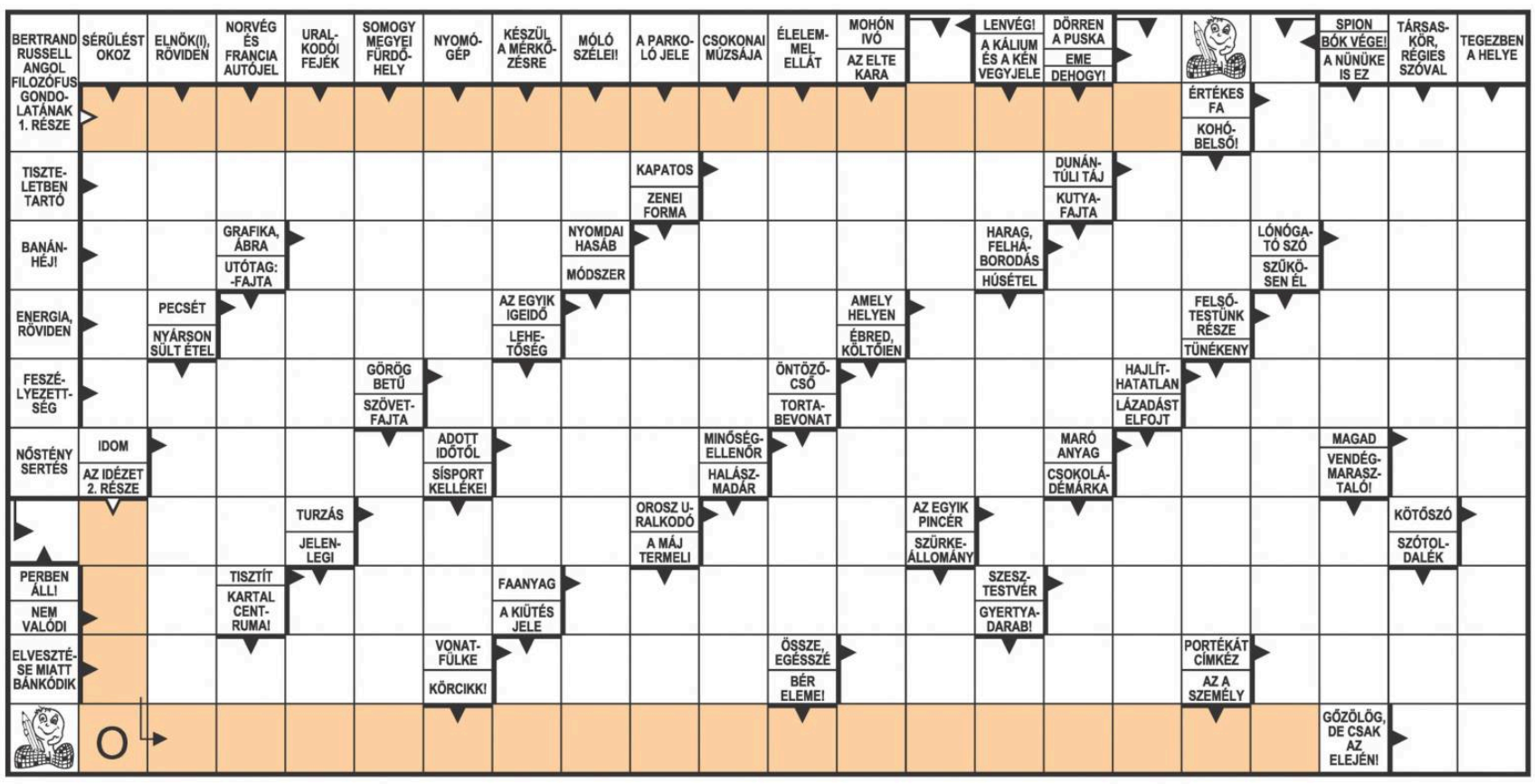

December 7-i rejtvényünk helyes megfejtése: „Földeken és vizeken át szárnyal a pletykabeszéd."
E heti rejtvényünk megfejtését a december 21-i számunkban közöljük.

Eb-bronzért játszhatnak

ELŐDÖNTŐ A magyar női kézilabda-válogatott 30-22-re kikapott a címvédő és olimpiai bajnok norvég csapattól a magyar–osztrák–svájci közös rendezésű Európa-bajnokság bécsi elődöntőjében: Golovin Vlagyimir szövetségi kapitány együttese – amely hat győzelemmel és egy vereséggel harcolta ki 12 év után a négy közé jutást – a vasárnapi bronzmérkőzésen a lapzártánk utáni francia–dán párharc vesztesével játszik.

A norvégok ellen nem volt sok esély, a kor legnagyszerűbb csapata végig vezetett, de nem volt látványosan alárendelt szerepben a válogatott: főleg az első félidőben, ahol a rossz kezdés (4-1) dacára feljavult támadásban, és többször is sikerült átjátszani az olimpiai bajnok védelmét. Az ötgólos hátrányt remek hajrával szolid kettőre redukálta a csapat (11–13). A bécsi 8017 néző ezután azt látta, hogy a szünet után egy csapat maradt a pályán, a norvég: védekezése hihetetlenül feljavult, támadása lehengerlően hatékony lett – Hovden és Reistad megszórta a magyarokat, miközben a kapujukban Lunde szokás szerint nagyon odatette magát. Győri-Lukács Viktória 4, Klujber Katrin 5 gólja kevés volt ahhoz, hogy elkapják ellenfelüket, a vége: 30-22 oda. NÉPSZAVA

Becsülettel küzdött a kor legnagyszerűbb csapata ellen a magyar

FOTÓ: AFP/LISELOTTE SABROE

LAPSZÉL

Kós Hubert negyedik

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Kós Hubert a negyedik helyen végzett 50 méter háton a budapesti rövid pályás úszó-világbajnokságon. Az olimpiai bajnok 22.64-es új országos rekorddal nyolc századdal maradt le a bronzéremről. A Kovács Attila, Holló Balázs, Márton Richárd és a 15. éves Pápai Olivér alkotta 4x200 méteres gyorsváltó 7.01.56 perces országos csúcsot úszott, ami tizedik helyet ért. Az amerikai Gretchen Walsh 53.24-gyel világcsúcsot ért el a női 100 méter pillangón. NÉPSZAVA

Rekordra tör az FTC

A hétvégén a Császár-Komjádi Sportuszodában rendezik a BENU férfivízilabda Magyar Kupa négyes döntőjét, amelyben a címvédő Ferencváros újabb sikerrel sporttörténelmet írhat, mivel sorozatban a hetedik győzelmére hajt, és megelőzheti a jelenleg hat-hat győzelemmel holtversenyben rekorder Újpestet. A szombati elődöntőben: Honvéd–FTC (18), Szolnok–BVSC (20). MTI

Visszatér a szupersztár

FOTÓ: AFP/FRANÇOIS-XAVIER MARIT

A 40 esztendős amerikai sztár, Lindsey Vonn a jövő hétvégén, Sankt Moritzban visszatér: az alpesisí-világkupán szuperóriás-műlesiklásban indul az olimpiai és kétszeres világbajnok, aki hatéves kihagyás után versenyez ismét. MTI

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

GYŰJTŐ venne saját részére bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot, 06-20/522-5690, 06-1/322-8439.

SZÍNHÁZAK részére mindennemű régiségek felvásárlása készpénzben. 06-30/419-2713, antiklakberendezes.hu

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Háló lett a hálóing

MOST MONDJA MEG! (4.) Sorozatunkban neves riporterek szólalnak meg. A szerző tegeződik velük, a régi kapcsolat miatt furcsa lenne, ha nem ezt tenné. A vendég ezúttal Egri Viktor.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Első televíziós forgatásán, 1999 februárjában Deutsch Tamás akkori ifjúsági és sportminiszter becsörtetett az MLSZ közgyűlésére, és felfüggesztette a szövetség elnökségét

HEGYI IVÁN

Első közvetítésed?

Egy városmajori gombfocimeccs. Mind a két csapat az enyém volt, a játékosokat apukám fabrikálta plasztikból.

Mivel foglalkozik a papa?

Épületgépészeti fizikát tanít a Budapesti Műszaki Egyetemen, amióta megkapta a diplomát.

A pálya miből volt?

Furnérból. A háló pedig a nagymama hálóingéből készült a tulajdonos tudta nélkül; ebből időnként adódtak problémák.

Az igazi futball mikor fogott meg?

A nyolcvanhatos vb előtt. Akkoriban cselgáncsozni jártam, és az edzés este fél nyolc, nyolc között ért véget. Az irapuatói szovjet–magyar mérkőzés televíziós közvetítéséről késtem néhány percet, és amint beestem, természetesen azt kérdeztem apukámtól: mi az állás? Mondta, kettő-null. Azt hittem, ide. Aztán, mint tudjuk, hat lett a vége. Oda.

A válogatott azóta sem járt világbajnokságon.

Ám ha csak annyit mondasz ma a címeres mezes csapatról, hogy szerencsével ért el döntetlent, bizonyos orgánumokban már hazaárulónak neveznek.

Az politika. Ami amúgy nem áll tőled távol.

A közélet már régóta érdekel. S első televíziós forgatásomon, 1999 februárjában semmiképp sem kerülhettem ki a politikát. Deutsch Tamás ifjúsági és sportminiszter becsörtetett az MLSZ közgyűlésére, és felfüggesztette a szövetség elnökségét. Amikor erről a tévében értesültek, szóltak nekem, hogy az Aktuális című politikai műsorban szintén ezzel foglalkoznak, készüljek egy hosszabb riporttal is.

Hogyan lettél tévés?

Előbb rádiós lettem. A József Attila Tudományegyetem kommunikációs szakán Török László volt a gyakorlatvezetőm. Jegyzetet íratott velünk, és az enyém annyira megtetszett neki, hogy felajánlotta: felolvashatom azt másnap a rádió Reggeli csúcs című műsorában.

Számodra tényleg az lehetett a reggeli csúcs!

Pláne, hogy aztán rendszeresen bejárhattam a rádió sportosztályára, ahol Deák Horváth Péter, Molnár Dániel vagy Vass István Zoltán, és persze Török dolgozott. Majd 1999-ben idősebb Knézy Jenő főszerkesztő riportert keresett a Telesporthoz, és Török engem ajánlott.

Szépen szólhattál a rádióban!

Első bejelentkezésem a Sportvilág című műsorban az Újpest–Paks labdarúgó Magyar Kupa-meccsről volt. Utána Török fél évig nem engedett a mikrofon közelébe, mert kétszer kapcsoltak hozzám, és elsőre harminc helyett harmincnyolc másodpercig, másodjára egy perc helyett egy perc tízig beszéltem. Ez egyébként valóban megengedhetetlen.

Az öttusa-világbajnokságon rövidebbre fogtad?

Azon egy héten át harminc órát kellett közvetítenem élőben a televízióban. Pályafutásom legnehezebb próbája volt, mert Knézy, aki az egész vb alatt személyesen ellenőrizte, mit és hogyan csinálok, mindjárt tengermély vízbe dobott.

Szorongtál?

Dél-Afrikában jobban. A 2010-es futball-világbajnokság Mexikó–Franciaország mérkőzése után az utolsó busz is elment a messzi Polokwane városon kívül épült stadionjától, ahonnan végül egy rendőrnő vitt el a repülőtérre, de így is lemaradtam a másnapi Egyesült Államok–Szlovénia találkozóról, amelyet nekem kellett volna közvetítenem.

Ki ugrott be?

Gundel Takács Gábor.

> „Ha csak annyit mondasz ma a címeres mezes csapatról, hogy szerencsével ért el döntetlent, bizonyos orgánumokban már hazaárulónak neveznek.”

Hány gólt szalasztottál el?

Négyet. A szlovénok már 2-0-ra vezettek, de az amerikaiak Landon Donovan és Michael Bradley révén egyenlítettek. Egy másik döntetlent viszont már én tolmácsoltam, és az Uruguay–Ghána negyeddöntő felejthetetlen maradt, ha nem is miattam. Luis Suárez a százhuszadik percben, 1-1-nél kézzel mentett a kapuvonalon, ám Asamoah Gyan a felső lécre lőtte a büntetőt, majd a tizenegyespárbajban két ghánai rontott, a dél-amerikaiak kerültek a legjobb négy közé.

Jobb volt a gombfocinál?

Annál talán nem. S a Győr első női kézilabda BL-diadalánál sem, mert 2013-ban úgy nyert Veszprémben az ETO, hogy előtte hét európai kupadöntőt veszített el.

Átszellemültél?

Annyira semmiképp sem, mint az uruguayi riporter Johannesburgban vagy az a brazil szpíker, akit 1994-ben hallottam. Meglehet, még ma is tartja, hogy gollllllllllll...

Te is odavagy a brazilokért!

Te nem?

Ki nálad az etalon?

Sócrates. Ugyanannyi társadalmi felelősségvállalás volt benne, mint amennyi virtuozitás. A Corinthiansnál olyan környezetet teremtett, amely a diktatúra elleni kiáltványnyal felért.

Most már nem csak a Csatt!-ból vagy a Három dühös emberből tudjuk, hogy nem csupán sportriporter vagy. Jelzem, Tamás Ervin rendre azt emlegette nekem, hogy sportújságíró nem, csak újságíró létezik.

A mozgatórugók mindig is foglalkoztattak. A Digi Sportnál, ahol tizenkét évet töltöttem, volt egy V közép című műsorom, amelynek az én fejemben van köze a Csatt!-hoz.

Ki a magyar Sócrates?

Olyan nincs. A magyar sport jellemzője sok évtizedre visszamenőleg, hogy a megszólalás és a véleménynyilvánítás kultúrája nem honosodott meg. Pedig a nagy játékosok és versenyzők súlya, hatása egészen különleges.

Van még, amit szeretnél elmondani?

Talán a Criciúma összeállítását. Fejből tudom.

Gombban is megvan a brazil kiscsapat?

Minden megvan, ami megvolt. Ám töredelmesen be kell vallanom: a Criciúma nem tartozott a készlethez.

Mindent visz az aranylabdás Rodri

A spanyol válogatott és a Manchester City kiválóságát, Rodrit választotta az év legjobb labdarúgójának a futball történetével és statisztikáival foglalkozó nemzetközi szervezet (IFFHS). A sorrendről 75 ország sportújságírói, futballszakértői szavaztak. Rodri a szezonban már a világ legjobbját megillető 2024-es Aranylabdát is kiérdemelte. MTI

Húsz évet ül korrupcióért

Vesztegetés miatt 20 éves börtönbüntetést kapott Liu Tie, a kínai labdarúgó-válogatott volt szövetségi kapitánya. A bíróság megállapította, visszaélt a pozíciójával, és 50 millió jüant (2,7 milliárd forintot) fogadott el kenőpénzként. MTI

Csoboth gólja is kevés volt

Jól játszott a portugál Guimaraes elleni hazai főtáblás mérkőzésen Csoboth Kevin, ám a magyar válogatott játékosának gólja csak a szépítéshez volt elég, a svájci St. Gallen 4–1-es vereséget szenvedett a Konferencialiga 5. fordulójában, így kevés esélye maradt a továbbjutásra. NÉPSZAVA

Rossi elmondta, minek örülne

ZÜRICH Írországgal és Örményországgal, valamint a portugál–dán Nemzetek Ligája-negyeddöntő győztesével került egy csoportba a magyar labdarúgó-válogatott a 2026-os világbajnokság selejtezősorozatában – derült ki a Svájcban lebonyolított sorsoláson.

NÉPSZAVA

Ha én dönthetném el, akkor Dániát választanám inkább, mint Portugáliát – nyilatkozta a vb-selejtezős csoportok zürichi sorsolása után Marco Rossi, a magyar labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya az M4 Sportnak. Elmondta, ha meg akarjuk valósítani az álmunkat, akkor az írek és az örmények ellen kötelező a győzelem. A pénteki sorsoláson viszont az is eldőlt, hogy csoport negyedik tagja a portugál–dán Nemzetek Ligája-negyeddöntő győztese lesz, ebből a duóból inkább Dánia fekszik jobban a magyar válogatottnak, vélte Rossi. A csoport győztese alanyi jogon kijut a 2026-os világbajnokságra, a második pedig pótselejtezőn érheti el ugyanezt.

A szövetségi kapitány kijelentette, azzal, hogy négycsapatos csoportba került a válogatott (és így szeptemberben kezdi a sorozatot), lehetősége lesz több felkészülési meccset játszania nyáron, tehát nem bánja, hogy így alakult. „Azt gondolom, hogy jó nekünk, hogy négycsapatos csoportban vagyunk, és hogy ebben a csoportban vagyunk, így lesz lehetőségünk jobban felkészülni a barátságos meccsek során” – jelentette ki.

Az írek kapcsán egészen friss emlékei lehetnek, hiszen a nyár elején, az Eb-felkészülés során találkozott velük a magyar válogatott, igaz, annyira nem kellemes a végeredmény: a Dublinban elszenvedett 2-1-es vereséggel megszakadt a csapat 14 meccses veretlenségi sorozata. „Azon a találkozón, inkább egyensúlyban volt a két csapat, lehetett volna döntetlen, de akár nyerhettünk is volna. Nem akarom azt mondani, hogy dominántunk, de többet volt nálunk a labda, szerintem voltak olyan lehetőségeink, amelyekből gólt is szerezhettünk volna. Nehéz lesz ellenük, mert fizikális focit játszanak, amely veszélyes lehet rögzített játékszituációkban. Sokat tudunk róluk, jól fel tudunk készülni rájuk” – mondta a világranglista 60. helyén álló Írországról.

FOTÓK: HUSZÁR DÁVID

Magyar futballista 1986 óta csak tévén nézi a világbajnokságot: ezen változtathatnak most Szoboszlaiék

Rossi örül, hogy négycsapatos csoportba került a válogatott

Utoljára Mexikóban játszott vb-n magyar focista

A magyar válogatott legutóbb 1986-ban indulhatott világbajnokságon, a Mezey György-féle csapat a vb előtt európai listavezetőként a titkos favoritok közé tartozott. Egészen a Szovjetunió elleni irapuatói meccs negyedik percéig, amikor már 2-0-ra vezetett az ellenfél, a vége 6-0 és teljes társadalmi megrázkódtatás lett. A magyarok eddig kilencszer jutottak ki a vb-re, a tizedik szerepléshez 1997-ben álltak a legközelebb, de akkor a pótselejtező katasztrofális véget ért: a jugoszlávok Budapesten 7-1-re, a visszavágón hazai pályán 5-0-ra nyertek a Csank János által irányított csapat ellen, ami a kapitány azonnali távozását jelentette.

Sorra kapja az ötösöket az FTC

KIÜTÉS, PADLÓ Egy hét alatt másodszor kapott öt gólt a Ferencváros, ami finoman szólva is kérdőjeleket vet fel az Üllői úti szakmai munka és az összevásárolt keret minőségét illetően: pillanatnyilag kockázat nélkül kijelenthető, ezért fölösleges a holland edző és a légiós-had, köztük a hazai futball legdrágább, 1,2 milliárd forintos átigazolása, mert ezt simán hozná töredék áron bármelyik magyar szakember és játékos is. December 5-én a Debrecen gurított egy ötöst a zöldeknek (5-4), csütörtökön az Európa-ligában meg a görög bajnokság harmadikja, a PAOK Szalonikiben (5-0).

Pascal Jansen vezetőedző az első ötösnél még bocsánatot kért, aztán Kubatov Gábor klubelnök szólalkozott össze a közösségi oldalon a szurkolókkal, ami szerinte csak a „baloldali sajtó” szerint volt beszólás, és azt írta: „Liberálisok! Értem, hogy ezt szeretnétek, de hiába reménykedtek!”, mert „A Fradi-családban, mint minden családban, előfordulhatnak viták, de a hűség és a közös cél soha nem változik”. A hisztérikus reagálás sejteti, az elnök körül rohamosan fogy a levegő (Menczer kollégája ezt úgy fogalmazná meg: „Remegsz, kicsi?).

Mindenesetre a második ötös után már Pascal Jansen sem kért bocsánatot, ami feltételezi: kezd hozzászokni... „Mostanáig még a vesztes mérkőzéseken is stabilak voltunk a nemzetközi színtéren, ez a mostani találkozó teljes ellentéte volt a korábban látottaknak, ezért engem is meglepett” – idézte a sajtótájékoztatón elhangzott értékelést az MTI. A holland azt mondta, az első tíz percben kontrollálták a mérkőzést, de a gól után ez megváltozott, és „a jobb oldaluk sokkal erősebbnek bizonyult a mi bal oldalunknál.”

FOTÓ: MTI/SZIGETVÁRY ZSOLT

„Egy hét alatt kaptunk tízet, nincs miről beszélni” – értékelte önmagukat Dibusz Dénes csapatkapitány

„Egy hét alatt kaptunk tízet, nincs miről beszélni – értékelte önmagukat Dibusz Dénes csapatkapitány az M4 Sportnak. – Többször is lejátszottak minket, jó helyzetből tudták leadni a lövéseket, a végén egyértelműen látszott, hogy szétestünk. Lehet, hogy hülyén hangzik, de amit akartunk, azt az első tíz percben megvalósítottuk, sajnos az első gól után viszont nem tudtunk visszajönni a mérkőzésbe. Nehezen magyarázható, hogy egy hét alatt kétszer ötöt kapunk. A szurkolóktól elnézést kérek, ez Fradi-szinten megbocsáthatatlan.”

Valóban az. És ezt nem a „baloldali sajtó” mondja. NÉPSZAVA

Rájátszást érő helyen

A 36 csapatos El-tabella első nyolc helyezettje továbblép a nyolcaddöntőbe, a 9–24. helyezettek a rájátszásába jutnak, ahol oda-vissza vágós párharcokat rendeznek a 16 közé kerülésért. A 25–36. helyen végzett csapatok kiesnek. Az alapszakasz élcsoportja: 1. Lazio (+11) 16 pont, 2. Athletic Bilbao (+9) 16, 3. Anderlecht 14, ... 16. FERENCVÁROS 9.

Felcsúton az első és a harmadik

NB I A listavezető Felcsút a harmadik helyen álló Paksot fogadja a labdarúgó NB I 17. fordulójában, s ha nyer, akkor őszi bajnok lehet, ámbátor ehhez az is kell, hogy a jelenleg egy mérkőzéssel kevesebbet játszott FTC kétszer is a rövidebbet húzza vagy ikszeljen. A zöldek a héten kölcsönjátékosként az Üllői útra invitálták Brémából a Bajnokok Ligája-győztes Naby Keitát, ám erősen kérdéses, hogy a guineai középpályás vasárnap bemutatkozhat-e, mivel március óta nem játszott, és lehet, jelenleg még az NB I is erős neki. NÉPSZAVA

NB I, 17. forduló

Szombat: MTK–Fehérvár (12), Zalaegerszeg–Debrecen (14.30), Győr–Diósgyőr (17), Felcsút–Paks (19.30). Vasárnap: Újpest–Kecskemét (13), Nyíregyháza–Ferencváros (15.30). A bajnokság élcsoportja: 1. Felcsút (16 mérk.) 32 pont, 2. Ferencváros (15 mérk.) 31, 3. Paks (16 mérk.) 27.

Tilos lesz a tűzijáték Budapest Belvárosában

Akár 200 ezer forint büntetést is kaphat, aki a főváros V. kerületének tiltás alá eső területein – például a Vörösmarty, az Erzsébet, a József nádor és a Szent István téren, a Váci és a Kígyó utcában – használ pirotechnikai eszközöket szilveszterkor. HVG

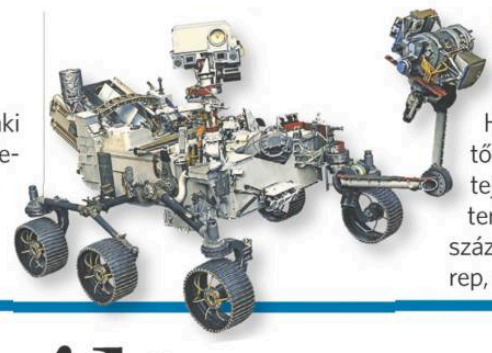

Kijutott a Jezero-kráterből a Perseverance

Három és fél hónapig tartó mászást követően felért a marsi Jezero-kráter falának tetejére a NASA Mars-járója. Az ötszáz méteres, homokos, csuszamlós, helyenként 20 százalékos dőlésű lejtő volt a legnehezebb terep, amin a rover eddig átkelt. NÉPSZAVA

Nem csökken az élelmiszer termelése, csak rosszul osztjuk el

Hatvan év alatt 158 százalékkal nőtt a megtermelt élelmiszer mennyisége, eközben a népesség 152 százalékkal. Úgy tűnik, van elég élelmiszer, de ahhoz, hogy fenntartsuk ezt a hozamot, és hogy az élelmet egyenletesebben osszuk el a világban, új innovációra van szükség. QUBIT

A digitális cumi ártalmai

KUTATÁS Teljes generációk nőhetnek fel a nyelvi képességek csökkenésével, a beszédértés és a társas készségek zavaraival a Covid idején történt korlátlan kütyühasználat miatt.

KRAUSZ VIKTÓRIA

Az ELTE kutatói azt vizsgálták, milyen volt a kisgyerekek szabadidős okostelefon- és tablethasználata a Covid miatti bezártságkor. Egyértelműen azt találták, hogy az óvodások – a többi korosztályhoz hasonlóan – a karantén alatt többet néztek tévét, tabletet és okostelefont, elsősorban mesefilmeket és videókat. „Kutatóként az egyik legfontosabb feladatunk, hogy a valóságot feltárva lehetővé tegyük minden érintett számára a megfelelő következtetések levonását, legyen szó szülőről, pedagógusról, gyermekpszichológusról vagy politikusról, ám ehhez megbízható adatok kellenek, úgyhogy a kutatásainkat folytatjuk” – mondta lapunknak Pogány Ákos, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Etológia Tanszékének adjunktusa. A tanszék Alfa Generáció Laborjában folyó kutatás előzetes adatainak tükrében az biztos, hogy nagyon oda kellene figyelni a 0–5 éves korosztályra. „A kicsiknek nagyon plasztikus az agyuk, a hároméves kor körüli időszak roppant érzékeny a fejlődés tekintetében. A társas készségek akkor alakulnak, hároméves kor alatt az anyanyelv elsajátítása zajlik még; mindez csorbát szenvedhet a korlátlan képernyőzéstől, ugyanis a vizuális ingerektől a nyelv háttérbe szorulhat. A túl sokat kütyüző gyerekek a társas kapcsolatokhoz szükséges készségeket sem gyakorolják valós kölcsönhatásokon keresztül. A veszély valós, a túl korán és túl sokat képernyőző gyerekek a társas helyzetek értelmezésében, a nonverbális kommunikációban, a nyelvben – és ezzel gyakorlatilag mindenben, ami ezekre az alapkészségekre épül – lemaradhatnak. A társas készségeket mérő tesztjeink már megmutatták a különbségeket kütyüző és nem kütyüző óvodások között. Az előbbiek rosszabbul teljesítettek, ami arra utal, hogy a fejlődésüket gátolhatta az eszközhasználat. Logopédusok és pedagógusok tapasztalatai alapján kirajzolódik egy trend, miszerint a sokat kütyüző gyerekek nem tudnak olyan nyelvi szinten teljesíteni, mint az öt vagy akár a három évvel ezelőtti ovisok. Gyakoribbak a konfliktusok, nem tudják értelmezni a társas helyzeteket, nem tudnak adekvátan reagálni, bekapcsolódni a játékokba, feladatokba. Nincs meg a szemkontaktus, nem lehet a figyelmüket fölkelteni, hiába beszélnek hozzájuk, nem lehet párbeszédet kialakítani velük. Ötévesek, és nem lehet olyan egyszerű feladatokat adni nekik, hogy rajzolj egy házat vagy számold meg, hány labdát látsz a képen. Ijesztő, mert nem az a probléma, hogy agyilag ne lennének képesek megoldani, hanem egyszerűen nem értik ezeket a frázisokat, nem értik, hogy mi az a felszólítás, nem értik, hogy most akkor nekik a figyelmüket rá kellene irányítani a rajzra, és csinálni vele valamit. A logopédusok szerint megdöbbentő, már-már drámainak tűnik a helyzet: nem tudják sikerrel végezni a bevált teszteket, mert a gyerekek akár 30-40 százaléka is egyszerűen nem érti a feladatot, hogy mit kérnek tőle” – sorolja a negatív hatásokat Pogány Ákos. „Mindez azért nagy probléma, mert a szülők többsége nem tudja, nem érti, hogy amikor odaadja az okostelefont a babakocsiban ülő gyereknek, az miért káros” – tette hozzá az adjunktus.

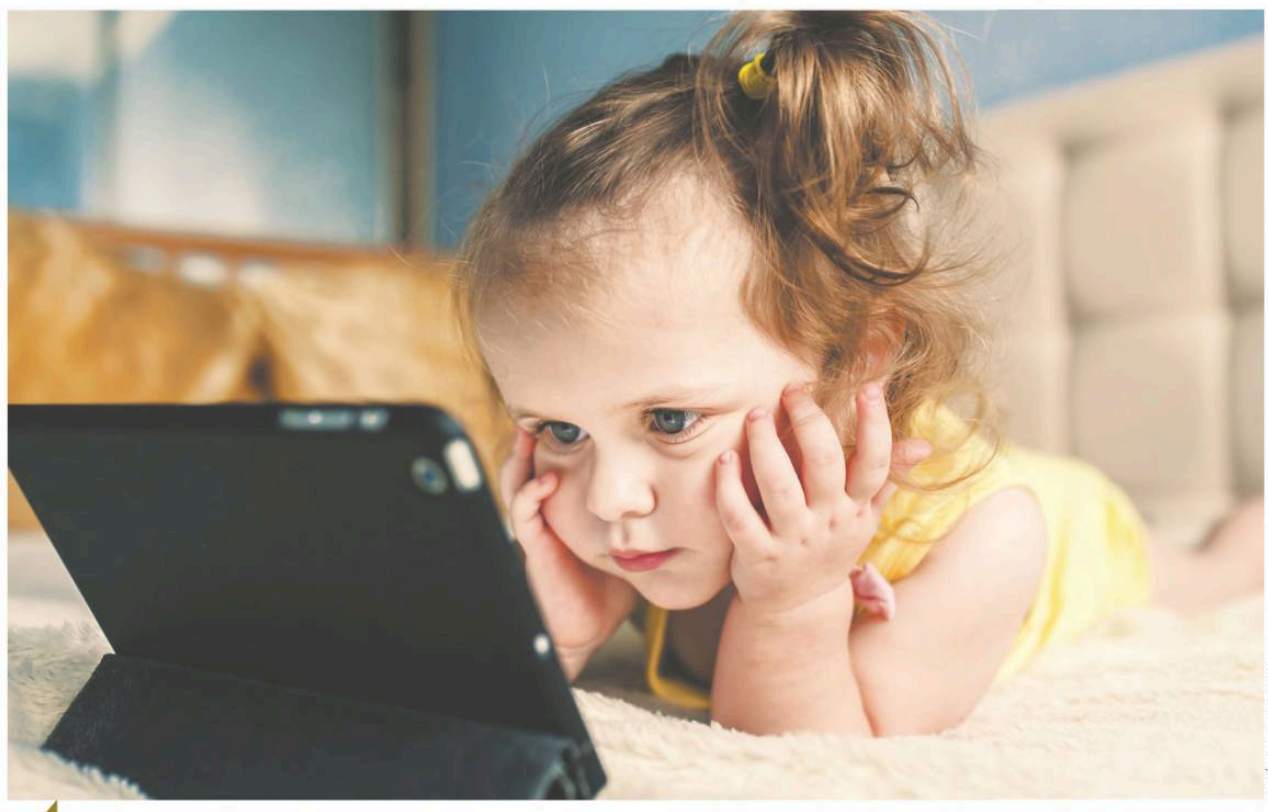

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A túl korán és túl sokat képernyőző gyerekek a társas helyzetek értelmezésében, a nonverbális kommunikációban, a nyelvben – s ezzel gyakorlatilag mindenben, ami ezen alapkészségekre épül – lemaradhatnak

VESZÉLY

POGÁNY ÁKOS: A szülők többsége nem tudja, nem érti, hogy amikor odaadja az okostelefont a babakocsiban ülő gyereknek, az miért káros

Az Alfa Generáció Laborban létrehoztak egy olyan applikációs csomagot (Alfi) ovisoknak és szüleiknek, ami egyrészt az offline térbe próbálja visszaterelni a gyerekeket, másrészt olyan interaktív meséket tartalmaz, amiket együtt mesél szülő és gyerek, illetve hasznos és fejlesztő kooperatív játékokat kínál. (Egyelőre androidos készülékre tölthető le a Google Playről.) „Meggátolni, megtiltani nem lehet ezeket az eszközöket, de a beszippantás ellen lehet tenni: időkorláttal, felügyelettel, és hogy értelmes dolgokra használják. Illetve nem mindegy, hogy a kütyüzés mellett miket csinál még a gyerek szabadidejében: vannak-e társas kapcsolatai az offline térben, játszik–e levegőn stb.” A kutató óva int a digitális cumitól, azaz attól, hogy például egy totyogó csak kütyünézés közben hajlandó enni, vagy hogy a hiszti elkerülésére használják. „Nagyon káros, ha a dackorszakra jellemző hisztiket így akarjuk megszüntetni, elfojtani, ugyanis a hisztire és a megfelelő szülői reakcióra nagy szükség van ebben az életkorban. Látszatra jól működik a digitális cumi, mert lenyugtatja a gyerekeket, de – ahogy kutatásunkban is kimutattuk – hosszú távon sokat árt, mert az önszabályozás gyakorlását, kifejlesztésének lehetőségét vesszük el ezáltal tőlük” – teszi hozzá Pogány Ákos.

BORULT IDŐ NÉMI CSAPADÉKKAL

Boldog névnapot, Szilárda!

A Szilárda a Szilárd férfinév női párja, a Konstancia magyarítására.

KENÓ December 13.

5	6	8	9	14	15	17	20	21	28
30	31	39	41	45	62	69	74	77	80

Újfajta szivaccsal a műanyagok ellen

INNOVÁCIÓ Egy különleges szivacs, amelyet gyapotból és tintahal csontjából készítettek, különösen hatékonyan köti meg a vízben lebegő apró műanyag szemcséket – derül ki a Vuhani Egyetem kutatóinak a Science Advances (Tudományos Előretörések) című folyóiratban megjelent tanulmányából. A találmány előnye, hogy nagyobb méretekben is működik, nem csak laboratóriumi körülmények között. Az anyag valójában nem az ismert szivacsok elvén, hanem a molekulák közötti kapcsolatok révén köt magához többféle alapanyagú műanyagot. A szivacsot egy öntözőárokban, két tóban és tengervízben tesztelték, ahol a műanyag 98-99,9 százalékát eltávolította. A szivacs a tintahalcsontból kivont kitin és a gyapot cellulózának szálaiból épül fel. Ezeket eddig is használták szennyezések ellen: olcsók és nagy mennyiségben hozzáférhetők, ahogy a készítésükhöz szükséges gépek is. További előny, hogy más szennyezések nem csökkentik a felszívóképességét, mint ez más esetekben megtörtént. A szerzők még éveket szánnak arra, hogy az anyagot nagy mennyiségben, iparilag állítsák elő. Ha valóban működik nagy léptékben, szűrőként háztartásokban – például mosó- és mosogatógépekben – vagy városi szennyvíztisztító rendszerekben lehet használni. V. P.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Az anyag hatékonyan köti meg a vízben lebegő apró műanyag szemcséket

Vélemény a lökhárítón

ÜZENET Az Elon Musk politikai szerepvállalásával egyet nem értő Tesla-tulajdonosok lökhárító-matricákkal fejezik ki, mit gondolnak a vezérről – írja a Qubit. A feliraton ez áll: „Ezt még azelőtt vettem, mielőtt kiderült, hogy Elon megőrült.” A matricák kitalálója és netes forgalmazója kezdetben napi 5-10 darabot adott el, most azonban megugrott az üzlet, 18 ezer eladott példánynál tart, amelyet 30 ország vásárlói rendeltek meg.

Elon Musk az adatok szerint több mint 250 millió dollárt költött a 2024-es elnökválasztási kampányra Trump oldalán, majd szinte rögtön Trump csapatának egyik kulcsfontosságú tagjává vált.

NÉPSZAVA

NÉPSZAVA
Szocialdemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952–2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: ANGYAL GÁBOR, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Kiadja a XXI. Század Média Zrt. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a Zrt. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER

2024. december 14., szombat

Alapítók: Ignotus Pál és József Attila

SZÉP SZÓ

A NÉPSZAVA kulturális és társadalomkritikai melléklete

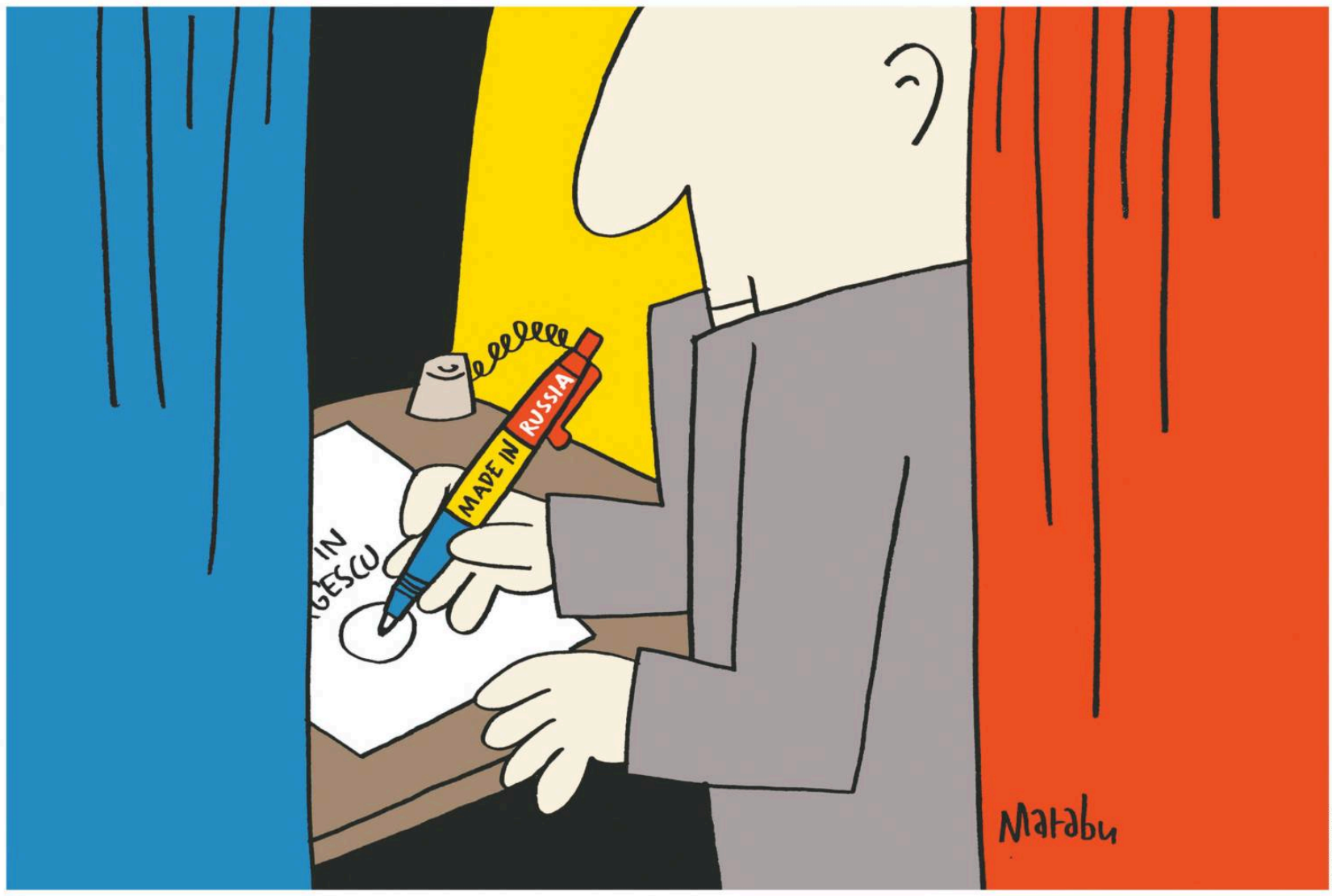

MARÁBU RAJZA

Raszputyin Romániában

MARKÓ BÉLA

Néhány nap múlva az 1989-es rendszerváltás harmincötödik évfordulóját ünnepelhetjük Romániában. Már amennyiben lesz kedvünk ünnepelni azok után, ami a legutóbbi elnökválasztáson történt. Pedig nemcsak emlékezni kellene, hanem megtisztelni azoknak az áldozatát, akik meghaltak a forradalomban, amelyről egyébként ma sem tudunk mindent. Forradalom volt-e valóban? Hiszen egy forradalomnak van pontos programja, vannak vezetői. Volt-e program, voltak-e vezetők, vagy csak egy spontán népfelkelés robbantotta szét a Ceaușescu-diktatúra országnyi börtönét? Vagy talán mégis inkább államcsínynek kellene nevezni az akkori eseményeket? Igen, máig nem derült fény a rendszerváltás számos részletére, de akik átélték azokat a véres napokat, végül is tudják a legfontosabbat. Hogy akármi is volt a háttérben, a népharag űzte el a diktátort. Ami meg utána történt harmincöt éven át, nekifutásokkal, megtorpanásokkal is néha, szintén a népakarat kifejezése volt; csatlakozás a NATO-hoz, felvétel az Európai Unióba. Még az időről időre itt is megjelenő ultranacionalista pártok sem merték ezeket a célokat megkérdőjelezni. Legalábbis nem hangosan. Nemcsak néhány akkori felelős politikus elhatározásán múlott ez, hanem olyan társadalmi támogatás volt mögötte, amit választásról választásra megújított a szavazók megnyugtató többsége. Minden kormány és kormánykoalíció az integrációs folyamat felgyorsításán fáradozott. Néha talán még túl gyorsan is igazodva a felvételi feltételekhez. De mindenképpen úgy nézett ki, hogy ez a harmincöt év az euroatlanti csatlakozás sikertörténete Romániában. Teljes szívvel támogatták ezt a folyamatot az erdélyi magyarok is. Voltak nehezebb pillanatok persze, például 2000-ben az elnökválasztáson, amikor egy idegengyűlölő, magyarellenes jelölt, Corneliu Vadim Tudor jutott a második fordulóba jóval húsz százalék fölötti szavazattal, és fogcsikorgatva bár, de mindannyian ellenjelöltjére, a posztkommunista Ion Iliescura adtuk a voksunkat. Mára már szinte feledésbe merült ez is.

Hogy most egyik napról a másikra kiderüljön, ravasz propagandával be lehet csapni azokat a választókat, akik amúgy is elégedetlenek az utóbbi években egymást követő kormányok kapkodásával, egyes vezető politikusok gyomorforgató önzésével, a nyilvánosság előtt zajló hatalmi harcokkal. Mi tagadás, rosszul teljesített a most leköszönő Klaus Johannis államfő is, akire megválasztásakor úgy néztek fel hívei, mint aki pedáns németként rendet fog csinálni, de ebből sem lett semmi. Holott Romániában az elnöknek sokkal nagyobb ereje van, mint Európa számos országában, többek közt azért is, mert itt közvetlenül választják az államfőt. Ám mindez még mindig nem magyarázat arra, hogyan jutott az elnökválasztás második fordulójába és ezáltal az államfői tisztség közelébe a teljesen ismeretlen Călin Georgescu, akiről utólag sok minden kiderült. Példának okáért az is, hogy életrajza tele van csúsztatásokkal, sőt hazugságokkal. Ennek ellenére óriási tábora támadt néhány hét alatt, és végül ő kapta a legtöbb szavazatot az első fordulóban. Rövid videóiban hajmeresztő ostobaságokat mond rezzenetlen arccal. Hosszan lehetne listázni ezeket: ha belőle elnök lesz, nem lesznek politikai pártok, hanem a román ősök szelleme fogja vezetni az országot; az oltások arra irányulnak, hogy eltöröljék az emberiség spirituális kódjait; a császármetszés megszakítja a csecsemő kapcsolatát Istennel; az orosz szellemiség szerint kell élnünk; Romániának békére és orosz bölcsességre van szüksége; a víz nem H2O, hanem információ, és a pillepalack megakadályozza ennek az információnak az áramlását; Románia a Szűzanya kertje, és isteni küldetése van; a legionáriusoknak (vagyis a két világháború közti román fasisztáknak) is voltak jó cselekedeteik.

Nem folytatom, de gondolom, ennyi is elég. NATO- és EU-ellenes propagandáról van szó, egyúttal a legsötétebb román nacionalista mozgalmak dicsőítéséről, illetve ortodox miszticizmusról. Miképpen válhatott ez az ideológiai lecsó, ez a minősíthetetlen zagyvaság ennyire népszerűvé? Nyilván azért is, mert Călin Georgescu kampányszakértői profi módon szelektálták az üzeneteket a különböző célcsoportok számára. Hogy csak egy meghökkentő példát mondjak, találkoztam magyarokkal is, akik azt hajtogatták, hogy ez a Călin Georgescu megvéd minket a rothadó Nyugattól, a NATO-tól, az LMBTQ-tól és minden más gonosz betűszótól – miközben egyszerűen figyelmen kívül hagyták fasiszta szlogenjeit. Az RMDSZ-nek és általában a magyar értelmiségieknek az utolsó pillanatig kétségbeesett erőfeszítéssel kellett ezt a retorikát visszaszorítani, és valamiképpen felidézni a kilencvenes évek román nacionalizmusának rémét, hogy végül az elnökválasztás két fordulója közti vasárnapon, a parlamenti választáson majdnem 6,5 százalékot érjünk el, ami utoljára 2004-ben és részben 2008-ban sikerült.

Az elnökválasztás kimenetele viszont bizonytalan volt, amíg az utolsó pillanatban az Alkotmánybíróság nem törölte az első forduló eredményeit, és elrendelte az egész folyamat újrakezdését egy későbbi időpontban. Kiderült ugyanis, hogy ennek a sokak szerint karizmatikus román Raszputyinnak a kampánya rengeteg pénzbe került, különösen a közösségi hálókon, elsősorban a TikTokon, ő viszont nulla lejt jelentett be költségként, és ez csak az egyik törvénysértése a sok közül. Most azt vizsgálja a terrorizmusellenes ügyészség, hogy honnan származik ez a pénz. Az államfő által sebtében összehívott Legfelsőbb Nemzetvédelmi Tanács jegyzőkönyvéből az is nyilvánvaló, hogy a kampányt kívülről befolyásolták. Valahogy úgy fogalmaztak, hogy hibrid háború folyik Románia ellen. Ami más szóval orosz beavatkozást jelent. Nem kétséges, hogy ezt az elnökválasztást el kellett halasztani. Nemcsak a kampányfinanszírozási rendellenességek miatt, hanem azért is például, mert egy államfőjelölt nem kampányolhat az alkotmányos rend ellen, nem kérdőjelezheti meg a demokrácia alapelveit, nem fenyegetőzhet a többpártrendszer felszámolásával, és sorolhatnám még. Viszont az is világos, hogy felelősségre kell vonni mindazokat az intézményeket, amelyeknek valamilyen hatáskörük van nemzetbiztonsági kérdésekben. Miután a román politikai vezetés bizánci módon hosszan kivárt, végül is a huszonnegyedik órában egyértelműen fellépett a Románia európai elkötelezettségét veszélyeztető, vélhetőleg orosz befolyás ellen, egyúttal a parlamentben éppen megerősödött szélsőjobb mozgalmakkal szemben is. Minden jel szerint amerikai sürgetésre is, hiszen az Egyesült Államok külügyminisztériuma szokatlanul kemény hangú állásfoglalásban üzente meg, hogy a két ország kapcsolataira nézve mit jelenthet egy irányváltás.

Persze továbbra is értetlenül állnak sokan a semmiből jött próféta felemelkedése előtt, és attól tartok, mindenki megelégszik majd a magyarázattal, hogy ilyen az új nyilvánosság. Mondjuk a TikTok. Tényleg könnyebb ezekkel a mai kommunikációs eszközökkel igaz vagy hamis információkat szórni. Könnyebb lehetett a rezzenetlen arcú robotembert, Călin Georgescut is távolról irányítani. Mert hát, bevallom, sokszor eszembe jutott ezekben a hetekben Marosvásárhely 1990-es fekete márciusa, amikor egy-két ortodox pópa és néhány volt kommunista pártfunkcionárius feluszította a Görgény-völgyi románokat a marosvásárhelyi magyarok ellen. Véres konfliktus lett belőle, több halottal, rengeteg sebesülttel, és alig lehetett a polgárháborús veszélyt elhárítani. De amire most elsősorban utalni akartam: a távirányítás. Az összecsapás után mi, magyarok hosszú napokon át ültünk szemben a helyi románok képviselőivel, illetve a román kormányküldöttséggel, és próbáltunk egyezségre jutni. Azóta is emlékszem azokra a rezzenetlen arcokra, a Vatra Românească, vagyis Román Tűzhely nevű szervezet vezetőire, Radu Ceonteára és a többiekre. Estére kidolgoztunk egy megállapodást, hogy reggel majd még átnézzük, és utána aláírjuk. Reggel jöttek Ceonteáék, hogy mégsem értenek egyet a szöveggel, vegyük át ismét mondatról mondatra.

FOLYTATÁS A 3. OLDALON ➔